

Vybrané formy rizikového správanía detí a mládeže v roku 2023

Výskumná správa

Juraj Holdoš
Pavel Izrael
Angela Almašiová
Katarína Kohútová

Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023

Výskumná správa

Autori:

doc. Mgr. Juraj Holdoš, PhD.

doc. Mgr. Pavel Izrael, PhD.

doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.

PhDr. Katarína Kohútová, PhD.

2023

Katolícka univerzita v Ružomberku

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch

Foto: pixabay.com

Ako citovať výskumnú správu:

Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., & Kohútová, K. (2023). Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023 (Výskumná správa). Katolícka Univerzita v Ružomberku

OBSAH

Úvod	3
Metodológia	5
Všeobecná negatívna skúsenosť	22
Nebezpečný obsah na internete	31
Bezpečnosť na internete	40
Šikanovanie a kyberšikanovanie	48
Sexuálny obsah a sexting	71
Sexuálne obťažovanie, zneužívanie a násilie	104
Excesívne používanie internetu	129
Užívanie návykových látok	140
Nenávistné prejavy a diskriminácia	148
Analýza psychologických a sociálnych premenných	177
Záver	200
Literatúra	202

ÚVOD

Rok 2022 významne charakterizoval ústup pandémie Covid-19 a zároveň začatie ruskej agresie voči Ukrajine. Život detí a mladých na Slovensku sa v niečom vrátil do „predcovidového normálu“ v zmysle chodenia do školy, voľnočasových aktivít či udržiavania sociálnych kontaktov. Na druhej strane, vojna v susednej krajine, príliv utečencov, intenzívne mediálne pokrytie rusko-ukrajinského konfliktu, turbulencie na domácej politickej scéne či inflácia ovplyvňovali a stále ovplyvňujú život jednotlivcov i celej spoločnosti.

Deti a mladí čelia rozličným výzvam, ktoré so sebou prirodzene prináša detstvo a dospievanie, a zároveň sú vystavené javom, ktoré vyplývajú z aktuálneho kultúrno-spoločenského diania národného či globálneho charakteru.

Predkladaný výskum nadväzuje na longitudinálny výskum Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022. Jedinečnosť výskumu spočíva vo viacerých aspektoch. V prvom rade sme použili kvalitný metodologický základ. Vychádzali sme najmä z medzinárodného výskumu EU Kids Online a dotazník sme doplnili o viaceré medzinárodne uznávané behaviorálne a psychologické škály, ktoré zachytávajú kvalitu života detí adospievajúcich. Druhým významným aspektom je reprezentatívnosť nášho výskumného súboru, ktorý pozostáva z 1932 participantov a pokrýva územie celého Slovenska.

Väčšina výskumných oblastí ostala identická ako v roku 2022, keďže z pohľadu zachytenia trendov je potrebné im venovať pozornosť priebežne, no viaceré škály boli zostručené. V aktuálnej výskumnej správe sa preto znova nachádzajú zistenia k témam ako používanie internetu, online bezpečnosť, excesívne používanie internetu, šikanovanie a kyberšikanovanie, nebezpečný obsah na internete, sexuálne obsahy a sexting, používanie návykových látok či vybrané psychologické a sociálne premenné. Na základe požiadavky zo strany Národného koordinačného strediska pre prevenciu násillia na deťoch boli do aktuálneho výskumu zaradené aj nasledovné oblasti: sexuálne obťažovanie, chudoba a materiálna deprivácia či pocit osamelosti.

Samotná výskumná správa je koncipovaná tak, že v jednotlivých kapitolách po stručnom predstavení výskumnej oblasti a položiek použitých v dotazníku nasledujú výsledky prezentované pomocou grafov alebo tabuliek, textový súhrn hlavných zistení a zhrnutie.

Predkladaná výskumná správa za rok 2023 vznikla vďaka podpore a na objednávku Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násillia na deťoch pod Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

METODOLÓGIA

VÝSKUMNÝ SÚBOR

Výskum sa uskutočnil na výskumnom súbore 1932 detí a dospelých vo veku 9 – 18 rokov. V súbore bolo zastúpených 49,1 % (949) dievčat a 50,9 % (983) chlapcov. Jednotlivé vekové kohorty boli zastúpené nasledovne: 9 – 10 rokov 11,4 %, 11 – 12 rokov 18,6 %, 13 – 14 rokov 21,3 %, 15 – 17 rokov 36,0 %, 18 rokov 12,7 %. Priemerný vek respondentov bol 14,22 rokov (SD = 2,70 rokov). 29,6 % respondentov pochádzalo zo západného Slovenska, 24,4 % zo stredného Slovenska, 25,8 % z východného Slovenska a 15,6 % z Bratislavy.

PRIEBEH ZBERU DÁT A VÝBERU VÝSKUMNÉHO SÚBORU

Zber dát prebiehal v mesiaci jún 2023 na všetkých typoch základných a stredných škôl na celom Slovensku. Výskumný súbor bol zostavený na základe reprezentatívneho výberu zo zoznamu všetkých základných a stredných škôl zverejnených v Centre vedecko-technických informácií SR. Výber bol realizovaný na základe náhodného výberu pomocou generátora náhodných čísel. Súbor bol reprezentatívny z hľadiska pohlavia, veku a veľkosti regiónu.

Zber dát, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, zabezpečovali koordinátori ochrany pred násilím z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, konkrétne pod gesciou Národného koordináčného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch. Koordinátori realizovali zber dát prostredníctvom online dotazníka na hodinách počas vyučovania v školách.

DOTAZNÍK

Vo výskume bol použitý dotazník, ktorý vychádzal primárne z dotazníkového nástroja používaného v rámci projektu EU Kids Online IV, ktorý sa realizuje v pravidelných intervaloch vo viacerých európskych krajinách. Dotazník obsahoval hlavne otázky týkajúce sa trávenia voľného času so zameraním na používanie internetu, online riziká, užívanie návykových látok, spánkové návyky, šikanovanie, kyberšikanovanie, skúsenosti so sexuálnymi obsahmi, sexting, skúsenosť s nenávisťnými prejavmi a pod.

METÓDY SPRACOVANIA DÁT

V nasledujúcich analýzach sme použili deskriptívny opis jednotlivých otázok a na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek i oblasť SR sme použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY RESPONDENTOV

RODINNÁ SITUÁCIA RESPONDENTOV

73,7 % respondentov žije s obidvoma rodičmi, 20,8 % respondentov uviedlo, že žije s jedným rodičom. So starými rodičmi žije 6,3 % a s inými ľuďmi 2,7 % respondentov.

UKAZOVATELE MOŽNEJ CHUDOBY A MATERIÁLNEJ DEPRIVÁCIE

Vzhľadom na to, že možná forma materiálnej deprivácie môže byť prediktorom nielen školských výsledkov, ale aj niektorých foriem rizikového správania, vo výskume sme pristúpili k zisťovaniu tohto faktora. Spôsob zisťovania možnej materiálnej deprivácie sme zvolili na základe nástroja Quantitative tools z projektu Global Kids Online (globalkidsonline.net). Zisťovali sme:

- frekvenciu zaobstarávania nového oblečenia,
- vlastnenie aspoň dvoch párov topánok správnej veľkosti,
- dispozíciu pokojného miesta na učenie alebo robenie domácich úloh,
- frekvenciu jedenia čerstvého ovocia a zeleniny,
- frekvenciu dostávania nových hier, hračiek, nových vecí a pod.
- vlastnenie vlastnej postele,
- či má respondent doma elektrinu,
- či má respondent aspoň jedno teplé jedlo denne.

Pri podrobnejších analýzach bude realizovaný súhrnný konštrukt, pre potreby tejto správy uvádzame jednotlivé časti samostatne.

Nové oblečenie

43,3 % (836) respondentov uviedlo, že nové oblečenie má k dispozícii každých niekoľko týždňov, 38,9 % (751) raz za niekoľko mesiacov, 5,5 % (107) raz alebo dvakrát ročne a 12,3 % (238) málokedy.

Aspoň dva páry topánok správnej veľkosti (vrátane topánok, sandálov, tenisiek a pod.)

98,3 % (1899) respondentov uviedlo že áno a 1,7 % (33) respondentov uviedlo, že nemá.

Pokojné miesto na učenie a robenie domácich úloh

92,9 % (1795) respondentov má k dispozícii pokojné miesto na učenie a robenie domácich úloh, 7,1 % (137) respondentov doma takéto miesto nemá.

Čerstvé ovocie a zelenina

65,8 (1272) respondentov konzumuje čerstvé ovocie a zeleninu každý deň alebo takmer každý deň, 25,6 % (495) respondentov to konzumuje raz alebo dvakrát týždenne, 5,2 % (101) raz alebo dvakrát mesačne a 3,3 % (64) respondentov menej ako raz za mesiac.

Nové hry, hračky alebo míňanie peňazí na zábavu

40,4 % (780) respondentov má takéto možnosti viackrát mesačne, 29,4 % (568) raz za niekoľko mesiacov a 30,2 % (584) respondentov málokedy.

Vlastná posteľ

97,9 % (1891) má doma vlastnú posteľ, 2,1 % (41) respondentov doma vlastnú posteľ nemá.

Elektrina

99,3 % (1919) respondentov domá má elektrinu, 0,7 % (13) respondentov doma elektrinu nemá.

Jedno teplé jedlo denne

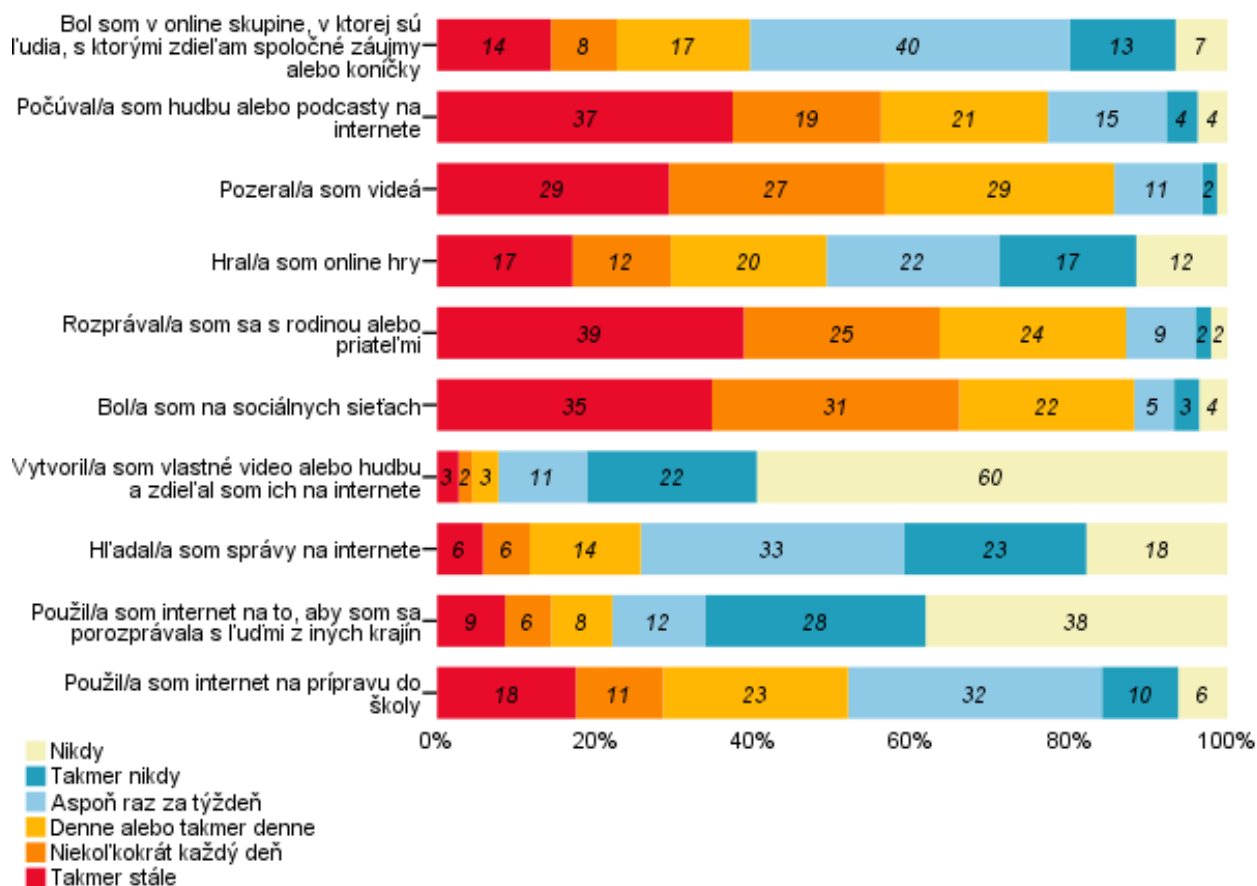
97,9 % (1891) respondentov má k dispozícii jedno teplé jedlo denne, 2,1 % (41) respondentov uviedlo, že nemá.

DÔVODY POUŽÍVANIA INTERNETU, ČAS STRÁVENÝ NA INTERNETE

Trávenie voľného času na internete je v dnešnej dobe u detí a dospelých bežnou súčasťou ich životov. Výskumy poukazujú na to, že už sedemročné deti majú k dispozícii mobilný telefón s internetom, ktorý môžu mnohí využívať neobmedzene, a to aj počas noci. V dotazníku sme sa detí a dospelých pýtali, čo na internete robia a to v rôznych frekvenciách: • nikdy, • takmer nikdy, • aspoň raz za týždeň, • denne alebo takmer denne, • niekoľkokrát každý deň a • takmer stále. Položky, ktoré boli zisťované ako dôvody používania internetu: Online skupina, v ktorej sú ľudia zdieľajúci spoločné záujmy alebo koničky • Hudba alebo podcasty • Videá • Online hry • Rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi • Sociálne siete • Vytváranie videí alebo hudby a zdieľanie obsahu na internete • Hľadanie správ na internete • Rozprávanie sa s ľuďmi z iných krajín • Používanie internetu na prípravu do školy. Odpovede respondentov je možné vidieť v nasledujúcich grafoch.

Ako často robíš nasledujúce činnosti?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu 1121 respondentov pri jednotlivých položkách:

Online skupina zdieľajúca spoločné záujmy: 14 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 74 respondentov, že nevie.

Počúvanie hudby alebo podcastov: 11 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 20 respondentov že nevie.

Pozeranie videí: 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 30 respondentov že nevie.

Hranie online hier: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 54 respondentov že nevie.

Rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi: 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 23 respondentov že nevie.

Sociálne siete: 21 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 31 respondentov že nevie.

Vytváranie vlastných videí: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 61 respondentov že nevie.

Pozeranie videí: 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 30 respondentov že nevie.

Hľadanie správ na internete: 13 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 111 respondentov že nevie.

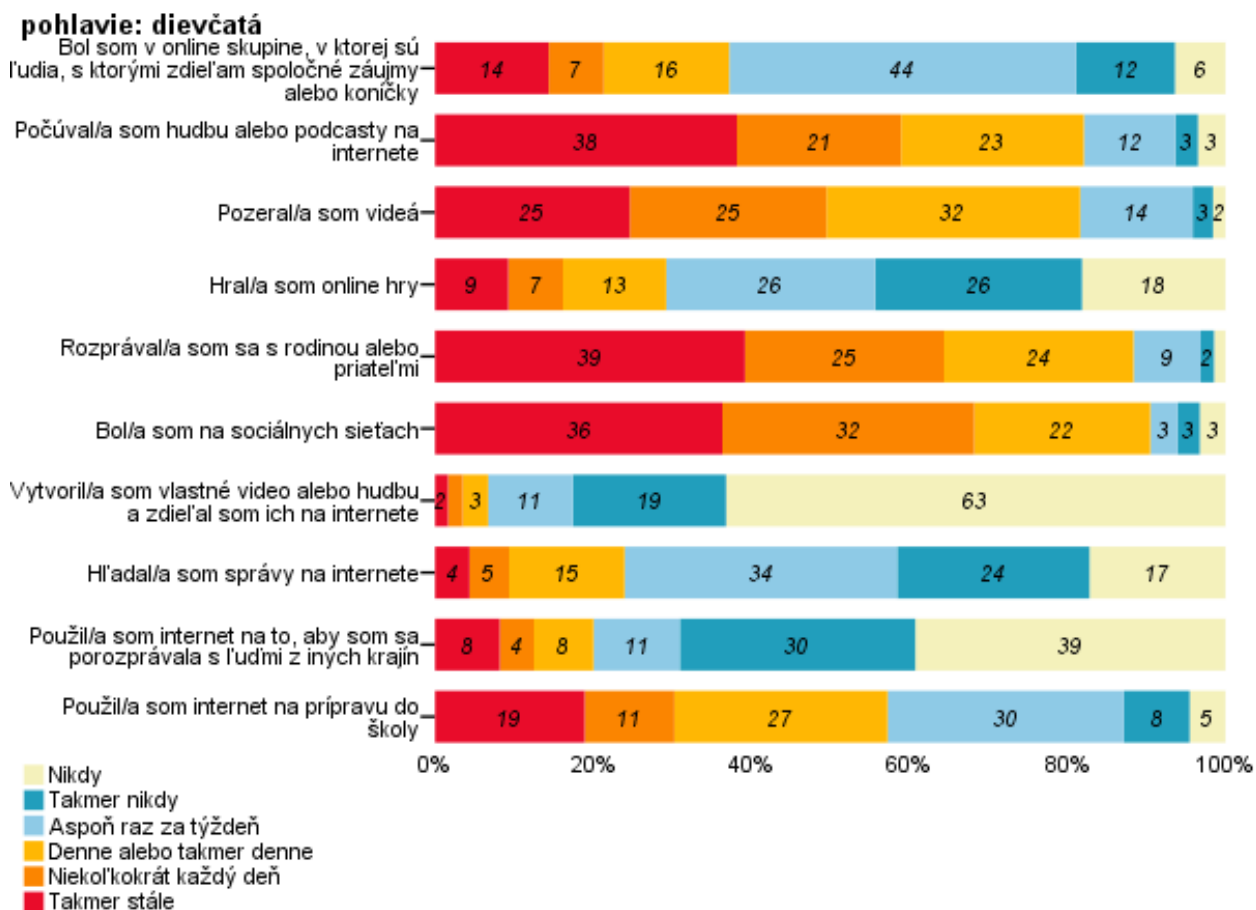
Rozprávanie sa ľuďmi z iných krajín: 20 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 72 respondentov že nevie.

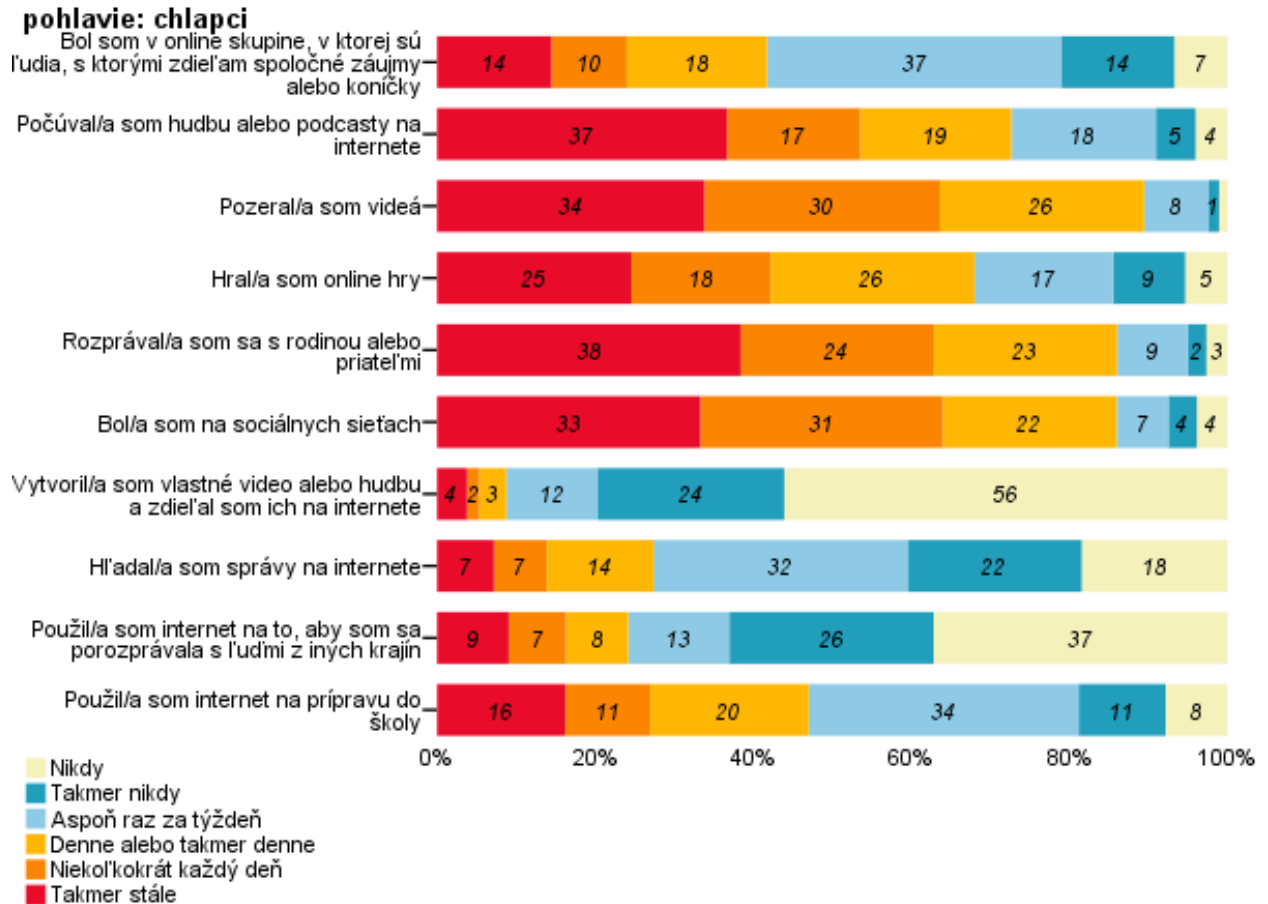
Používanie internetu na prípravu do školy: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce povedať, 53 respondentov že nevie.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLADOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

Komparačná štatistická analýza

Online skupina zdieľajúca spoločné záujmy: $U(N_{dievčatá} = 801, N_{chlapci} = 850) = 333452,5$

$Z = -0,750, p = 0,453$

Počúvanie hudby alebo podcastov: $U(N_{dievčatá} = 838, N_{chlapci} = 870) = , Z = -2,591, p = 0,010$

Pozeranie videí: $U(N_{dievčatá} = 828, N_{chlapci} = 866) = 299152,0, Z = -6,122, p = 0,000$

Hranie online hier: $U(N_{dievčatá} = 810, N_{chlapci} = 863) = 194464,0, Z = -15,957, p = 0,000$

Rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi: $U(N_{dievčatá} = 834, N_{chlapci} = 867) = 35341,5,$

$Z = -0,840, p = 0,036$

Sociálne siete: $U(N_{dievčatá} = 831, N_{chlapci} = 856) = 335572,5, Z = -2,099, p = 0,036$

Vytváranie vlastných videí: $U(N_{dievčatá} = 804, N_{chlapci} = 845) = 313655,5, Z = -2,868, p = 0,004$

Hľadanie správ na internete: $U(N_{dievčatá} = 780, N_{chlapci} = 835) = 316054,0, Z = -1,056, p = 0,291$

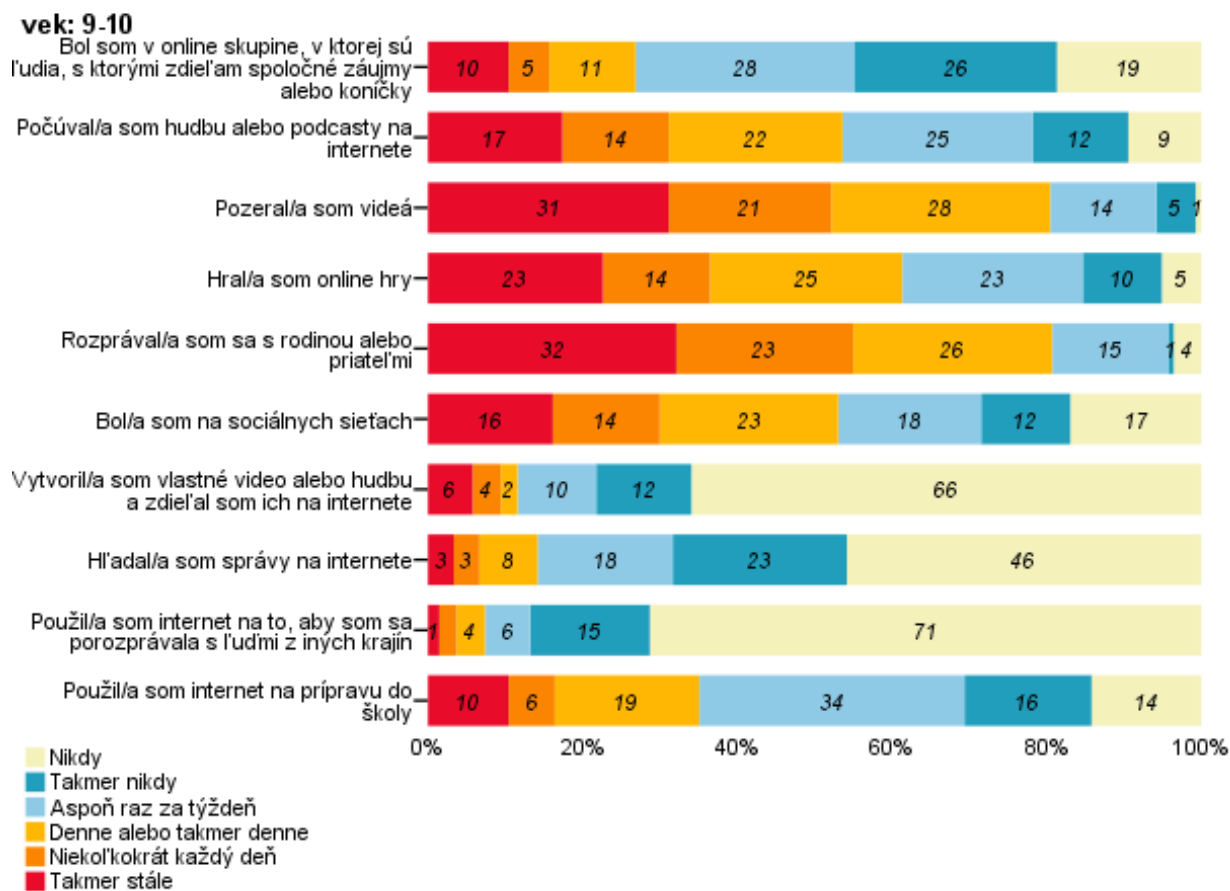
Rozprávanie sa ľuďmi z iných krajín: $U(N_{dievčatá} = 808, N_{chlapci} = 839) = 321365,0,$

$Z = -1,901, p = 0,057$

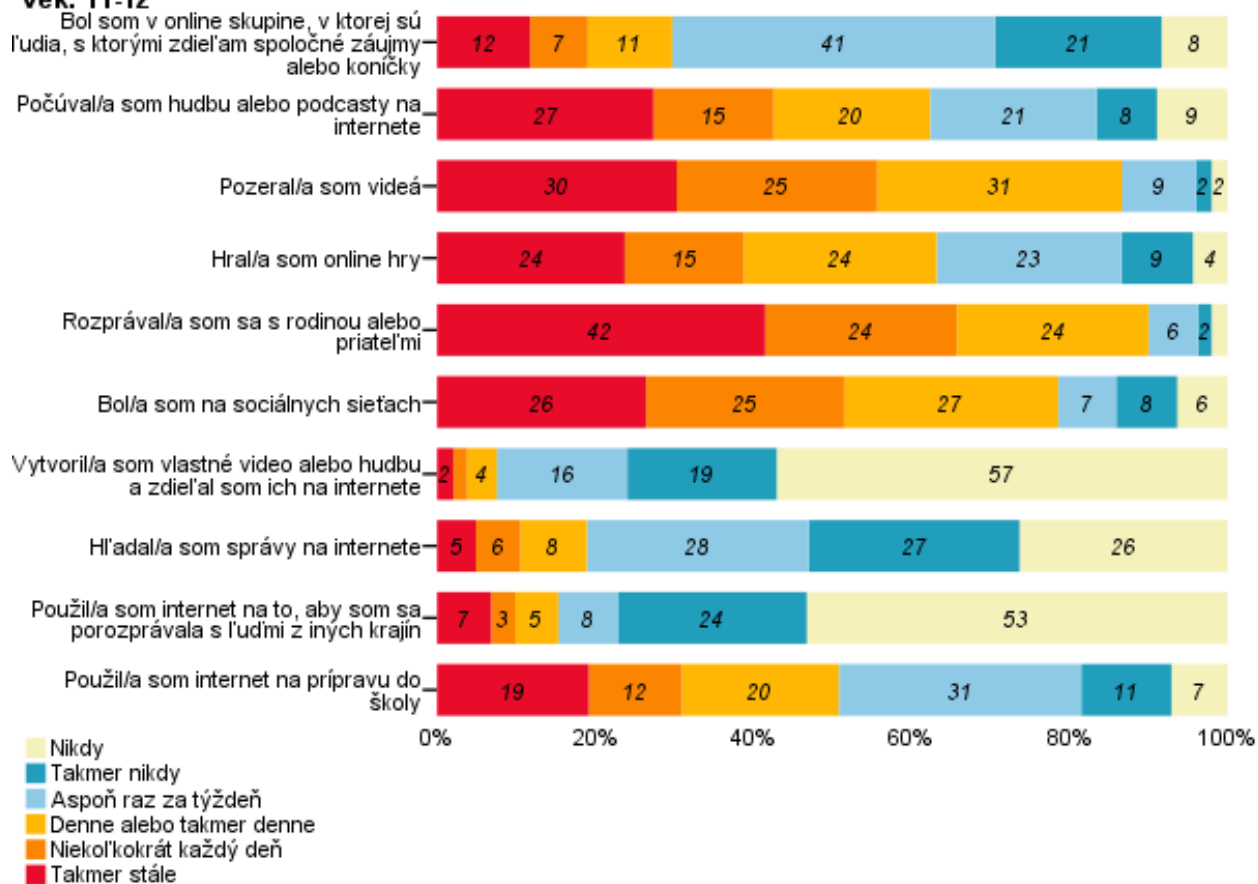
Používanie internetu na prípravu do školy: $U(N_{dievčatá} = 819, N_{chlapci} = 857) = 313655,5,$

$Z = -3,870, p = 0,000$

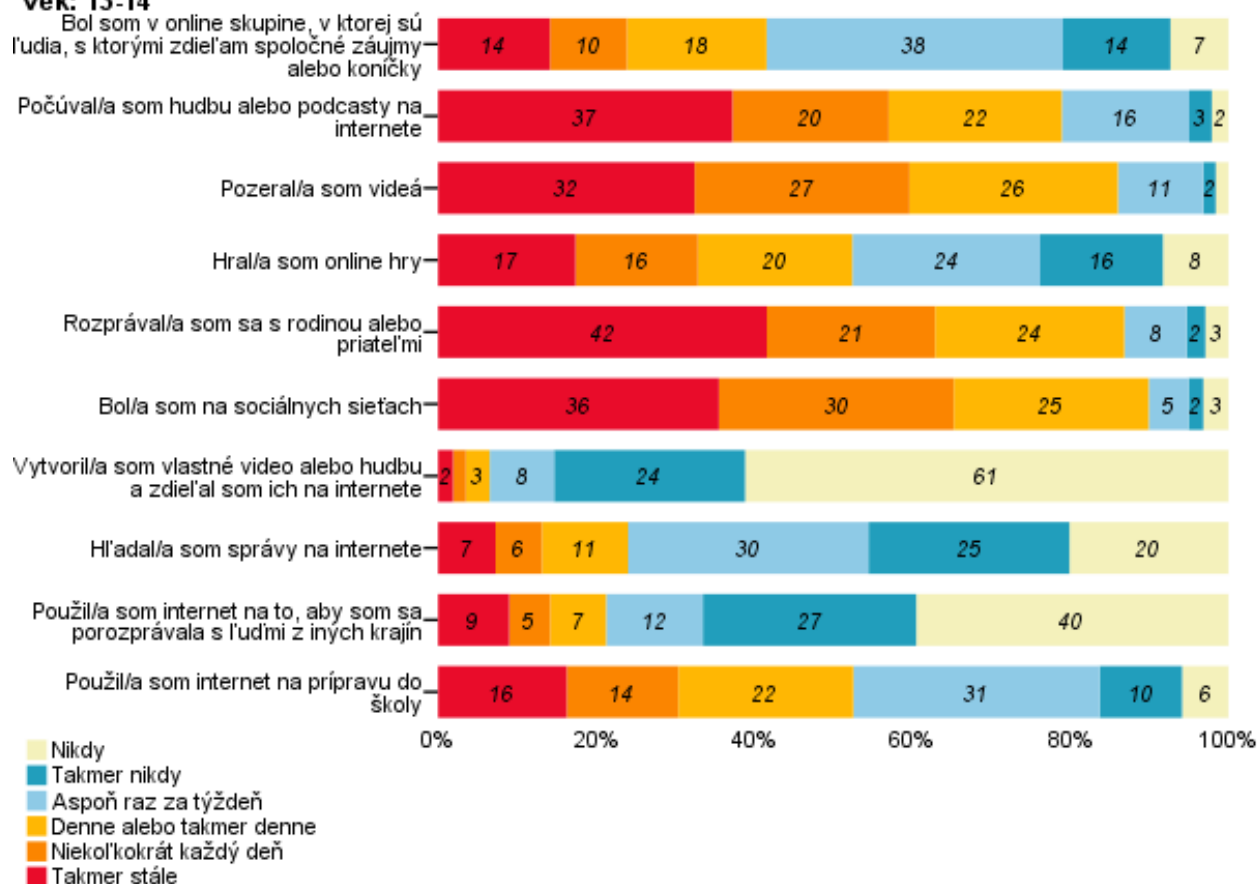
PODĽA VEKU

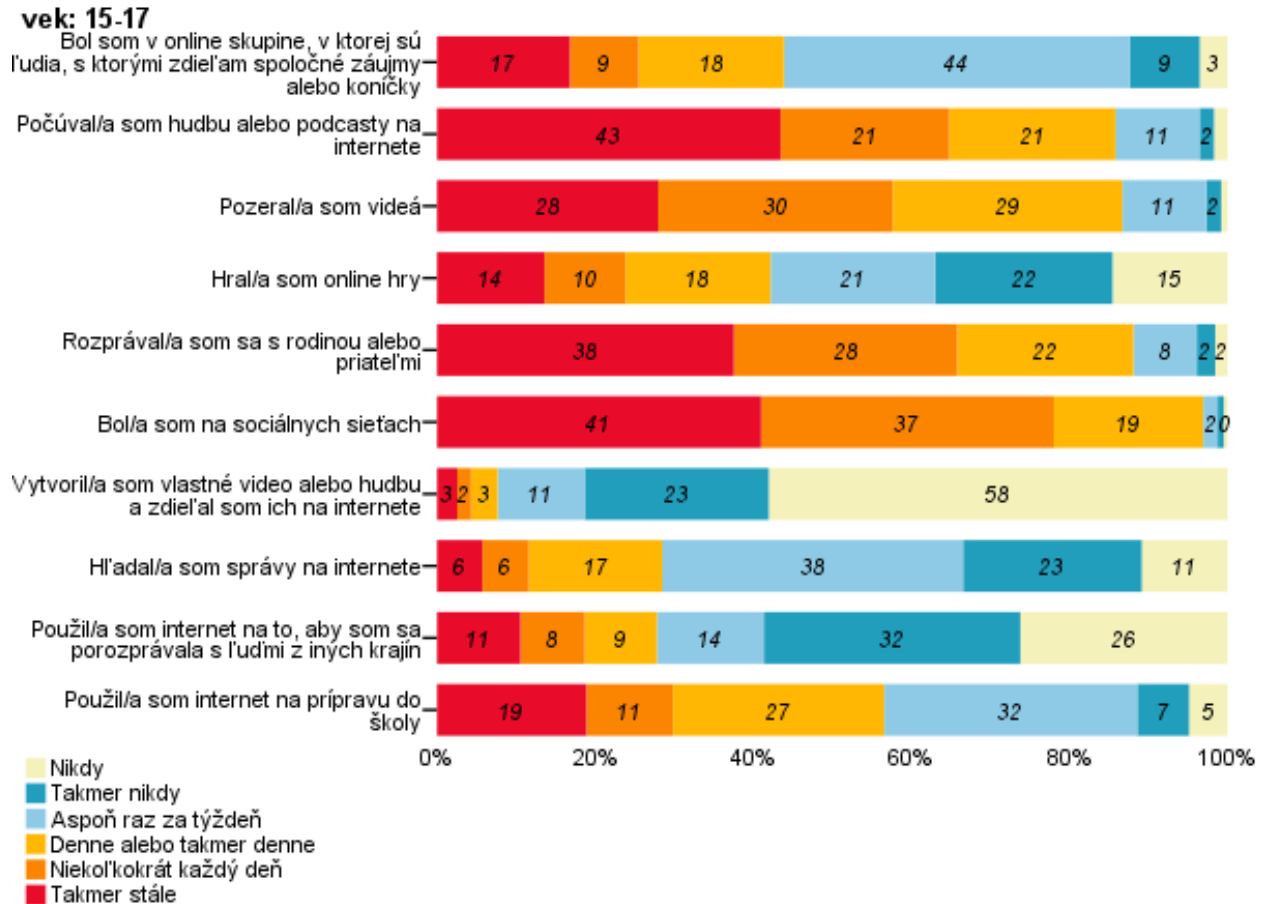

vek: 11-12

vek: 13-14

Online skupina zdieľajúca spoločné záujmy: $H(N9-10 = 134, N11-12 = 2892, N13-14 = 368, N15-17 = 631) = 57,542, df = 3, p = 0,000$

Počúvanie hudby alebo podcastov: $H(N9-10 = 138, N11-12 = 303, N13-14 = 384, N15-17 = 651) = 105,982, df = 3, p = 0,000$

Pozeranie videí: $H(N9-10 = 138, N11-12 = 300, N13-14 = 379, N15-17 = 647) = 1,991, df = 3, p = 0,574$

Hranie online hier: $H(N9-10 = 137, N11-12 = 299, N13-14 = 374, N15-17 = 633) = 64,945, df = 3, p = 0,000$

Rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi: $H(N9-10 = 140, N11-12 = 301, N13-14 = 380, N15-17 = 647) = 6,747, df = 3, p = 0,080$

Sociálne siete: $H(N9-10 = 130, N11-12 = 299, N13-14 = 377, N15-17 = 651) = 146,932, df = 3, p = 0,000$

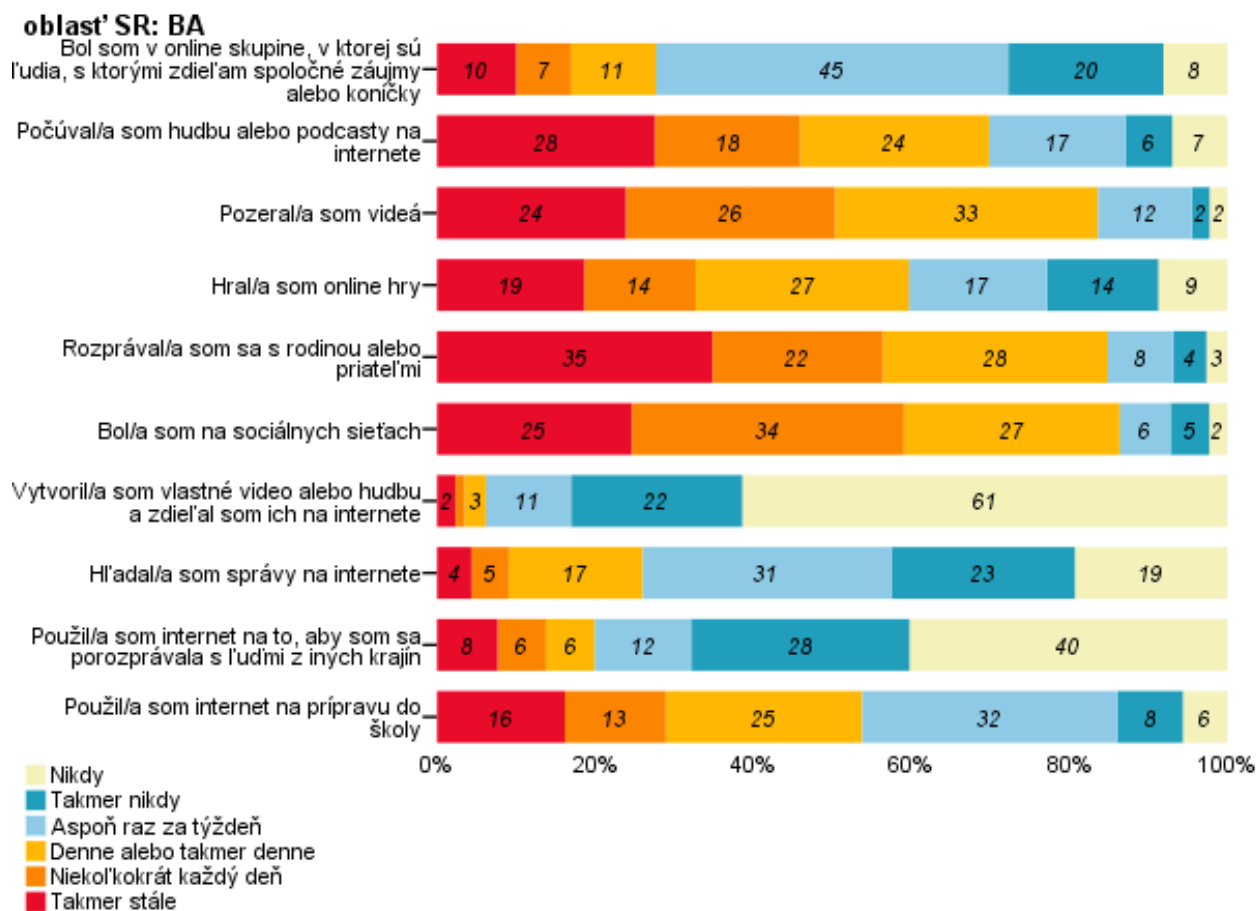
Vytváranie vlastných videí: $H(N9-10 = 138, N11-12 = 291, N13-14 = 368, N15-17 = 627) = 3,558, df = 3, p = 0,000$

Hľadanie správ na internete: $H(N9-10 = 120, N11-12 = 285, N13-14 = 358, N15-17 = 628) = 74,137, df = 3, p = 0,000$

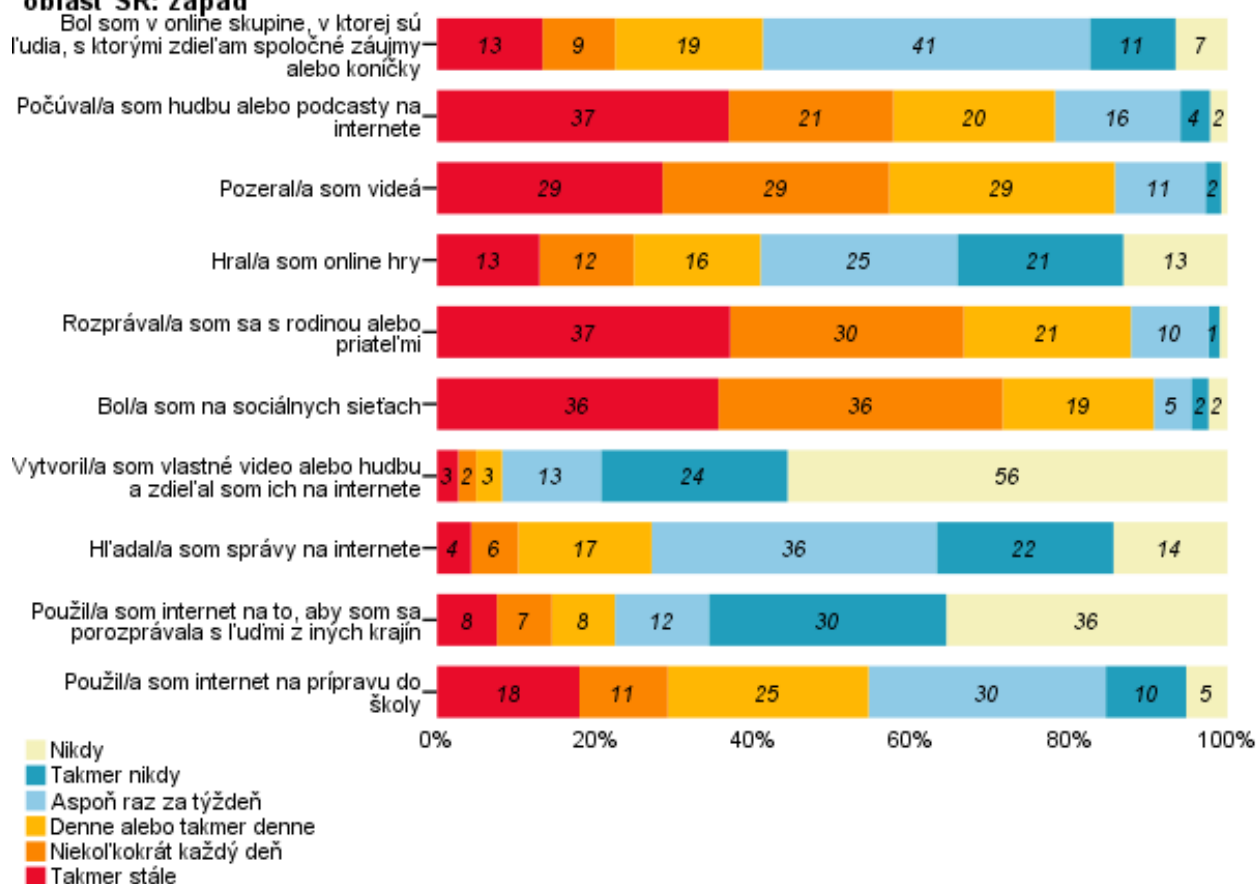
Rozprávanie sa ľuďmi z iných krajín: $H(N9-10 = 136, N11-12 = 293, N13-14 = 367, N15-17 = 626) = 115,270, df = 3, p = 0,000$

Používanie internetu na prípravu do školy: $H(N9-10 = 134, N11-12 = 297, N13-14 = 375, N15-17 = 640) = 28,302, df = 3, p = 0,000$

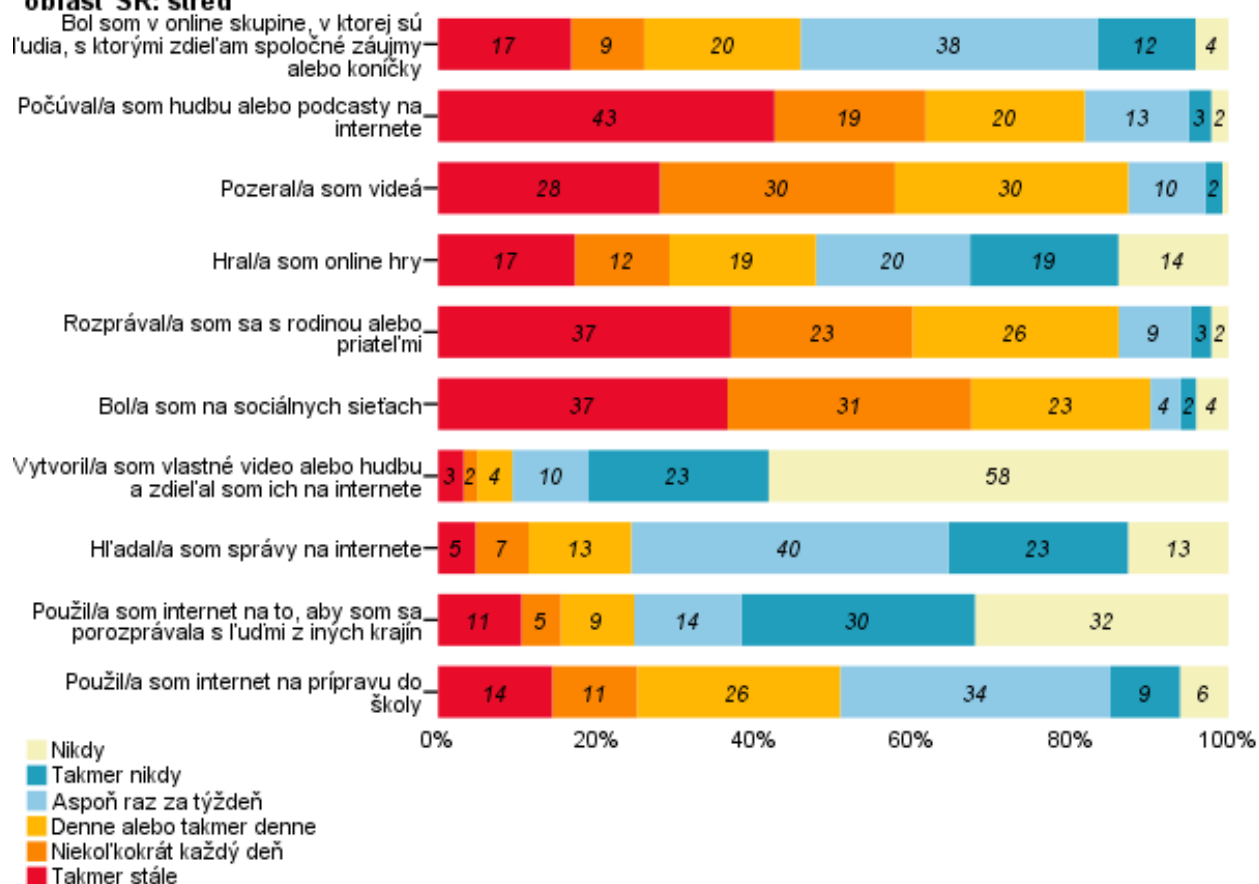
PODĽA REGIÓNU

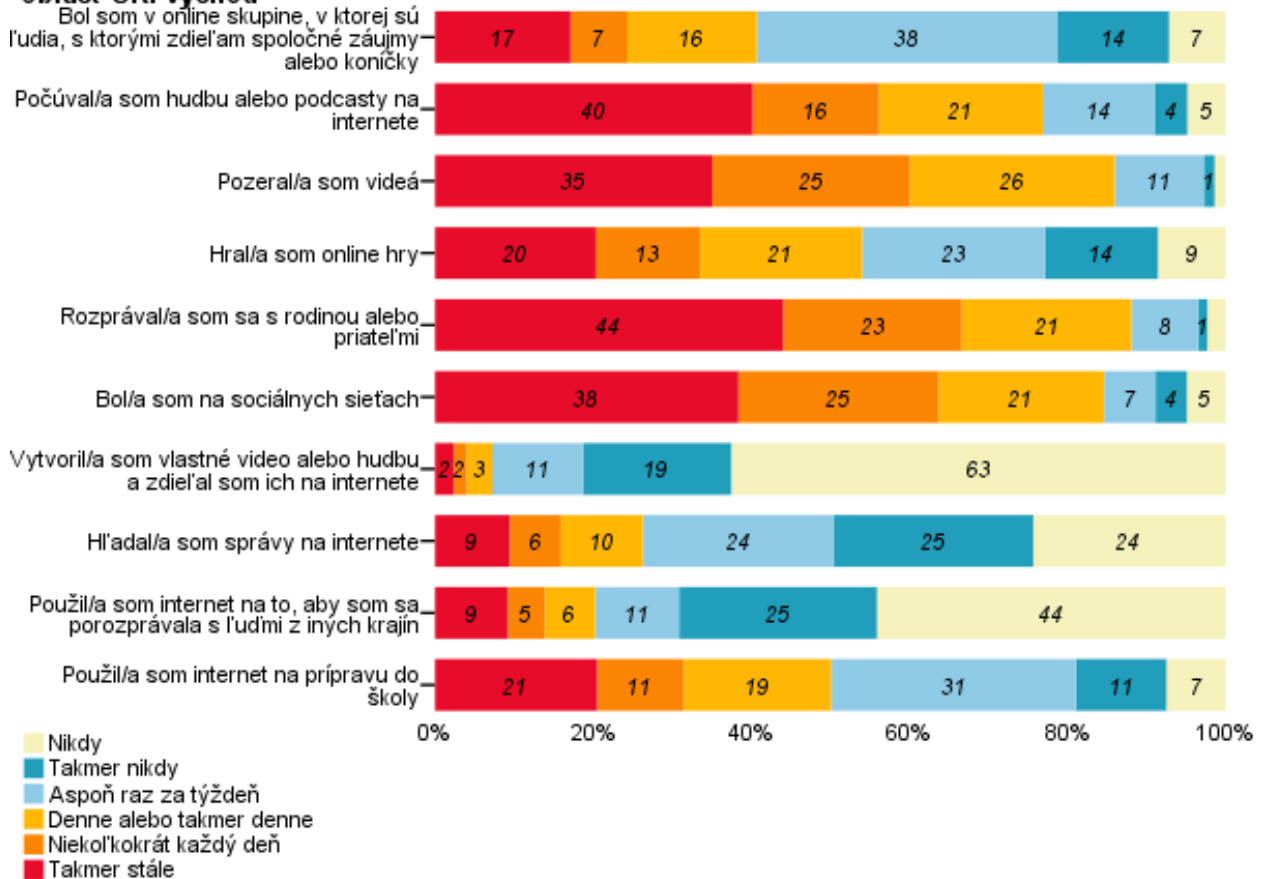
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Online skupina zdieľajúca spoločné záujmy: $H(NBA = 260, Nzápad = 488, Nstred = 410, Nvýchod = 420) = 23,542, df = 3, p = 0,00$

Počúvanie hudby alebo podcastov: $H(NBA = 272, Nzápad = 504, Nstred = 418, Nvýchod = 438) = 23,730, df = 3, p = 0,000$

Pozeranie videí: $H(NBA = 268, Nzápad = 505, Nstred = 410, Nvýchod = 436) = 9,233, df = 3, p = 0,026$

Hranie online hier: $(NBA = 263, Nzápad = 494, Nstred = 410, Nvýchod = 433) = 26,767, df = 3, p = 0,000$

Rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi: $(NBA = 264, Nzápad = 507, Nstred = 418, Nvýchod = 438) = 9,678, df = 3, p = 0,022$

Sociálne siete: $H(NBA = 264, Nzápad = 503, Nstred = 415, Nvýchod = 430) = 14,335, df = 3, p = 0,002$
 Vytváranie vlastných videí: $H(NBA = 259, Nzápad = 487, Nstred = 404, Nvýchod = 427) = 4,639, df = 3, p = 0,200$

Hľadanie správ na internete: $H(NBA = 254, Nzápad = 486, Nstred = 401, Nvýchod = 403) = 9,773, df = 3, p = 0,021$

Rozprávanie sa ľuďmi z iných krajín: $H(NBA = 261, Nzápad = 489, Nstred = 399, Nvýchod = 424) = 11,125, df = 3, p = 0,011$

Používanie internetu na prípravu do školy: $H(NBA = 266, Nzápad = 500, Nstred = 409, Nvýchod = 429) = 1,668, df = 3, p = 0,644$

ČAS STRÁVENÝ NA INTERNETE

V otvorenej otázke mali respondenti napísať, koľko času strávia na internete počas bežného pracovného (školského) dňa a počas dvoch víkendových dní. Aktívne znamená, že respondent nie je len online, ale na internete naozaj niečo robí – napr. prezerá si sociálne siete, pozerá videá, komunikuje, hrá hry a pod. Počas pracovných (školských) dní trávia deti a dospelujúci denne 4,4 hodiny na internete a počas víkendu 5,1 hodiny.

Rovnako nás zaujímalo, koľko času počas bežného pracovného (školského) dňa a počas víkendových dní nemajú deti a dospelujúci k dispozícii internet (ani dáta, ani wifi).

Počas pracovných (školských) dní uviedli respondenti 5,3 hodiny a počas víkendu 4,7 hodiny.

HLAVNÉ ZISTENIA

- najčastejším uvádzaným dôvodom používania internetu sú sociálne siete – na dennej báze takmer stále, niekoľkokrát za deň a denne alebo takmer denne to uviedlo 90 % respondentov, sociálne siete viac sledujú dievčatá ako chlapci, najviac najstarší respondenti vo veku 15 – 17 rokov,
- druhou najčastejšie vykonávanou aktivitou na internete je rozprávanie s rodinou alebo priateľmi – takmer stále a niekoľkokrát každý deň to uviedlo 80 % detí a dospelujúci, viac s uvedenými ľuďmi komunikujú dievčatá ako chlapci, najviac najstarší respondenti,
- nasleduje počúvanie hudby alebo podcastov na internete – 77 % respondentov, opäť viac dievčatá ako chlapci a rovnako aj v tomto prípade najviac najstarší respondenti,
- počas školského týždňa od pondelka do piatku trávia respondenti na internete 4,4 hodiny, počas víkendu 5,1 hodiny,
- počas školského týždňa uviedli respondenti, že nemajú k dispozícii internet 5,3 hodiny a počas víkendu 4,7 hodiny.

ZHRNUTIE

V hlavných zisteniach o dôvodoch používania internetu sme uvádzali všeobecné výsledky za celú skupinu a vzhľadom na pohlavie a vek vo frekvenciách denne alebo takmer denne, niekoľkokrát každý deň a takmer stále. V zhrnutí sa zameriame na najčastejšiu frekvenciu a to takmer stále, čo môžeme do určitej miery považovať za kompulzívne správanie a tri najviac uvádzané aktivity.

V takejto frekvencii sa v celej skupine ako najčastejšia príčina ukázalo rozprávanie sa rodinou alebo priateľmi – 39 % respondentov. Rovnako v skupine dievčat to uviedlo 39 % z nich, u chlapcov 38 %. Najmladší respondenti sa takmer stále rozprávajú s rodinou a priateľmi prostredníctvom internetu v počte 32 %, respondenti vo veku 11 – 12 rokov 42 %, respondenti vo veku 13 – 14 rokov 42 % a najstarší respondenti 38 %.

Druhú najčastejšou aktivitou u respondentov vo frekvencii takmer stále za celú skupinu je počúvanie hudby alebo podcastov na internete a to v počte 38 %. Dievčatá a chlapci vo frekvencii takmer stále počúvajú hudbu a podcasty takmer rovnako – dievčatá 38 % a chlapci 37 %. S vekom rastie aj realizácia tejto aktivity na internete – najmladší respondenti počúvajú hudbu a podcasty v počte 17 %, vo veku 11 – 12 rokov 27 %, vo veku 13 – 14 rokov 37 % a u najstarších respondentov je to 43 %.

Tretou najčastejšou aktivitou vo frekvencii takmer stále za celú skupinu sú sociálne siete a to v počte 35 %. U dievčat 36 %, u chlapcov 33 %, najmladší respondenti 16 %, respondenti vo veku 11 – 12 rokov 26 %, respondenti vo veku 13 – 14 rokov 36 % a najstarší respondenti 41 %.

Čo sa týka počtu hodín, ktoré deti a dospelávajúci strávia na internete, môžeme uviesť, že sú alarmujúce – počas školského týždňa od pondelka do piatku je to 4,4 hodiny každý deň a počas víkendu 5,1 hodiny každý deň.

VŠEOBECNÁ NEGATÍVNA SKÚSENOŠŤ

V postpandemickom období mnohí odborníci pracujúci s deťmi a dospelými poukazujú na ich zhoršený psychický stav. V reprezentatívnych výskumoch zo slovenského prostredia vychádza, že deti a dospelí majú viac emocionálnych problémov, viac depresívnej nálady a prežívajú menej šťastia a životnej spokojnosti.

Vo výskume sme sa respondentov v otvorenej otázke opýtali: **Čo ťa momentálne najviac trápí?** Zámerne nebola špecifikovaná konkrétna oblasť, ale respondenti mali možnosť vpísať čokoľvek čo ich momentálne najviac v ich životoch trápí. V nižšie uvedenom texte uvádzame výber odpovedí zaradených do 6 kategórií: • sebavedomie a vzhľad, • politické dianie a financie, • škola, • rodina, • medziľudské vzťahy a • zdravie. Niektoré odpovede sa opakovali, vždy je uvedená len jedna.

SEBAVEDOMIE A VZHĽAD

- nízke sebavedomie,
- 3 mesiace som mala diétu kvôli mononukleóze a nechcem pribrať naspäť,
- ako vyzerám,
- dismorfia tela,
- asi to, že nebudem dosť dobrý pre svoje okolie,
- keď vidím na sociálnych sieťach dokonalé dievčatá a začnem si všímať svoje nedostatky,
- niekedy sa musím pretvarovať, aby sa so mnou niekto bavil,
- moja postava,
- bojím sa budúcnosti a toho, že môj život sa nikam neposúva,
- môj vzhľad, moje nedostatky,
- moje narodenie,
- moje sebavedomie,
- môj najväčší problém je to, že skoro nikto v mojom okolí nechápe ako sa cítim. Nevedia pochopiť, prečo nenosím krátke ale dlhé nohavice aj keď sa už oteplilo. Nevedia, prečo sa cítim nepríjemne, keď niekto spomenie, koľko váži,
- myslím si, že nie som dosť pekná,
- najviac ma trápí že nie som sebavedomá,
- nie som dosť dobrá,
- nemám kamarátov a stále neviem prečo, rozprávajú, že vraj smrdím a nikto sa so mnou nechce rozprávať a ani keď sa niekto opýta, či niekto nemá pero, tak mu ho podávam, ale nikto si nechce požičať,
- neviem sa rozhodnúť sám za seba. Nemám veľké sebavedomie. Politika ma niekedy ničí. Serú ma ľudia, ktorí sa na nete tvária, že majú pohodový život no v skutočnosti nemajú,

- skoro každý deň sa bojím že priberiem, aj keď z mála niečo jem, potom ešte že čo bude so mnou, ak sa niečo stane s mojimi rodičmi, čo keď zomrú, pretože vtedy by som neviem čo robila, potom sa bojím na strednú školu že či tam zapadnem, stále sa bojím neúspechu, ale niekedy som šťastná, a niekedy sa bojím, že po čase mi umrie môj kocúr Felix. Dúfam, že sa dožije 100 rokov, alebo nemám rada, keď idem vlakom a starí ľudia sa na mňa pozerajú a majú úchylné poznámky,
- stres, v každom smere mám obrovský problém so stresom, zle zvládam ťažké situácie, som nevyrovnaná sama so sebou... ale pracujem na tom ale stres je môj najväčší problém,
- to, že nedosiahnem v živote to čo chcem, že sklamem sám seba, rodinu,
- trápi ma to že možno moji rodičia nie sú veľmi šťastní, že moji kamaráti ma úplne dali za zlú, že musím niekoľko dní byť s niekým s ktorým nechcem byť, stala sa zo mňa úbožiačka,
- výber vysokej školy a celkovo téma o budúcnosti, bojím sa že sa mi nepodarí to čo by som chcela v živote dosiahnuť. Bojím sa že sklamem samú seba a aj ľudí okolo mňa,
- výzor, moja váha, známky, vzťahy s kamarátmi a rodinou, mentálne zdravie, sebapoškodzovanie,
- že sa mi nedarí schudnúť snažím sa schudnúť ale váha mi nechce ísť dole aj keď cvičím a nejem sladké.

POLITICKÉ DIANIE A FINANČIE

- to, že sa snažím čo najviac zarobiť, ale nie sú možnosti a svet mi to nechce dopriať,
- aby som mala dostatočné množstvo peňazí na leto,
- ako si dobre zarobiť,
- aktuálna finančná situácia na Slovensku – ceny najzákladnejších potravín, ceny za kurzy v autoškole, palivo, ale aj celosvetové problémy ako globálne otepľovanie...,
- aktuálne dianie doma aj vo svete (politická situácia, klimatická kríza, vojna...),
- inflácia,
- bojím sa o našu planétu kvôli globálnemu otepľovaniu a že raz umriem,
- budúcnosti,
- dopad inflácie na moju rodinu,
- finančná situácia mojej rodiny,
- globálne a environmentálne problémy, nadmerná konzumácia mäsa a deforestácia lesov + zbytočné pestovanie potravy pre zvieratá ako riešenie oveľa väčšieho dopytu po samotnom produkte, záplavy a celkové topenie ľadovcov, priemerná inteligencia Slovenska, nadmerné užívanie alkoholu u mladistvých, veľká dezinformačná scéna, ľahko ovplyviteľní voliči, násilie voči ženám, zlá finančná gramotnosť u mladistvých, skorumpovaná politika, vidina

rýchleho zisku bez väčšej práce, nedostatočná prevencia triedenia odpadových materiálov a mnoho ďalších,

- globálne otepľovanie,
- máme málo peňazí a pomaly nemáme na elektriku,
- najviac ma teraz trápi aktuálna politická situácia,
- najviac ma trápi klimatická kríza a nepriaznivé prognózy pre mladú generáciu do budúcnosti, ako napr. inflácia, politika, trh práce...,
- odpad ktorý ľudstvo vyprodukuje, týranie zvierat,
- politické dianie na Slovensku, depresia, úzkosti, stres, trauma, mierne sebe-ubližovanie, zase politika lebo tá je pomaly všade hrozná,
- vojna na Ukrajine,
- že budem chudobný.

ŠKOLA

- trápi ma to, že neviem prečo ale nechce sa mi učiť, proste neviem ako tomu zabrániť furt iba mam chuť hrať online hry,
- dvojka zo slovenčiny a z dejepisu na vysvedčení,
- absolventské skúšky z hudobnej teórie,
- štvorka z účtovníctva,
- výsledky v škole,
- to, že je v škole nechutne teplo a nič sa tu nedeje ,
- občas to, že nevládzem na tréningoch,
- biológia – má známku medzi 2 a 3,
- bojím sa prezentovať pred triedou, že si budú myslieť, že som trápna,
- bojím sa zlých známok,
- bojím sa, či zmaturujem budúci rok,
- či urobím autoškolu,
- či budem mať dobré známky na konci leta,
- či sa dostanem na strednú školu,
- domáce úlohy,
- keď sa mám učiť, tak si píšem s kamošmi a potom dostanem zlé známky,
- moja učiteľka, ktorá má stále problém s tým ako sa obliekam,
- spolužiak mi každý deň keď som v škole robí zle, (silno ma stíska, dáva mi po zadku),

- stresujem sa kvôli nepodstatným veciam ako sú napríklad známky v škole aj keď viem že mi to za to nestojí,
- škola, záleží mi na známkach a je to asi teraz moja najväčšia starosť. Potom sa snažím zosúladiť brigádu, rodinu, priateľa, priateľov a moje záľuby, čo je niekedy dosť ťažké. Starosti mi robí aj prijatie na vysokú školu a či si vyberiem ten správny smer.

RODINA:

- babka, len leží a nedá sa jej nič robiť,
- bojím sa, keď mi umrú psy,
- bojím sa o rodinu a moje zvieratá,
- bojím sa, že sa mi stratí pes,
- najviac ma trápi situácia medzi mnou, mojim bratom a mojimi rodičmi,
- že sa mama s otcom hádajú,
- chcem rodičom dokázať, že som v niečom dobrá a že sa môžu na mňa spoľahnúť a aby som sa nemusela stále hádať s nevlastným otcom,
- keď ma otec porovnáva s inými ohľadom známok v škole,
- keď sa doma hádam s mamou,
- keď sa pohádam so sestrou,
- hnevá ma limit na počítači a na mobile od rodičov,
- keď sú rodičia smutní a ja neviem prečo,
- môj otec má problém s alkoholom,
- moji rodičia sa raz rozídu a o deň sú zasa spolu,
- moji rodičia sa stále hádajú, nedávajú mi priestor na vyjadrenie môjho názoru, nevypočujú si ma. Všímajú si ma iba vtedy ak niečo urobím správne, alebo naopak aj keď niečo nesprávne urobím, vždy im ide iba o robotu a potom mi vynadajú, že som neschopné lenivé prasa. Taktiež im ide aj o moju školu, hlavne keď dostanem zlé známky, aj vtedy mi vynadajú. Potom mám úzkosť a strach, že ešte niečo viac pokašlem,
- moja mama, ktorá sa zaujíma viac o sestru ako o mňa,
- najviac ma trápi to ako žijem, ako bývam,
- najviac ma trápi že mi zomrel dedo,
- najviac ma trápi že sa moji rodičia rozviedli,
- najviac ma trápi moja rodina, nevychádzam s ňou veľmi dobre. S mojim otcom si nerozumiem,
- rodičia sa rozvádajú, musím chodiť do roboty, aby sme potom mali peniaze s mamou,

- som najstaršia z detí v mojej rodine a všetko je vždy zle na mňa. Proste môj brat si môže robiť čo sa mu chce a ja musím furt počúvať niečo typu: že som nezodpovedná, nesamostatná, lenivá... Taktiež na mňa mama v poslednom čase hučí za niečo, čo som ani neurobila, prípadne ak som neurobila čo mi kázala (reálne nemám čas lebo škola a krúžky). A potom ma trápi, že som prednedávnom stratila člena rodiny a s tým sa vypustila všetka moja nazbieraná zlosť aj smútok a problémy, ktoré som zahrabala niekam hlboko. Ale chodím k psychologičke a riešime to,
- že moji rodičia už to neni ako kedysi doma ja to iné a neviem chyba mi radosť zo života,
- že moji rodičia nie sú spolu.

MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY

- nešťastie v láske,
- ako sa rodičia ku nám dospievajúcim správajú,
- málo priateľov – nemám sa komu vyrozprávať,
- keď sa niekedy pohádam s mamou alebo kamoškou,
- hľadanie priateľov,
- bojím sa, že stratím svoju najlepšiu kamarátku a bojím sa, že ubližujem druhým,
- mám príliš veľa krúžkov a nemám čas na zábavu,
- cítim sa osamelý,
- človek sa snaží zo všetkých síl a aj tak nedosiahne nič...,
- čo bude zajtra a celkovo, aká bude budúcnosť,
- čo si o mne ľudia myslia,
- dosť často sa mi vysmievajú alebo ma ohovárajú,
- fakt, že čas plynie a čoskoro budem na inej škole s inými ľuďmi,
- falošnosť a pokrytectvo ľudí,
- hádka s priateľkou,
- chcem byť úspešný v živote a zatiaľ sa mi nedarí,
- nestíham to, čo by som chcela, ani rodičov, ani kamarátov,
- samota,
- kamarátky ma ohovárajú a potom sa so mnou bavia ako keby sa nič nestalo,
- keď ma kamaráti nemajú radi,
- keď ma kamoši ohovárajú, odstrkujú a keď si robia zo mňa srandu,
- keď mi volá neznáme číslo, vtedy sa bojím,
- keď niečo rozprávam a nikto ma nepočúva,

- keď niekto trpí alebo má veľké starosti,
- keď niekto uráža mňa alebo niekoho iného,
- keď sa trápi osoba, na ktorej mi záleží,
- keď veľa času prespím,
- keď má moja kamarátka zlú náladu, tak sa hádame a ja sa bojím, že to silné puto skončí,
- ľudia ma ohovárajú a myslia si, že sa to nedozviem. Prídem domov a vraciam, mám z toho zlé pocity a keď prídem do školy, tak sa tvárim, že som v pohode,
- ľudia okolo mňa sú šťastní a zabávajú sa a ja sedím doma a som smutná,
- málo kamarátov, nezapadám nikam,
- ako ma niektorí spolužiaci nazývajú,
- môj najväčší problém je že nemám moc kamarátov takže sa viacero času nudím a pokúšam sa nájsť nových kamarátov cez sociálne siete ale bez úspechu,
- napríklad keď nejaký chalan chce odo mňa nejakú fotku a to zneužije. Alebo keď nás ľudia ponižujú na sociálnych sieťach ak keď nás nepoznajú,
- nedarí sa mi moc v učení, dakedy ma trápi ako sa správam k mame, rodičom a môjmu frajerovi,
- neviem sa otvoriť ľuďom a mám problém rozprávať o svojich pocitoch,
- sebakritika, neautentickosť našej spoločnosti, životné prostredie na Slovensku, depresia môjho brata,
- strach, že prídem o ľudí ktorých mam rada, milujem a záleží mi na nich,
- táto generácia detí funguje iba na telefónoch alebo počítačoch už sa nevieme ani porozprávať bez toho , aby sme držali telefón v ruke,
- vracia sa mi strach z ľudí, chalan ktorému sa páčim mi stále dáva na javo, že ma má rád a ja sa cítim nepríjemne s ním, to že mamina je nešťastná, že niekedy plytvám peniaze aj keď nechcem, bojím sa že moje priateľstvá dlho nepotrávajú lebo ľudí začnem nudiť ale niekedy nemám náladu a neviem ako sa rozveseliť a tak si ľudia budú mysliť že som nudná ale ja sa snažím aj tak... že sa mi na novej škole niečo stane a ma nebudú brať do úvahy a ja budem mať z toho depresie a budem sa zle učiť, rodičia možno spolu neostanú dlho a mama sa odsťahuje a potom budem obidvoch rodičov nenávidieť lebo si nájdu niekoho iného, alebo že títo ľudia na svete sa k sebe správajú hrozne a nechutne a keď to vidím je mi toho ľúto lebo som veľmi citlivá - je toho veľa celkom ale je dobre si to takto vypísať niekedy...,
- že milujem jedno dievča a ono sa nevie rozhodnúť,
- že deti môjho veku majú priemerný čas na Reels/Shorts/Tik-Tok.. Okolo 5h denne, a teda neinteragujú s priateľmi, záľubami a inými im prospešnými aktivitami.

ZDRAVIE

- mám problémy so spánkom,
- bolí ma chrbát,
- mám cukrovku a mám zhoršené výsledky a doktor povedal, že ak sa to nezlepší, budem celé leto v nemocnici,
- depresia a psychické problémy,
- depresia, momentálne sa snažím prestať sa rezať a ubližovať si,
- depresia a vojna na Ukrajine,
- zhoršenie prospechu kvôli tomu, že ma bolí hlava hneď po zobudení a to je kvôli rodinným problémom,
- kamarátka na psychiatrii,
- moje psychické problémy,
- náhle pocity smútku a úzkosti ktoré prichádzajú a odchádzajú. Nezáujem o veci ktoré ma bavili pred tým,
- najviac ma trápi nedostatok voľného času na aktivity, ktoré ma bavia a z toho plynúci nedostatok spánku. Uvedomujem si, že môj čas strávený na internete nie je až tak žalostný v porovnaní s mojím okolím, ale ja cítim stále, že mám navyše, keby prestanem tráviť tú hodinu dve na internete. Tým, že prídem večer zo školy, krúžkov a aktivít je pre mňa jednoduchšie si zapnúť telefón a vypnúť. Potom nestíham doma cvičiť, čítať knihy, hrať na hudobnom nástroji... I keď sa mi podarí pripraviť sa bez problémov do školy, ostávam unavený. Nakoniec, keď sa mi všetko podarí pripraviť, tak už som na limite a spím menej ako 7 hodín. Potom sa mi zle vstáva,
- nedostatok voľného času kvôli škole a krúžkom ktoré mám a niekedy proste potrebujem oddych,
- nemám veľa kamarátov nemám sa s kým baviť a dosť často mam úzkosti zo školy,
- ťažká epizóda depresie, liečim sa už 6 rokov a denne myslím na samovraždu,
- bolesti.

HLAVNÉ ZISTENIA

- v oblasti **sebavedomie a vzhľad** sa deti a dospelávajúci trápia svojim vzhľadom, postavou a váhou; boja sa, ako ich vnímajú kamaráti a okolie; boja sa, či sú pre svojich blízkych dost' dobrí, a majú problém so sebavedomím,
- v oblasti **politické dianie a financie** ich trápia politická situácia na Slovensku; boja sa nedostatku v oblasti financií v ich rodinách; trápia ich environmentálne problémy; globálne otepľovanie a klimatická kríza,
- v oblasti **školy** ich trápia horšie známky z jednotlivých predmetov; obávajú sa, či zmaturujú; či sa dostanú na strednú školu,
- v oblasti **rodiny** ich trápia problematické vzťahy s rodičmi; zlé vzťahy medzi matkou a otcom; rozvod rodičov,
- v oblasti **medziludských vzťahov** ich trápia nedostatok kamarátov a blízkych osôb; samota; nedostatok času na blízkych a kamarátov; strach o blízkych; problémy vo vzťahoch so spolužiakmi,
- v oblasti **zdravie** ich trápia depresia a psychické problémy; úzkosť a rôzne zdravotné problémy.


```
function b(b){return this.each(function(a,b){
element=a(b)};c.VERSION="3.3.7",c.TRANSITION
);if(d||(d=b.attr("href"),d=d&&d.replace(/.*
relatedTarget:b[0]}),g=a.Event("show.bs.tab",
.activate(b.closest("li"),c),this.activate(f
edTarget:e[0]}))}}},c.prototype.activate=f
").end().find("[data-toggle="tab"]").attr("
idh,b.addClass("in")):b.removeClass("fade"
tr("aria-expanded",b.attr("aria-expanded"))}var g=d.find(
;g.length&&h?g.one("bsTransitionEnd",f).emu
tab.Constructor=c.prototype.constructor;conflict=funct
.tab.data-api",this),e=d.data("bs.tab",this).on
this.each(function(a,b){this.options=b.data("bs.tab",this)
on(b,d){this.options=this.options||{};c.DEFAULTS
s)).on("click.bs.affix.data-api",a.proxy(t
.checkPosition());c.VERSION="3.3.7",c.RESE
his.$target.scrollTop(),f=this.$element.of
ull!=c?!(e+this.unpin<=f.top)&&"bottom":!(e
-d&&"bottom"},c.prototype.getPinnedOffset=
=this.$target.scrollTop(),b=this.$element.
out(a.proxy(this.checkPosition,this))
et,e=d.top,f=d.bottom
```


NEBEZPEČNÝ OBSAH NA INTERNETE

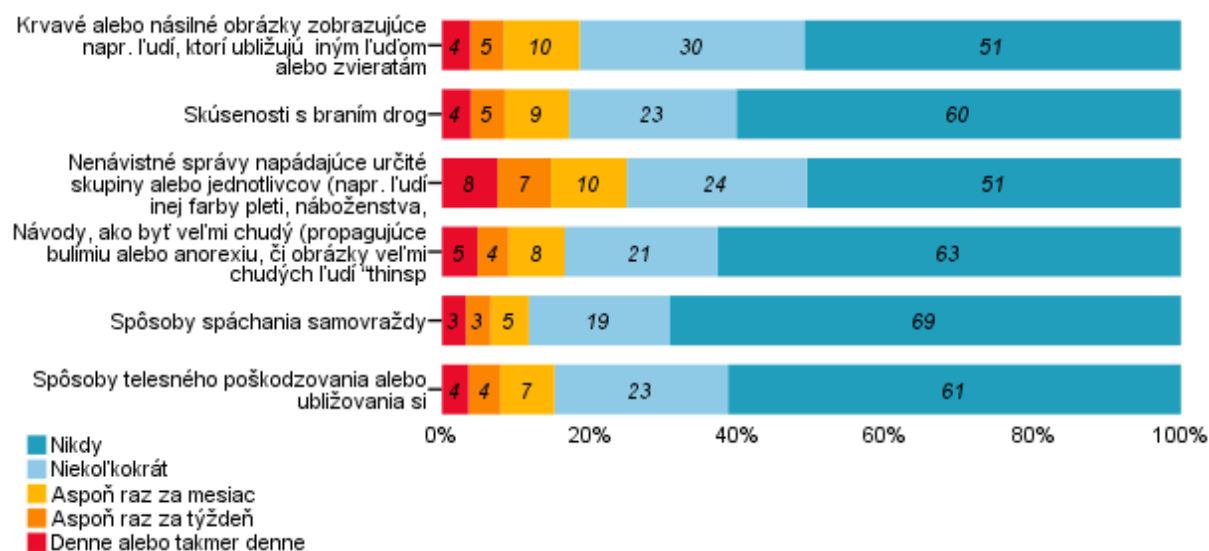
Na internete sa deti a dospelávajúci stretávajú s rôznym obsahom, ktorý nemusí mať vždy na nich pozitívny vplyv. K takémuto „toxickému“ obsahu sa môžu dostať buď náhodne, alebo si ho môžu zámerné vyhľadávať. V rámci nášho výskumu nás zaujímali rôzne nebezpečné obsahy:

- Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám,
- Skúsenosti s braním drog,
- Nenávistné prejavy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva a pod.),
- Návody, ako byť veľmi chudý (propagujúce bulímiu alebo anorexiu) či obrázky veľmi chudých ľudí,
- Spôsoby spáchania samovraždy,
- Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si.

Na sledovanie nebezpečných obsahov na internete sme sa nepýtali všetkých respondentov, ale iba respondentov od veku 11 – 12 rokov, ktorí v nasledujúcich analýzach vystupovali ako najmladší respondenti.

Videl/a si za posledných 12 mesiacov na internete stránky alebo diskusie zamerané na niektoré z nasledujúcich vecí?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu 1589 respondentov pri jednotlivých položkách. Pri participantoch, ktorí neodpovedali, išlo o vekovú skupinu 9-10 rokov.

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:
21 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 113 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

Skúsenosti s braním drog: 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 91 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):
19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 93 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

Návody, ako byť veľmi chudý: 16 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 115 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

Spôsoby spáchania samovraždy: 27 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 109 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

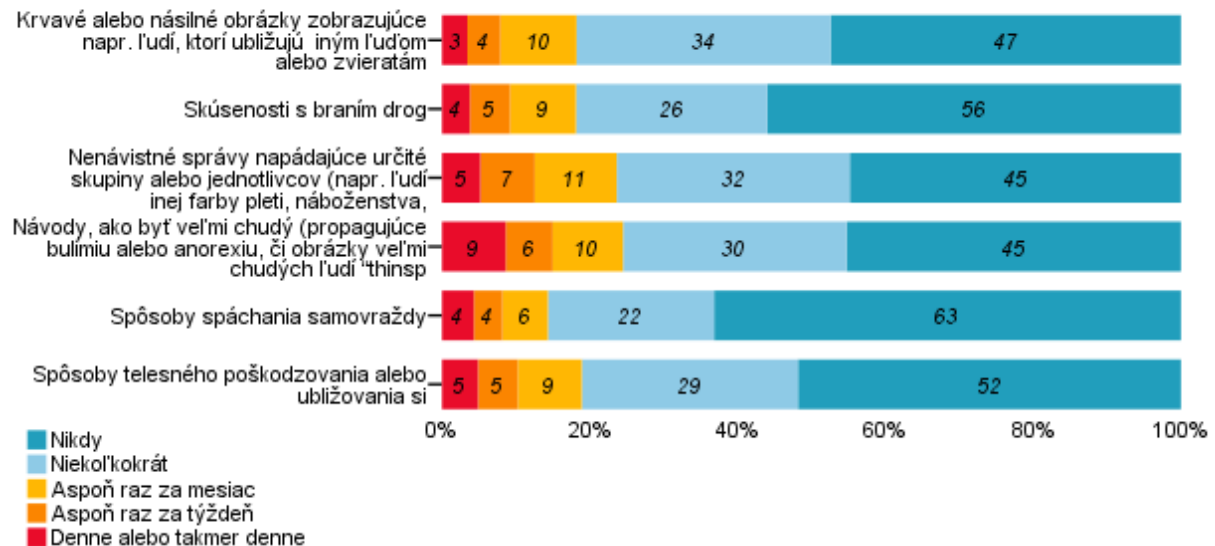
Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si: 25 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 106 respondentov uviedlo, že nevie a 235 respondentov neodpovedalo.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

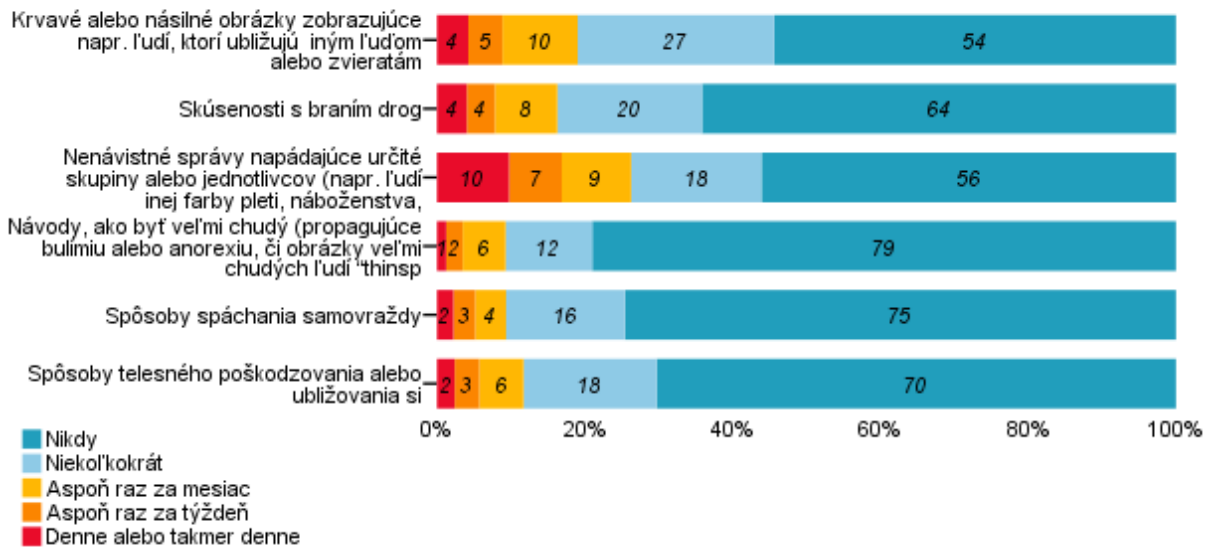
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODEA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:

$$U(N_{\text{dievčatá}} = 759, N_{\text{chlapci}} = 804) = 289603,0, Z = -1,900, p = 0,057.$$

Skúsenosti s braním drog:

$$U(N_{\text{dievčatá}} = 722, N_{\text{chlapci}} = 817) = 291672,0, Z = -2,954, p = 0,003.$$

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):

$$U(N_{\text{dievčatá}} = 774, N_{\text{chlapci}} = 811) = 294678,5, Z = -2,278, p = 0,023.$$

Návody, ako byť veľmi chudý:

$$U(N_{\text{dievčatá}} = 756, N_{\text{chlapci}} = 810) = 200577,50, Z = -13,692, p = 0,000.$$

Spôsoby spáchania samovraždy:

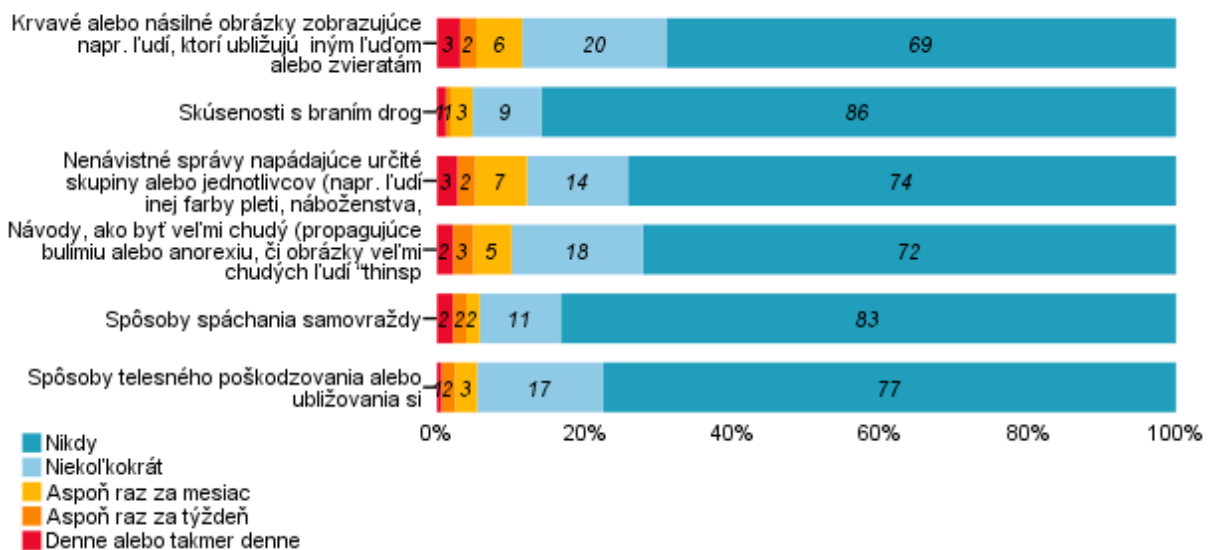
$$U(N_{\text{dievčatá}} = 747, N_{\text{chlapci}} = 814) = 268600,0, Z = -4,893, p = 0,000.$$

Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si:

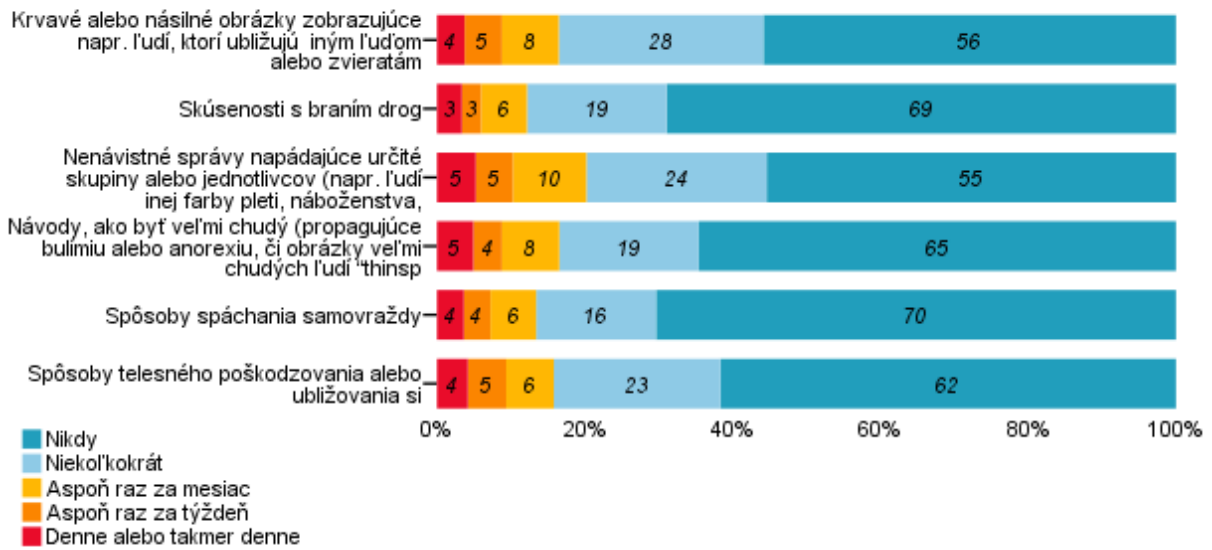
$$U(N_{\text{dievčatá}} = 762, N_{\text{chlapci}} = 804) = 249426,0, Z = -7,316, p = 0,000.$$

POĎĽA VEKU

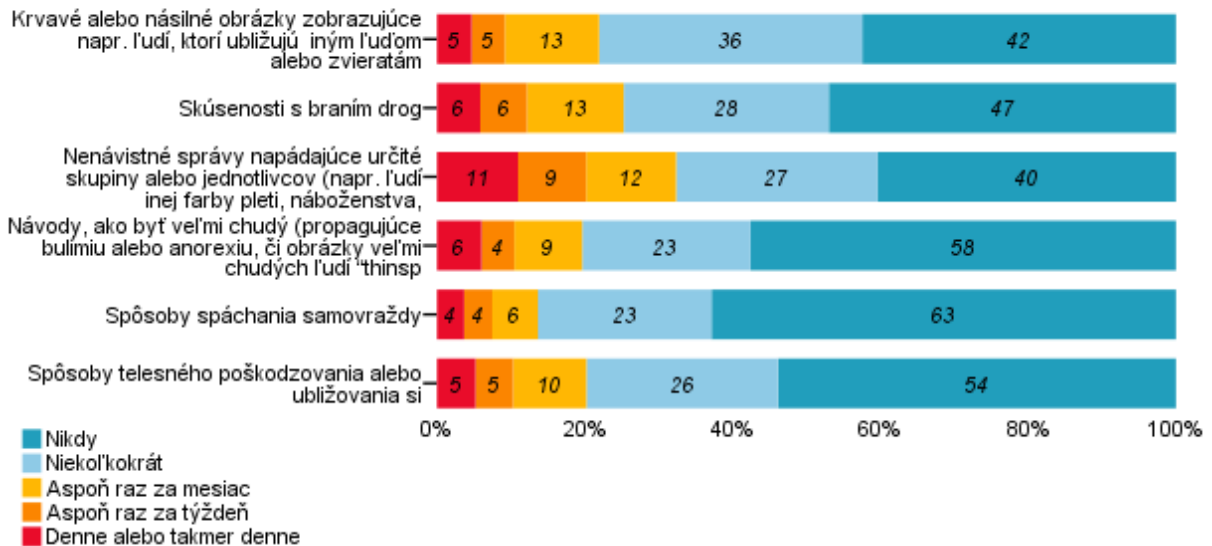
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:

$H(N_{11-12} = 321, N_{13-14} = 376, N_{15-17} = 643) = 56,054, df = 2, p = 0,000.$

Skúsenosti s braním drog: $H(N_{11-12} = 333, N_{13-14} = 386, N_{15-17} = 649) = 152,857, df = 2, p = 0,000.$

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):

$H(N_{11-12} = 329, N_{13-14} = 381, N_{15-17} = 649) = 104,734, df = 2, p = 0,000.$

Návody, ako byť veľmi chudý: $H(N_{11-12} = 327, N_{13-14} = 387, N_{15-17} = 632) = 22,262, df = 2, p = 0,000.$

Spôsoby spáchania samovraždy: $H(N_{11-12} = 329, N_{13-14} = 388, N_{15-17} = 630) = 40,996,$

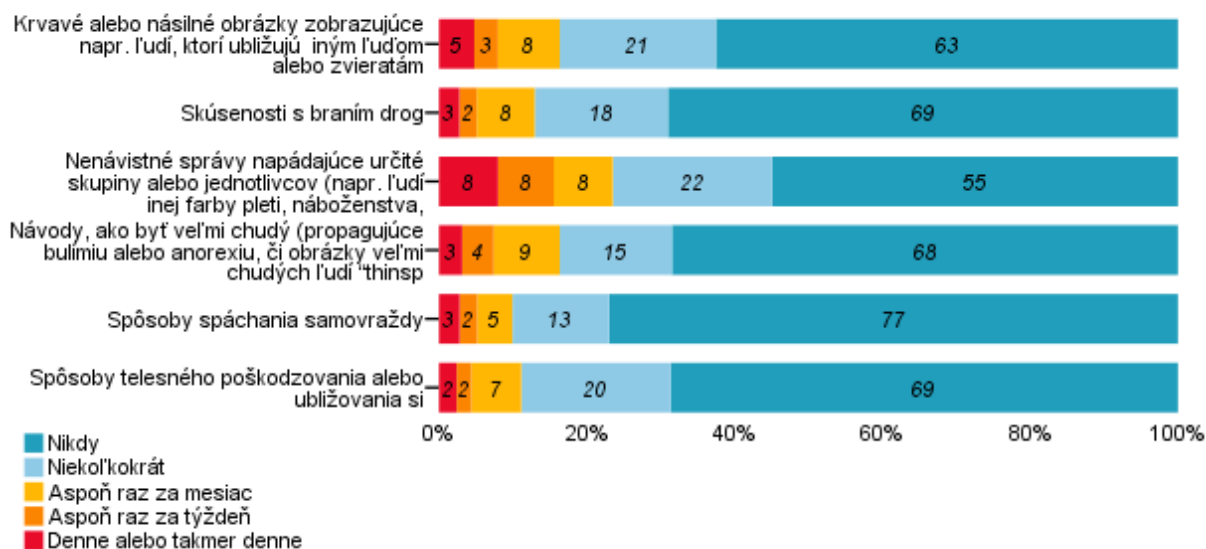
$df=2, p = 0,000.$

Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si: $H(N_{11-12} = 333, N_{13-14} = 386,$

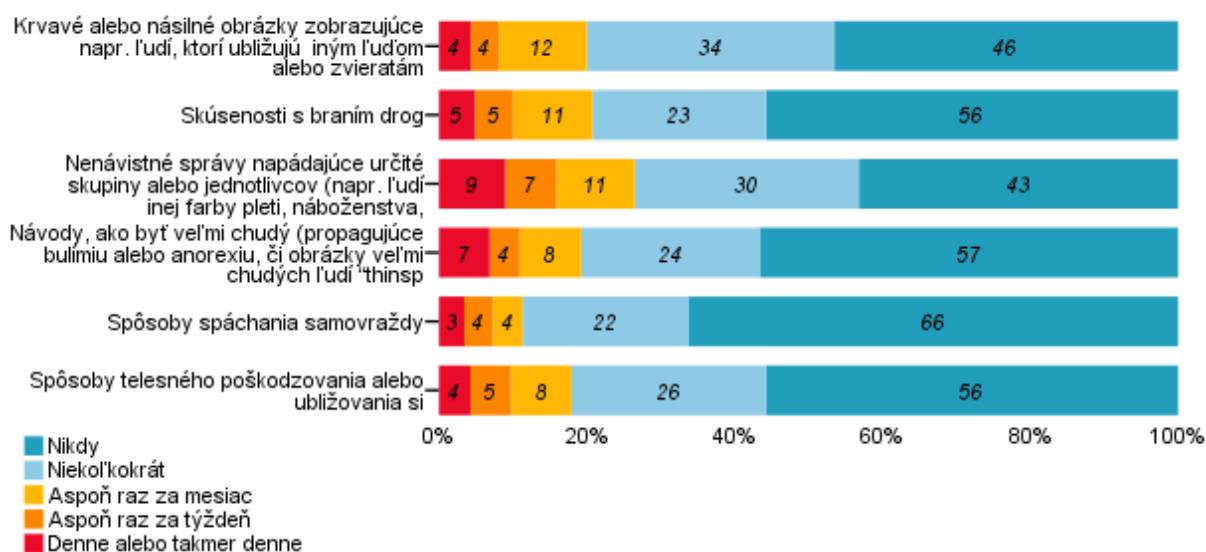
$N_{15-17} = 633) = 57,734, df = 2, p = 0,000.$

POĎĽA REGIÓNU

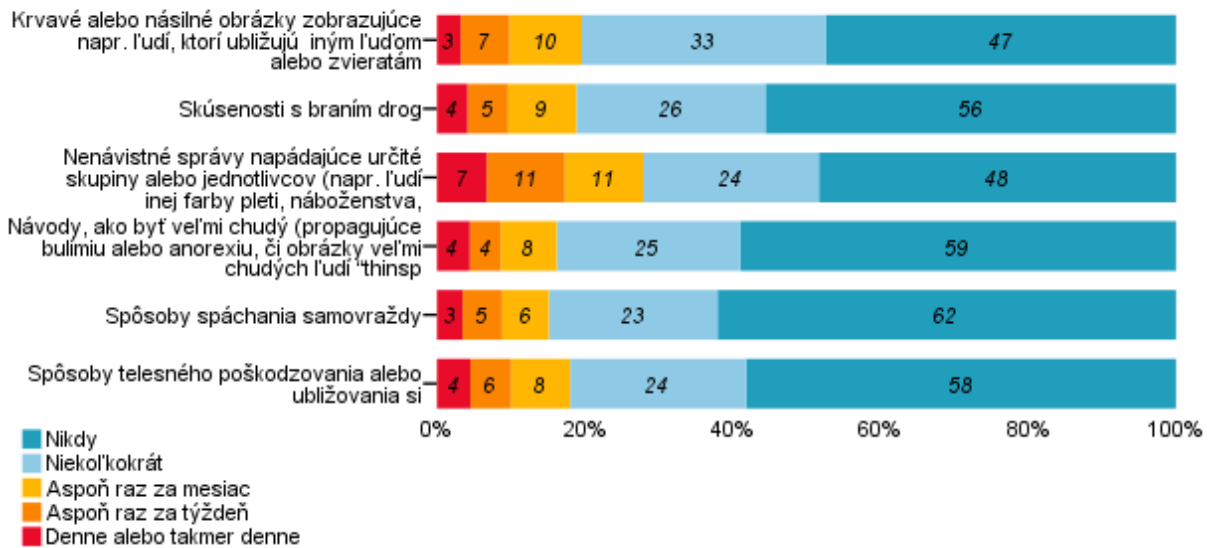
oblasť SR: BA

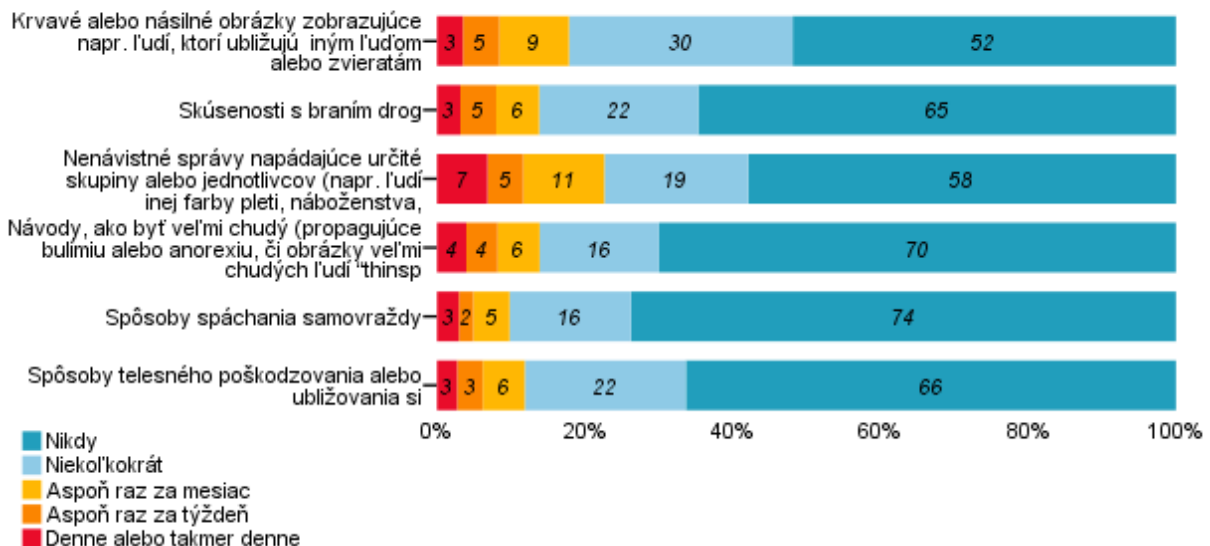
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:

$$H(N_{BA} = 251, N_{západ} = 471, N_{stred} = 378, N_{východ} = 403) = 14,257, df = 3, p = 0,003.$$

Skúsenosti s braním drog: $H(N_{BA} = 255, N_{západ} = 477, N_{stred} = 387, N_{východ} = 413) = 20,104, df = 3, p = 0,000.$

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):

$$H(N_{BA} = 251, N_{západ} = 479, N_{stred} = 387, N_{východ} = 411) = 16,213, df = 3, p = 0,001.$$

Návody, ako byť veľmi chudý: $H(N_{BA} = 257, N_{západ} = 468, N_{stred} = 383, N_{východ} = 403) = 19,410, df = 3, p = 0,000.$

Spôsoby spáchania samovraždy: $H(N_{BA} = 252, N_{západ} = 469, N_{stred} = 377, N_{východ} = 408) = 20,856, df = 3, p = 0,000.$

Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si: $H(N_{BA} = 252, N_{západ} = 474, N_{stred} = 378, N_{východ} = 404) = 19,953, df = 3, p = 0,000.$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 6 % detí a dospelých vo frekvencii raz za týždeň alebo častejšie sleduje na internete obsahy týkajúce sa spôsobov spáchania samovraždy (v absolútnych číslach je to 103 respondentov z celkového počtu 1932 respondentov) – častejšie dievčatá ako chlapci.
- 8 % detí a dospelých minimálne raz za týždeň alebo častejšie sleduje na internete obsahy zobrazujúce telesné poškodzovanie alebo ubližovanie si (v absolútnych číslach je to 124 respondentov z celkového počtu 1932 respondentov) – častejšie dievčatá ako chlapci.
- 9 % detí a dospelých si aspoň raz za týždeň pozerá obsahy o veľmi chudých ľuďoch (o anorexii a bulímii) – častejšie dievčatá ako chlapci.
- 9 % detí a dospelých si aspoň raz za týždeň pozerá krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám.
- 9 % respondentov sleduje aspoň raz za týždeň stránky uvádzajúce skúsenosti s braním drog – častejšie chlapci ako dievčatá.
- 15 % detí a dospelých minimálne raz za týždeň má kontakt s nenávisťnými správami napádajúcimi určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva a pod.).
- Vyhľadávanie všetkých nebezpečných obsahov s vekom stúpa.
- Existujú rozdiely medzi oblasťami Slovenska v miere skúseností s nebezpečnými obsahmi.

ZHRNUTIE

Súčasťou používania internetu deťmi a mladými je aj možnosť stretu s obsahmi, ktoré súborne nazývame nebezpečné obsahy, respektíve hovorovo aj toxické obsahy. S takýmto obsahom sa na internete stretlo v našom výskumnom súbore približne 40 % detí a mladých ľudí. V hlavných zisteniach prezentujeme frekvenciu raz do týždňa alebo častejšie a v zhrnutí sme sa pozreli na skúsenosť s nebezpečnými obsahmi na dennej báze, pri ktorej je možné predpokladať, že ide o zámernú činnosť vyhľadávania takýchto obsahov.

„Najpopulárnejšou“ témou spomedzi skúmaných nebezpečných obsahov internetu sú nenávisťné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov napr. kvôli vierovyznaniu, inej farby pleti a pod. Až 49 % detí a mladých uviedlo, že sa s takýmto obsahom na internete stretli aspoň niekoľkokrát. Ich dennodenný prísun uviedlo 8 % detí a dospelých. O tento typ správ sa viac zaujímajú chlapci (10 %) ako dievčatá (5 %), s vekom záujem o tento typ správ rastie: vo veku 11 – 12 rokov to uviedli 3 % respondentov, vo veku 13 – 14 to uviedlo 5 % respondentov a vo veku 15 – 17 to uviedlo 11 % respondentov. Najmenej sa o tieto správy zaujímajú respondenti z východu a strednej krajiny (7 %), Bratislavský kraj vykazuje 8 % a najviac západoslovenský región (9 %).

Častou témou spomedzi skúmaných nebezpečných obsahov sú návody, ako byť veľmi chudý (a takisto stránky propagujúce anorexiu a bulímiu). Z celkového počtu respondentov takéto obsahy prijíma na dennej báze 5 % respondentov, výrazne viac dievčatá (9 %) ako chlapci (1 %), a s vekom vyhľadávanie takéhoto obsahu stúpa. Najčastejšie prítomné bolo vyhľadávanie takéhoto obsahu v západoslovenskom regióne.

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám, sledujú denne alebo takmer denne 4 % respondentov. Medzi chlapcami a dievčatami sme nenašli rozdiel

v kontakte s agresívnym obsahom. S vekom táto skúsenosť rastie. Najčastejšia je v Bratislavskom regióne (5 %), menej častá je na strednom a východnom Slovensku (3 %).

Sledovanie stránok týkajúcich sa skúseností s braním drog uvádzali 4 % respondentov. Chlapci častejšie ako dievčatá, s vekom rastie aj dopyt po tomto type informácií – najmladší respondenti uviedli iba v počte 1 % a najstarší respondenti v počte 6 %.

Denné alebo takmer denné sledovanie stránok, kde respondenti môžu nájsť spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si uviedli 4 % respondentov, viac dievčatá (5 %) ako chlapci (2 %), najmenej najmladší respondenti (1 %) a najviac respondenti vo veku 15 – 17 rokov (5 %).

Spôsoby spáchania samovraždy sledujú denne alebo takmer denne 3 % respondentov, viac dievčatá (4 %) ako chlapci (2 %). S vekom vyhľadávanie takéhoto obsahu stúpa. I keď nebezpečný obsah spojený so samovraždami je najmenej častý, treba uviesť že viac ako 30 % detí a mladých sa s týmto obsahom stretlo aspoň niekoľkokrát a aspoň raz za mesiac je to už znepokojivých 11 %.

**SAFETY
FIRST**

BEZPEČNOSŤ NA INTERNETE

Problematika online bezpečnosti zahŕňa viacero oblastí, no najčastejšie sa dotýka ochrany súkromia a s tým spojenej ochrany osobných informácií v širšom zmysle.

POLOŽKY

Otázka a položky, ktoré sa týkajú bezpečnosti na internete:

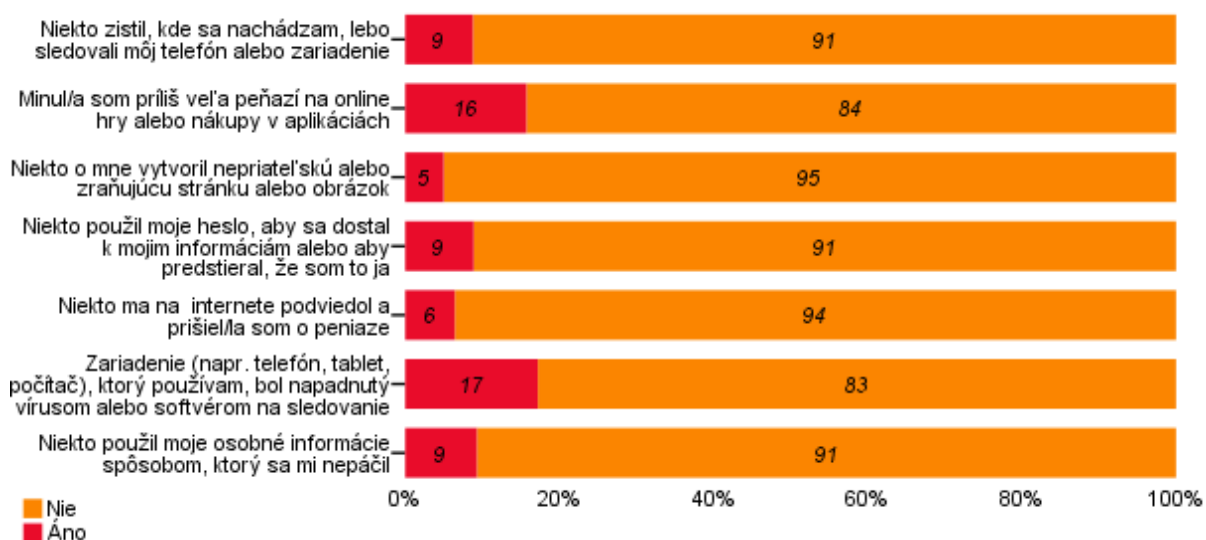
Stala sa ti v poslednom roku na internete niektorá z týchto vecí?

(možnosti odpovedí: Nie, áno, neviem, radšej nechcem povedať)

- Nieкто použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil.
- Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie.
- Nieкто ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze.
- Nieкто použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja.
- Nieкто o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok.
- Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách.
- Nieкто zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie.

Otázky boli položené len respondentom vo veku 11+.

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu (N 1932) na túto otázku odpovedali len respondenti od 11 do 17 rokov (N 1695), pričom platí, že pri jednotlivých položkách:

Nieкто zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: 15 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 151 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: 29 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 114 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.

Niekt o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: 16 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 112 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.

Niekt použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: 14 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 103 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.

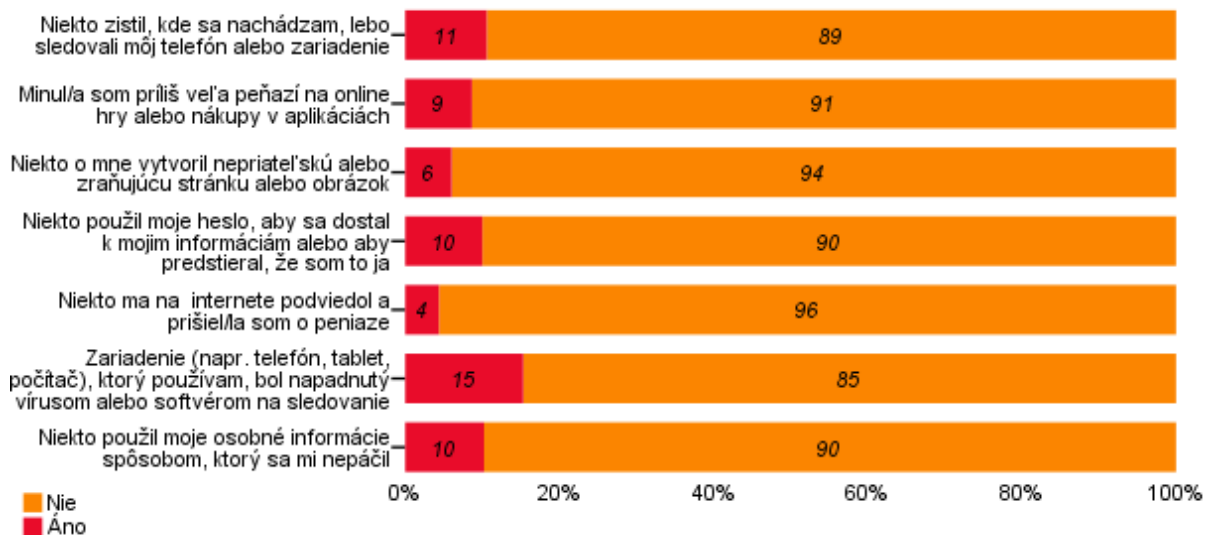
Niekt ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: 22 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 55 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.

Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktoré používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: 13 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 175 odpoveď „neviem“.

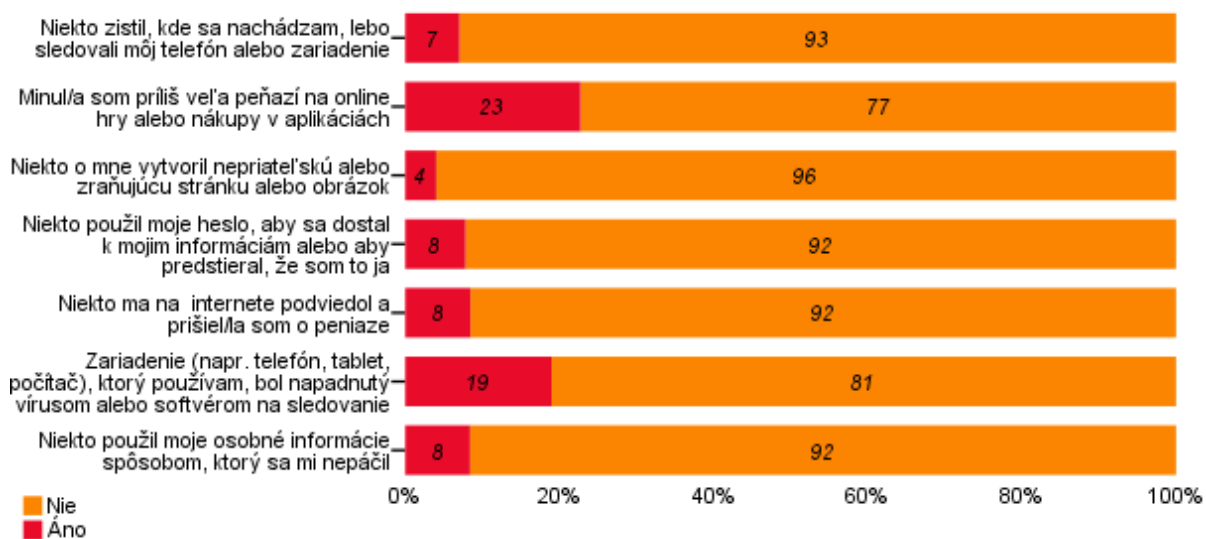
Niekt použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: 16 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 107 odpoveď „neviem“.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Niektó zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(1) = 5,918$, $p = 0,015$

Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(1) = 58,110$, $p = 0,000$

Niektó o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(1) = 3,303$, $p = 0,069$

Niektó použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(1) = 2,318$, $p = 0,128$

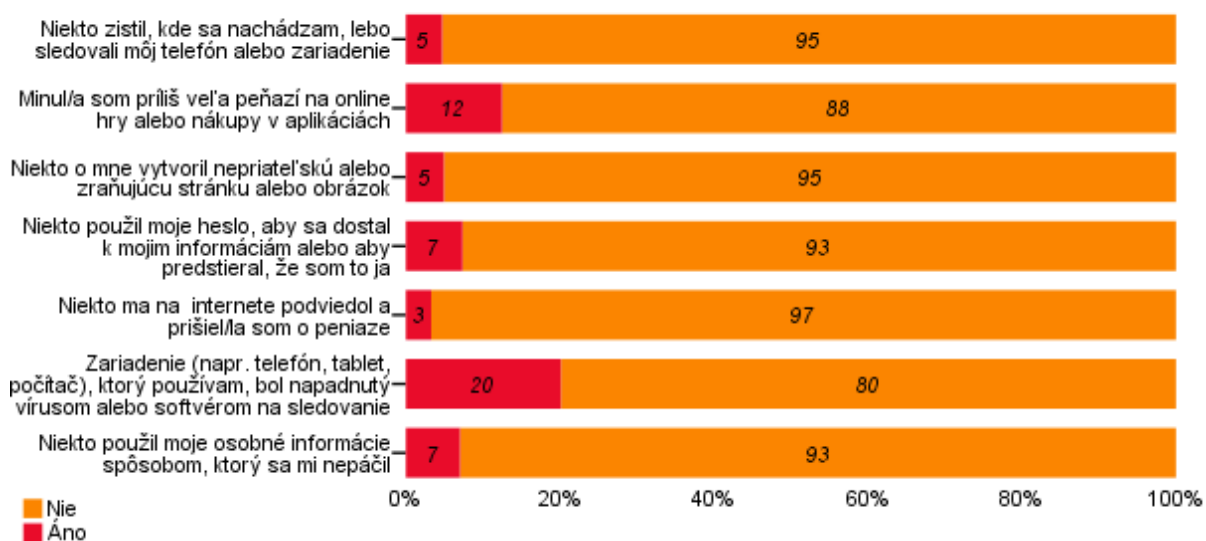
Niektó ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(1) = 11,086$, $p = 0,001$

Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(1) = 3,572$, $p = 0,059$

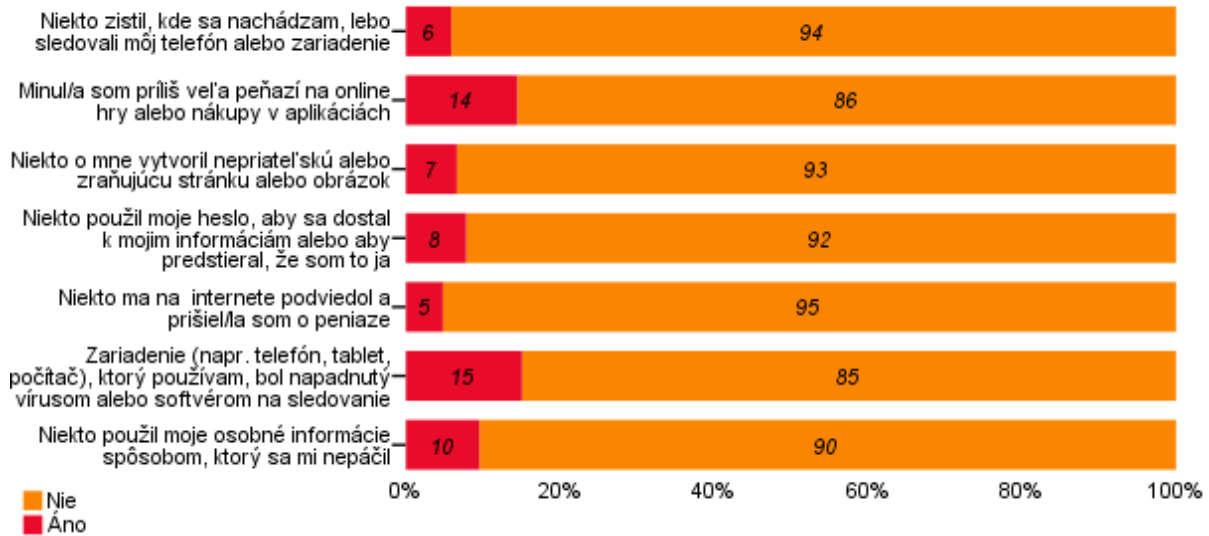
Niektó použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(1) = 1,580$, $p = 0,209$

PODĽA VEKU

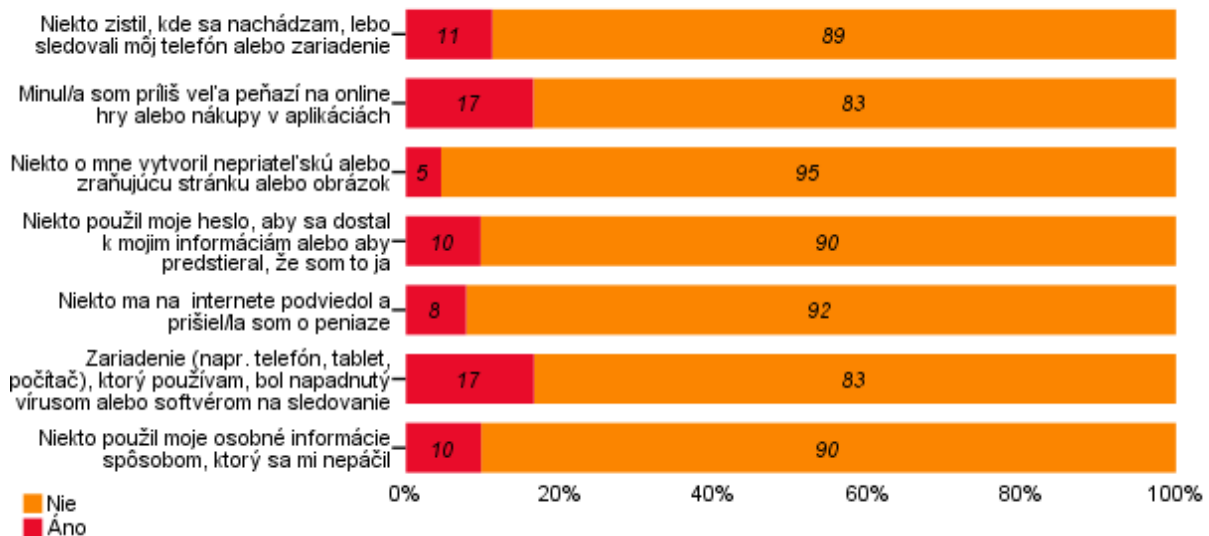
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Niektó zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(1) = 15,381$, $p = 0,000$

Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(1) = 2,880$, $p = 0,237$

Niektó o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(1) = 2,056$, $p = 0,358$

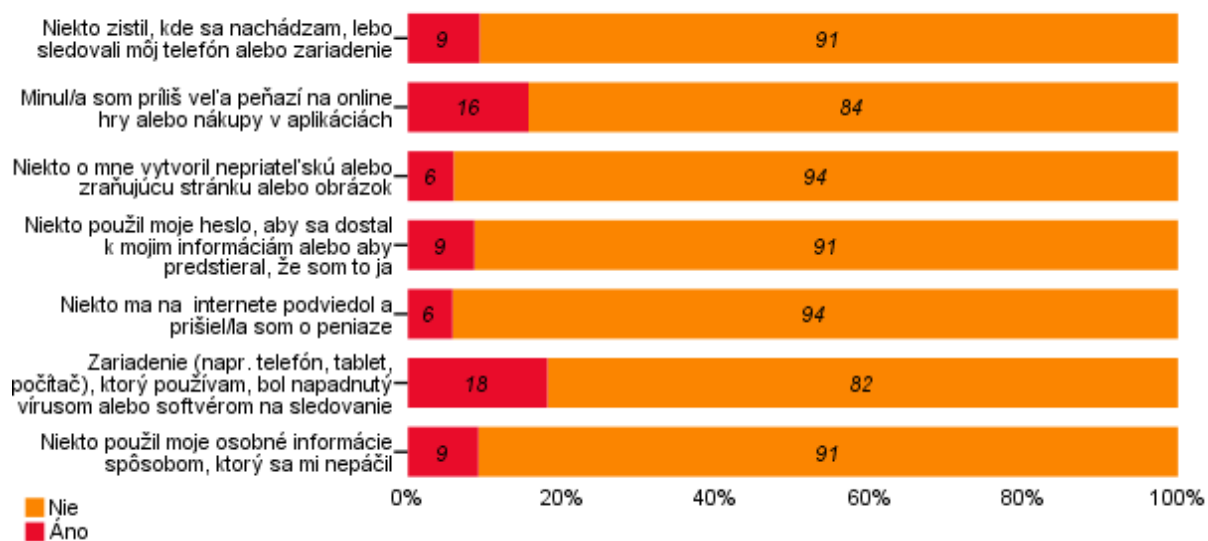
Niektó použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(2) = 1,936$, $p = 0,380$

Niektó ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(2) = 9,418$, $p = 0,025$

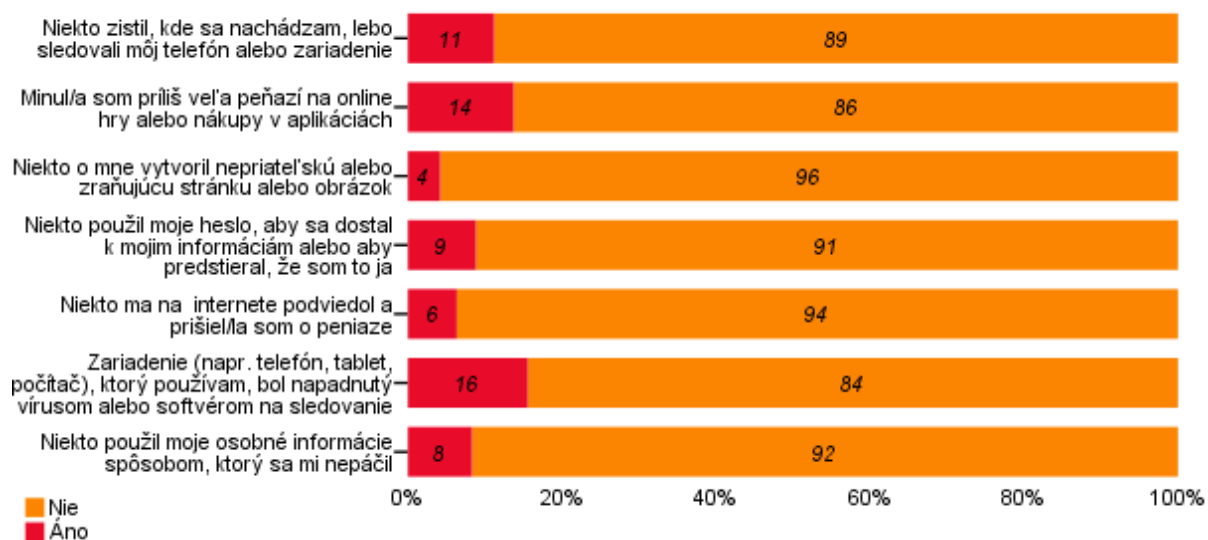
Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(2) = 3,148$, $p = 0,207$

Niektó použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(2) = 2,156$, $p = 0,340$

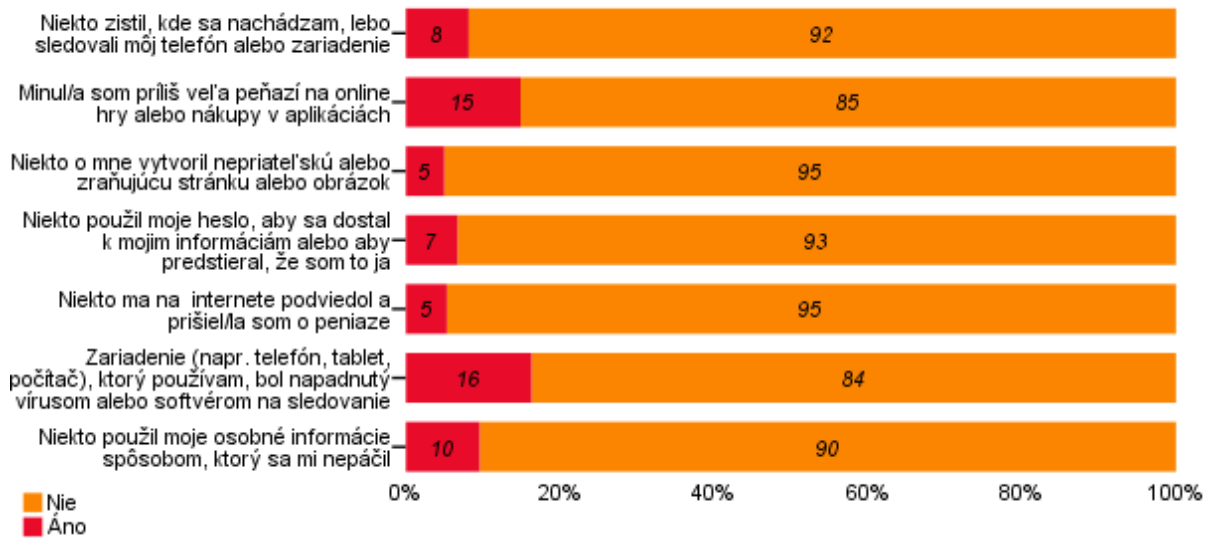
oblasť SR: BA

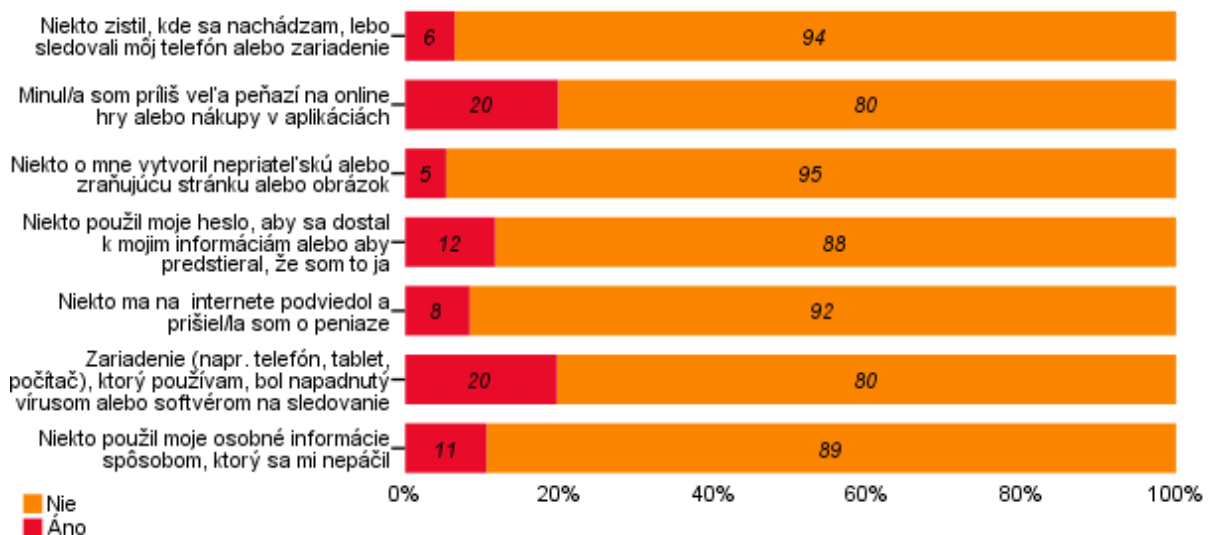
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Niektu zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(1) = 6,313$, $p = 0,097$

Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(3) = 6,592$, $p = 0,086$

Niektu o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(3) = 1,243$, $p = 0,743$

Niektu použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(3) = 6,053$, $p = 0,109$

Niektu ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(3) = 3,489$, $p = 0,322$

Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(3) = 2,839$, $p = 0,417$

Niektu použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(3) = 1,300$, $p = 0,729$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 17 % respondentov malo skúsenosť s napadnutím technického zariadenia vírusom alebo softvérom na sledovanie.
- Celkovo 16 % detí vo veku 11+ uviedlo, že minuli príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách.
- Zhodne 9 % respondentov uviedlo, že niekto zneužil ich heslo alebo sa vydával za nich a že niekto zistil, kde sa nachádzajú, lebo sledoval ich telefón alebo iné zariadenie.
- Významne viac chlapcov (23 %) ako dievčat (9 %) má skúsenosť, že minuli príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách.
- Dievčatá (4 %) v porovnaní s chlapcami (8 %) majú menej často skúsenosť s tým, že ich niekto na internete podviedol a prišli o peniaze.
- 11 % detí vo veku 15 – 17 rokov uviedlo, že niekto zistil, kde sa nachádzajú na základe sledovania ich telefónu. V nižších vekových skupinách to bolo 5 až 6 %.
- Medzi deťmi z rozličných regiónov Slovenska nie sú významné rozdiely v skúsenosti s porušením online bezpečnosti.

ZHRNUTIE

Najčastejšie reportovaným narušením bezpečnosti bolo napadnutie technického zariadenia vírusom alebo softvérom na sledovanie. Takúto skúsenosť uviedlo 17 % respondentov. Jediným faktorom, ktorý v tejto výskumnej vzorke mohol zohrávať štatisticky významnú rolu je pohlavie (hraničná signifikancia na úrovni 0,059), keď v prípade chlapcov malo takúto skúsenosť 19 % z nich a v prípade dievčat 17 %. Druhým najčastejším spôsobom narušenia bezpečnosti bolo minútie príliš veľkého množstva peňazí na online hry a nákupy v aplikáciách. Pri tejto otázke sa ukázali štatisticky významné rozdiely medzi chlapcami (23 %) a dievčatami (9 %). Tento výsledok pravdepodobne súvisí s dlhodobým trendom väčšej rozšírenosti hrania počítačových hier v skupine chlapcov. V súvislosti s finančnou ujmou je potrebné uviesť aj zistenie, že dievčatá (4 %) v porovnaní s chlapcami (8 %) majú menej často skúsenosť s tým, že ich niekto na internete podviedol a prišli o peniaze.

Narušenie súkromia v zmysle lokalizácie osoby prostredníctvom sledovania telefónu alebo iného zariadenia uviedlo 9 % detí. Dialo sa to častejšie v prípade dievčat (11 %) ako chlapcov (7 %) a v prípade starších detí: v skupine 15 – 17 rokov (11 %), v skupine 13 – 14 rokov (6 %) a v skupine 11 – 12 rokov (5 %).

Celkovo 5 % detí malo skúsenosť s tým, že niekto o nich vytvoril nejakú nepriateľskú stránku alebo zraňujúci obsah. Pri tejto skúsenosti však neboli identifikované rozdiely medzi pohlaviami alebo vekovými skupinami.

Skúsenosť so zneužitím hesla alebo zneužitím online profilu má 9 % detí. Aj v tomto prípade sa nepreukázali rozdiely na základe skúmaných sociodemografických ukazovateľov.

Celkovo 9 % detí malo skúsenosť s tým, že niekto použil ich osobné informácie spôsobom, ktorý sa im nepáčil. Pohlavie, vek ani región nemali na vplyv na charakter odpovedí.

Analýza všetkých položiek preukázala, že medzi deťmi z rozličných regiónov Slovenska nie sú významné rozdiely v skúsenosti s porušením online bezpečnosti.

ŠIKANOVANIE A KYBERŠIKANOVANIE

Šikanovanie je forma agresívneho správania, pri ktorom niekto úmyselne a opakovane spôsobuje inej osobe zranenie alebo nepohodlie. Šikanovanie môže mať formu fyzického kontaktu, môže ísť o verbálnu agresiu alebo agresiu, ktorá naberie inú formu, napr. zverejnenie zraňujúceho obsahu (fotografie či videa). Šikanovaný jedinec zvyčajne nedáva agresorovi dôvod na agresiu, neprovokuje ani neútočí ako prvý a následne má problém brániť sa. Ide teda o agresiu, ktorá nie je vyvolaná problematickým konaním obeť. Šikanovanie môže mať mnoho podôb, vrátane fyzického šikanovania; podpichovania alebo osočovania; sociálneho vylúčenia. Čo sa týka motívov, obťažovanie či šikanovanie môže byť spojené s rasou, etnickou príslušnosťou, náboženstvom, fyzickým vzhľadom, socio-ekonomickým statusom, zdravotným postihnutím, sexuálnou orientáciou atď.

Z pohľadu formy v spojitosti s priestorom, v ktorom dochádza k šikanovaniu, môžeme hovoriť o šikanovaní tvárou v tvár v offline priestore alebo, na druhej strane, v online priestore, resp. s použitím technológií, keď už hovoríme o kyberšikanovaní, ktoré sa môže uskutočniť prostredníctvom rozličných digitálnych platforiem a zariadení, pričom môže ísť o zjavnú, alebo skrytú agresiu. Pri oboch formách šikanovania je prítomný element nerovnováhy moci (útočník má moc nad obeťou); šikanovanie má svoje publikum, ktoré môže slúžiť útočníkovi aj ako zdroj spätnej väzby (obdiv, povzbudenie, odmietnutie, ignorácia).

Fenomén šikanovania bol respondentom priblížený nasledovným popisom:

Niekedy deti alebo tínedžeri niekomu povedia, alebo urobia škaredé, alebo neprijemné veci. Často sa to napríklad môže diať viackrát v rôznych dňoch a v určitom časovom období. Môže to byť napríklad:

- provokovanie niekoho spôsobom, ktorý sa mu nepáči,
- udieranie, kopanie alebo sácanie,
- vylúčenie niekoho zo spoločných aktivít.
- *Keď sa ľudia takto zraňujúco alebo hnusne k niekomu správajú, môže sa to stať:*
- osobne (tvárou v tvár);
- cez mobilné telefóny (správy, volania, videonahrávky),
- cez internet (e-mail, správy, čítovanie, sociálna sieť).

POLOŽKY

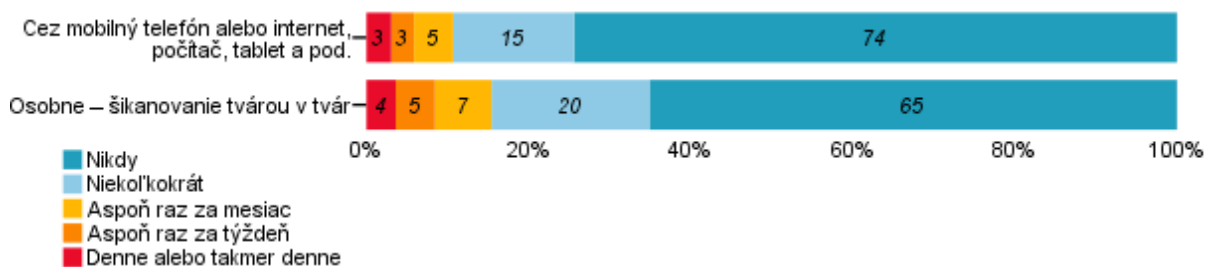
- Správal sa k tebe niekto za posledných 12 mesiacov takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom? Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase), - Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod., (škála odpovedí: nikdy, niekoľkokrát, aspoň raz za mesiac, aspoň raz za týždeň, denne alebo takmer denne, neviem, - radšej nechcem povedať.)
- Keď sa k tebe niekto takto správal na internete alebo cez mobilné zariadenie, ako sa to stalo? Môžeš označiť viacero odpovedí. - Cez telefonát na mobilný telefón, - Cez správy zaslané na môj telefón, - Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram), - Cez stránku, kde ľudia zdieľajú

obsah (napr. YouTube.), - Cez online hru, - Cez e-mail, - Iným spôsobom, - Nevie, - Radšej nechcem povedať.

- Stala sa ti za posledných 12 mesiacov niektorá z nasledujúcich vecí? - Niekoľko mi poslal hnusné, alebo nepríjemné správy, - Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní, - Vylúčili ma z aktivity, alebo zo skupiny na internete, - Niekoľko sa mi na internete vyhrážal, - Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a, - Na internete sa mi stali iné škaredé, alebo nepríjemné veci.
- Keď sa k tebe naposledy niekto správal na internete hnusne, alebo zraňujúco, mal/a si niektorý z týchto pocitov? - Niebol/a som vôbec znepokojený/á, - Bol/a som trochu znepokojený/á, - Bol/a som dosť znepokojený/á, - Bol/a som veľmi znepokojený/á, - Nevie, - Radšej nechcem povedať.
- Keď sa ti to stalo, s kým si sa o tom rozprával/a? Označ toľko možností, koľko potrebuješ. – s mamou alebo otcom, - s bratom alebo sestrou, - s kamarátom približne v mojom veku, - s učiteľom, - s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca), - s iným dospelým, ktorému dôverujem, - s niekým iným, - s nikým, - Nevie, - Radšej nechcem povedať.
- Ako často si sa za posledný rok takto správal/a k niekomu inému? - Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase), - Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod., (škála odpovedí: nikdy, niekoľkokrát, aspoň raz za mesiac, aspoň raz za týždeň, denne alebo takmer denne, neviem, - radšej nechcem povedať.)

Správal sa k tebe niekto za POSLEDNÝ ROK takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom?

CELÁ SKUPINA

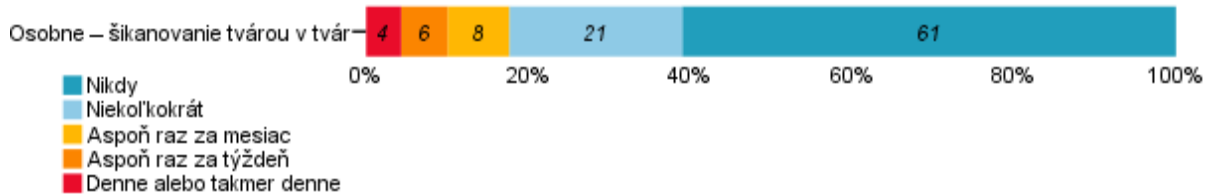
Z celkového počtu (N 1932) si pri tejto otázke 52 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 264 odpoveď „neviem“ v prípade osobného šikanovania a 42 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 212 odpoveď „neviem“ v prípade kyberšikanovania.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

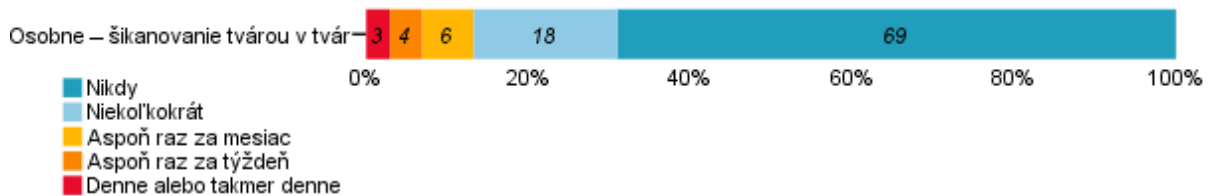
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

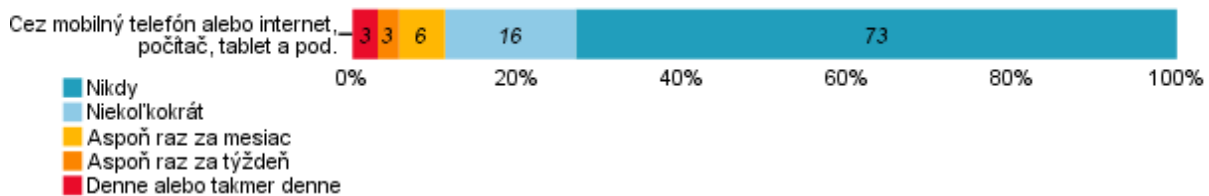
pohlavie: dievčatá

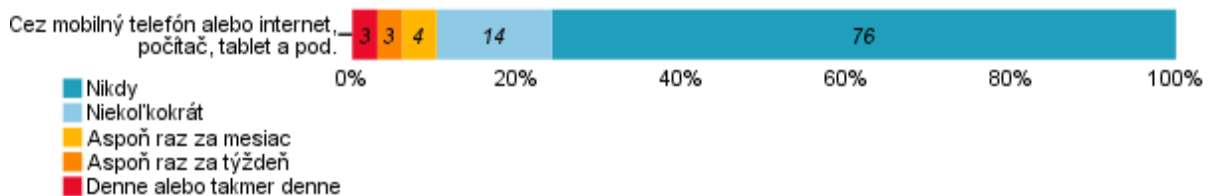
pohlavie: chlapci

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Osobne – tvárou v tvár:

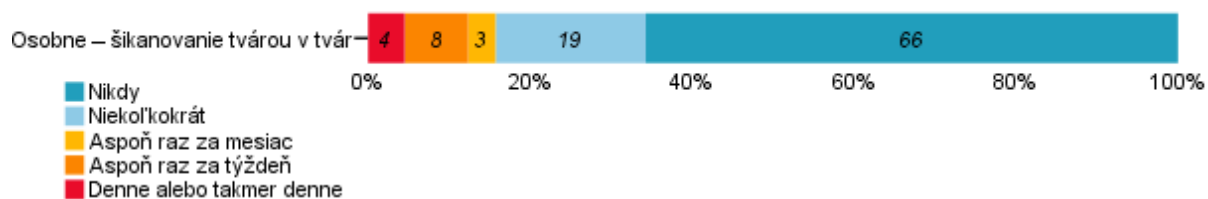
$U(N_{dievčatá} = 787, N_{chlapci} = 823) = 296506,5, Z = -3,465, p = 0,001$

Cez mobilný telefón, internet, počítač, tablet a pod.

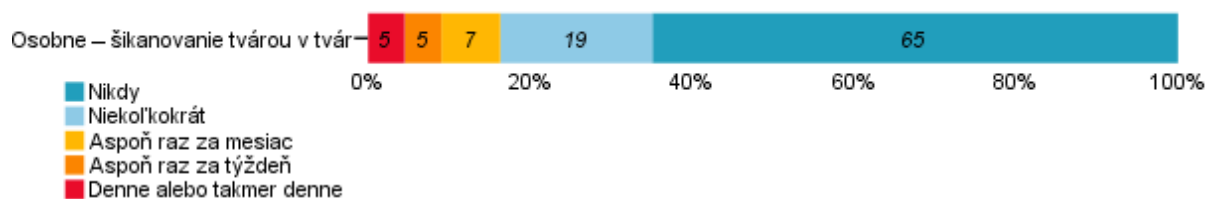
$U(N_{dievčatá} = 813, N_{chlapci} = 859) = 339751,5, Z = -1,250, p = 0,211$

PODĽA VEKU

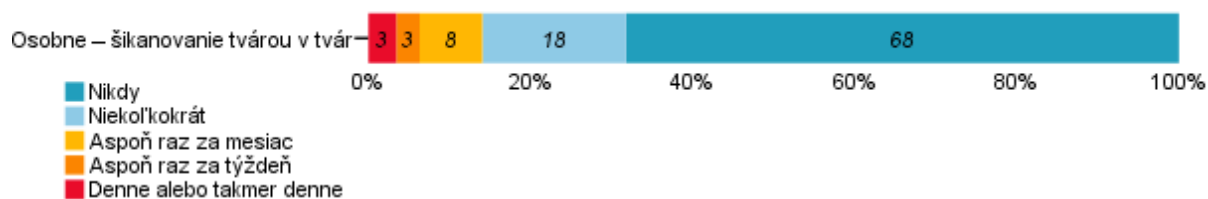
vek: 9-10

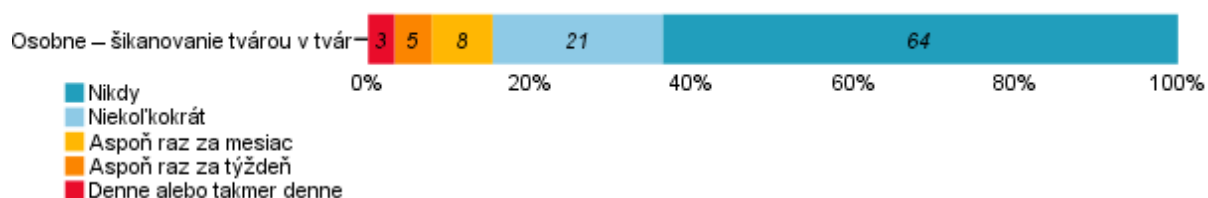
vek: 11-12

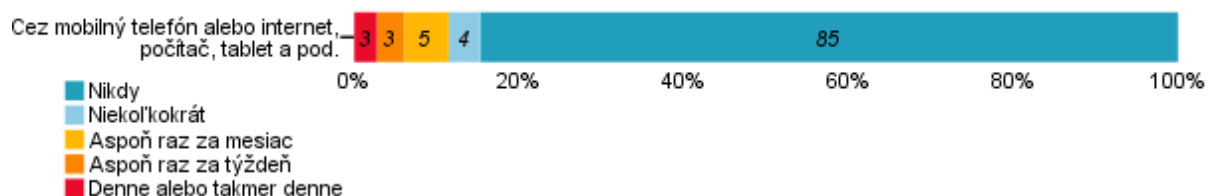
vek: 13-14

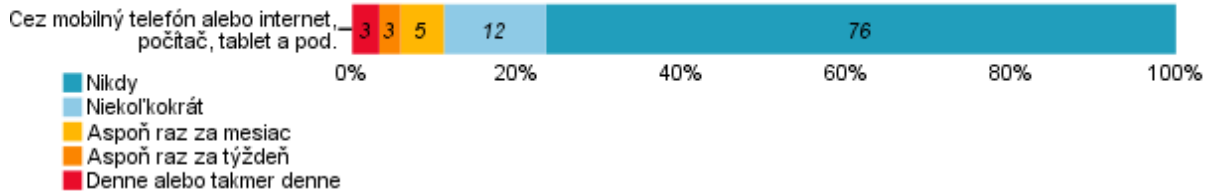
vek: 15-17

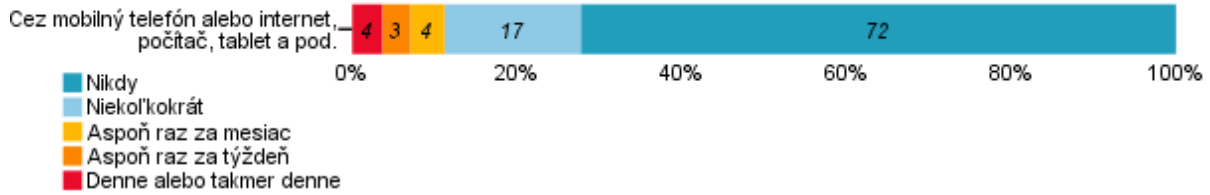
vek: 9-10

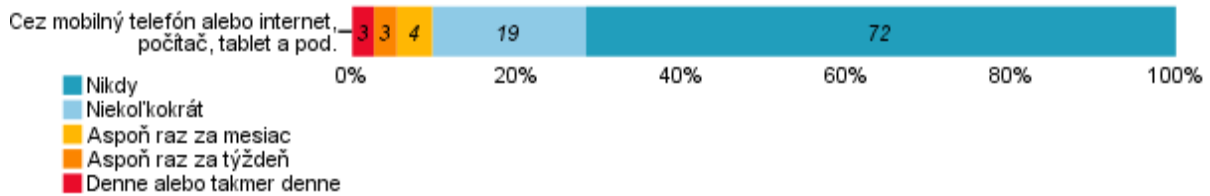
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Osobne – tvárou v tvár:

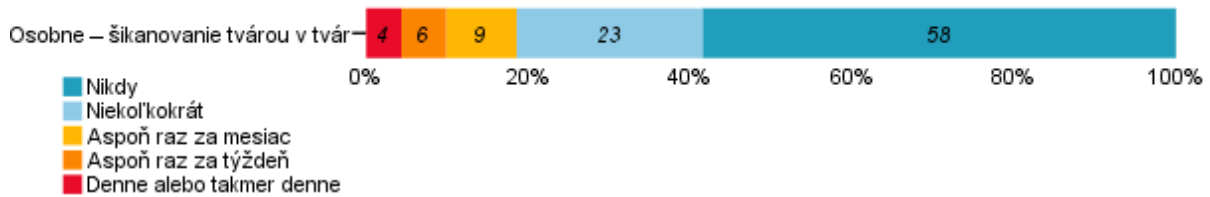
$H(N_{9-10} = 178, N_{11-12} = 288, N_{13-14} = 349, N_{15-17} = 586) = 1,854, df = 3, p = 0,603$

Cez mobilný telefón, počítač, tablet a pod.

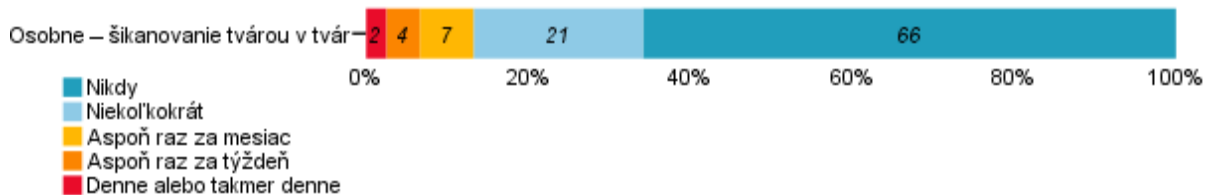
$H(N_{9-10} = 183, N_{11-12} = 312, N_{13-14} = 357, N_{15-17} = 609) = 10,616, df = 3, p = 0,014$

PODĽA REGIÓNU

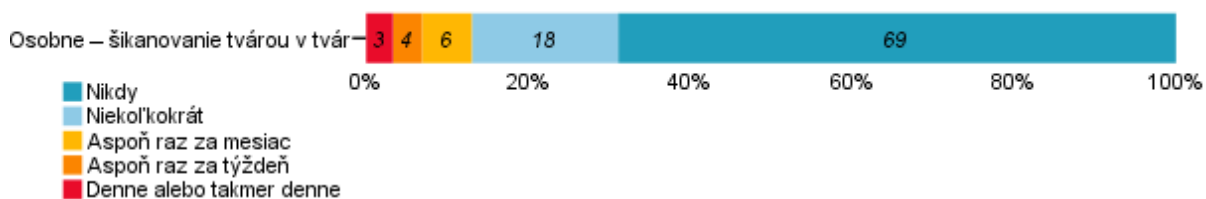
oblasť SR: BA

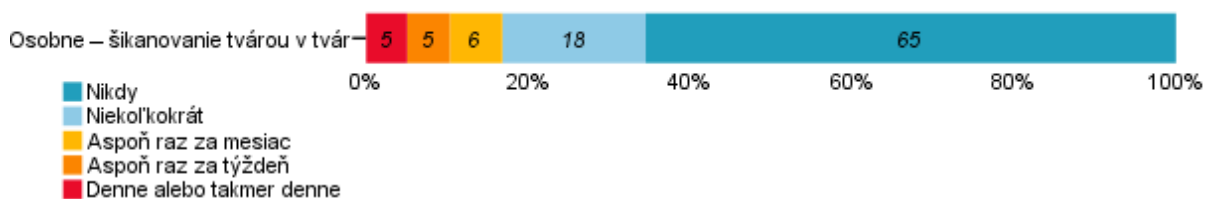
oblasť SR: západ

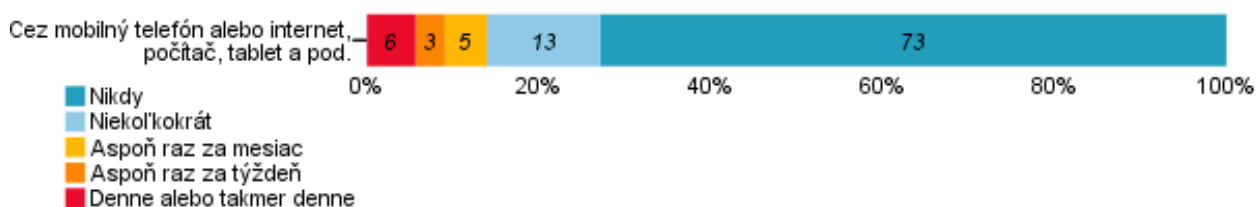
oblasť SR: stred

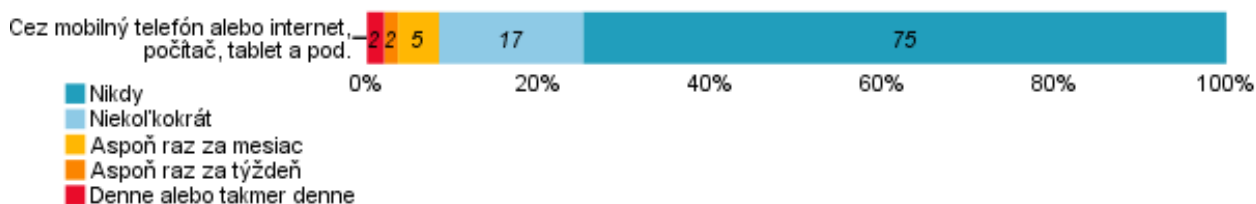
oblasť SR: východ

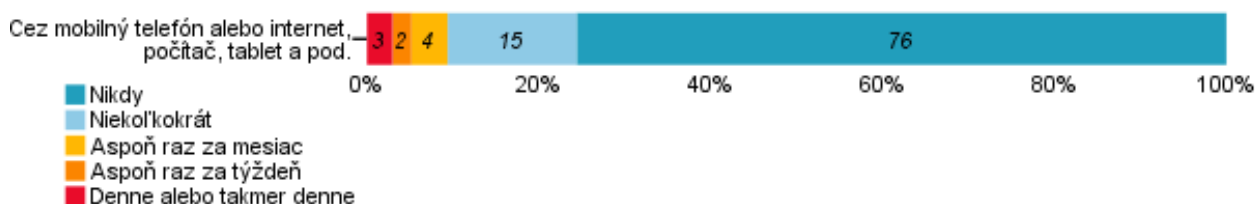
oblasť SR: BA

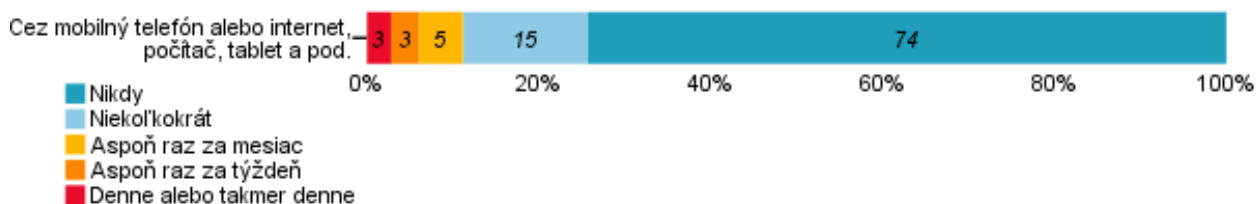
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Osobne – tvárou v tvár:

$H(NBA = 263, Nzápad = 510, Nstred = 415, Nvýchod = 436) = 11,412, df = 3, p = 0,010$

Cez mobilný telefón, 306, počítač, tablet a pod.

$H(NBA = 265, Nzápad = 502, Nstred = 406, Nvýchod = 431) = 1,518, df = 3, p = 0,678$

Keď sa k tebe niekto takto správal na internete alebo cez mobilné zariadenie, ako sa to stalo?

Prechádzajúca otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí mali skúsenosť s kyberšikanovaním (N 428).

CELÁ SKUPINA

Cez telefonát na mobilný telefón	11 %
Cez správy zaslané na môj telefón	18 %
Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram)	53 %
Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.)	4 %
Cez online hru	26 %
Cez e-mail	0,5 %

POĎĽA POHLAVIA

	dievčatá	chlapci
Cez telefonát na mobilný telefón	7 %	4 %
Cez správy zaslané na môj telefón	11 %	7 %
Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram)	33 %	20 %
Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.)	1 %	3 %
Cez online hru	5 %	21 %
Cez e-mail	0 %	0,5 %

POĎĽA VEKU

	9 – 10	11 – 12	13 – 14	15 – 17
Cez telefonát na mobilný telefón	2 %	2 %	3 %	4 %
Cez správy zaslané na môj telefón	1 %	4 %	4 %	9 %

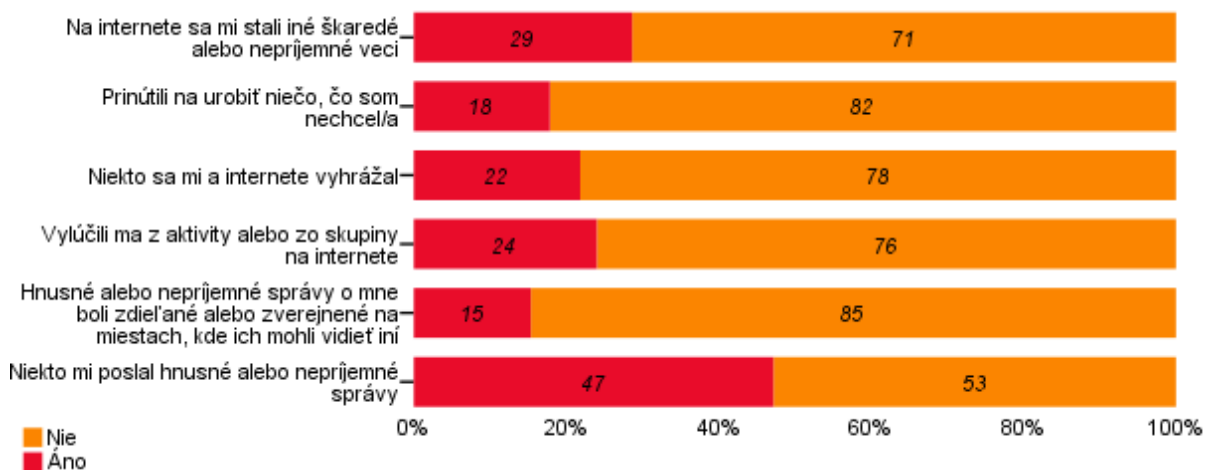
Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram)	1 %	6 %	13 %	33 %
Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.)	Jeden prípad	1 %	1 %	2%
Cez online hru	2 %	4 %	4 %	16 %
Cez e-mail	0 %	0 %	Jeden prípad	Jeden prípad

POĎĽA REGIÓNU

	BA	západ	stred	východ
Cez telefonát na mobilný telefón	2 %	2 %	3 %	4 %
Cez správy zaslané na môj telefón	3 %	6 %	3 %	6 %
Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram)	8 %	17 %	14 %	14 %
Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.)	0,5 %	2,5 %	0,5 %	0,5 %
Cez online hru	7 %	7 %	6,5 %	5,5 %
Cez e-mail	0 %	0 %	Jeden prípad	Jeden prípad

Stala sa ti za posledný rok niektorá z nasledujúcich vecí?

CELÁ SKUPINA

Pri tejto otázke sa analýzy tiež robili z menšej vzorky podľa skúsenosti so šikanovaním.

Z celkového počtu pri jednotlivých položkách:

Niektko mi poslal husné alebo nepríjemné správy (N 585): 19 respondenti si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 77 odpoveď „neviem“.

Hnusné alebo neprijemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní (N 593): 9 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 79 odpovedí „neviem“.

Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete (N 608): 6 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 67 odpovedí „neviem“.

Niekoľko sa mi na internete vyhrážalo (N 614): 12 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 55 odpovedí „neviem“.

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a (N 605): 15 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 61 odpovedí „neviem“.

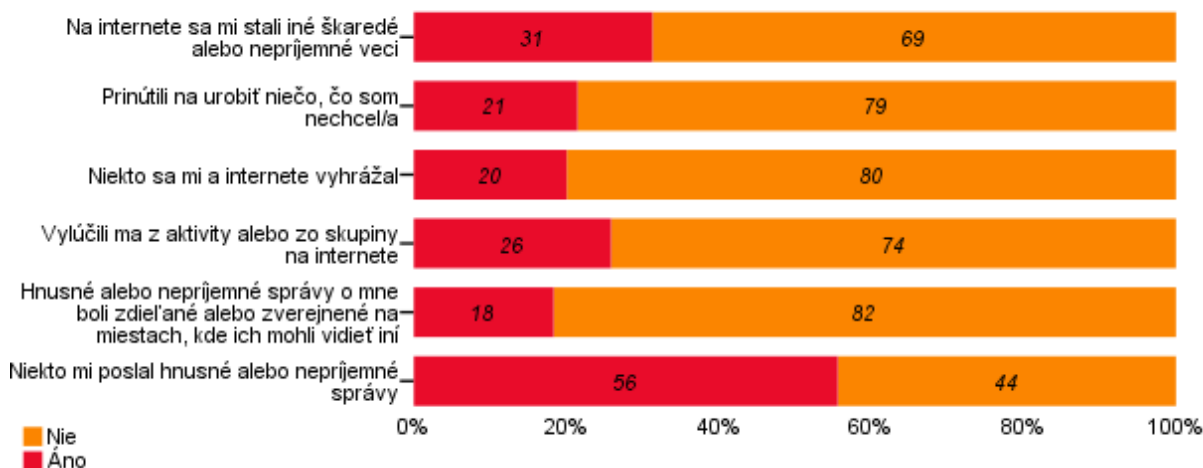
Na internete sa mi stali iné škaredé alebo neprijemné veci (N 573): 13 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 95 odpovedí „neviem“.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

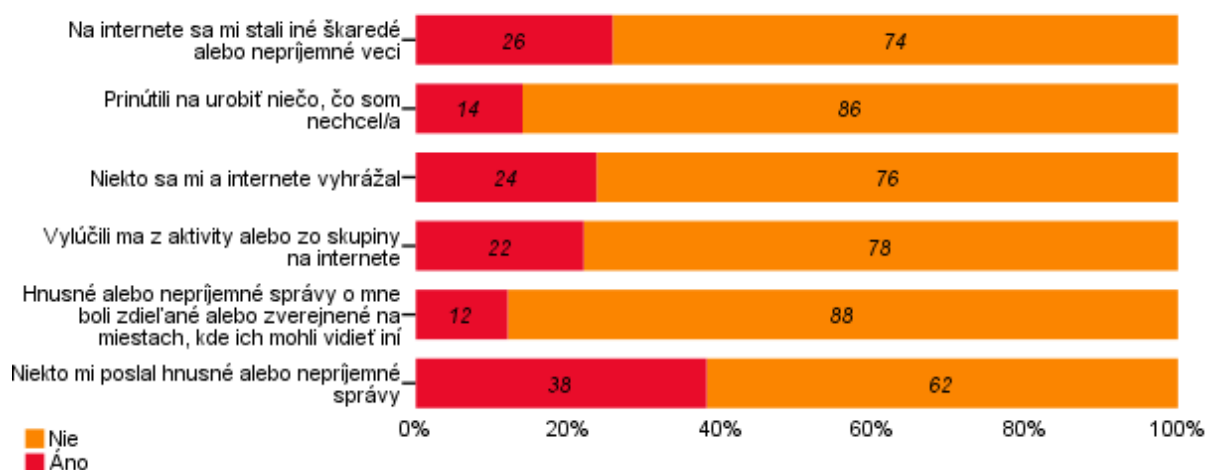
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(1) = 2,109, p = 0,146$

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(1) = 5,767, p = 0,016$

Niektó sa mi na internete vyhrážal: $X^2(1) = 1,207, p = 0,272$

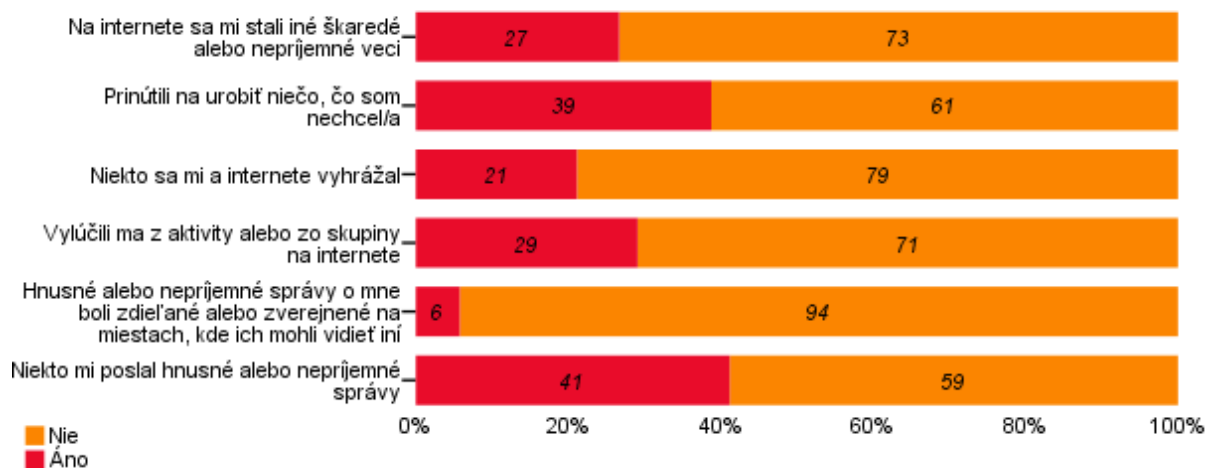
Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(1) = 1,230, p = 0,267$

Husné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(1) = 4,477, p = 0,034$

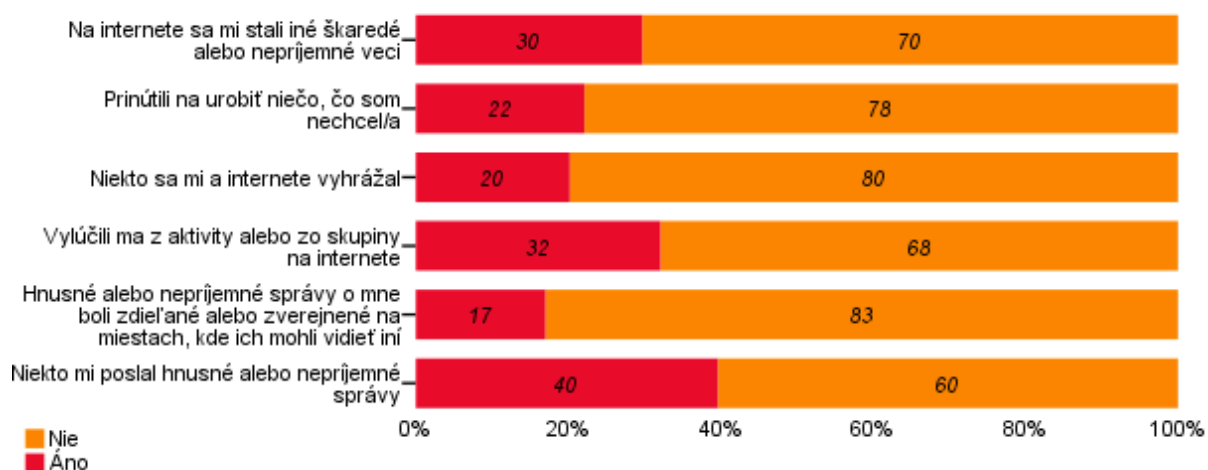
Niektó mi poslal husné alebo nepríjemné správy: $X^2(1) = 17,885, p = 0,000$

PODĽA VEKU

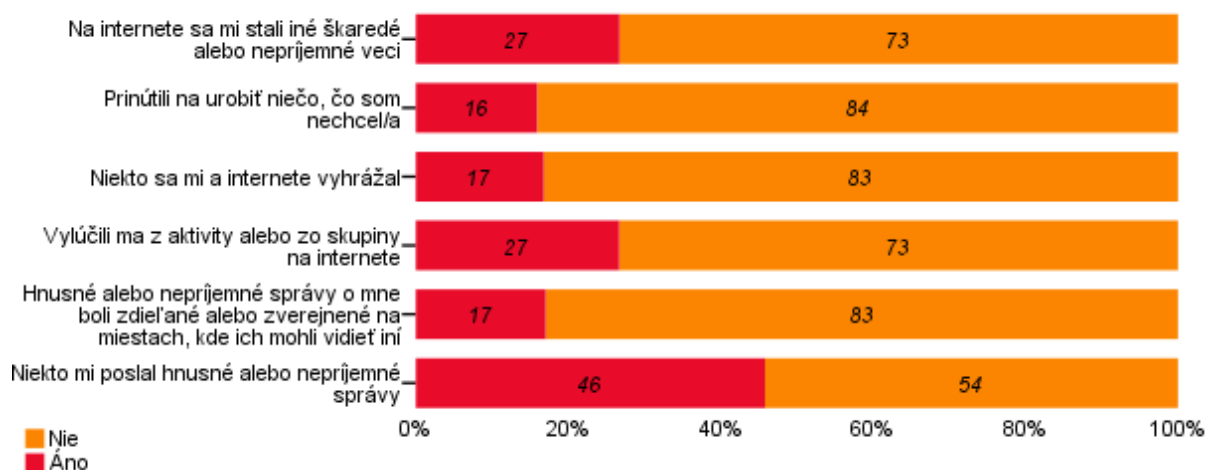
vek: 9-10

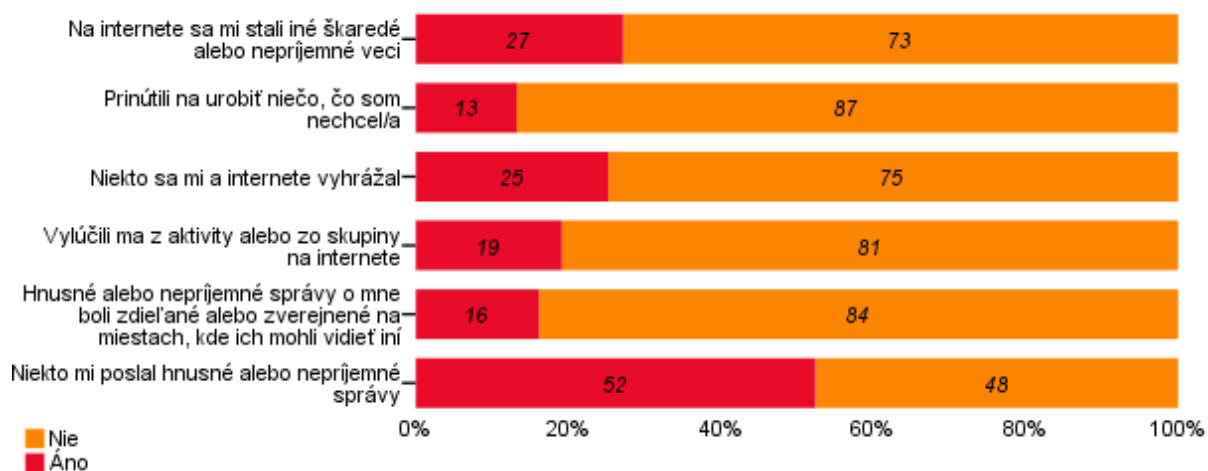
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(3) = 0,312, p = 0,958$

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(3) = 19,415, p = 0,000$

Niekoľko sa mi na internete vyhrážal: $X^2(3) = 3,918, p = 0,270$

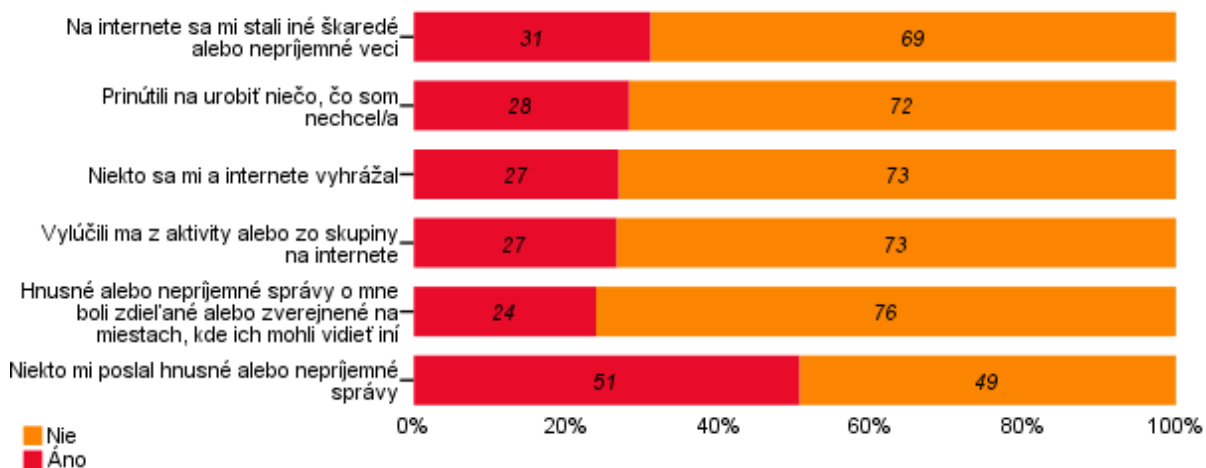
Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(3) = 7,851, p = 0,049$

Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(3) = 4,249, p = 0,236$

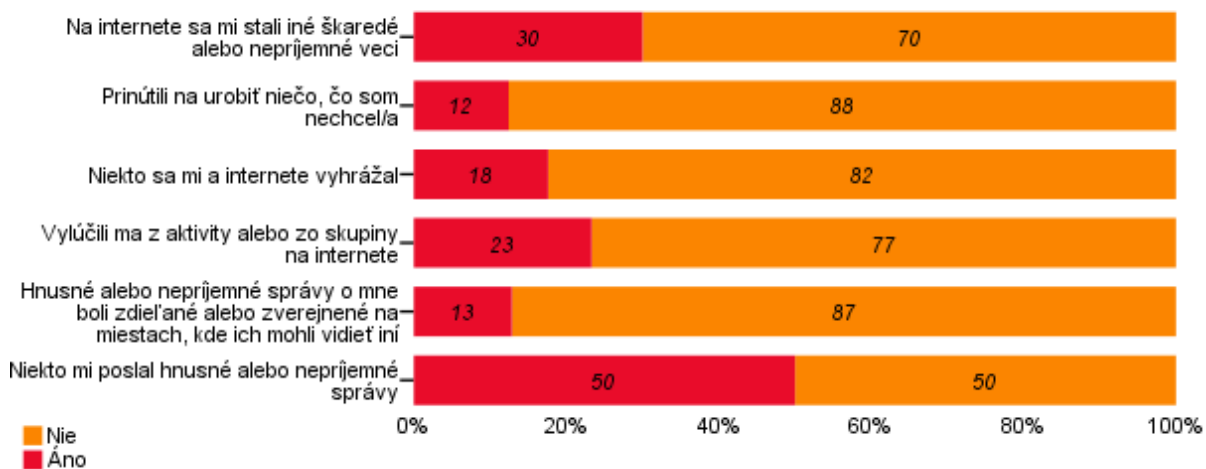
Niektu mi poslal hnusné alebo nepríjemné správy: $X^2(3) = 5,666, p = 0,129$

PODĽA REGIÓNU

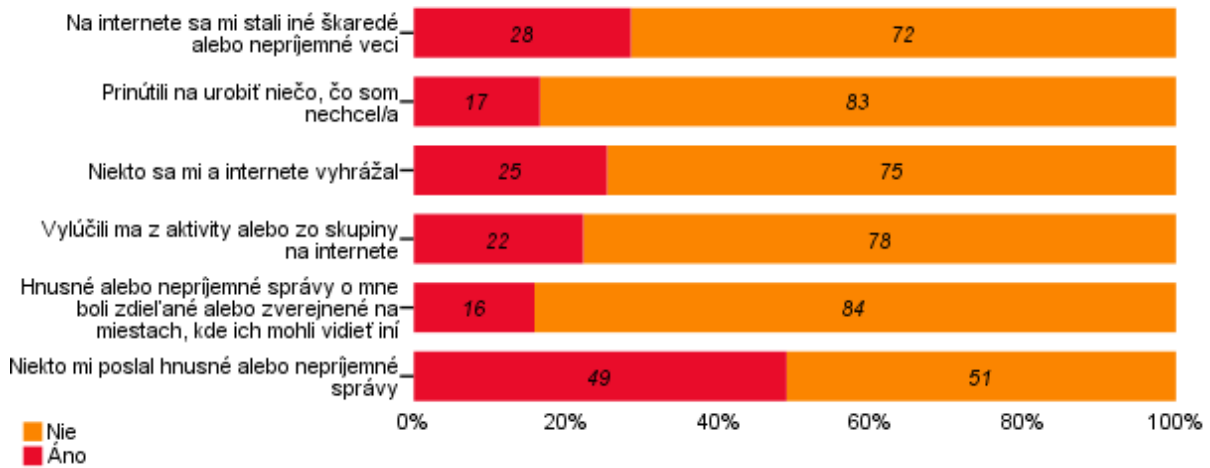
oblasť SR: BA

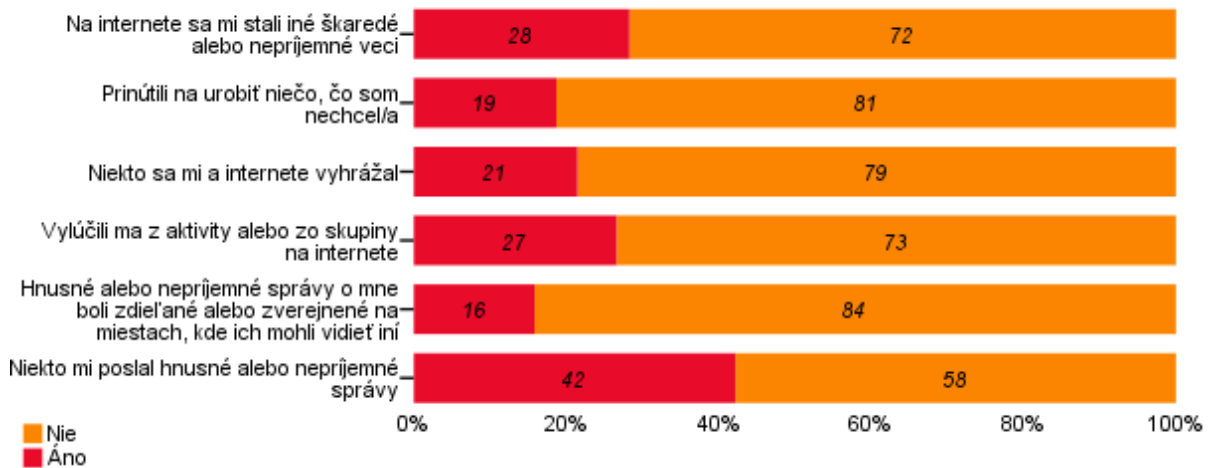
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(3) = 0,286, p = 0,963$

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(3) = 10,634, p = 0,014$

Niektko sa mi na internete vyhrážal: $X^2(3) = 4,215, p = 0,239$

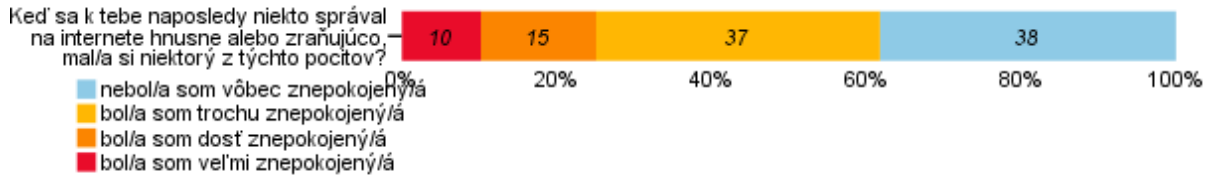
Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(3) = 1,136, p = 0,769$

Husné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(3) = 5,448, p = 0,142$

Niektko mi poslal husné alebo nepríjemné správy: $X^2(3) = 2,598, p = 0,458$

Ked' sa k tebe naposledy niekto správal na internete hnusne alebo zraňujúco, mal/a si niektorý z týchto pocitov?

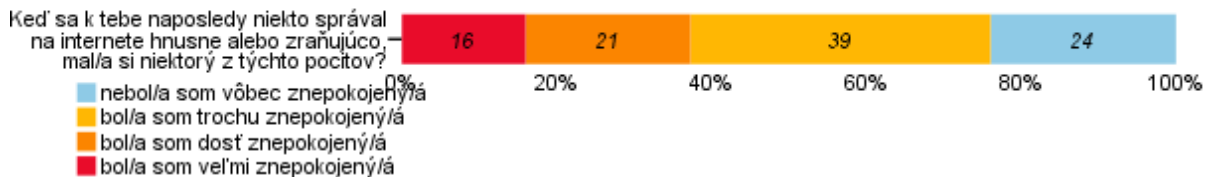
CELÁ SKUPINA

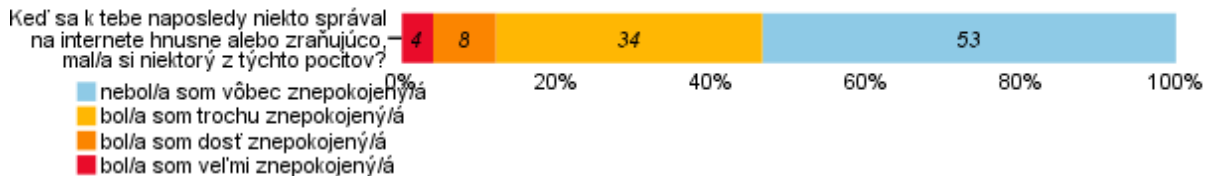
Z celkového počtu (N 510) si pri tejto otázke 27 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 144 odpoveď „neviem“.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

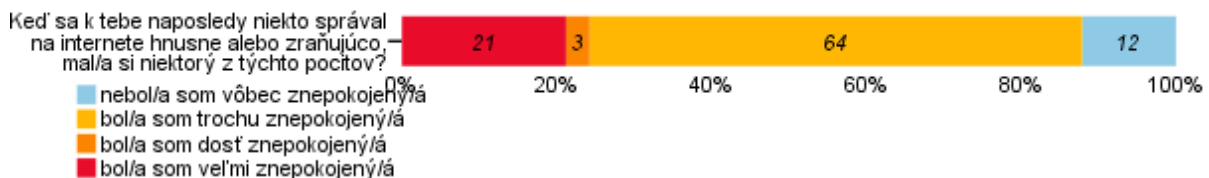
pohlavie: chlapci

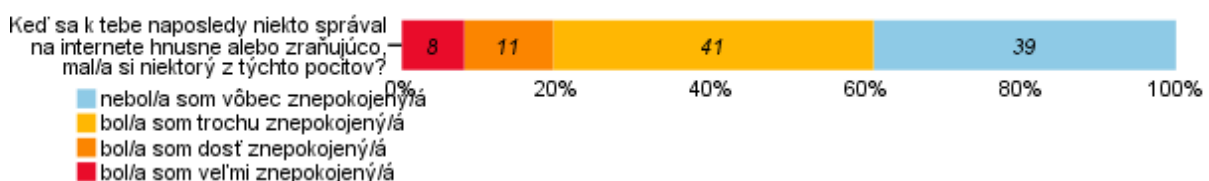
$U(N_{dievčatá} = 263, N_{chlapci} = 247) = 20128,0, Z = -7,871, p = 0,001$

PODĽA VEKU

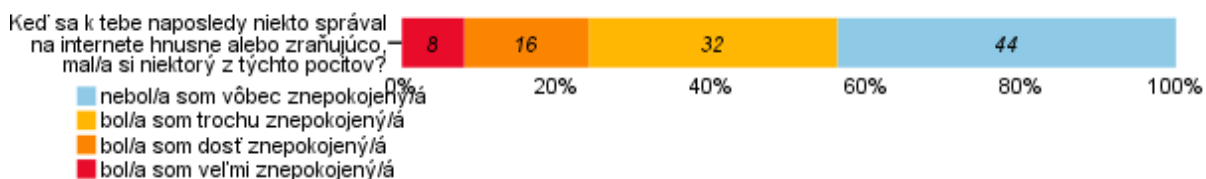
vek: 9-10

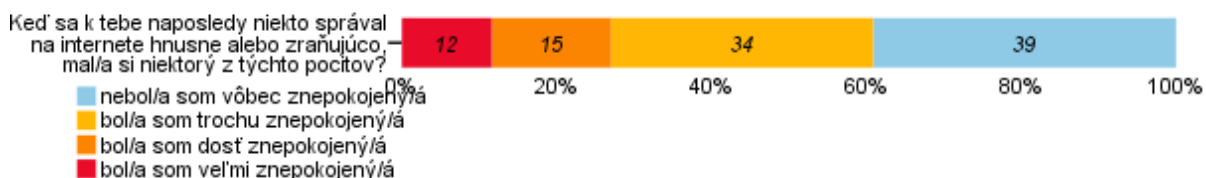
vek: 11-12

vek: 13-14

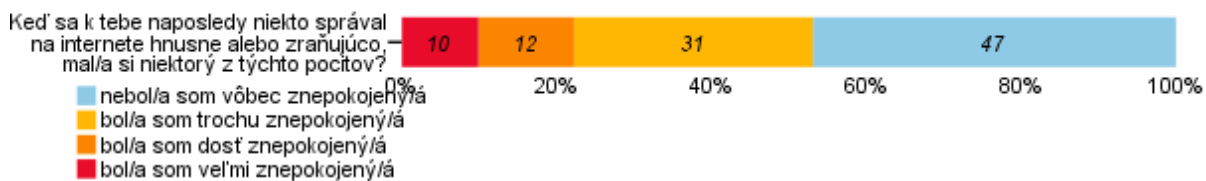
vek: 15-17

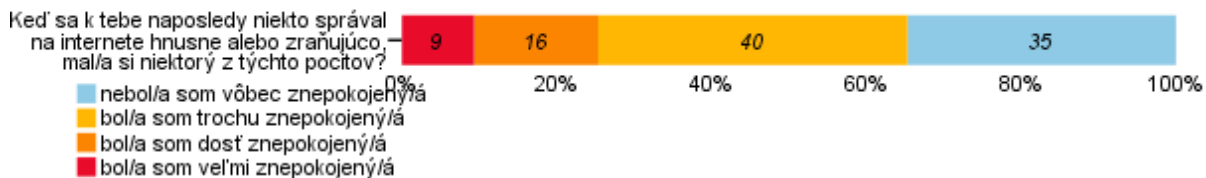
$H(N9-10 = 33, N11-12 = 87, N13-14 = 112, N15-17 = 207) = 6,875, df = 3, p = 0,076$

PODĽA REGIÓNU

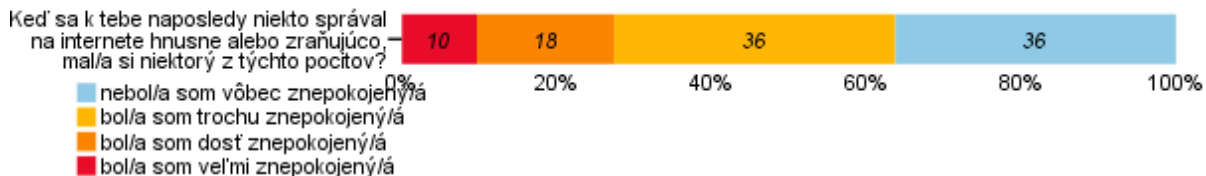
oblasť SR: BA

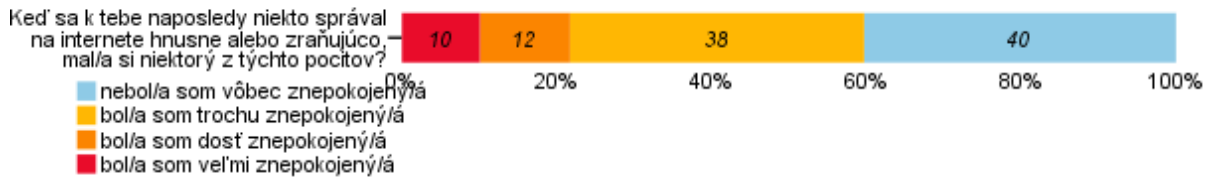
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

$H(N_{BA} = 81, N_{Západ} = 150, N_{stred} = 124, N_{východ} = 129) = 2,805, df = 3, p = 0,423$

Ked' sa ti to stalo, s kým si sa o tom rozprával/a?

CELÁ SKUPINA

s mamou alebo otcom	20 %
s bratom alebo sestrou	9 %
s kamarátom približne v mojom veku	41 %
s učiteľom	2 %
s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca)	3 %
s iným dospelým, ktorému dôverujem	6 %
s niekým iným	7 %
S nikým	36 %

PODĽA POHLAVIA

	dievčatá	chlapci
s mamou alebo otcom	50 %	50 %
s bratom alebo sestrou	6 %	3 %
s kamarátom približne v mojom veku	28 %	13 %
s učiteľom	1 %	1 %
s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca)	2 %	1 %
s iným dospelým, ktorému dôverujem	3 %	3 %
s niekým iným	4 %	3 %
s nikým	15 %	21 %

PODĽA VEKU

	9 – 10	11 – 12	13 – 14	15 – 17
s mamou alebo otcom	3 %	5,5 %	5,5 %	6 %
s bratom alebo sestrou	0,5 %	1,5 %	2,5 %	4,5 %
s kamarátom približne v mojom veku	3 %	5 %	10 %	23 %
s učiteľom	tri prípady	dva prípady	dva prípady	jeden prípad

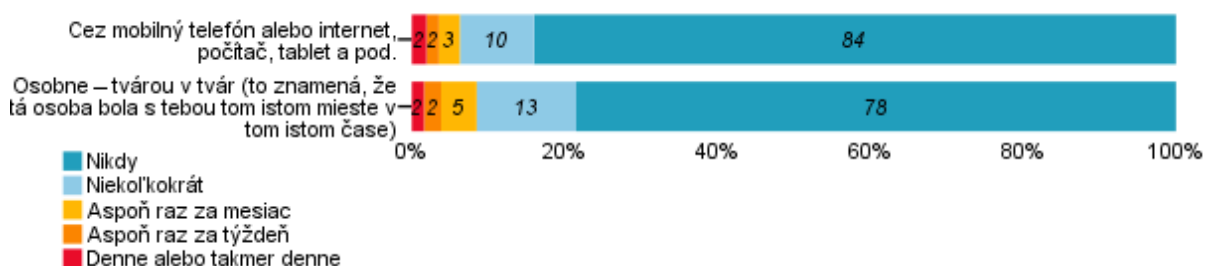
s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca)	jeden prípad	štyri prípady	jeden prípad	1 %
s iným dospelým, ktorému dôverujem	1 %	1,5 %	1,5 %	2 %
s niekým iným	Jeden prípad	1,5 %	2 %	3 %
s nikým	2 %	7 %	10 %	17 %

PODĽA REGIÓNU

	BA	západ	stred	východ
s mamou alebo otcom	4,5 %	4,5 %	4,5 %	6,5 %
s bratom alebo sestrou	1,5 %	2 %	2 %	3,5 %
s kamarátom približne v mojom veku	5 %	15 %	10 %	11 %
s učiteľom	dva prípady	dva prípady	1 %	dva prípady
s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca)	tri prípady	1 %	tri prípady	dva prípady
s iným dospelým, ktorému dôverujem	dva prípady	2,5 %	0,5 %	2,5 %
s niekým iným	2,5 %	2,5 %	0,5 %	2,5 %
s nikým	4 %	13 %	8 %	11 %

Správal/a si sa za posledný rok k niekomu inému hnusne, zraňujúco alebo si ho vylúčil/a zo spoločných aktivít?

CELÁ SKUPINA

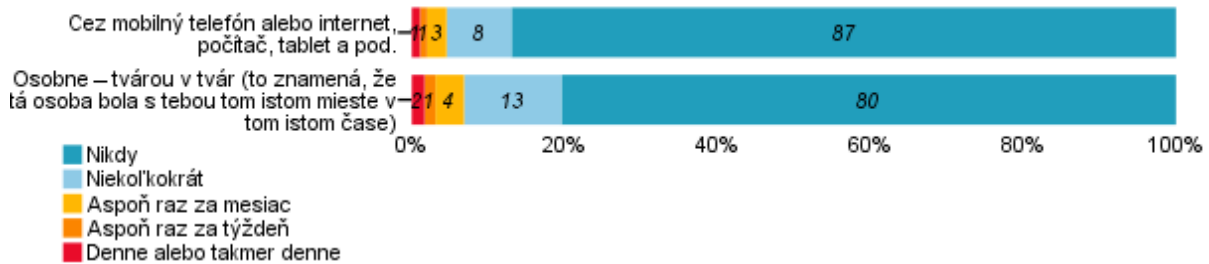
Z celkového počtu (N 1932) si pri tejto otázke 27 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 199 odpovedí „neviem“ v prípade šikanovania tvárou v tvár; a 27 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 175 odpovedí „neviem“ v prípade kyberšikanovania.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLADOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

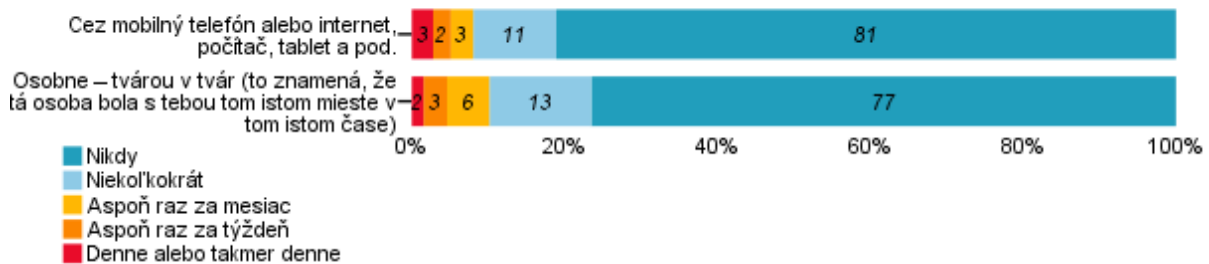
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

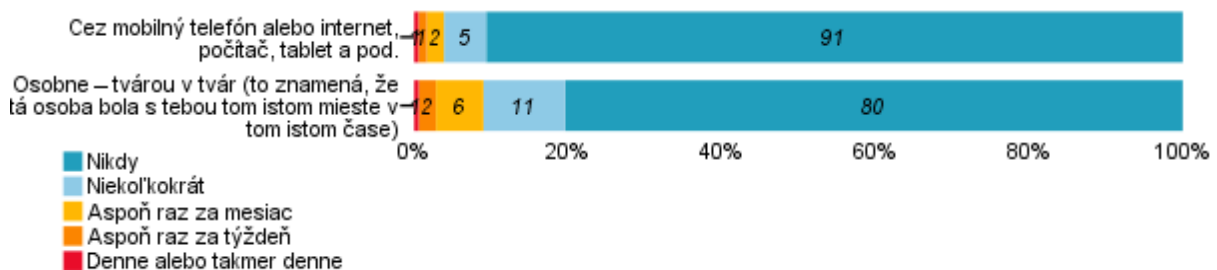
Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.:

$U(N \text{ dievčatá} = 859, N \text{ chlapci} = 862) = 347529,5, Z = -3,456, p = 0,001$

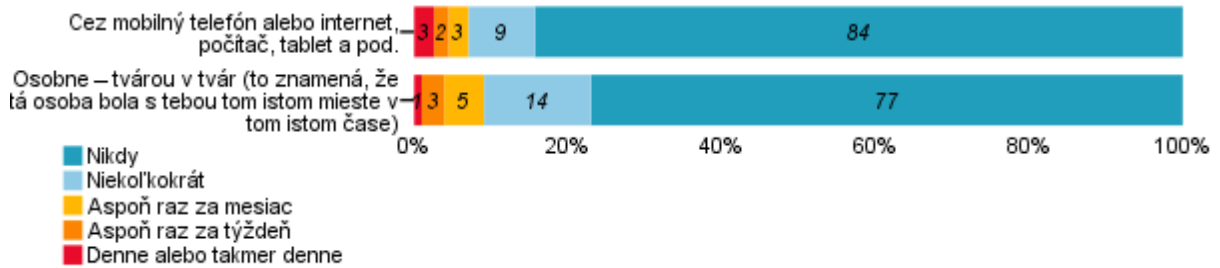
Osobne – tvárou v tvár: $U(N \text{ dievčatá} = 849, N \text{ chlapci} = 848) = 344608,500, Z = -2,123, p = 0,034$

PODĽA VEKU

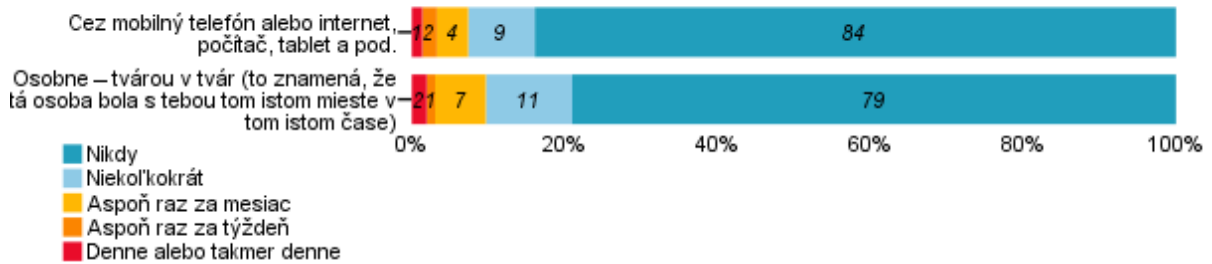
vek: 9-10

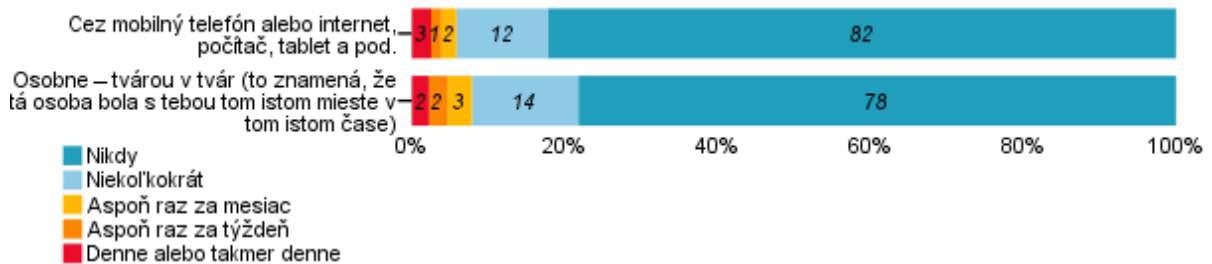
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.:

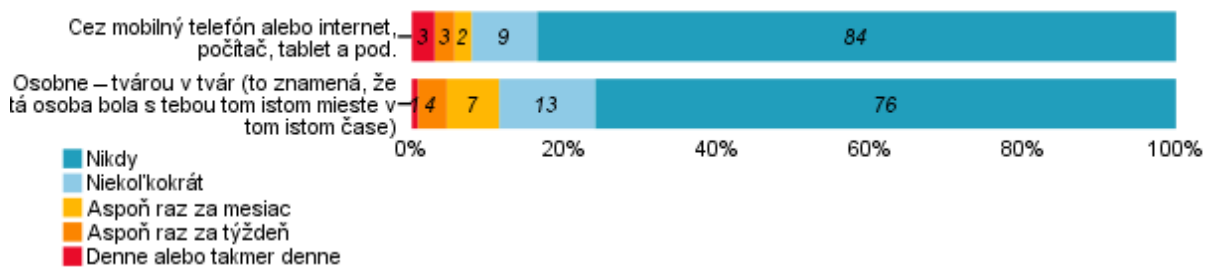
$H(N9-10 = 182, N11-12 = 312, N13-14 = 367, N15-17 = 632) = 7,207, df=3, p=0,066$

Osobne – tvárou v tvár: $H(N9-10 = 178, N11-12 = 309, N13-14 = 362, N15-17 = 624) = 0,693,$

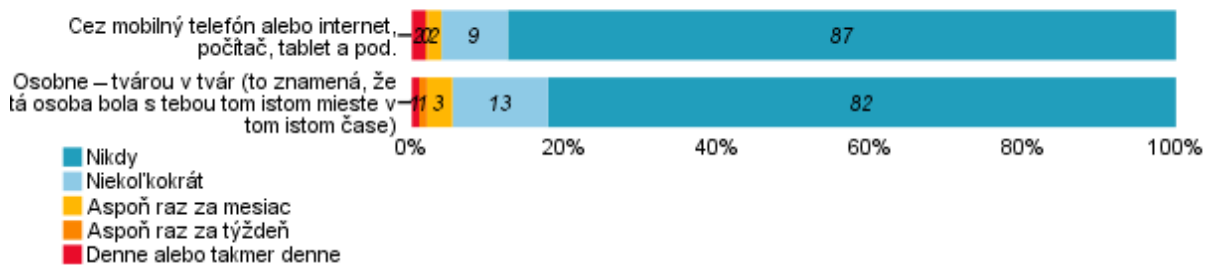
$df = 3, p = 0,875$

PODĽA REGIÓNU

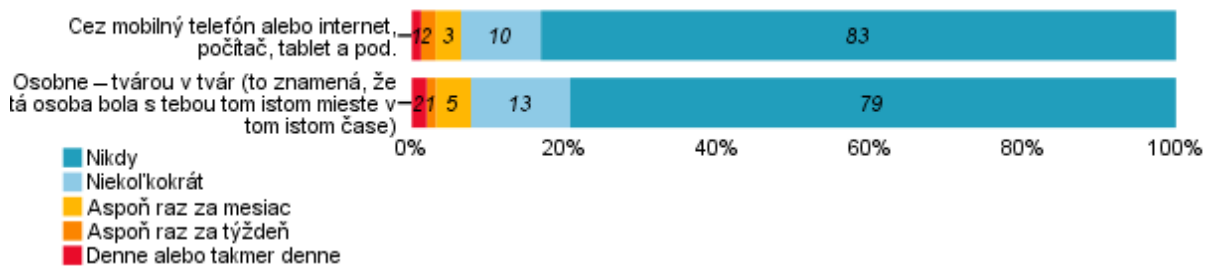
oblasť SR: BA

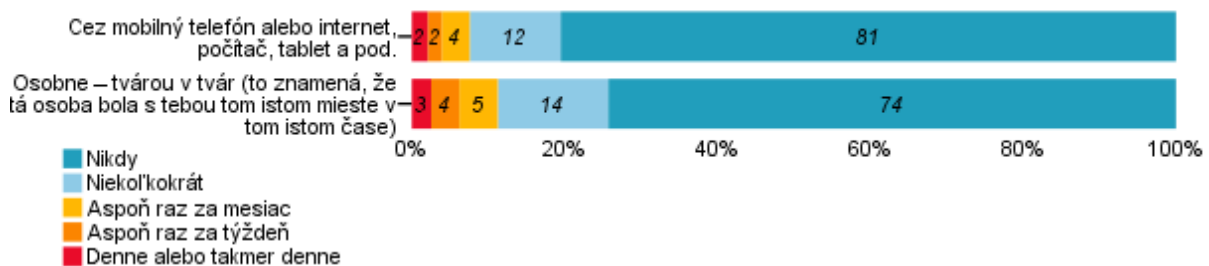
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.: $H(N_{BA} = 269, N_{západ} = 519, N_{stred} = 421, N_{východ} = 437) = 9,063, df = 3, p = 0,028$

Osobne – tvárou v tvár: $H(N_{9-10} = 263, N_{11-12} = 510, N_{13-14} = 415, N_{15-17} = 436) = 11,412, df = 3, p = 0,010$

HLAVNÉ ZISTENIA

- Všeobecnú skúsenosť so zraňujúcim správaním v online priestore priznáva 26 % a tvárou v tvár 36 % detí a mladých vo veku 9 – 17 rokov, pričom vo forme tvárou v tvár sa to deje častejšie u dievčat 39 % ako u chlapcov 31 %. Pri online šikanovaní sa medzi pohlaviami nepreukázal významný rozdiel.
- Denne alebo takmer denne zakúša šikanovanie prostredníctvom technológií 11 % detí a mladých.
- So šikanovaním tvárou v tvár má dennú alebo takmer dennú skúsenosť 16 % respondentov.
- Šikanovanie prostredníctvom technológií sa najčastejšie vyskytuje vo vekovej skupine 15 – 17 rokov. Šikanovanie tvárou v tvár je zas častejšie v Bratislavskom kraji, ale medzi vekovými skupinami sa nepreukázal štatisticky významný rozdiel.

- Ku kyberšikanovaniu najčastejšie dochádza prostredníctvom sociálnych sietí. Na druhom mieste je prostredie online hier. Najmenej frekventovanou formou bolo zdieľanie obsahu napr. cez YouTube. Šikanovanie cez email sa vyskytlo len v dvoch prípadoch.
- Štatisticky významné rozdiely medzi chlapcami a dievčatami v kontexte šikanovania sa prejavujú len v rámci šikanovania prostredníctvom technológií, keď chlapci zažívajú šikanovanie častejšie v prostredí online hier a dievčatá cez sociálne siete.
- Mladí vo veku 15 – 17 rokov (33 %) zažívajú šikanovanie cez sociálne siete násobne častejšie ako mladšie deti: 9 – 10 rokov (1 %), 11 – 12 rokov (6 %), 13 – 14 rokov (13 %).
- Najčastejšou formou kyberšikanovania je zasielanie hnusných a neprijemných správ. S týmto má skúsenosť celkovo 47 % obetí šikanovania (56 % dievčat a 38 % chlapcov).
- 24 % obetí šikanovania si zažilo vylúčenie z aktivity alebo zo skupiny a o 15 % detí boli zdieľané hnusné správy na miestach, kde ich mohli vidieť iní (18 % dievčat a 12 % chlapcov).
- Celkovo 18 % detí uviedlo, že boli prinútené urobiť niečo proti svojej vôli – najčastejšie sa to dialo v skupine 9 – 10 rokov a v Bratislavskom kraji.
- Až 29 % detí uviedlo, že šikanovanie sa udialo inak, ako bolo definované v možnostiach odpovedí.
- Približne každé piate dieťa si zažilo online vyhrážanie.
- Šikanovanie dosť až veľmi znepokojilo 25 % detí a mladých, významne viac dievčat (37 %) ako chlapcov (12 %)
- Obete šikanovania o svojej skúsenosti najčastejšie hovoria s niekým zo svojich rovesníkov (41 %) a rodičmi (20 %).
- Viac ako tretina obetí šikanovania o svojej skúsenosti nehovorí s nikým.
- V úlohe kyber-agresora bolo 17 % a v úlohe agresora tvárou v tvár 22 % detí a mladých. Agresormi boli častejšie chlapci.

ZHRNUTIE

Skúsenosť so šikanovaním v online priestore má približne štvrtina detí vo veku 9 – 17 rokov. Skúsenosť so zraňujúcim správaním tvárou v tvár si však zažilo až 36 % respondentov. Pri analyzovaní, ako sa skúsenosť so šikanovaním líši naprieč pohlaviami, sa ukázalo, že medzi chlapcami a dievčatami je významný rozdiel v zmysle skúseností so šikanovaním tvárou v tvár, keďže dievčatá boli obeťou šikanovania častejšie ako chlapci (39 % proti 31 %). Online šikanovanie vo frekvencii denne alebo takmer denne si zažíva 11 % detí a so šikanovaním tvárou v tvár má takmer dennú skúsenosť 16 % detí. Ukazuje sa teda, že napriek intenzívnemu kontaktu detí s digitálnymi médiami a internetom sa šikanovanie najčastejšie deje osobne – tvárou v tvár.

Pri pohľade na šikanovanie cez prizmu príslušnosti k určitej vekovej kohorte dáta ukazujú, že online šikanovanie sa najčastejšie vyskytuje v skupine tínedžerov vo veku 15 – 17 rokov a najmenej časté je v skupine detí vo veku 9 – 10 rokov. Medzi regiónmi nie sú pri tejto forme šikanovania rozdiely. Tie sa objavujú pri šikanovaní tvárou v tvár, ktoré je častejšie v Bratislavskom kraji. Paradoxne, pri šikanovaní tvárou v tvár sa neprejavili rozdiely v závislosti od veku.

Ku kyberšikanovaniu najčastejšie dochádza prostredníctvom sociálnych sietí. Na druhom mieste je prostredie online hier. Najmenej frekventovanou formou bolo zdieľanie obsahu napr. cez YouTube a cez email. Rozdiely medzi chlapcami a dievčatami v kontexte šikanovania sa prejavujú len v rámci šikanovania prostredníctvom technológií, keď chlapci zažívajú šikanovanie častejšie v prostredí online hier (21% proti 5 %) a dievčatá cez sociálne siete (33 % proti 20 %). Vzhľadom na to, že používanie

sociálnych sietí je typické skôr pre staršie deti, neprekvapuje zistenie, že šikanovanie cez sociálne siete je najčastejšie vo vekovej skupine 15 – 17 rokov.

Čo sa týka kyberšikanovania, z tých detí, ktoré takúto skúsenosť mali, najviac (47 %) uviedlo, že im niekto poslal hnusné alebo nepríjemné správy. Približne štvrtina (24 %) mala skúsenosť s vylúčením z aktivít alebo zo skupiny na internete. Skúsenosť s online vyhrázaním, malo 22 % detí a 18 % bolo prinútených urobiť niečo, čo nechceli; v 15 % prípadov boli zdieľané správy na miestach, kde ich mohli vidieť iní ľudia. Dosť početná (29 %) je skupina detí a mladých, ktorí si vybrali možnosť odpovede, že sa im na internete udiali iné škaredé alebo nepríjemné veci.

Čo sa týka porovnania rozdielov na základe pohlavia, dievčatá (56 %) častejšie ako chlapci (38 %) boli tie, ktoré uviedli, že im niekto zaslal hnusné alebo nepríjemné správy a podobne to bolo aj pri skutočnosti, že museli urobiť niečo, čo nechceli (dievčatá 21 %, chlapci 14 %). Rovnako vyšli aj rozdiely pre zverejnenie nepríjemných správ na miestach, kde ich mohli vidieť iní (dievčatá 18 %, chlapci 12 %). Z pohľadu veku sa ukazujú štatisticky významné rozdiely v prípade prinútenia k neželanej činnosti (skôr menšie deti) a vylúčenia z aktivity alebo skupiny online (skupina 11 – 12 rokov). Jediný štatisticky významný rozdiel medzi regiónmi sa prejavil pri položke o nútení k neželanej aktivite (najčastejšie v Bratislavskom kraji).

Čo sa týka emocionálnej reakcie na šikanovanie, 25 % zo všetkých obetí bolo dosť až veľmi znepokojených. Takúto mieru znepokojenia deklarovalo len 12 % chlapcov ale až 37 % dievčat. Rozdiely v súvislosti s vekom a regiónom sa pri emocionálnej reakcii neprejavili.

Pri šikanovaní, podobne ako aj v prípade iných negatívnych skúseností na internete, je dôležité, aby dieťa mohlo a zároveň aj chcelo o tom s niekým hovoriť. Keď už o tom obeť komunikovali, najčastejšie to bolo s kamarátom približne v ich veku (41 %). Druhým najčastejším typom osoby na zdôverenie sa sú rodičia (20 %). Chlapci častejšie ako dievčatá o tejto skúsenosti nehovoria s nikým.

Deti nie sú len obeťami šikanovania, ale niektorí jednotlivci sú v pozícii agresora. Napriek tomu, že sme zistili, že 26 % (online) a 36 % (tvárou v tvár) detí malo skúsenosť s tým, že sa k nim niekto správal hnusne alebo zraňujúco, tak len 17 % detí uviedlo, že boli kyber-agresormi a 22 % že šikanovali tvárou v tvár. Pri oboch formách väčšinu tvorili chlapci, pričom sa nepreukázali štatisticky významné rozdiely z pohľadu veku.

Z pohľadu regiónov sa najviac agresorov priznalo k dennému šikanovaniu prostredníctvom technológií na východnom Slovensku.

SEXUÁLNY OBSAH A SEXTING

Pre súčasných dospelievajúcich je kyberpriestor významným zdrojom informácií o rôznych témach, vrátane sexuality a sexuálnych interakcií. Prístup k takémuto obsahu u detí a dospelievajúcich môže viesť k potenciálnym negatívnym dôsledkom v ich psychosociálnom i psychosexuálnom vývine, môže byť nezákonný a v niektorých prípadoch viesť k porušeniu súkromia alebo právnych predpisov (napr. vydieranie, zneužívanie). Osobitou formou šírenia sexuálnych obsahov je sexting, čo je aktivita, pri ktorej jednotlivec používa digitálne technológie za účelom posielania, prijímania, zdieľania správ so sexuálnym obsahom - fotografií, videí a/alebo textov.

Motivácia k sextingu býva rôzna, mladými býva vnímaný ako súčasť intímnych vzťahov, tiež býva realizovaný z nudy, túžby po zábave, môže vznikáť aj ako výsledok sociálneho tlaku (napr. zo strany partnera/partnerky, či skupiny vrstovníkov), tiež býva realizovaný ako forma sebareprezentácie, niekedy môže ísť o snahu ublížiť niekomu, pomstiť sa mu. Z viacerých metaanalýz (napr. Mori et al., 2020, 2022) Madigan et al. (2018) vyplýva, že medzi dospelievajúcimi je sexting pomerne rozšírený, v nasledujúcich analýzach zistujeme jeho prevalenciu medzi slovenskými deťmi a dospelievajúcimi.

Oblasť skúseností so sexuálnym obsahom sme analyzovali z viacerých pohľadov. Každú položku, ktorá sa týkala odlišnej skúsenosti detí a mladých so sexualitou na internete, sme analyzovali z pohľadu celej skupiny, ďalej z pohľadu pohlavia, veku a z hľadiska regiónov Slovenska. Vek sme rozdelili do vekových skupín 11– 12, 13 – 14 a 15 – 17 rokov. **Otázky zamerané na explicitný sexuálny obsah sme položili deťom vo veku 11 +.** Slovensko sme rozdelili do regiónov: západoslovenský, stredoslovenský, východoslovenský a Bratislavský kraj.

OPIS OBLASTI PRED OTÁZKAMI V DOTAZNÍKU

Za posledný rok si určite videl/a množstvo rozličných obrázkov, fotiek, videí. Tieto obrázky môžu byť niekedy zjavne sexuálne, môžu napríklad zobrazovať nahých ľudí alebo ľudí pri sexe. Možno si nikdy nič také nevidel/a, ale možno si už niečo také videl/a na mobile, v časopise, v televízii na DVD alebo na internete. Nasledujúce otázky sú práve o tom.

POLOŽKY, KTORÉ BOLI OBSIAHNUTÉ V SKUPINE OTÁZOK TÝKAJÚCICH SA SEXUÁLNYCH OBSAHOV:

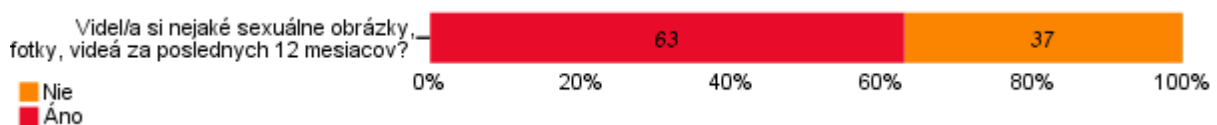
- Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za POSLEDNÝ ROK?
- Ako často si za posledný rok videl/a obrázky tohto druhu v niektorom z nasledujúcich prostriedkov? - Cez mobilný telefón, počítač, tablet alebo iné online zariadenie - Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá (napr. YouTube) alebo fotografie (napr. Instagram) - Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky (napr. Instagram, Flickr) - Na stránke sociálnych sietí (napr. Facebook, Twitter) - V online hre - Na pornografickej stránke (stránka s obsahom pre dospelých – v angl. X-rated) - V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na mobilný telefón - V online reklame - Nejakým iným spôsobom
- Naposledy, keď si videl/a niečo také, ako si sa pri tom cítil/a?
- Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo by ísť o slová, obrázky alebo videá.

- Osoba, od ktorej som sexuálne správy dostala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uved').
- Ako často za posledný rok si dostal/a cez internet správy so sexuálnym obsahom?
- Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného.
- Osoba, ktorej som sexuálne správy poslala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uved').
- Ako často, ak vôbec, si za posledný rok poslal/a alebo uverejnil/a akékoľvek sexuálne správy (slová, obrázky alebo videá) nasledujúcimi spôsobmi?
- Zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom (napr. text, obrázky alebo video) na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia celá skupina
- Ako často, ak vôbec, od teba za posledný rok na internete niekto chcel intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať?
- Osoba, ktorá odo mňa takéto informácie žiadala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uved').
- Požiadal/a som niekoho na internete o intímne informácie o ňom alebo o nej (napr. ako vyzerá nahý/á alebo aké má sexuálne zážitky)

Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za posledný rok?

Položky týkajúce sa sexuálneho obsahu sme sa pýtali iba detí a mládeže vo veku 11+.

CELÁ SKUPINA

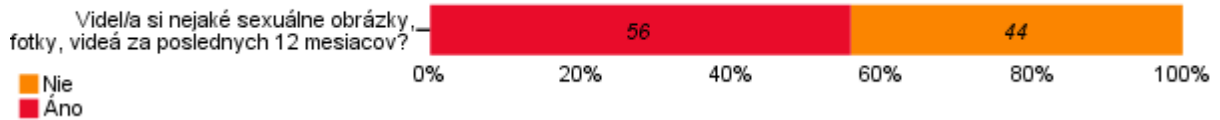
Z celkového počtu respondentov (N 1932), 116 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať“, 140 označilo odpoveď „neviem“ a 224 bolo vo vekovej kategórii pod 11 rokov, 5 neuviedli odpoveď.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

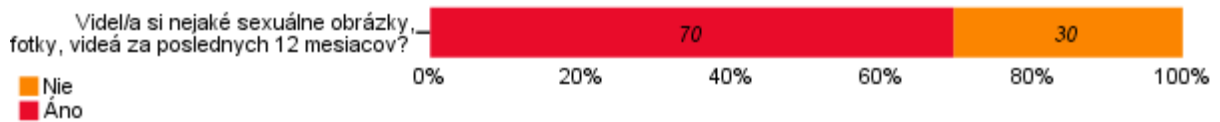
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

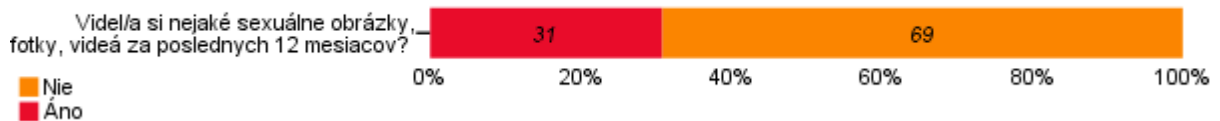
pohlavie: chlapci

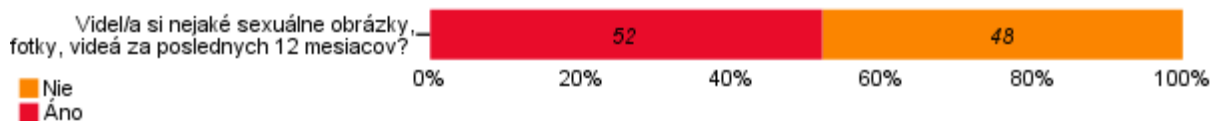
$X^2(1) = 28,846, p = 0,000$

PODĽA VEKU

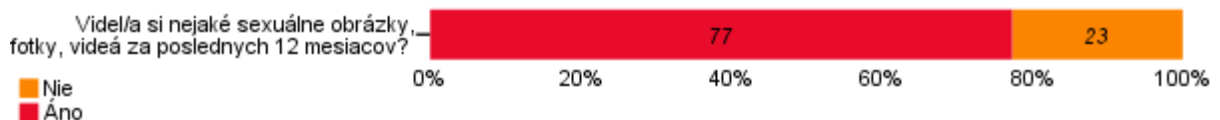
vek: 11-12

vek: 13-14

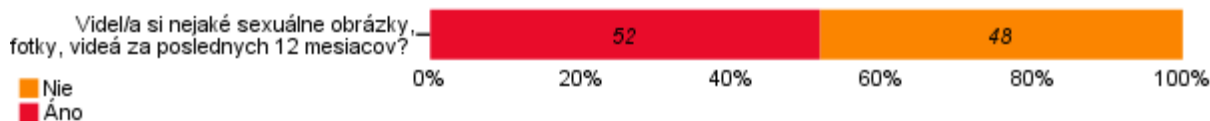
vek: 15-17

$X^2(2) = 188,891, 444, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

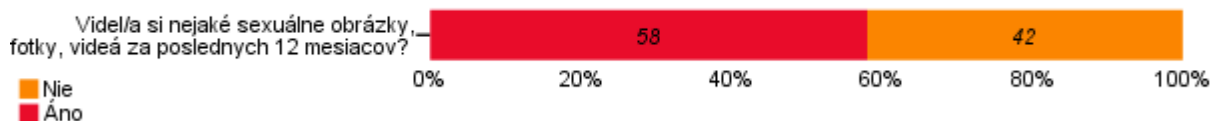
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

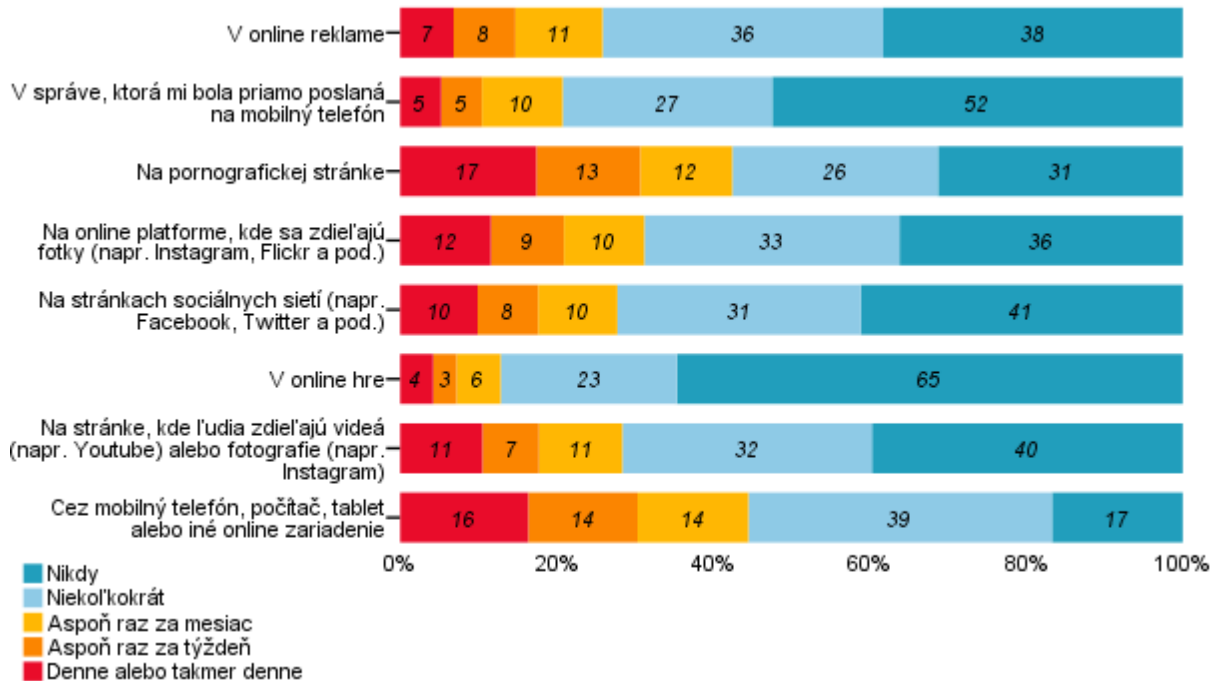

$\chi^2(3)=35,244, p = 0,000$

Prechádzajúca otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 912).

Ako často si za posledný rok videl/a obrázky tohto druhu v niektorom z nasledujúcich prostriedkov?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu respondentov (N 912):

cez mobilný telefón, ... : 27 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 60 respondentov, že nevie.

na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... : 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať,

65 respondentov, že nevie.

na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ... : 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 60 respondentov, že nevie.

na stránkach sociálnych sietí ... : 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať,

66 respondentov, že nevie.

v online hre: 13 respondentov uviedli, že radšej nechce odpovedať, 65 respondentov, že nevie.

na pornografickej stránke: 40 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať,

73 respondentov, že nevie.

v správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón: 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 53 respondentov, že nevie.

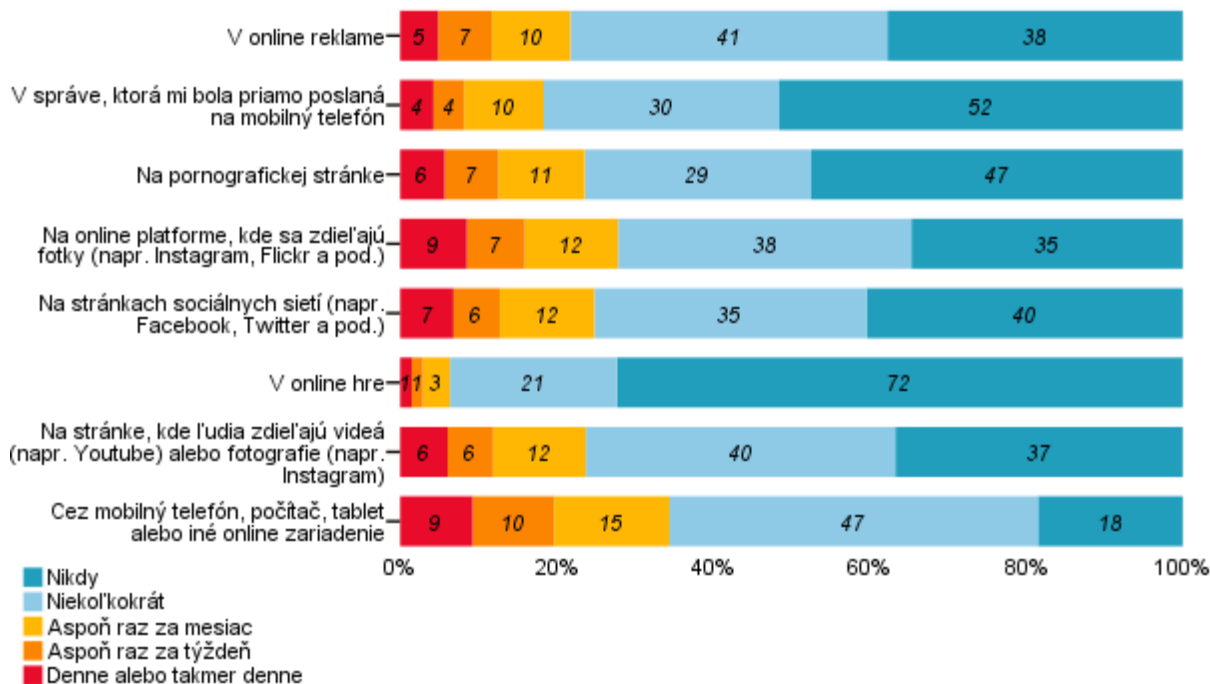
v online reklame: 14 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 62 respondentov, že nevie.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

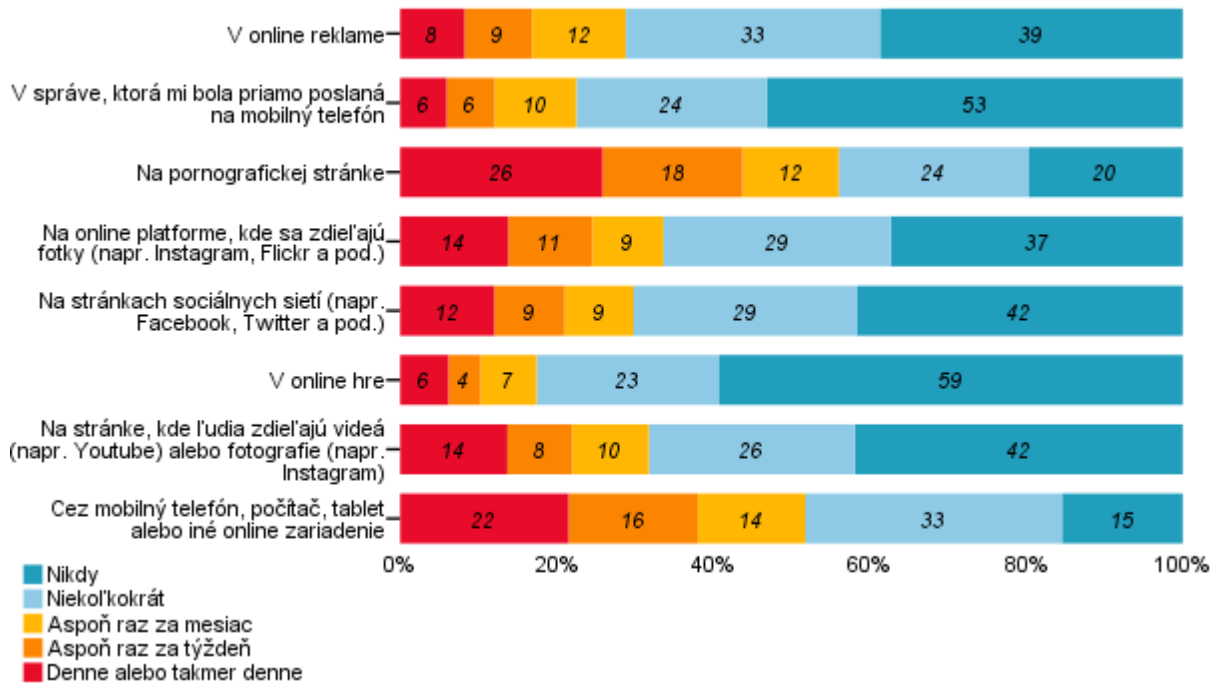
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Cez mobilný telefón, ... $U(N_{dievčatá} = 346, N_{chlapci} = 479) = 66483,500, Z = -5,038, p = 0,000$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... $U(N_{dievčatá} = 346, N_{chlapci} = 482) = 81002,000, Z = -0,739, p = 0,460$

V online hre $U(N_{dievčatá} = 346, N_{chlapci} = 488) = 71380,000, Z = -4,490, p = 0,000$

Na stránkach sociálnych sietí ... $U(N_{dievčatá} = 339, N_{chlapci} = 490) = 80063,000, Z = -0,932, p = 0,352$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ... $U(N_{dievčatá} = 352, N_{chlapci} = 485) = 82424,000, Z = -0,889, p = 0,374$

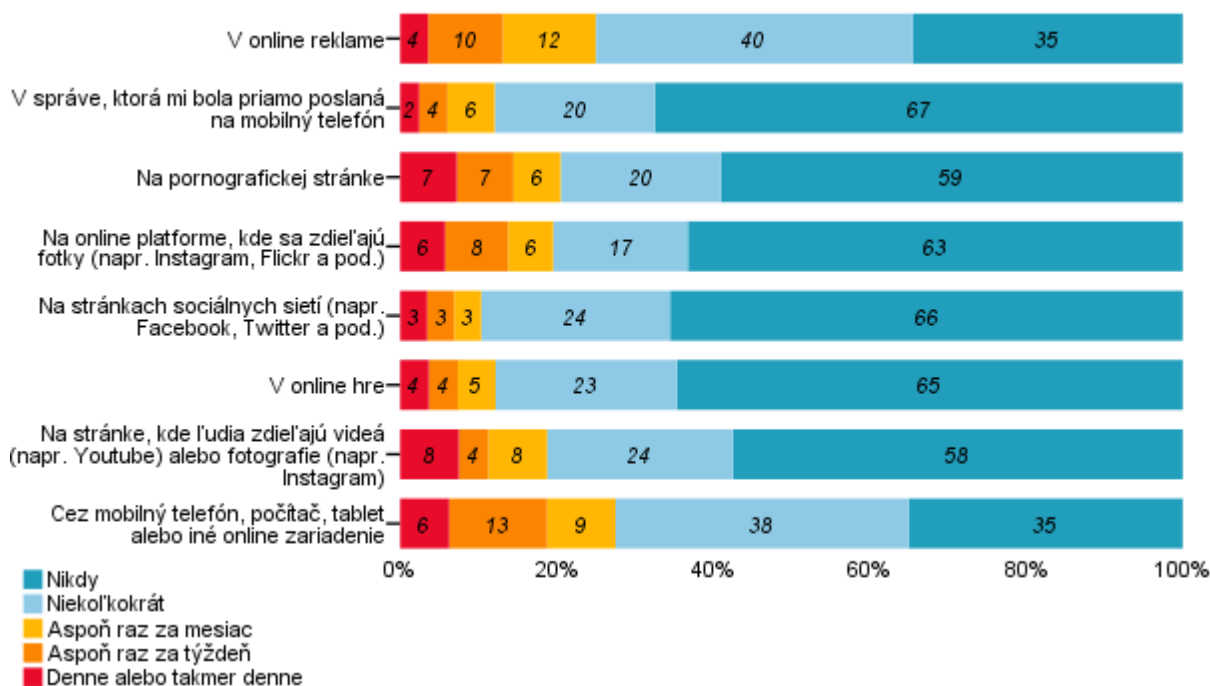
Na pornografickej stránke $U(N_{dievčatá} = 335, N_{chlapci} = 464) = 44778,000, Z = -10,554, p = 0,000$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón $U(N_{dievčatá} = 355, N_{chlapci} = 489) = 85886,000, Z = -0,285, p = 0,775$

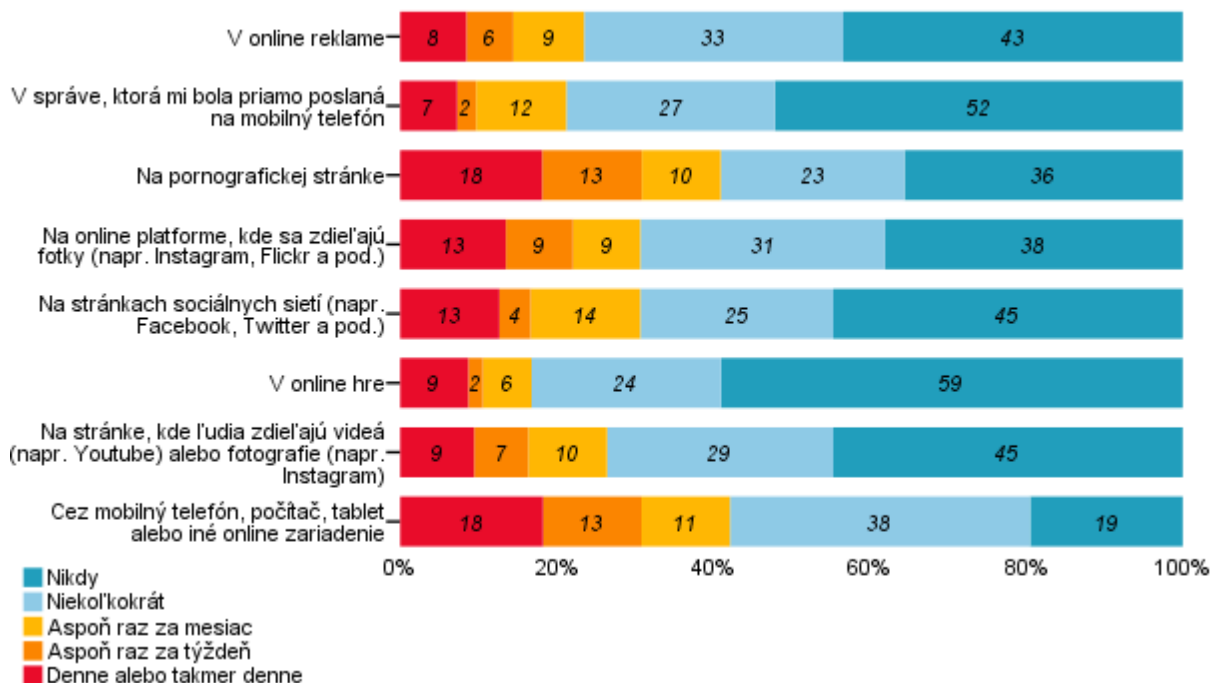
V online reklame $U(N_{dievčatá} = 350, N_{chlapci} = 486) = 81569,000, Z = -1,068, p = 0,286$

PODĽA VEKU

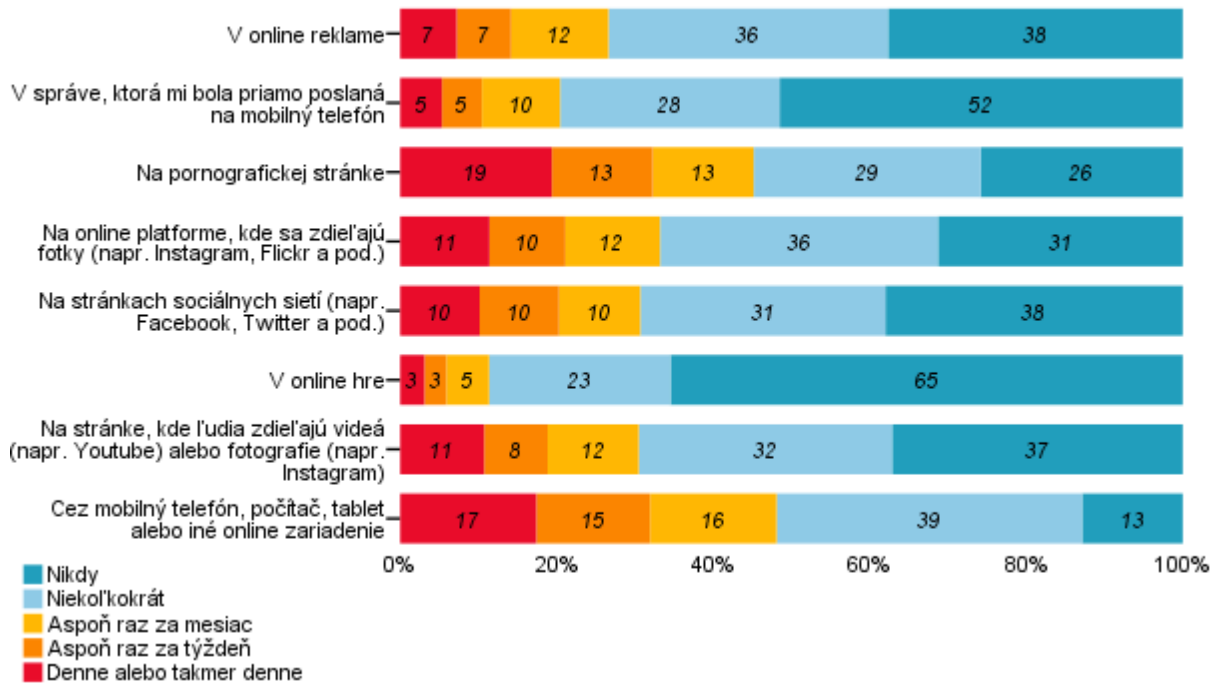
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Cez mobilný telefón, ... $H(N_{11-12} = 80, N_{13-14} = 159, N_{15-17} = 420) = 20,040, df = 2, p = 0,000$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... $H(N_{11-12} = 80, N_{13-14} = 159, N_{15-17} = 420) = 11,021, df = 2, p = 0,004$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ... $H(N_{11-12} = 87, N_{13-14} = 163, N_{15-17} = 422) = 22,002, df = 2, p = 0,000$

Na stránkach sociálnych sietí ... $H(N_{11-12} = 87, N_{13-14} = 150, N_{15-17} = 424) = 23,891, df = 2, p = 0,000$

V online hre $H(N_{11-12} = 82, N_{13-14} = 161, N_{15-17} = 423) = 3,118, df = 2, p = 0,210$

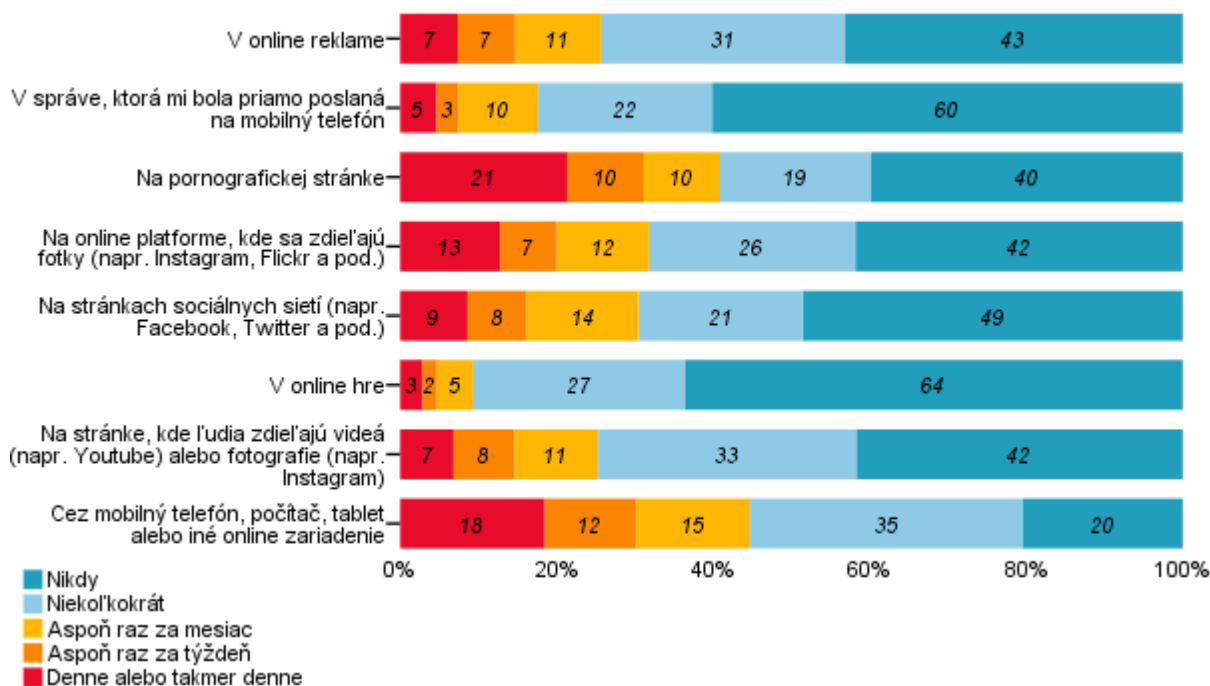
Na pornografickej stránke $H(N_{11-12} = 83, N_{13-14} = 149, N_{15-17} = 403) = 29,796, df = 2, p = 0,000$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón $H(N_{11-12} = 83, N_{13-14} = 165, N_{15-17} = 431) = 7,445, df = 2, p = 0,024$

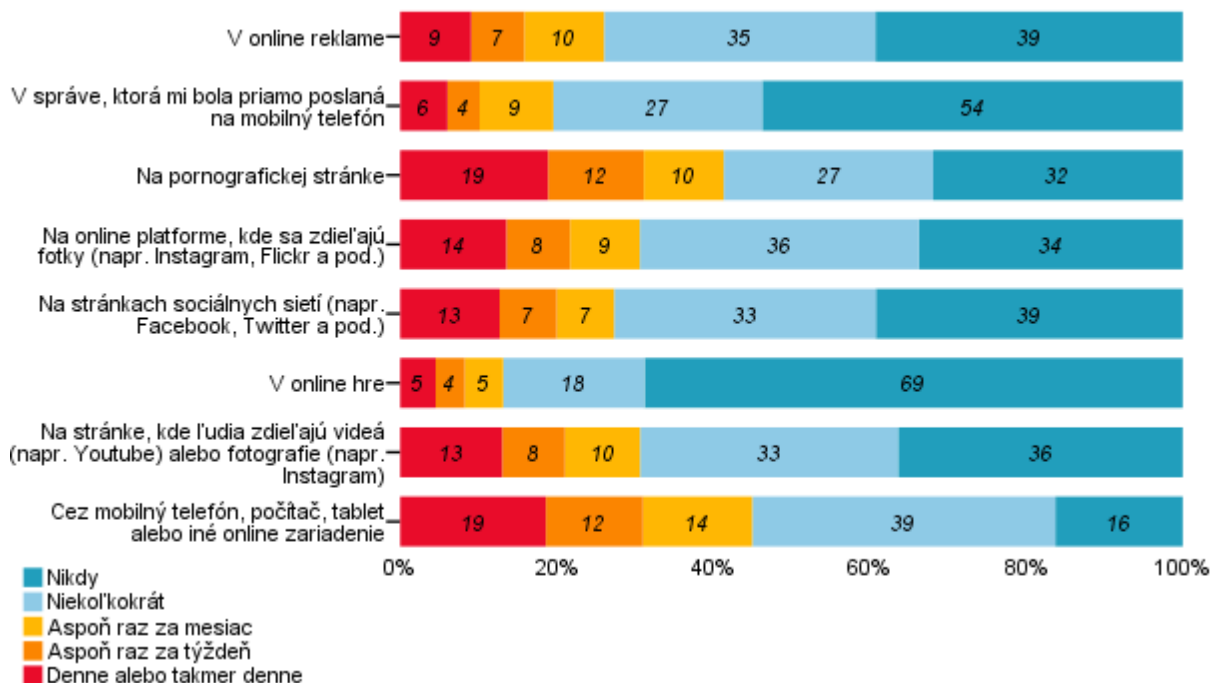
V online reklame $H(N_{11-12} = 84, N_{13-14} = 166, N_{15-17} = 417) = 1,347, df = 2, p = 0,510$

PODĽA REGIÓNU

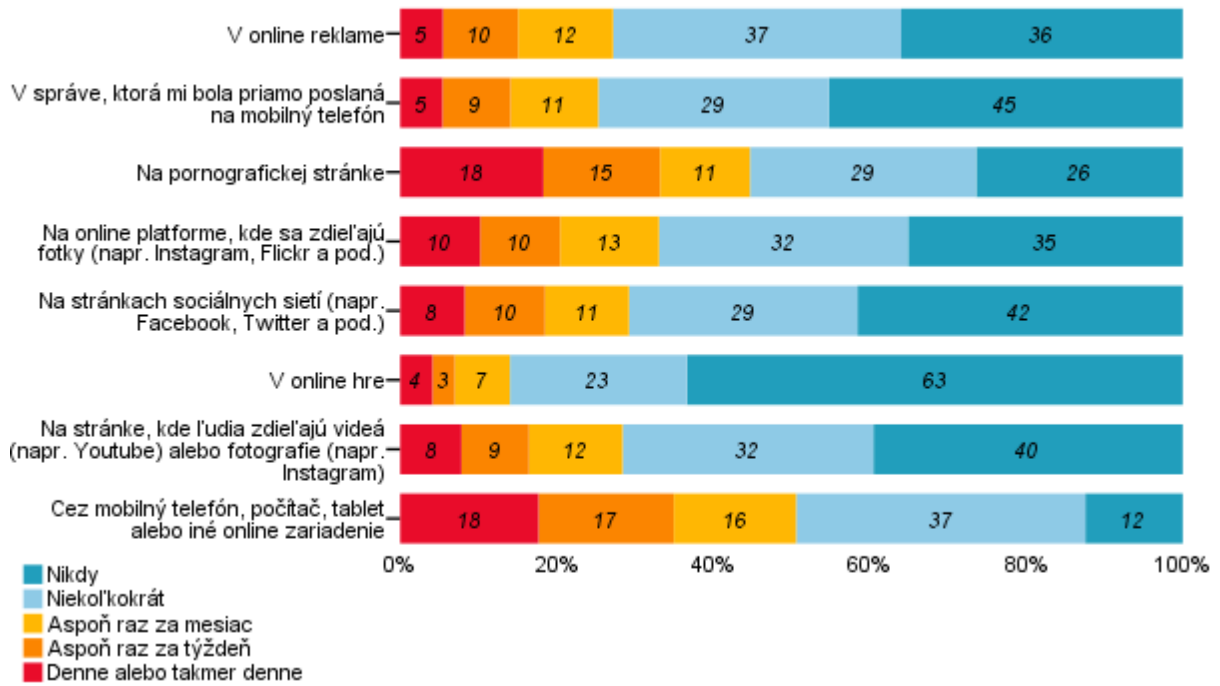
oblasť SR: BA

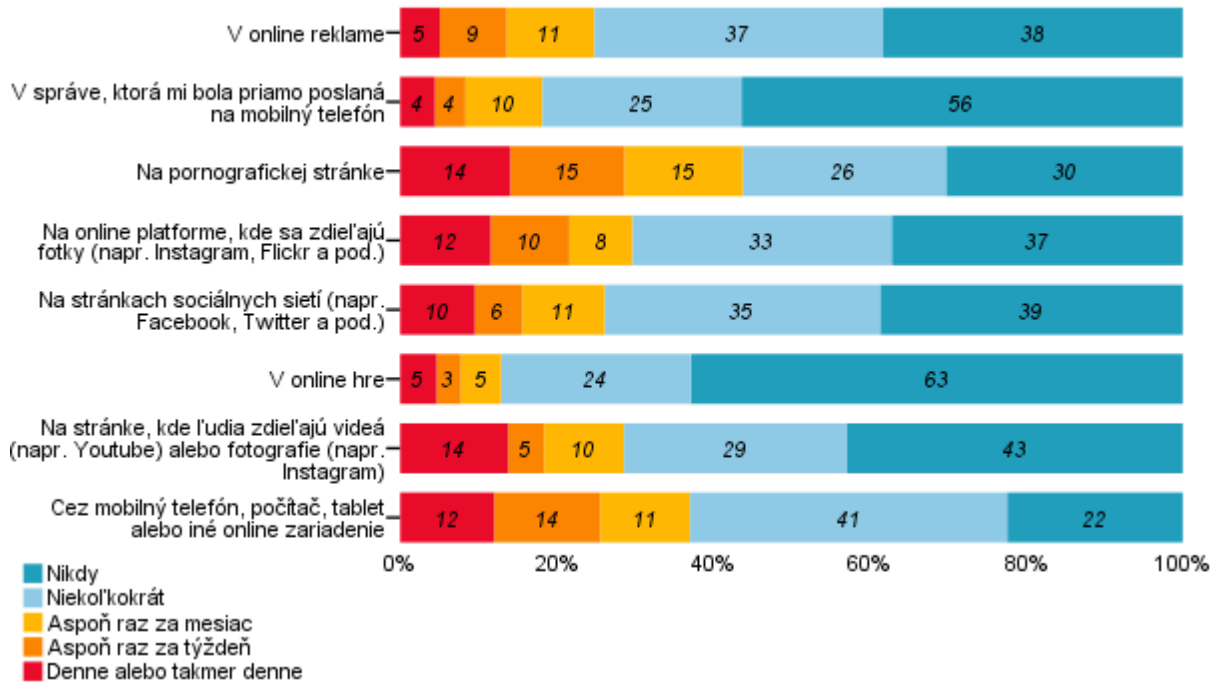
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Cez mobilný telefón, ... $H(N_{BA} = 103, N_{západ} = 258, N_{stred} = 249, N_{východ} = 192) = 10,302, df = 3, p = 0,016$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... $H(N_{BA} = 103, N_{západ} = 1261, N_{stred} = 243,$

$N_{východ} = 196) = 2,333, df = 3, p = 0,509$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky .. $H(N_{BA} = 110, N_{západ} = 258, N_{stred} = 245,$

$N_{východ} = 199) = 0,988, df = 3, p = 0,804$

Na stránkach sociálnych sietí ... $H(N_{BA} = 105, N_{západ} = 260, N_{stred} = 243, N_{východ} = 199) = 1,183,$

$df = 3, p = 0,757$

V online hre $H(N_{BA} = 107, N_{západ} = 266, N_{stred} = 243, N_{východ} = 194) = 1,680, df=3, p=0,641$

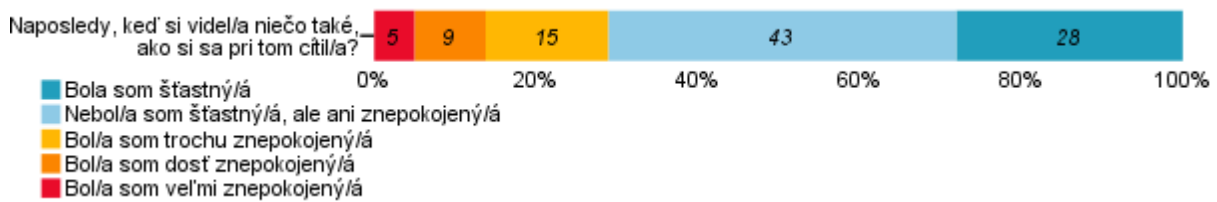
Na pornografickej stránke $H(N_{BA} = 103, N_{západ} = 254, N_{stred} = 235, N_{východ} = 185) = 2,031, df=3, p=0,566$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón $H(N_{BA} = 108, N_{západ} = 266, N_{stred} = 241, N_{východ} = 204) = 9,567, df=3, p=0,023$

V online reklame $H(N_{BA} = 109, N_{západ} = 265, N_{stred} = 239, N_{východ} = 198) = 0,921, df=3, p=0,820$

Naposledy, keď si videl/a niečo také, ako si sa pri tom cítil/a?

CELÁ SKUPINA

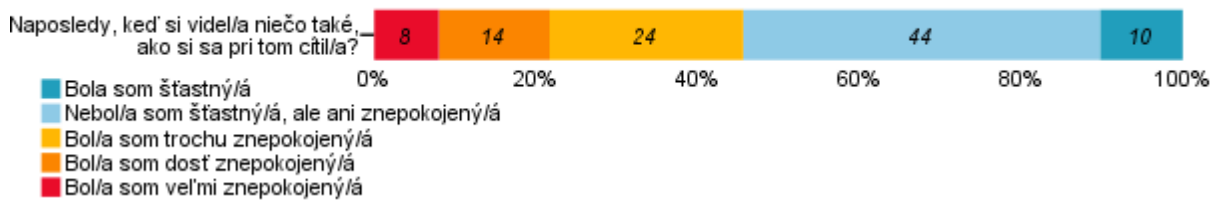
Na túto otázku odpovedali len respondenti, ktorí mali skúsenosť so sexuálnym obsahom ($N = 912$). Z nich 50 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať“, 216 označilo odpoveď „neviem“.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

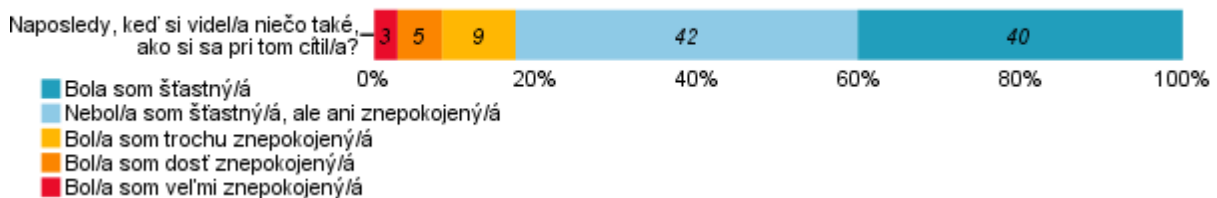
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

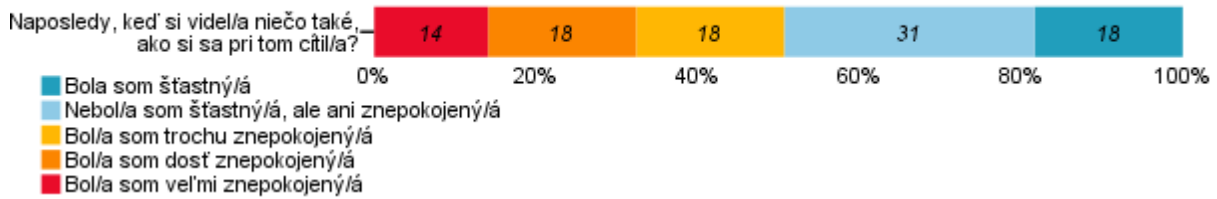
pohlavie: chlapci

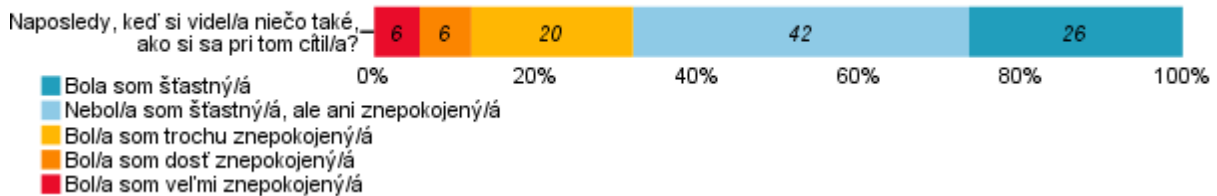
$U(N_{dievčatá} = 263, N_{chlapci} = 383) = 29438,000, Z = -9,497, p = 0,000$

PODĽA VEKU

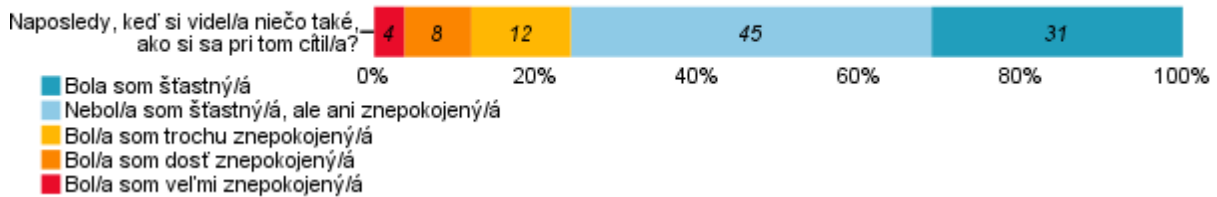
vek: 11-12

vek: 13-14

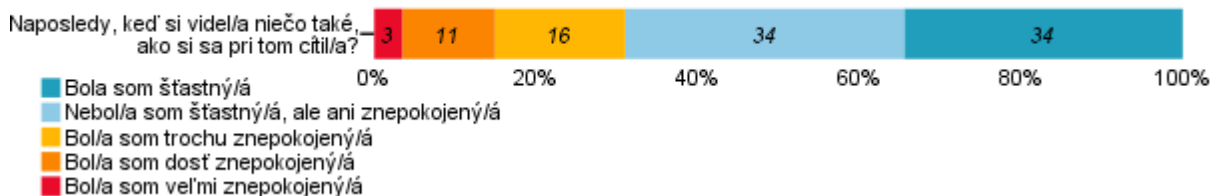
vek: 15-17

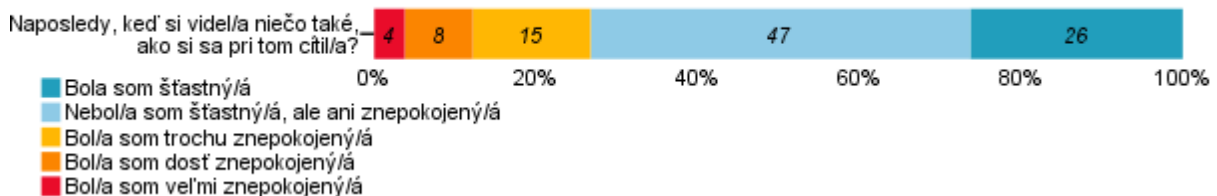
$H(N_{11-12} = 71, N_{13-14} = 125, N_{15-17} = 325) = 18,232, df = 2, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

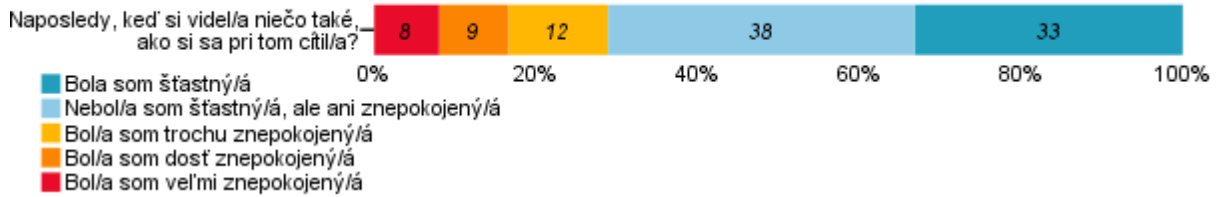
oblasť SR: BA

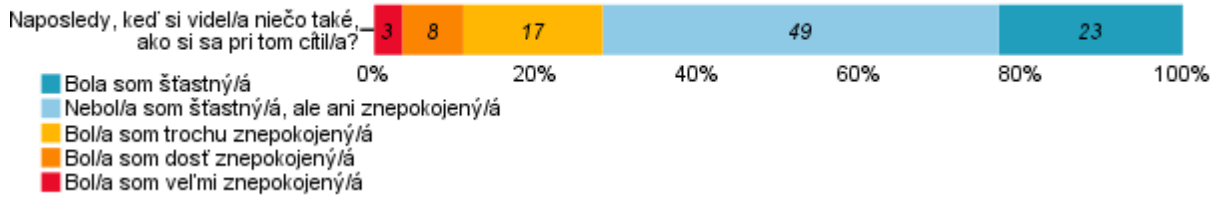
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

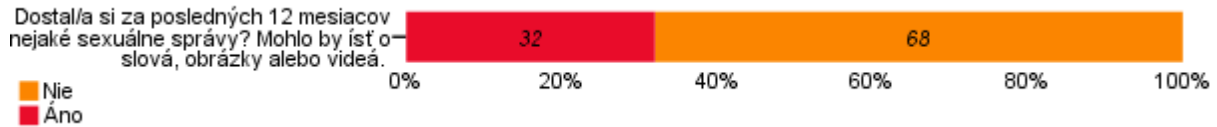
oblasť SR: východ

$H(N_{BA} = 87, N_{západ} = 213, N_{stred} = 187, N_{východ} = 145) = 0,951, df = 3, p = 0,813$

Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá.

CELÁ SKUPINA

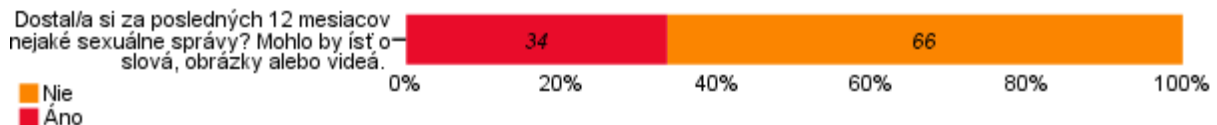
Z celkového počtu (N 1932), 75 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať“, 130 označilo odpoveď „neviem“ a 224 bolo vo vekovej kategórii pod 11 rokov, 5 respondentov na otázku neodpovedalo.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

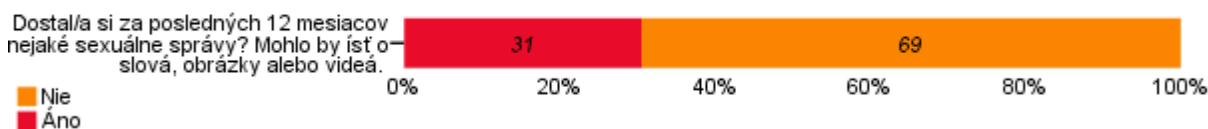
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

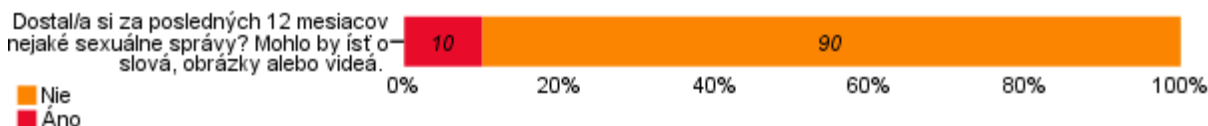
pohlavie: chlapci

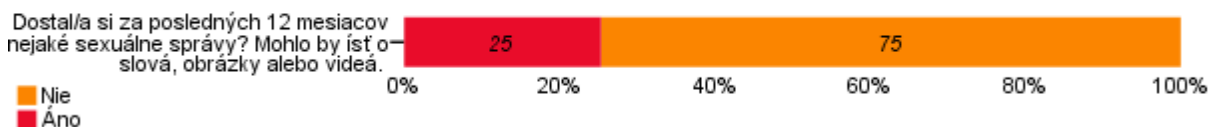
$X^2(1) = 1,618, p = 0,203$

PODĽA VEKU

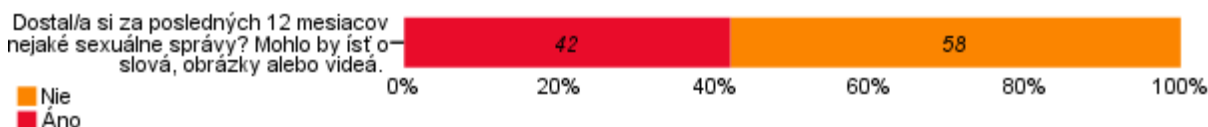
vek: 11-12

vek: 13-14

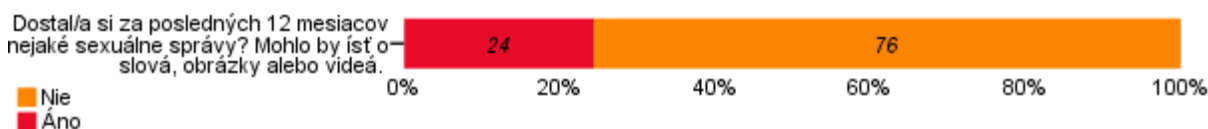
vek: 15-17

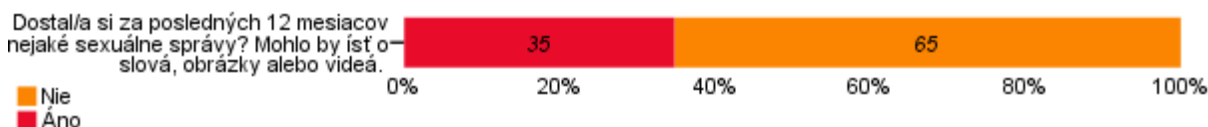
$X^2(2) = 106,960, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

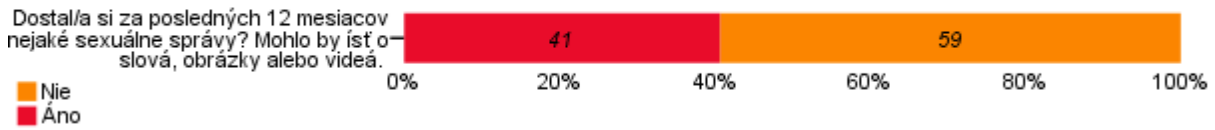
oblasť SR: BA

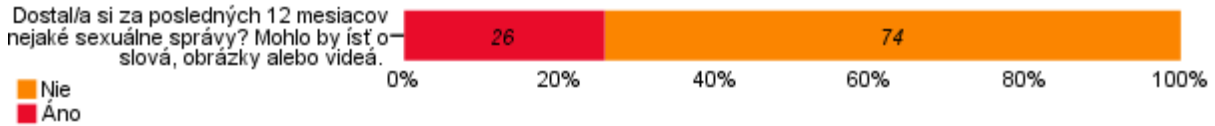
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

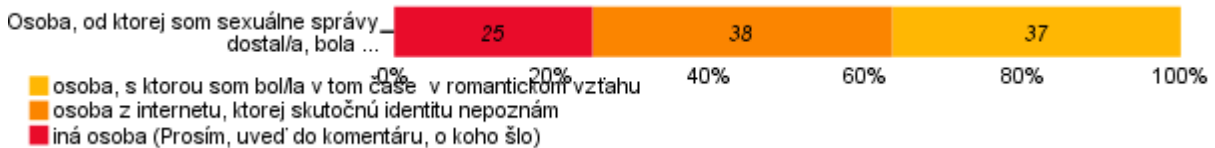
oblasť SR: východ

$X^2(3) = 27,453, p = 0,000$

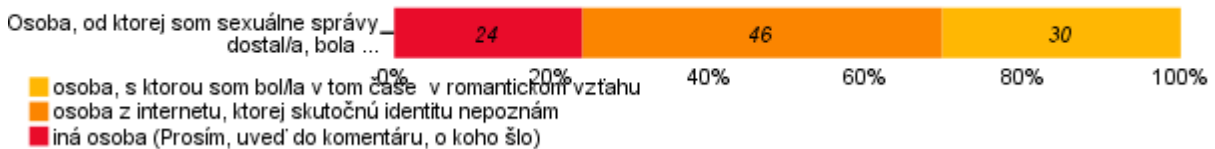
Táto otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 480, 32 %). V ďalších otázkach sme sa pýtali, od **koho** sexuálne správy **dostávajú** a ako často.

Osoba, od ktorej som sexuálne správy dostal/a, bola:

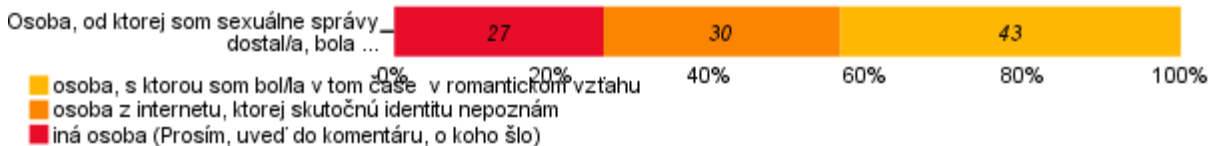

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

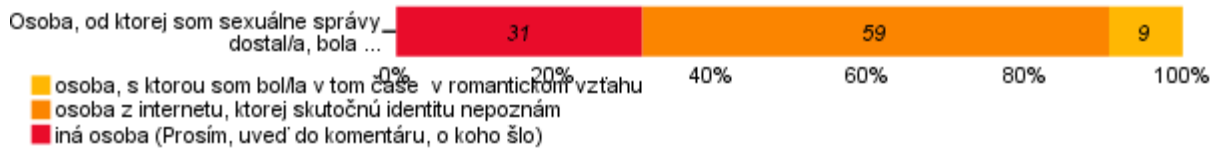
pohlavie: chlapci

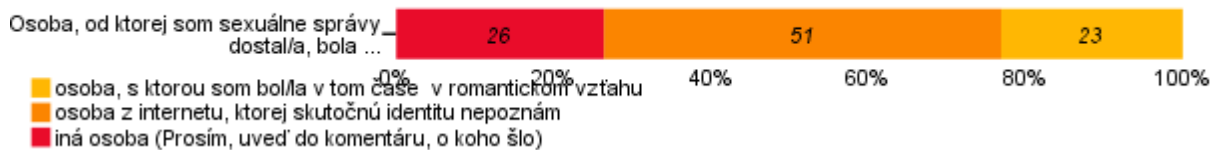
$X^2(2) = 13,622, p = 0,001$

PODĽA VEKU

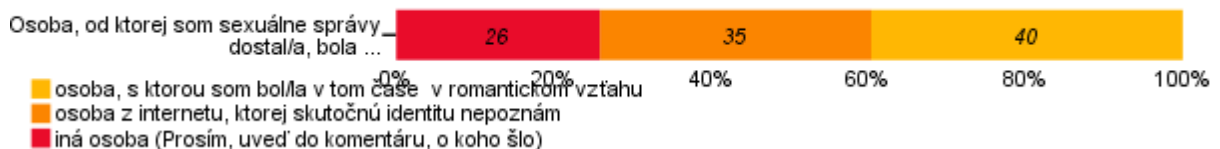
vek: 11-12

vek: 13-14

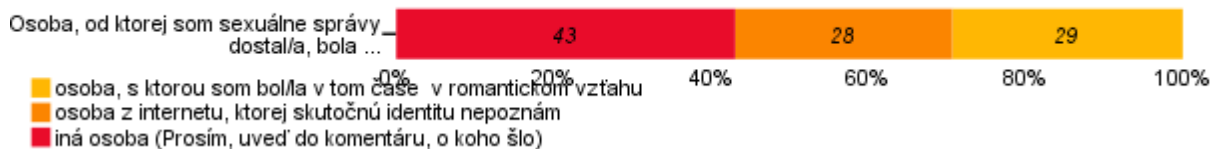
vek: 15-17

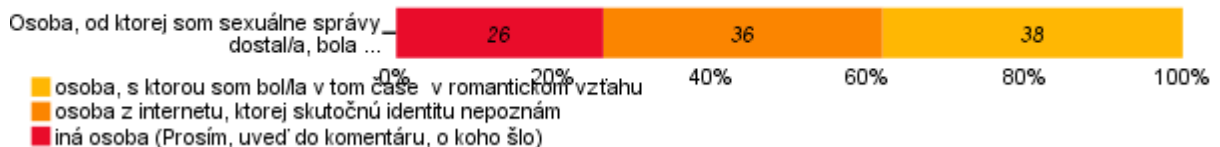
$\chi^2(3) = 19,135, p = 0,001$

PODĽA REGIÓNU

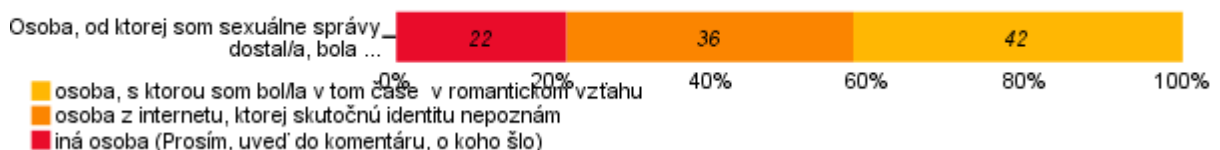
oblasť SR: BA

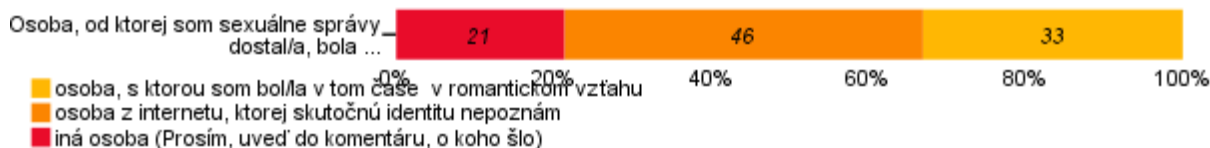
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

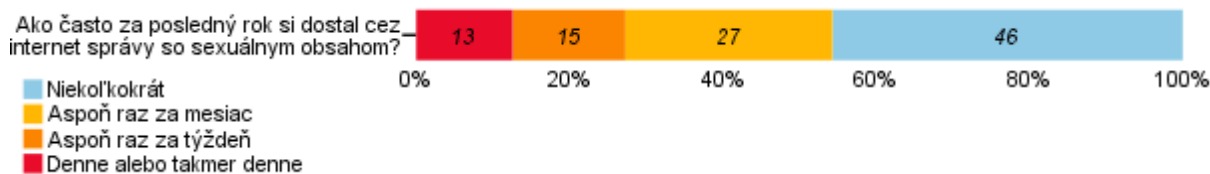
$X^2(6) = 14,459, p = 0,025$

Na otvorenú otázku, od koho dostali sexuálnu správu, deti a dospievajúci odpovedali napr.: „anonymný účet alebo „fake účet“, „bola to náhodná osoba na snapchat“, „bola to osoba v jednej neznámen intagramovej skupine v angličtine, ale hneď som si tú skupinu zablokoval“, „bot“, „bývalý“, bývalý kamarát“, „človek, ktorého som stretla raz na dovolenke v zahraničí“, „cudzí chlap mi posielal nahé videá, ale ja som ho hneď zablokovala“, „ja ich nepoznám, iba si ich pridám za priateľa a oni mi posielajú fotky aj hnusné, oplzlé správy a potom si ich zablokujem, lebo som si prv myslela, že budú normálni kamaráti“, „osobu, ktorú poznám strašne dobre a chodíme spolu (ale je to vzťah na diaľku)“.

Ako často za posledný rok si dostal/a cez internet správy so sexuálnym obsahom?

Na túto otázku odpovedali len tí respondenti, ktorí v otázke „Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá? odpovedali „áno“ (N 480, 32 %).

CELÁ SKUPINA

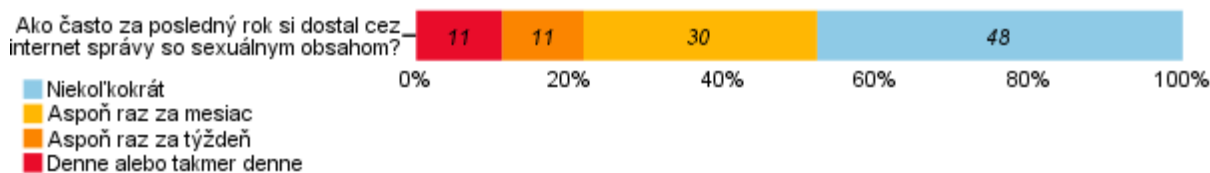

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

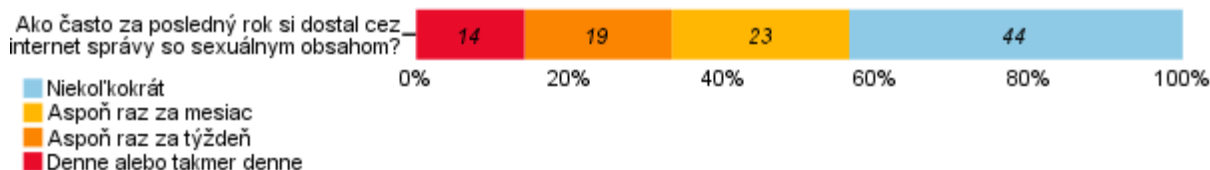
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

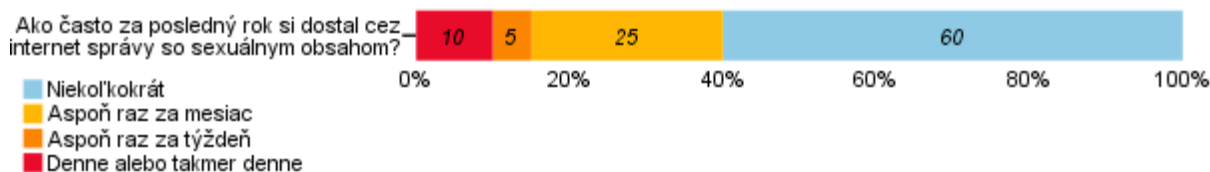
pohlavie: chlapci

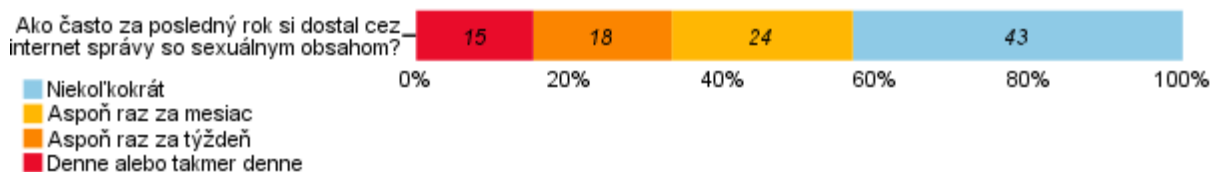
$U(N_{dievčatá} = 197, N_{chlapci} = 177) = 15923,000, Z = -1,544, p = 0,123$

PODĽA VEKU

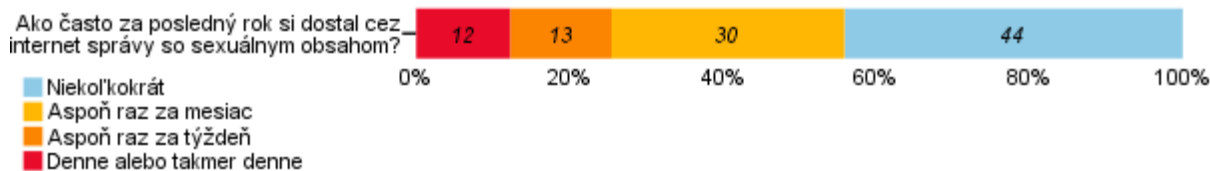
vek: 11-12

vek: 13-14

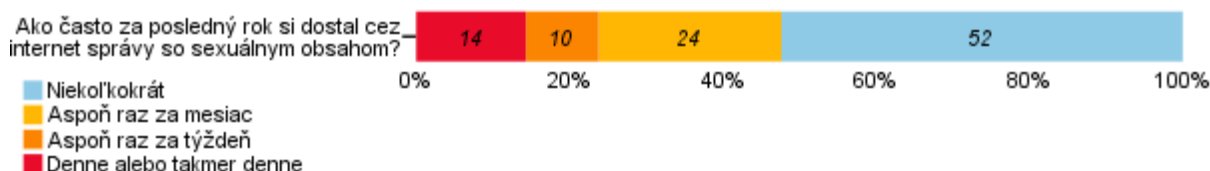
vek: 15-17

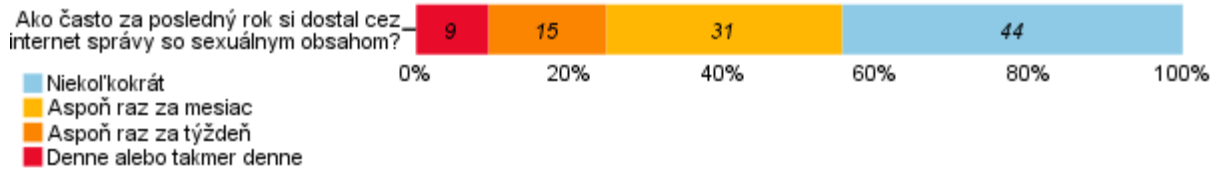
$H(N_{11-12} = 20, N_{13-14} = 72, N_{15-17} = 204) = 2,471, df = 2, p = 0,291$

PODĽA REGIÓNU

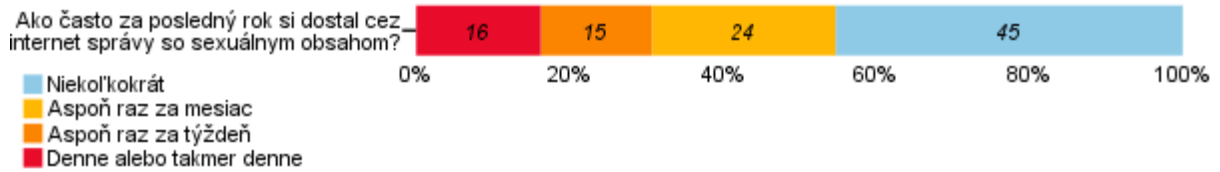
oblasť SR: BA

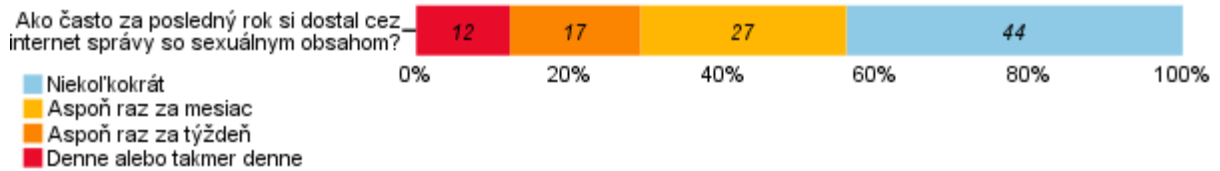
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

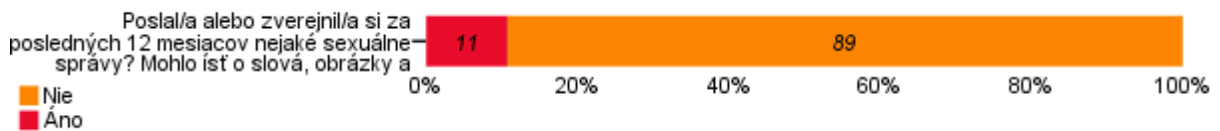
oblasť SR: východ

$H(N_{BA} = 42, N_{západ} = 117, N_{stred} = 117, N_{východ} = 82) = 0,921, df = 3, p = 0,820$

Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného.

CELÁ SKUPINA

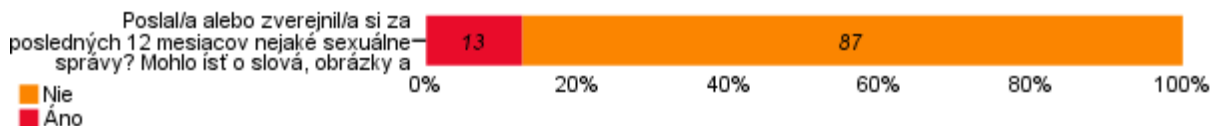
Z celkového počtu (N 1932), 49 respondentov odpovedalo, že radšej nechce odpovedať, 83 odpovedalo, že nevie a 224 bolo vo vekovej kategórii pod 11 rokov, 119 respondentov na otázku neodpovedalo.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

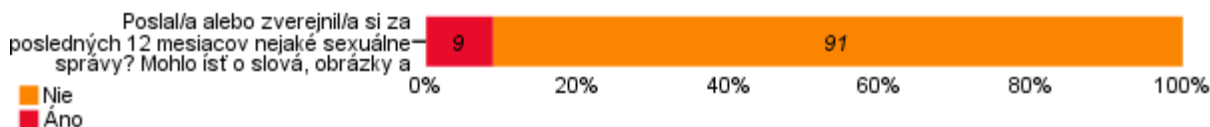
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

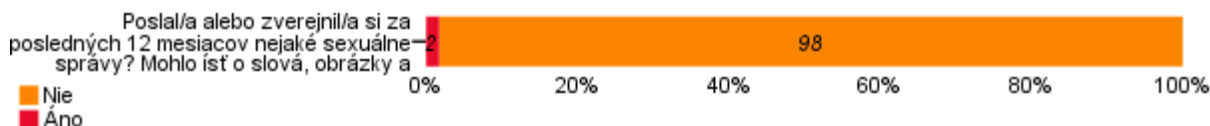
pohlavie: chlapci

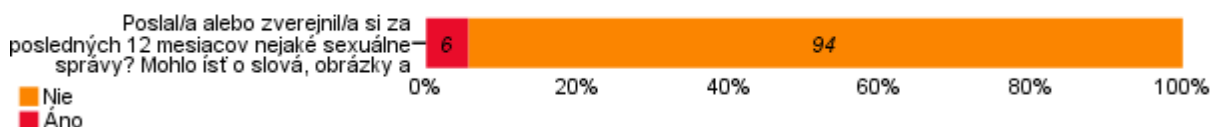
$X^2(1) = 5,530, p = 0,019$

PODĽA VEKU

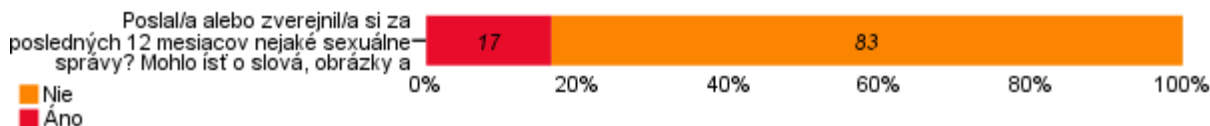
vek: 11-12

vek: 13-14

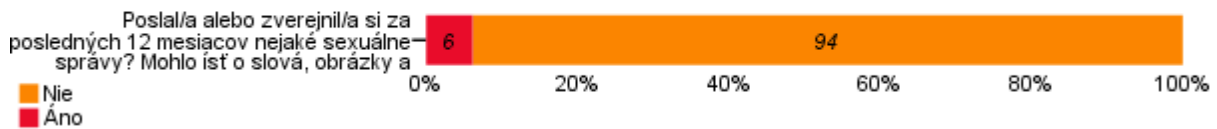
vek: 15-17

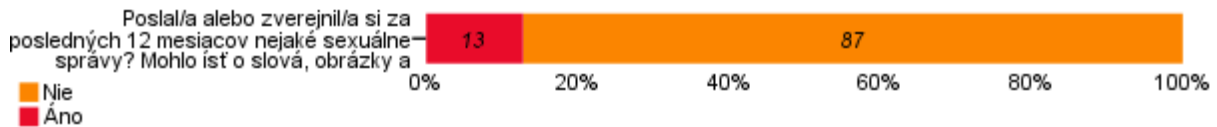
$X^2(2) = 59,156, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

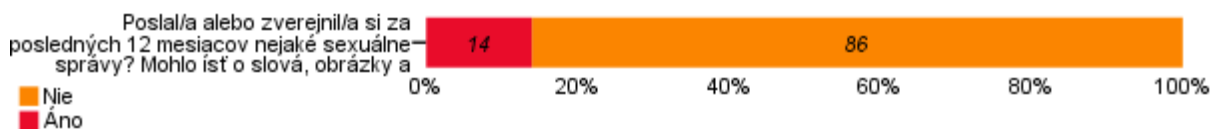
oblasť SR: BA

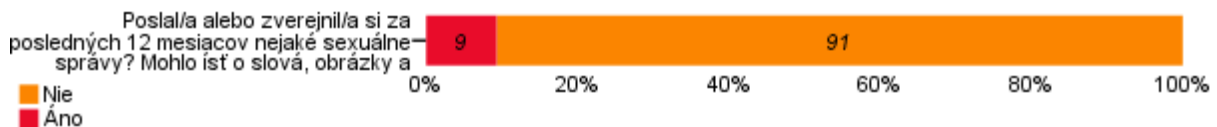
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

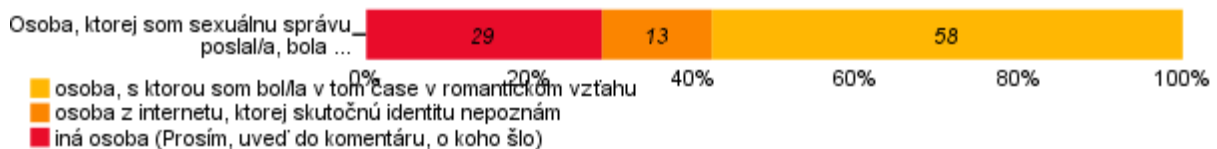
oblasť SR: východ

$$X^2(2) = 11,617, p = 0,009$$

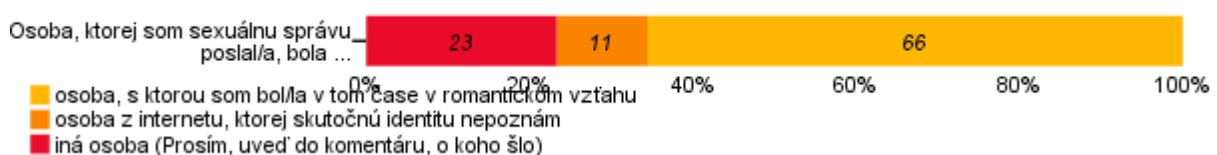
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 156; 11 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **komu** sexuálnu správu **poslali** a tiež **frekvenciu** posielania takýchto správ.

Osoba, ktorej som sexuálne správy poslal/a, bola:

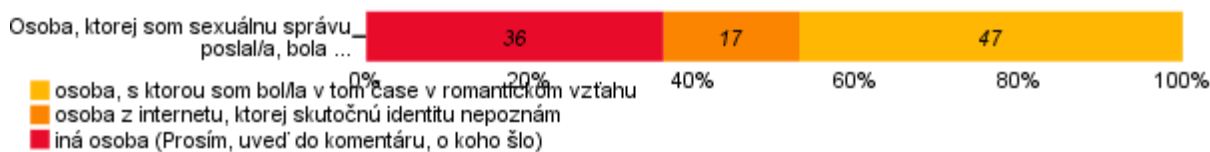

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

$X^2(2) = 5,394, p = 0,067$

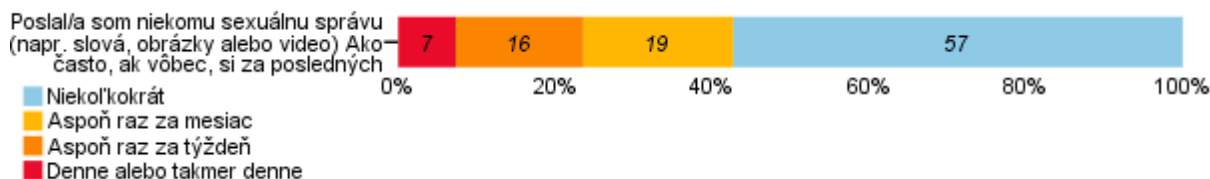
Z dôvodu nízkeho zastúpenia v jednotlivých vekových kategóriách a regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke, komu deti a dospievajúci poslali sexuálnu správu.

Na otvorenú otázku, komu poslali sexuálnu správu, deti a dospievajúci odpovedali napr.: „kamaratovi len tak zo srandy“, kamarátom, kamarátkam, skupine ľudí, ktorých poznám, ex-priateľovi, „máme skupinu a máme položku, kde sa posielajú takéto divné obrázky a niekedy to pošlem aj ja“, „nikdy som nikomu nič také neposlala“, „osoba, ktorá viem, že je skutočná, ale naživo som sa s ňou nikdy nestretol“, „spolužiačka, s ktorou som sextingoval“.

Ako často, ak vôbec, si za posledný rok poslal/a alebo uverejnil/a akékoľvek sexuálne správy (slová, obrázky alebo videá) nasledujúcimi spôsobmi?

Poslal/a som niekomu sexuálnu správu (napr. slová, obrázky alebo video)

CELÁ SKUPINA

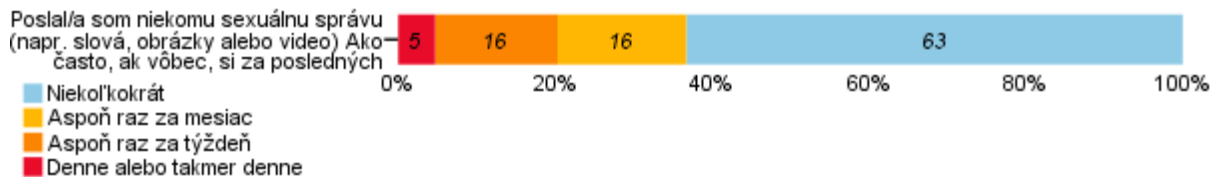

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY:

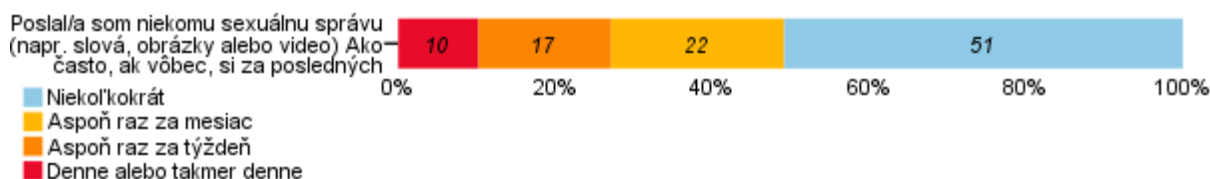
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

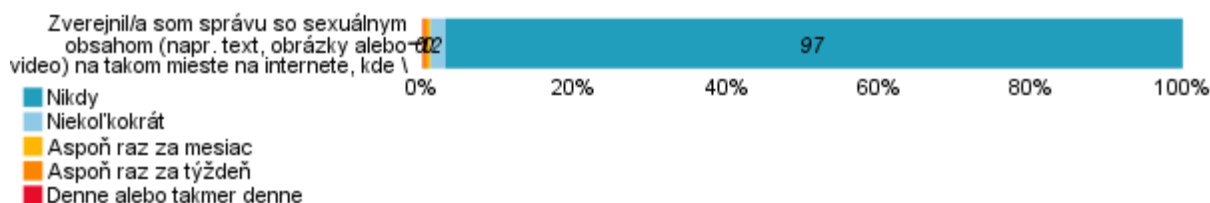
pohlavie: chlapci

$U(N_{dievčatá} = 128, N_{chlapci} = 118) = 6555,000, Z = -1,999, p = 0,046$

Zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom (napr. text, obrázky alebo video) na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia.

CELÁ SKUPINA

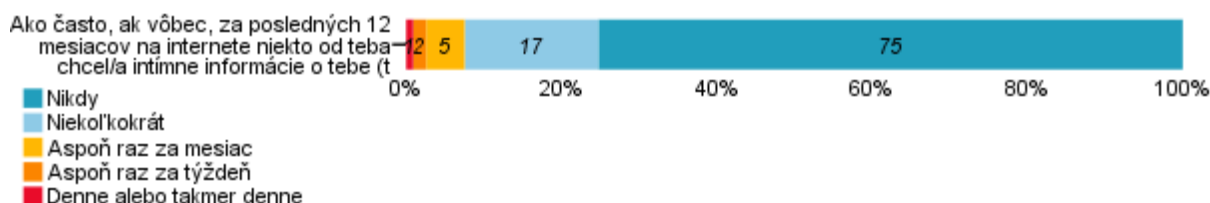
* 2 % odpovedalo „niekoľkokrát“, 0,4 % aspoň raz za mesiac, 0,6 % aspoň raz za týždeň, 0,1 % denne alebo takmer denne.

Z celkového počtu respondentov ($N = 1932$), 24 respondenti uviedli odpoveď „neviem“ a 54 „radšej nechcem povedať“ 224 bolo v kategórii pod 11 rokov, 6 respondentov na otázku neodpovedalo.

Z dôvodu nízkeho zastúpenia vzhľadom na pohlavie, tiež v jednotlivých vekových kategóriách a regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke či zverejnili správu so sexuálnym obsahom na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia.

Ako často, ak vôbec, za posledný rok na internete niekto od teba chcel/a intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať.

CELÁ SKUPINA

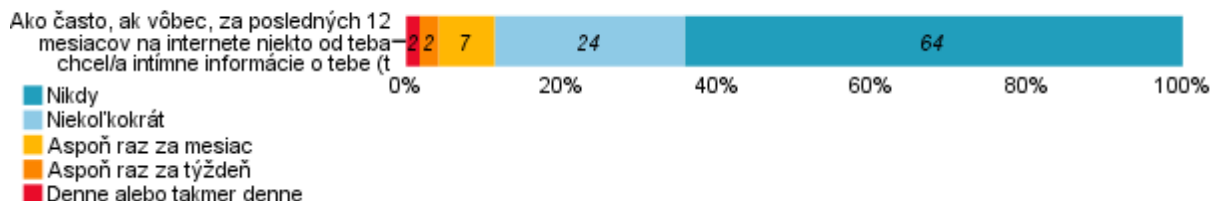
Z celkového počtu ($N = 1932$), 33 respondentov odpovedalo, že radšej nechcú povedať, 104 respondentov odpovedalo, že nevedia a 224 bolo vo vekovej kategórii pod 11 rokov, 120 respondentov na otázku neodpovedalo.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLADOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY:

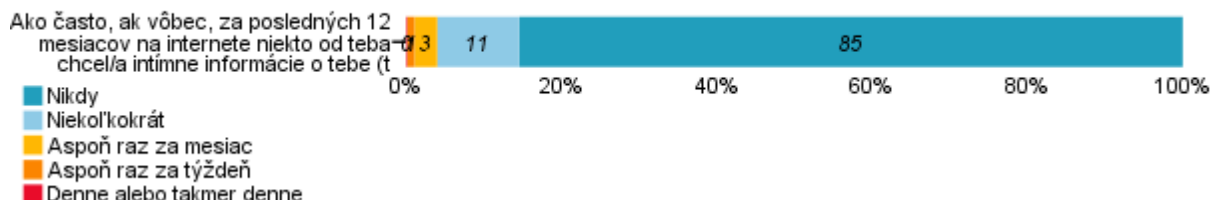
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

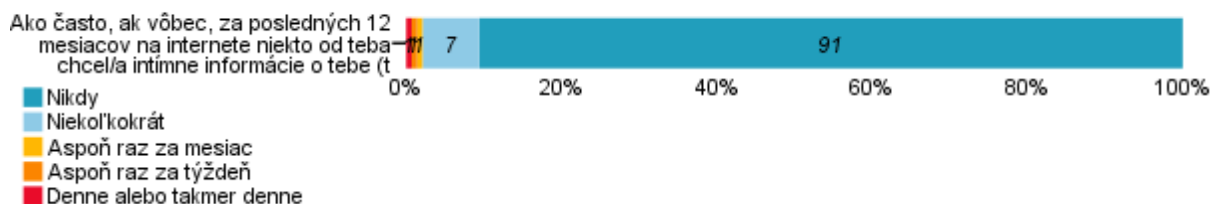
pohlavie: chlapci

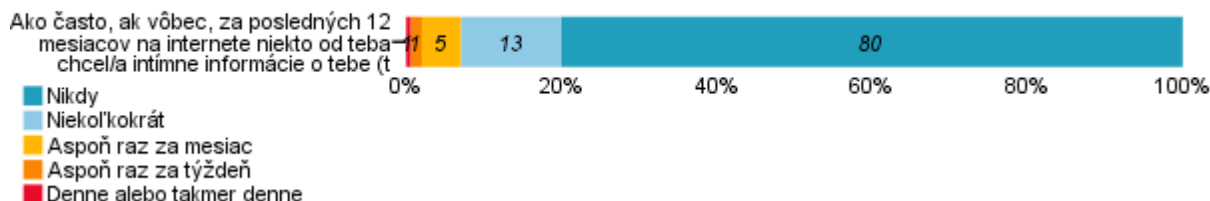
$U(N_{dievčatá} = 695, N_{chlapci} = 756) = 206050,500, Z = -9,425, p = 0,000$

PODĽA VEKU

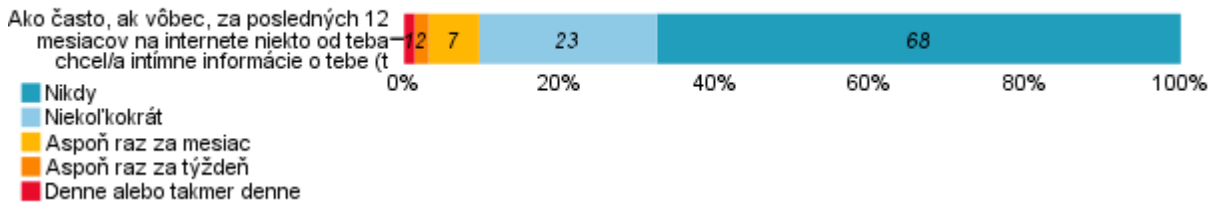
vek: 11-12

vek: 13-14

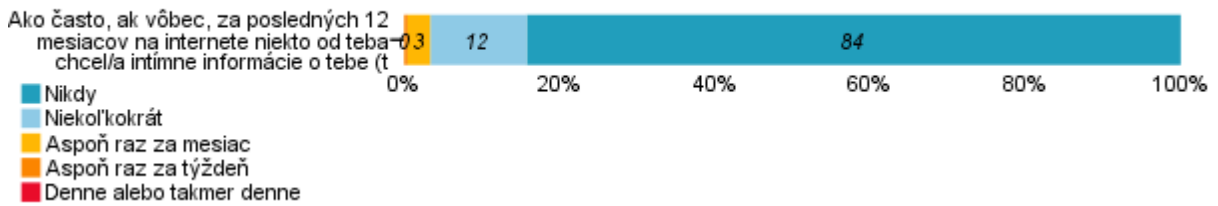
vek: 15-17

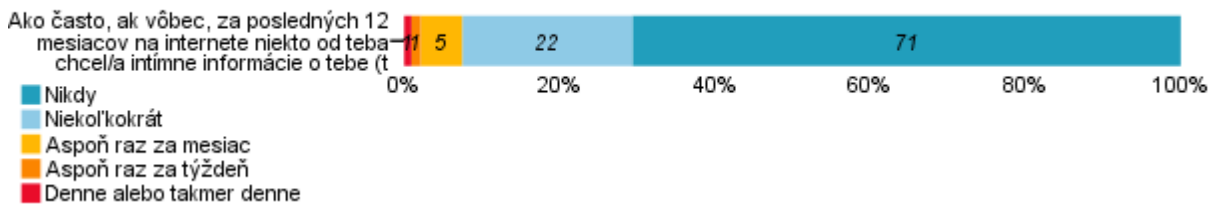
$H(N_{11-12} = 287, N_{13-14} = 355, N_{15-17} = 600) = 59,985, df = 2, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

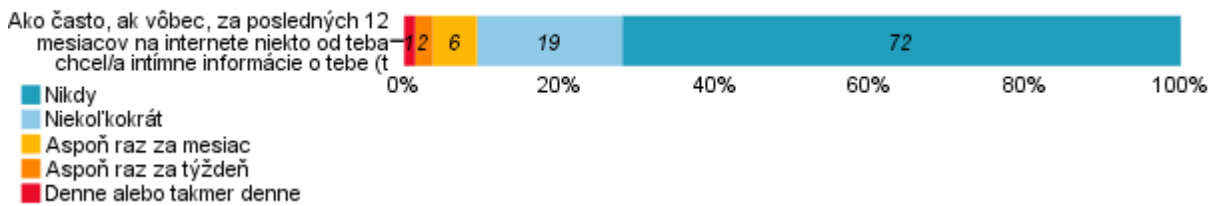
oblasť SR: BA

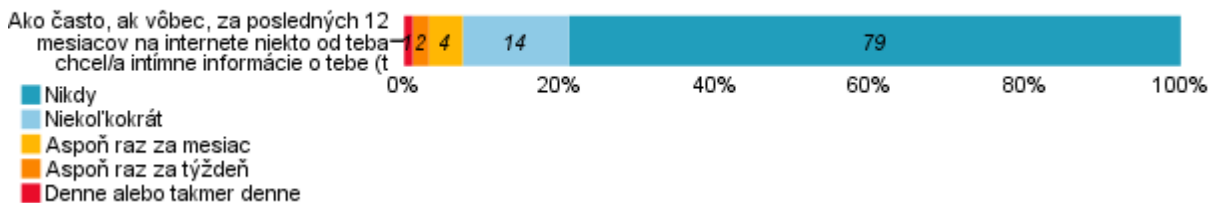
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

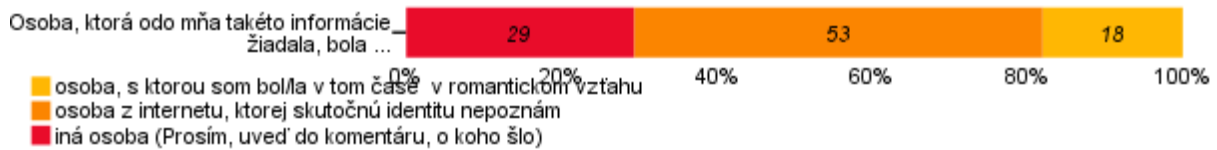
oblasť SR: východ

$H(N_{BA} = 241, N_{západ} = 429, N_{stred} = 353, N_{východ} = 373) = 19,857, df = 3, p = 0,000$

Osoba, ktorá odo mňa takéto informácie žiadala, bola:

CELÁ SKUPINA

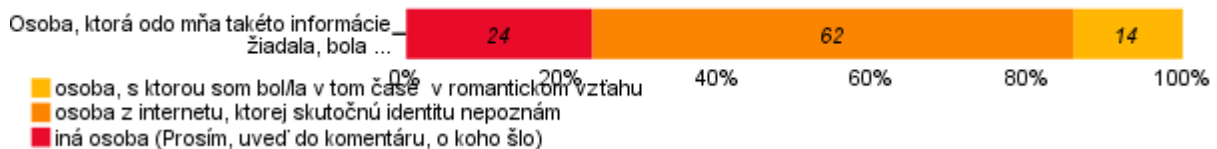

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLADOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY:

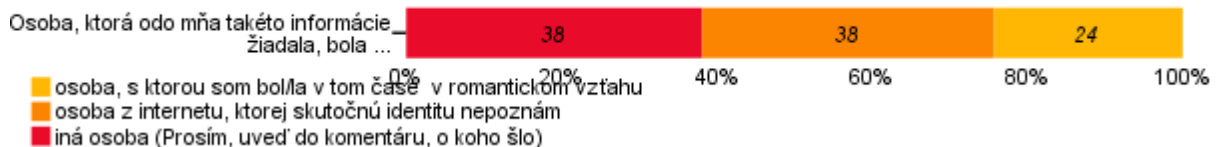
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

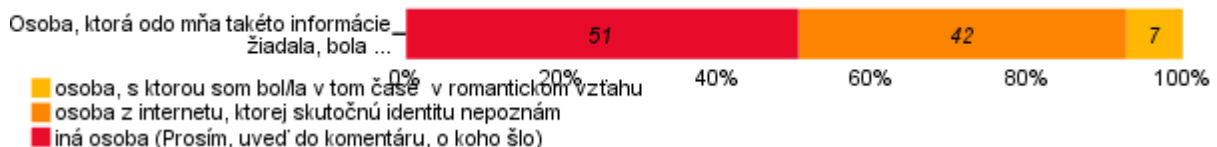
pohlavie: chlapci

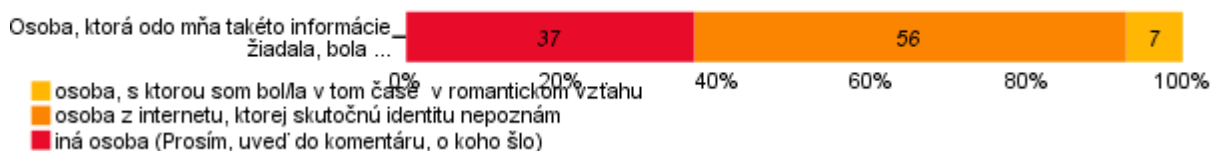
$$X^2(2) = 34,461, p = 0,000$$

PODĽA VEKU

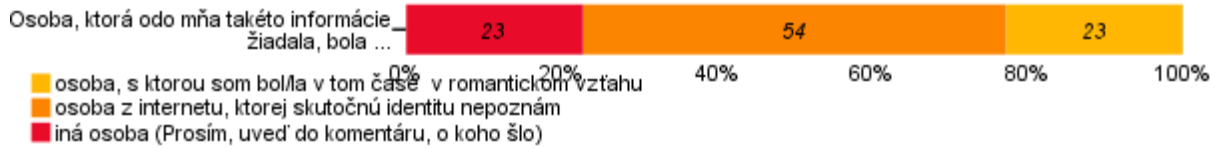
vek: 11-12

vek: 13-14

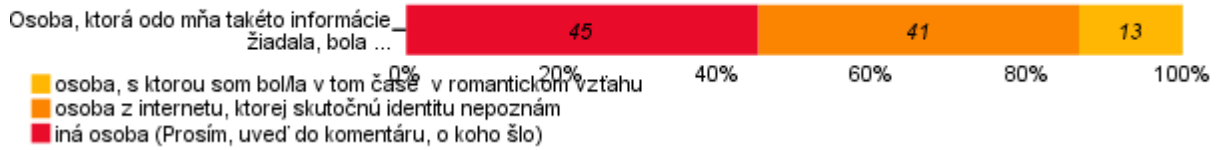
vek: 15-17

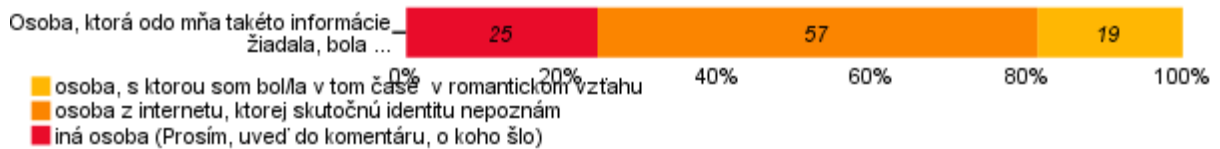
$X^2(2) = 40,609, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

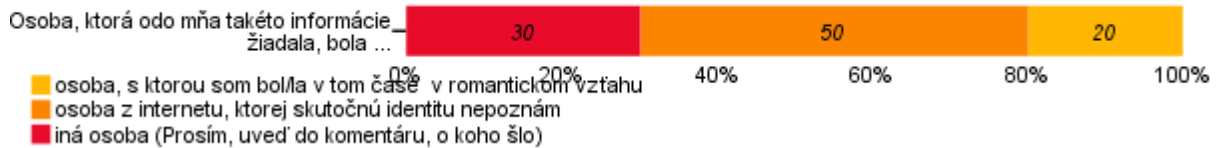
oblasť SR: BA

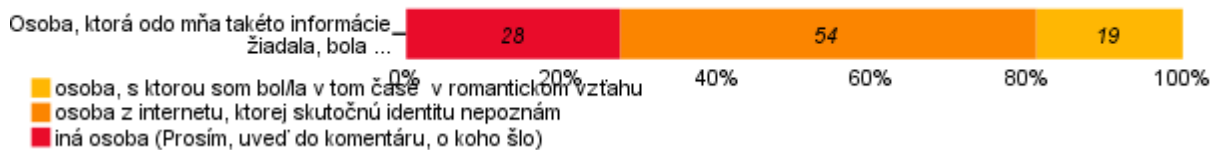
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

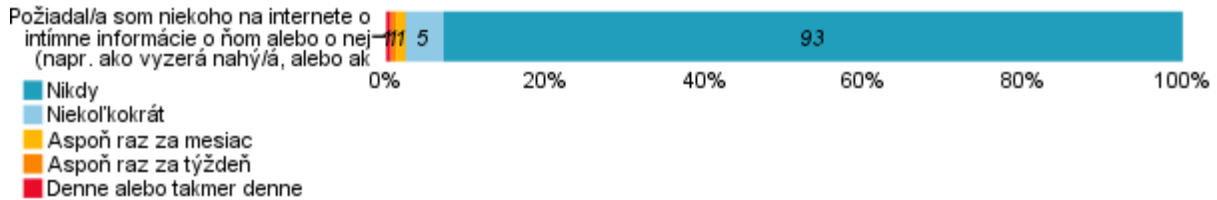
oblasť SR: východ

$X^2(2) = 12,142, p = 0,059$

Požiadala som niekoho na internete o intímne informácie o ňom alebo o nej (napr. ako vyzerá nahý/á, alebo aké má sexuálne zážitky).

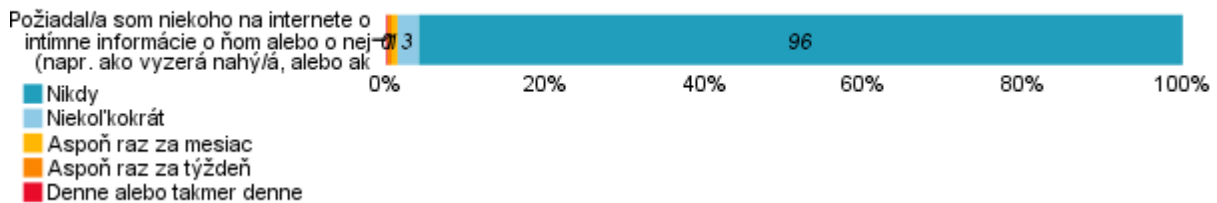
CELÁ SKUPINA

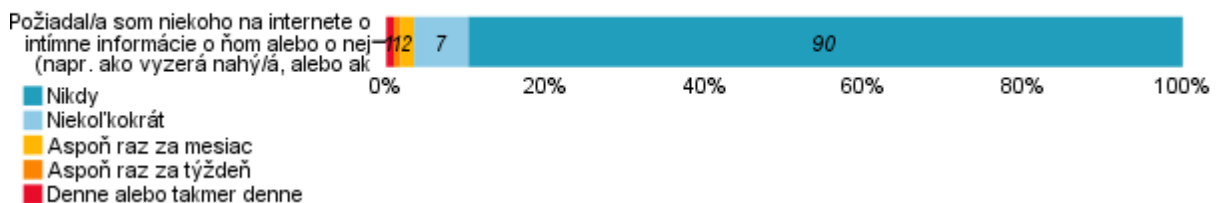
Z celkového počtu respondentov (N 1932), 27 respondentov uviedlo, že „radšej nechcú odpovedať“ a 71 uvidelo odpoveď „neviem“, 224 respondentov bolo mladších ako 11 rokov, 140 respondentov na otázku neodpovedalo.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

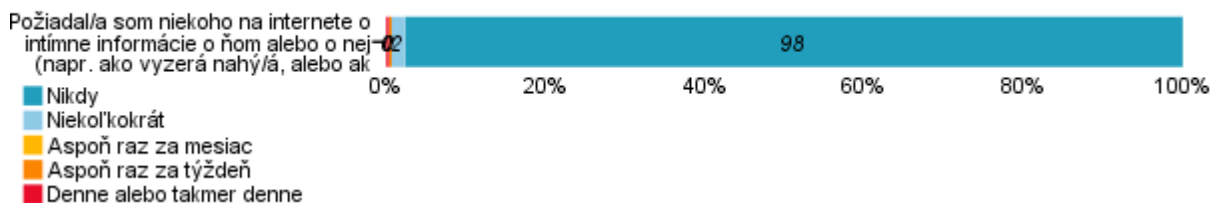
pohlavie: chlapci

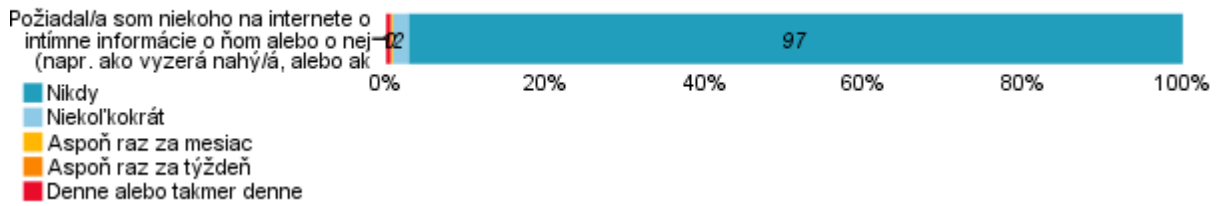
$U(N_{dievčatá} = 721, N_{chlapci} = 749) = 253113,500, Z = -4,633, p = 0,000$

PODĽA VEKU

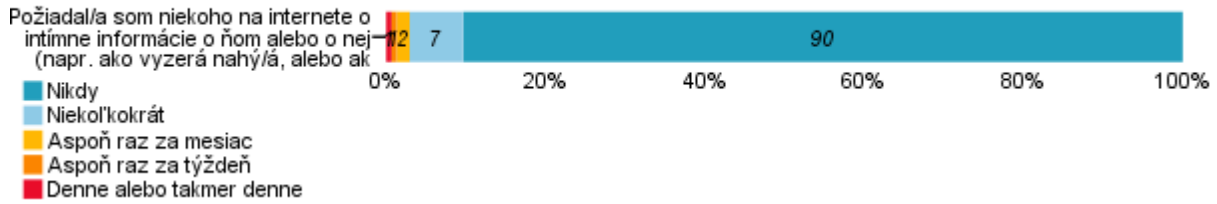
vek: 11-12

vek: 13-14

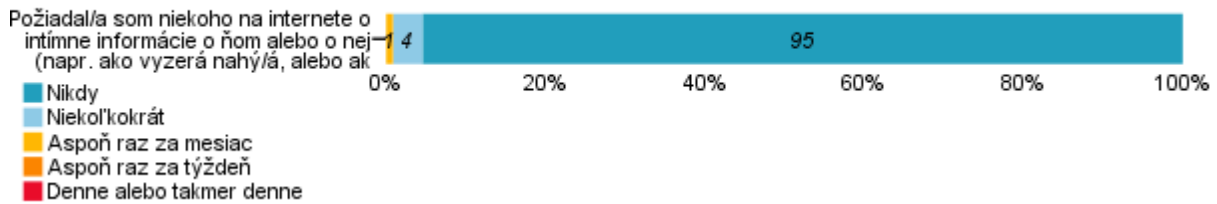
vek: 15-17

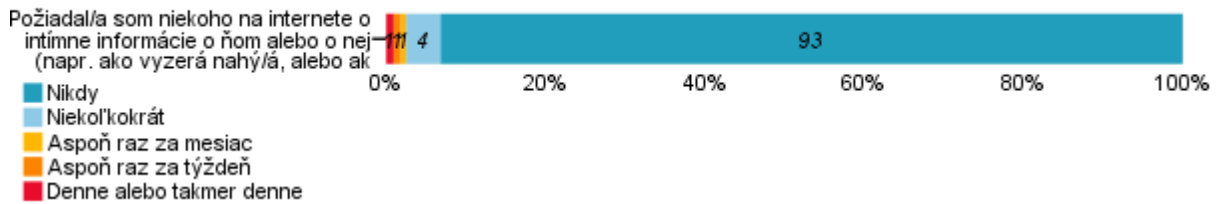
$H(N_{11-12} = 294, N_{13-14} = 359, N_{15-17} = 612) = 27,650, df = 2, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

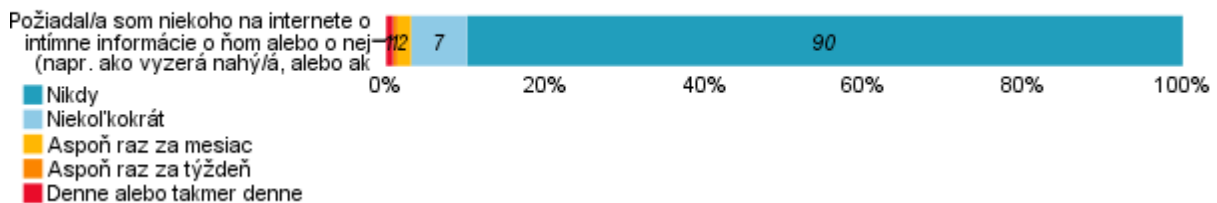
oblasť SR: BA

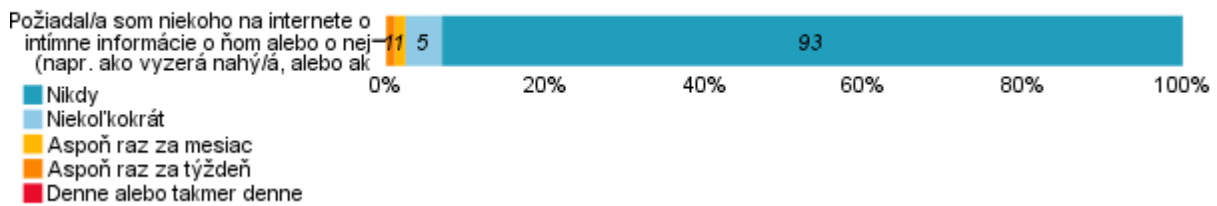
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

$H(N_{BA} = 243, N_{západ} = 444, N_{stred} = 355, N_{východ} = 372) = 7,290, df = 3, p = 0,063$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 63 % detí a dospelých vo veku 11 – 17 rokov uviedlo, že videlo za posledný rok nejaké sexuálne obsahy a túto skúsenosť majú častejšie chlapci ako dievčatá,
- skúsenosť s videním sexuálnych obsahov má 31 % detí vo veku 11 – 12 rokov, 52 % detí vo veku 13 – 14 rokov a 77 % mladých vo veku 15 – 17 rokov,
- deti a mladí sa najčastejšie stretávajú so sexuálnymi obsahmi cez internet,
- viac ako dve tretiny detí a mladých, ktorí videli za posledný rok nejaké sexuálne obsahy, ich videlo na pornografickej stránke a 30 % z nich vo frekvencii najmenej raz za týždeň,
- sexuálne obsahy na pornografickej stránke videlo viac chlapcov (80 %) ako dievčat (53 %), 40 % detí vo veku 11-12 rokov, 64 % detí vo veku 13 -14 rokov a 74 % detí vo veku 15 – 17 rokov,
- sexuálne obsahy v určitej miere znepokojili 29 % detí a mladých,
- 32 % detí **dostalo** nejakú sexuálnu správu (v skupine dospelých vo veku 15 – 17 rokov 42 %), chlapci a dievčatá v porovnateľnej miere, od osoby z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznajú (38 %), príp. od osoby, s ktorou v tom čase boli v romantickom vzťahu (37 %),
- 11 % detí a dospelých **poslalo** správu so sexuálnym obsahom, dievčatá (13 %) viac ako chlapci (9 %), najčastejšie osobe, s ktorou v tom čase boli v romantickom vzťahu (58 %), ale aj osobe, ktorej skutočnú identitu nepoznajú (13 %).
- od 36 % dievčat a 15 % chlapcov žiadal niekto na internete intímne informácie, a to napriek tomu, že na také otázky nechceli odpovedať, väčšinou osoba, ktorej skutočnú identitu nepoznajú (53 %),
- 7 % detí a dospelých sa priznalo k tomu, že požiadali niekoho na internete o intímne informácie (napr. ako vyzerá nahý), viac chlapci (10 %) ako dievčatá (4 %).

ZHRNUTIE

So sexuálnymi obsahmi malo za posledný rok skúsenosť 63 % detí a dospelých vo veku 11 – 17 rokov. Takúto skúsenosť majú častejšie chlapci (70 %) ako dievčatá (56 %) a jej frekvencia stúpa s vekom, keď až 77 % mladých vo veku 15 – 17 rokov priznalo takúto skúsenosť. V skupine 13 – 14 rokov to bolo 52 % a v skupine 11 – 12 rokov 31 %. Deti a mladí sa so sexuálnymi obsahmi najčastejšie stretávajú v online priestore, kde sú zdrojom sexuálnych obsahov najčastejšie pornografické stránky (69 %), stránky, kde ľudia zdieľajú videá alebo fotografie (64 %), online reklama (62 %).

Výskum ukázal, že keď už deti vo veku 11 – 12 rokov mali skúsenosť so sexuálnymi obsahmi, v 34 % prípadov to bolo cez sociálne siete. Znepokojivé je, že v tejto vekovej kategórii bolo 41 % prípadov, keď sa s tým deti stretli na pornografickej stránke (z nich 14 % minimálne raz za týždeň). Vo vekovej

skupine 15 – 17 rokov má 74 % skúsenosť so sexuálnym obsahom prostredníctvom pornografických stránok, pričom 32 % prípadov v tejto vekovej kategórii bolo minimálne raz za týždeň.

Skúsenosť so sexuálnymi obsahmi nemusí byť vždy úmyselná a nie vždy je spojená len s príjemnými pocitmi. 29 % detí a mladých priznalo, že boli znepokojení a v 5 % prípadov to bolo veľké znepokojenie. Miera znepokojenia bola vyššia medzi dievčatami (46 %) ako chlapcami (17 %) a medzi deťmi vo veku 11 – 12 rokov (50 %), zatiaľ čo medzi 13 – 14-ročnými to bolo 32 % a medzi 15 – 17-ročnými to bolo 24 %.

Skúsenosť so sextingom, v podobe prijímania sexuálnych správ má 32 % detí a dospelých. Chlapci a dievčatá dostávajú sexuálne správy v podobnej miere (34 % a 31 %). Analýza z hľadiska vekových kategórií ukázala, že skúsenosť s prijímaním sexuálnych správ výrazne rastie s vekom, tzn. kým v skupine 11 – 12-ročných malo takúto skúsenosť 10 %, v skupine 13 – 14-ročných mala takúto skúsenosť viac ako štvrtina, a v skupine 15 – 17-ročných 42 %.

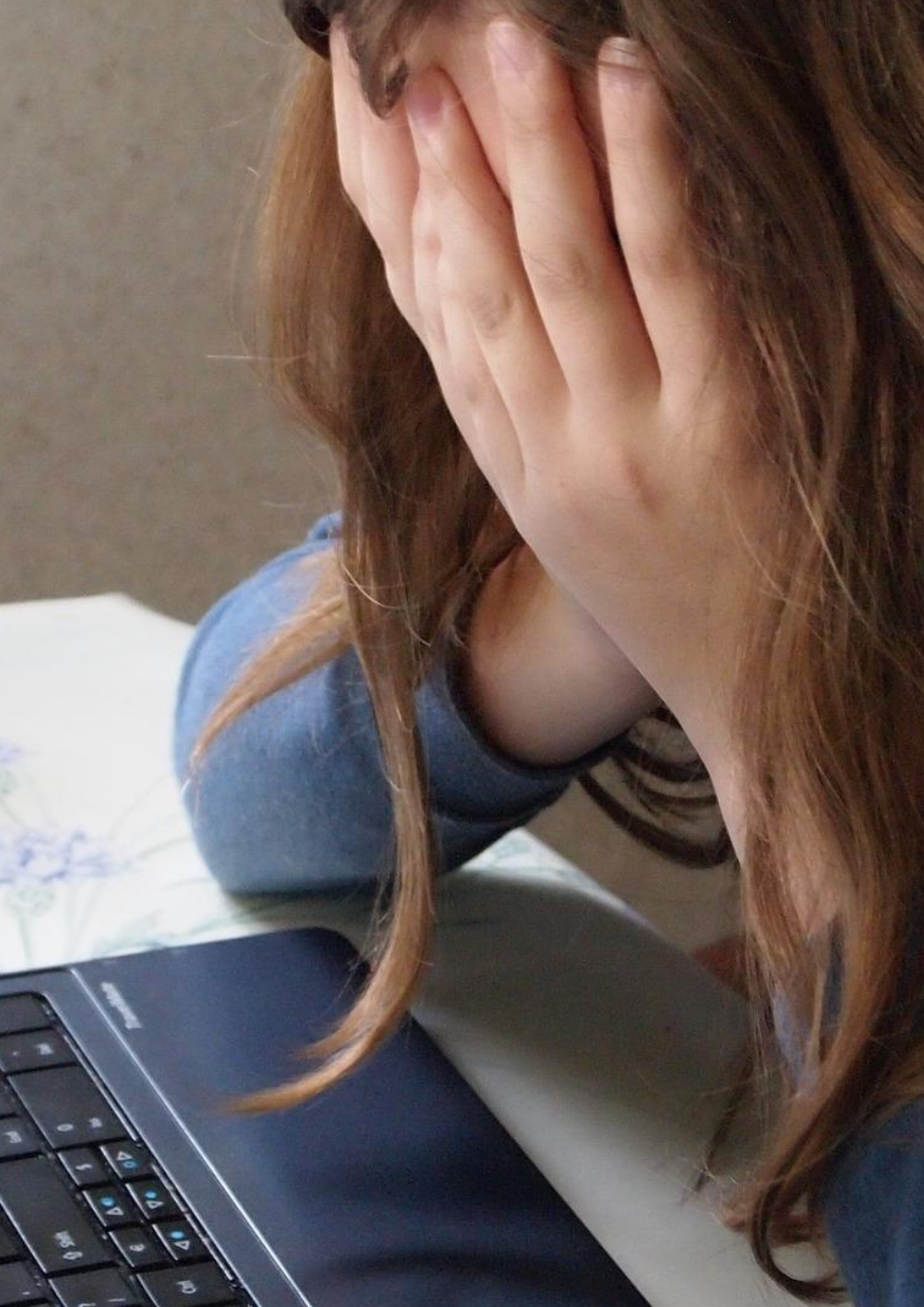
Na frekvenciu dostávania sexuálnych správ sme sa pýtali len respondentov, ktorí v predchádzajúcej otázke označili, že takéto správy dostávajú (32 % z celého výskumného súboru). Analýza naznačila, že nejde o jednorazovú záležitosť, takmer polovica respondentov uviedla, že takúto správu dostala za posledný rok niekoľkokrát, 27 % uviedlo frekvenciu aspoň raz za mesiac, 15 % aspoň raz za týždeň a 13 % denne alebo takmer denne. Väčšina (60 %) detí, ktorí sexuálnu správu dostali uviedli, že ju dostali od romantického partnera (37 %) alebo od niekoho, koho skutočnú identitu nepoznajú (38 %), príp. od inej osoby (25 %).

Sexting zahŕňa nielen prijímanie správ so sexuálnym obsahom, ale aj ich odosielanie, pričom na základe analýzy je možné konštatovať, že 11 % detí a dospelých má skúsenosť s posielaním takýchto správ. Diferenciácie z hľadiska pohlavia poukázali na to, že dievčatá posielajú takéto správy viac (13 %) ako chlapci (9 %). 66 % z tých dievčat, ktoré sexuálne správy posielajú, ich posielajú svojmu romantickému partnerovi.

Posielanie správ so sexuálnym obsahom je závislé na veku, konkrétne v skupine 15 – 17-ročných poslalo takúto správu 17 % dospelých, a v skupine 13 – 14-ročných to bolo 6 %, v skupine 11 – 12-ročných to boli 2 %.

Od 25 % detí a dospelých niekto žiadal ich intímne informácie a to napriek tomu, že na takéto otázky nechceli odpovedať. Častejšie sa to dialo dievčatám (36 %) ako chlapcom (15 %). Znepokojivé je, že takúto skúsenosť má 9 % detí vo veku od 11 do 12 rokov.

7 % detí a dospelých sa priznalo k tomu, že od niekoho na internete žiadali intímne informácie, o niečo častejšie chlapci (10 %) ako dievčatá (4 %).

SEXUÁLNE OBŤAŽOVANIE, ZNEUŽÍVANIE A NÁSILIE

Sexuálne obťažovanie a zneužívanie sú pojmy, ktoré majú spoločný základ v násilnom alebo nevhodnom sexuálnom správaní. Pod pojmom sexuálne zneužívanie (Child Sexual Abuse – CSA) sa chápe akákoľvek sexuálna aktivita páchaná na osobe mladšej ako zákonom stanovený vek¹, môže byť konaná pod hrozbou násilia, zavražďovania, manipulovania a pod. Táto problematika patrí k závažným celospoločenským a trestnoprávnym problémom, pričom obeť takéhoto správania má trvalé negatívne dôsledky vo fyzickom, psychickom, emocionálnom, psychosexuálnom zdraví. Nie je možné presne určiť, koľko detí a dospelých sa stáva obeťou takéhoto správania, podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO, 2022) je to jedna z 5 žien a jeden z 13 mužov. Metaanalýza Barth et al. (2012) uvádza prevalenciu u žien od 8 do 31 % a u mužov od 3 do 17 %. Je však potrebné podotknúť, že o mnohých prípadoch násilia sa oficiálne orgány nikdy nedozvedia (Fico, 2017; Masariková, Kohútová, 2023). Collin-Vézina, Daigneault a Hébert (2013) hovoria o fenoméne „špičky ľadovca“, kde je viditeľný len zlomok prípadov sexuálneho zneužívania a omnoho vyšší podiel zostáva nezistený. Prehovorenie o takomto zážitku je ovplyvnené mnohými faktormi, napr. implicitného či explicitného tlaku na utajenie, pocitu zodpovednosti alebo viny, pocitu hanby, trápnosti či strachu z negatívnych následkov. V nami realizovanej analýze nás zaujímali skúsenosti dospelých starších ako 13 rokov s nevhodným sexuálnym správaním a sexuálnym násilím.

V dotazníku sme sa dospelých pýtali nasledujúce otázky²:

- Stalo sa ti niekedy, že niekto ťa nútil pozeráť časopisy, obrázky, videá, internetové stránky atď., ktoré súviseli so sexom/intimitou, napriek tomu, že si to nechcel/a vidieť?
- Stalo sa ti niekedy, že ti niekto ukázal svoje intímne partie napriek tomu, že si to nechcel/a?
- Stalo sa ti niekedy, že ťa niekto nútil ukázať mu svoje intímne partie, napriek tomu, že si to nechcel/a?
- Stalo sa ti niekedy, že sa niekto dotkol intímnych častí tvojho tela alebo ťa prinútil dotýkať sa jeho intímnych častí, napriek tomu, že si to nechcel/a?
- Stalo sa ti niekedy, že niekto použil vyhružky (alebo vydieranie, zavražďovanie), aby ťa prinútil s ním mať sex alebo akúkoľvek sexuálnu aktivitu?
- Stalo sa ti niekedy, že niekto mal s tebou sex, napriek tomu, že si to nechcel/a?
- Vyššie uvedené položky boli filtračné, ak respondent vybral možnosť „áno“, dopytovali sme sa ho, kedy sa to stalo, ako často sa to stávalo a kto bol útočníkom.

Otázky sme položili vekovej skupine 13+.

¹ Kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov, alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov (§ 201, Trestný zákon).

² Otázky sme prevzali z dotazníka Child Experiences of Violence Questionnaire (Walsh et al., 2008), ktorý bol vyvinutý za účelom štúdia skúseností detí a dospelých s násilím a zneužívaním, vrátane fyzického, emocionálneho a sexuálneho násilia. My sme prevzali len časť o sexuálnom násilí.

Stalo sa ti niekedy, že niekto ťa nútil pozerať časopisy, obrázky, videá, internetové stránky atď., ktoré súviseli so sexom/intimitou, napriek tomu, že si to nechcel/a vidieť?

Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1344 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

$X^2(2) = 5,182, p = 0,023$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

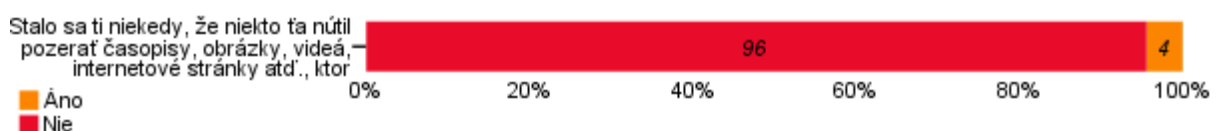
vek: 15-17

$X^2(2) = 2,067, p = 0,150$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

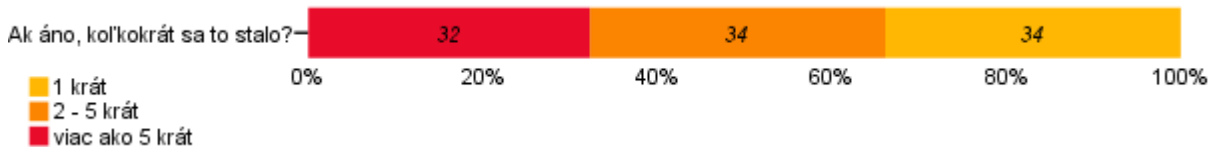
oblasť SR: východ

$X^2(2) = 5,534, p = 0,137$

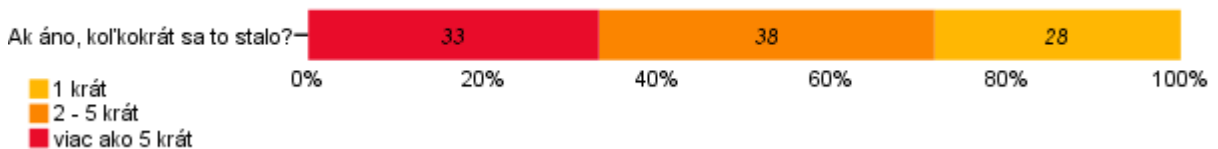
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 63; 5 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **koľkokrát sa to stalo, koľko rokov mala obeť a kto bol útočníkom.**

Koľko krát sa to stalo?

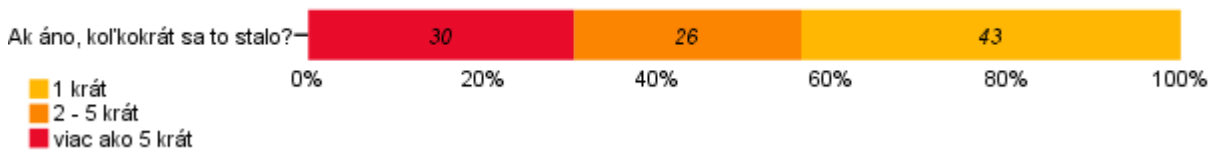

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

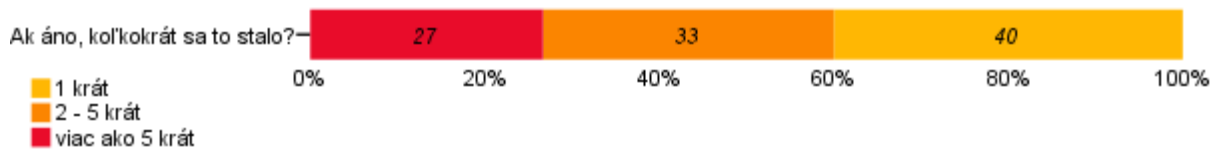
pohlavie: chlapci

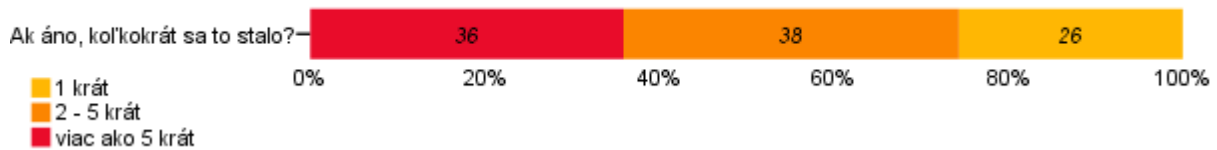
$U(N_{dievčatá} = 39, N_{chlapci} = 23) = 393,500, Z = -0,850, p = 0,395$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

vek: 15-17

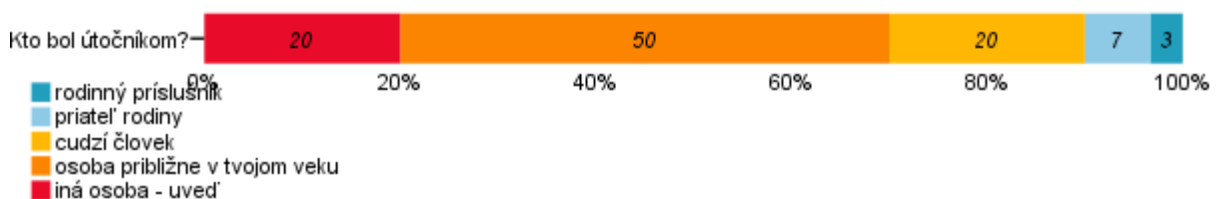
$U(N_{dievčatá} = 15, N_{chlapci} = 39) = 245,500, Z = -0,964, p = 0,335$

Koľko si mal/a rokov, keď sa to stalo?

Respondenti uvádzali vek od 4 do 18 rokov, najčastejšie vek 15 rokov. Priemerný vek bol 12,98 rokov (SD 3,24). V tabuľke sú uvedené absolútne a relatívne početnosti toho, v akom veku zažili respondenti takúto skúsenosť. 76 % z nich to zažilo vo veku do 15 rokov.

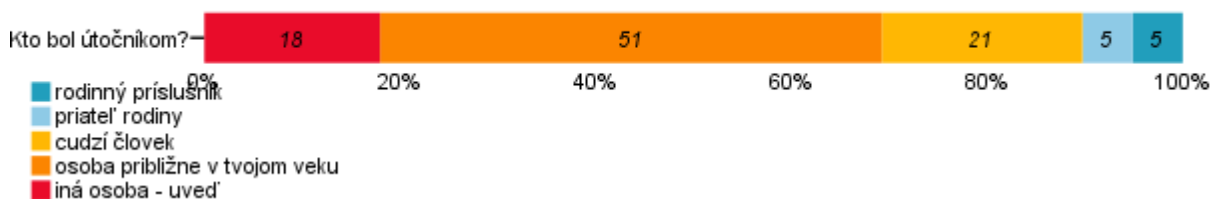
VEK	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
N	1	1	2	1	5	5	2	7	5	5	11	7	5	2
%	1,7	1,7	3,4	1,7	8,5	8,5	3,4	11,9	8,5	8,5	18,6	11,9	8,5	3,4
Kumulatívne %	1,7	3,4	6,8	8,5	16,9	25,4	28,8	40,7	49,2	57,6	76,3	88,1	96,6	100,0

Kto bol útočníkom?

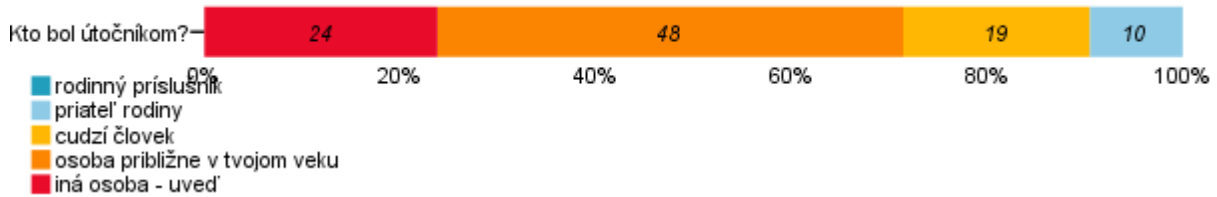

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

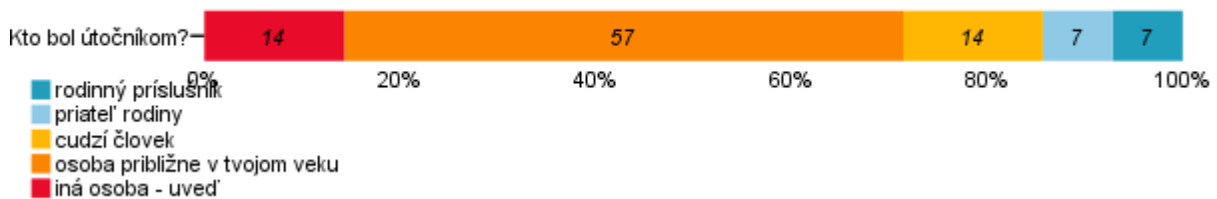
pohlavie: chlapci

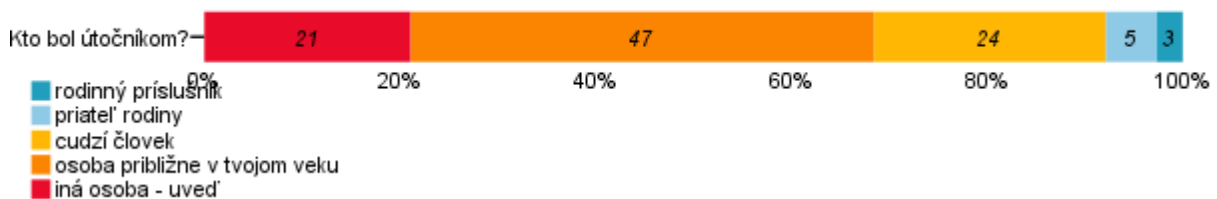
$U(N_{dievčatá} = 39, N_{chlapci} = 21) = 383,500, Z = -0,435, p = 0,664$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

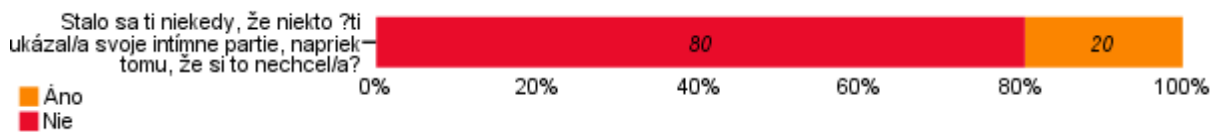
vek: 15-17

$U(N_{dievčatá} = 15, N_{chlapci} = 39) = 253,500, Z = -0,278, p = 0,781$

Na otvorenú otázku „Kto bol útočníkom“ respondenti prevažne odpovedali: „frajer“, „kamarát“, „spolužiak“, „žiak zo školy“.

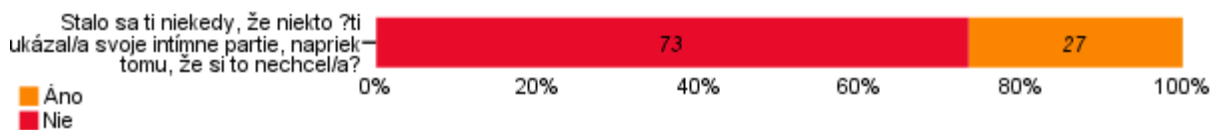
Stalo sa ti niekedy, že ti niekto ukázal svoje intímne partie napriek tomu, že si to nechcel/a?

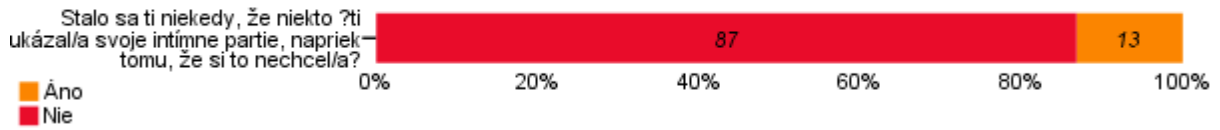
Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1344 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

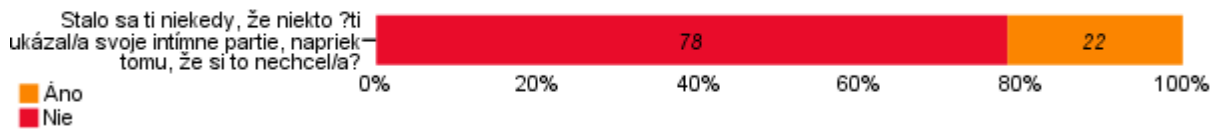
$X^2(2) = 38,323, p = 0,000$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

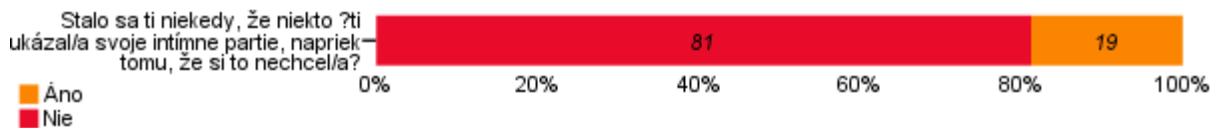
vek: 15-17

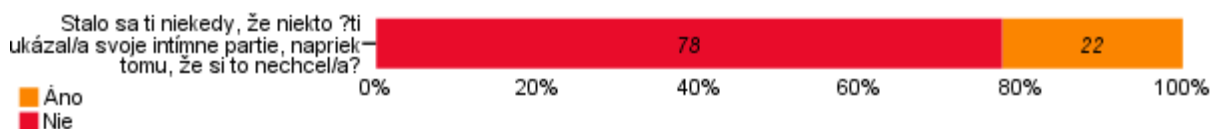
$X^2(2) = 19,144, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

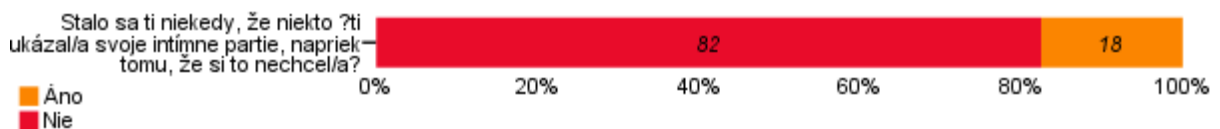
oblasť SR: BA

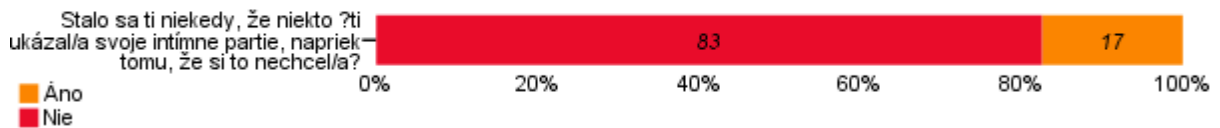
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

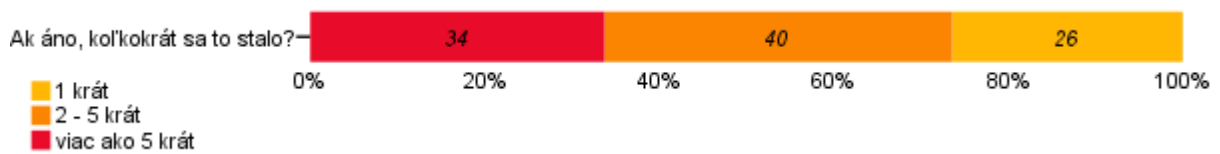
oblasť SR: východ

$X^2(2) = 4,136, p = 0,247$

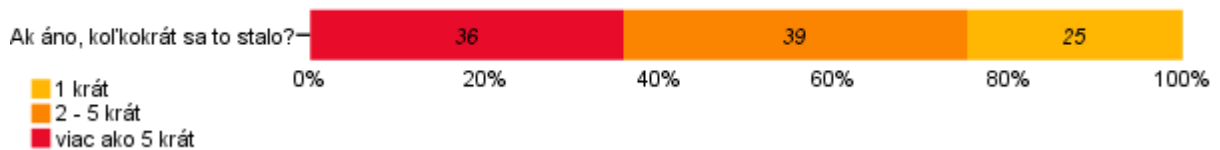
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 263; 20 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **koľkokrát sa to stalo, koľko rokov mala obeť a kto bol útočníkom**.

Koľkokrát sa to stalo?

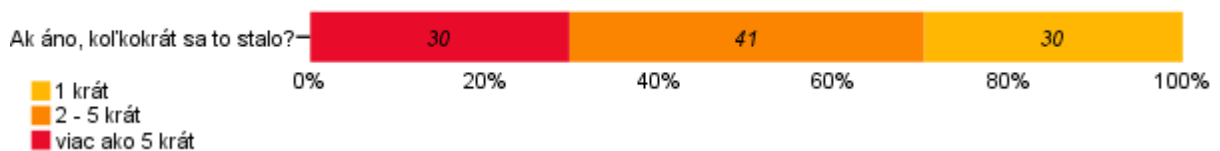

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

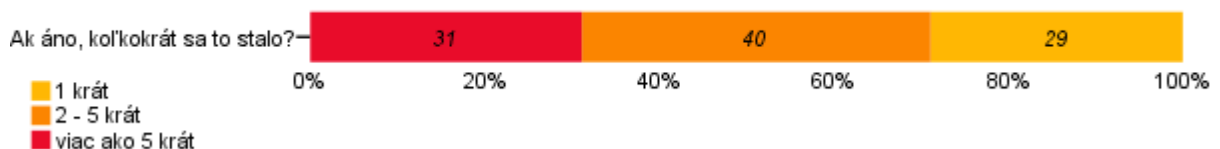
pohlavie: chlapci

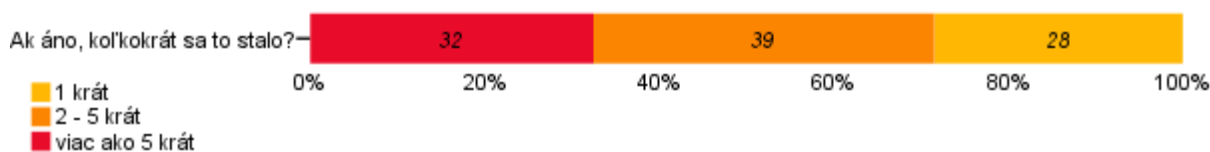
$U(N_{dievčatá} = 170, N_{chlapci} = 91) = 7127,500, Z = -1,115, p = 0,265$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

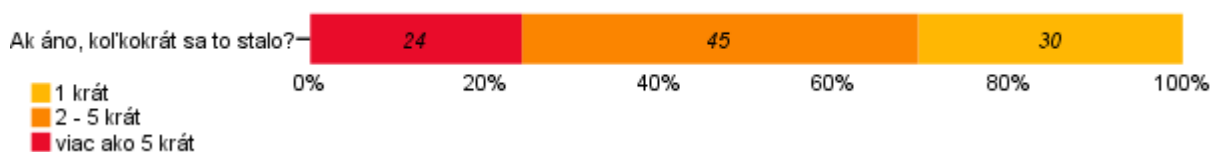
vek: 15-17

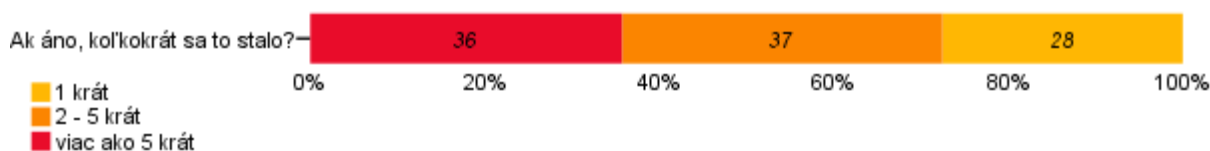
$U(N_{13-14} = 45, N_{15-17} = 151) = 3355,500, Z = -0,134, p = 0,894$

PODĽA REGIÓNU

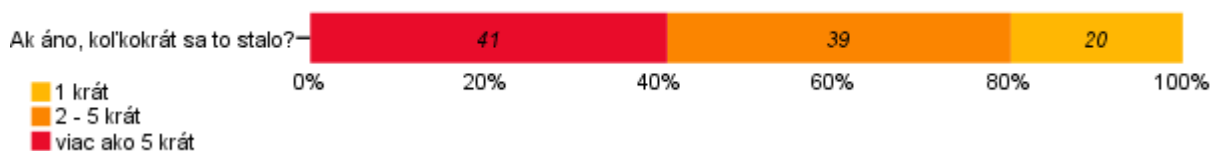
oblasť SR: BA

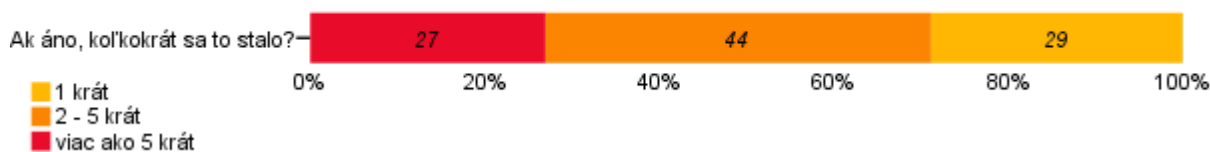
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

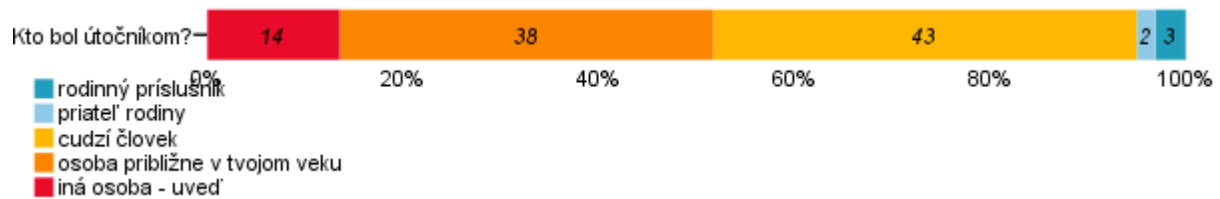
$H(N_{BA} = 33, N_{západ} = 98, N_{stred} = 66, N_{východ} = 52) = 3,959, df = 3. p = 0,266$

Koľko si mal/a rokov, keď sa to stalo?

Respondenti uvádzali vek od 5 do 18 rokov, najčastejšie vek 15 rokov. Priemerný vek bol 13,9 rokov (SD 2,35). V tabuľke sú uvedené absolútne a relatívne početnosti toho, v akom veku zažili respondenti takúto skúsenosť. 75 % z nich to zažilo vo veku do 15 rokov.

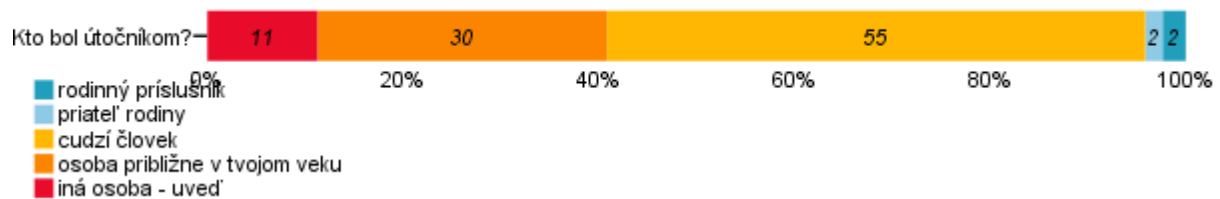
VEK	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
N	1	1	2	2	6	9	8	38	31	35	50	37	17	8
%	0,4	0,4	0,8	0,8	2,4	3,7	3,3	15,5	12,7	14,3	20,4	15,1	6,9	3,3
Kumulatívne %	0,4	0,8	1,6	2,4	4,9	8,6	11,8	27,3	40,0	54,3	74,7	89,8	96,7	100,0

Kto bol útočníkom?

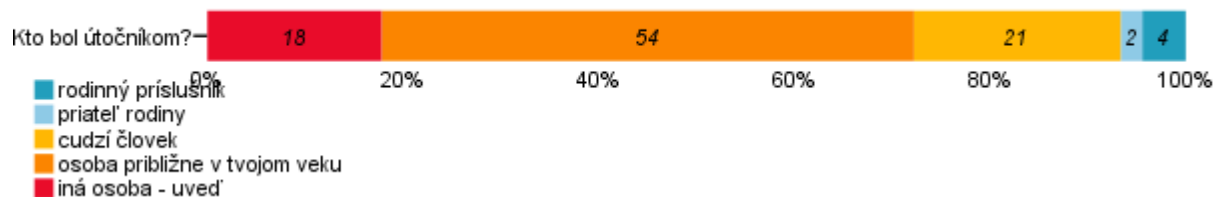

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

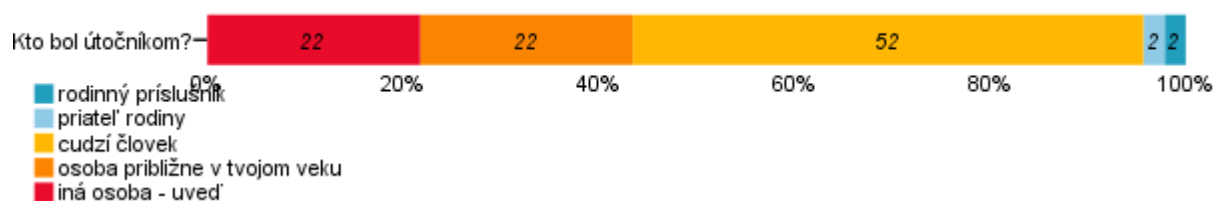
pohlavie: chlapci

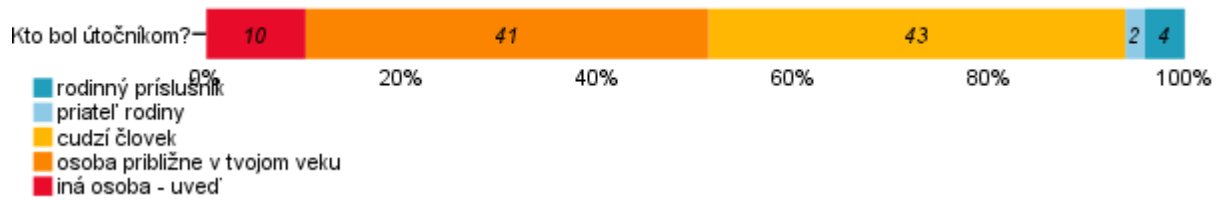
$$X^2(4) = 27,855, p = 0,000$$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

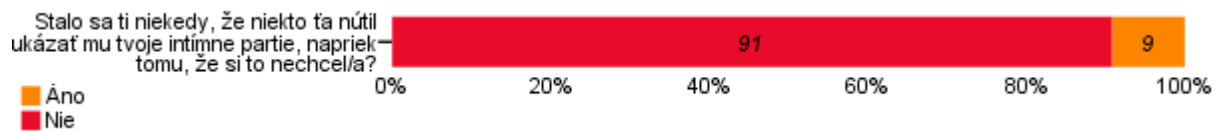
vek: 15-17

$X^2(4) = 8,374, p = 0,079$

Na otvorenú otázku „Kto bol útočníkom“ respondenti prevažne odpovedali: „bol to kamarát“, „taxikár z PB“, „bolo ich viac, raz od osoby, ktorú nepoznám, a raz rodinný príslušník“, „brat najlepšieho kamaráta“, „cudzí človek“, „kamarát v hokejovej šatni“, „na chate, vonku“, „Na Základnej škole, sa v šatni počas telesnej výchovy sa párkrát stalo, že niekto si dal dole spodné prádlo...ale neberiem to za obťažovanie. Proste ako bolo uvedené v otázke nechcel som alebo nemal som za potrebu to vidieť.“, „nechutný kamarát“, „to zvyčajne funguje tak že chcem spoznať nejakého nového chalana, ale po čase zistím, že sa nechce baviť, ale je sexuálne naladený a tam to končí a prestanem si s ním písať“, „žena, ktorá ku mne niečo cítila, ale ja k nej nie“.

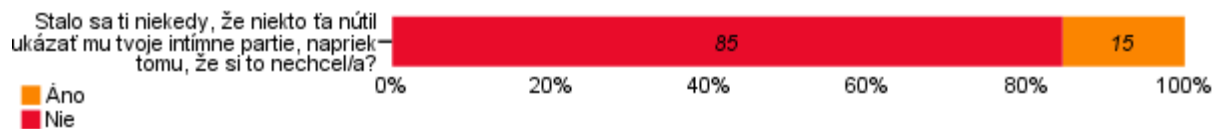
Stalo sa ti niekedy, že ťa niekto nútil ukázať mu svoje intímne partie, napriek tomu, že si to nechcel/a?

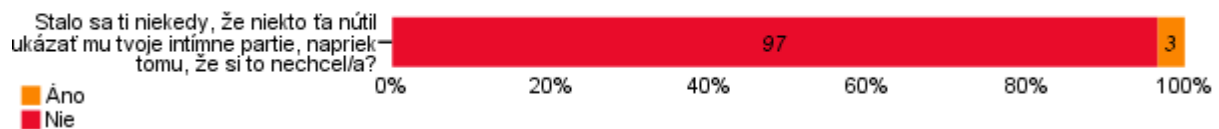
Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1343 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

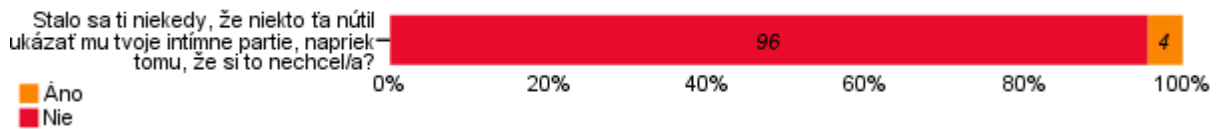
pohlavie: chlapci

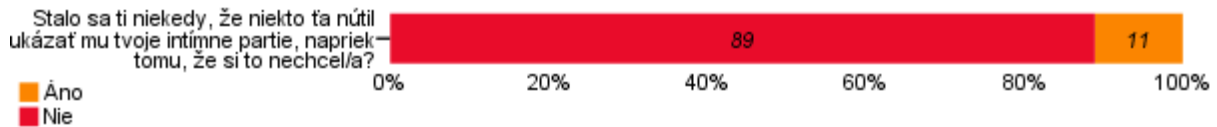
$X^2(2) = 57,698, p = 0,000$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

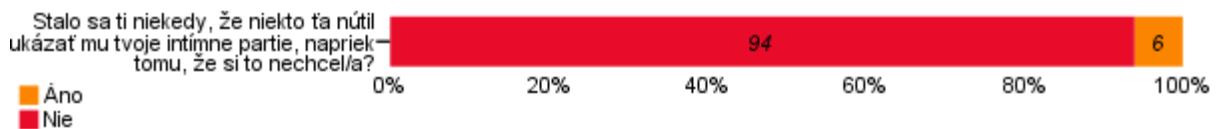
vek: 15-17

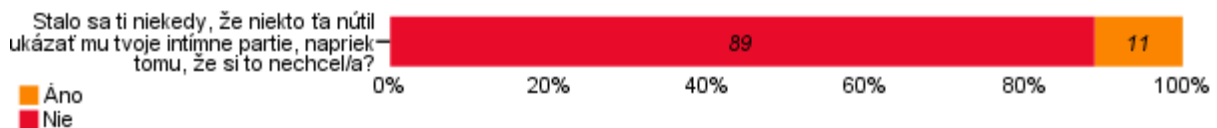
$X^2(2) = 14,569, p = 0,000$

PODĽA REGIÓNU

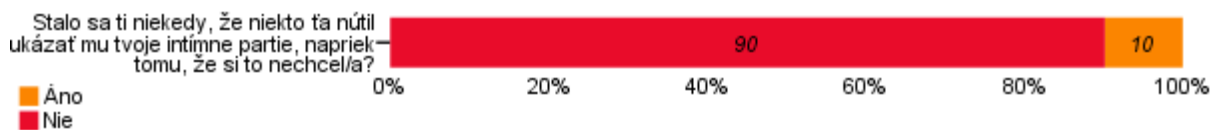
oblasť SR: BA

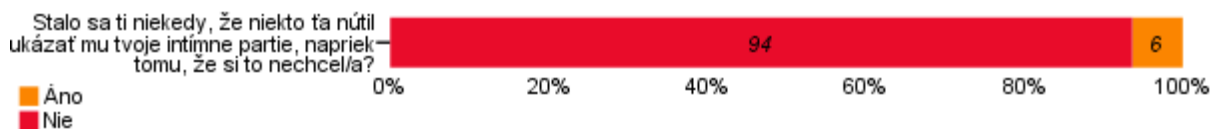
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

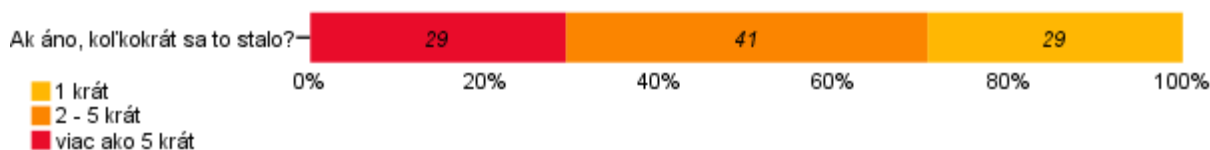
oblasť SR: východ

$X^2(2) = 7,149, p = 0,067$

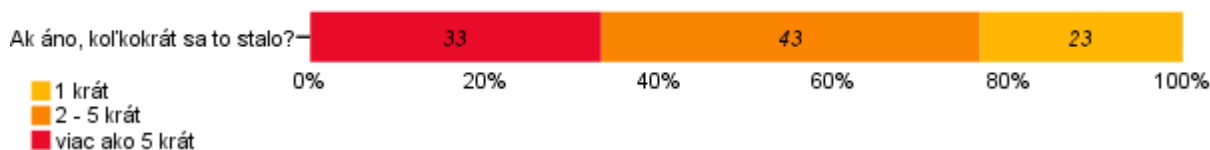
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 123; 9%). V ďalších otázkach sme zisťovali, **koľkokrát sa to stalo, koľko rokov mala obeť a kto bol útočníkom**.

Koľkokrát sa to stalo?

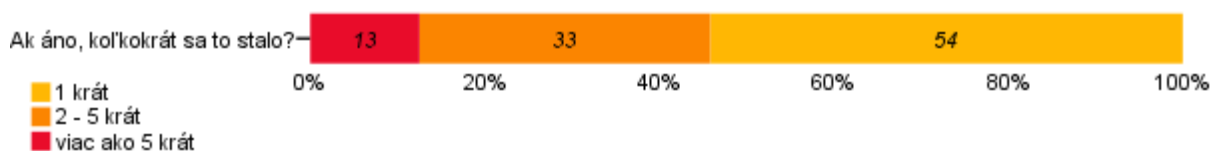

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

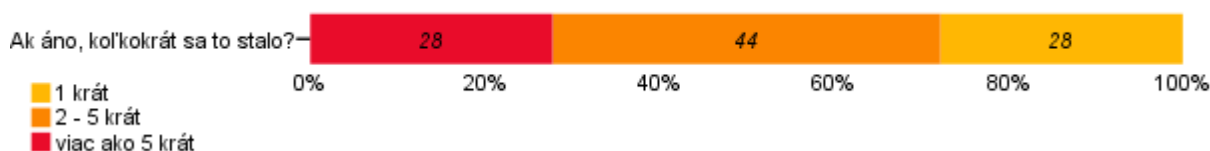
pohlavie: chlapci

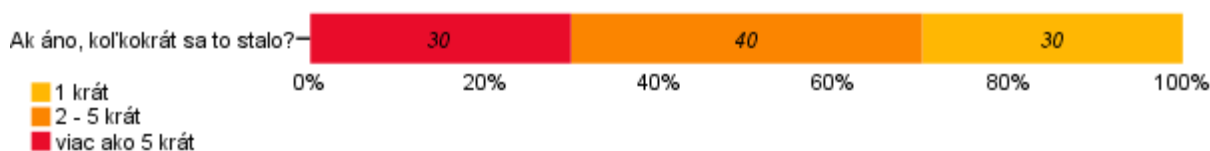
$U(N_{dievčatá} = 99, N_{chlapci} = 24) = 753,000, Z = -2,962, p = 0,003$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

vek: 15-17

$U(N_{13-14} = 18, N_{15-17} = 77) = 396,500, Z = 0,000, p = 1,000$

PODĽA REGIÓNU

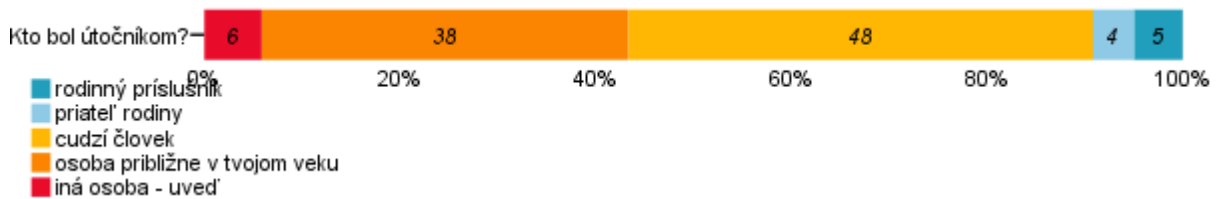
Z dôvodu nízkeho zastúpenia v jednotlivých regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke, koľkokrát sa to stalo.

Koľko si mal/a rokov, keď sa to stalo?

Respondenti uvádzali vek od 5 do 18 rokov, najčastejšie vek 15 rokov. Priemerný vek bol 13,5 rokov (SD 2,35). V tabuľke sú uvedené absolútne a relatívne početnosti toho, v akom veku zažili respondenti takúto skúsenosť. 82 % z nich to zažilo vo veku do 15 rokov.

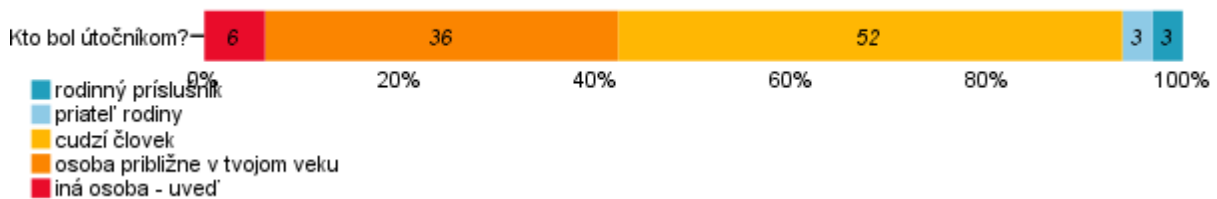
VEK	5	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17	18
N	1	2	2	5	10	12	21	18	22	12	8	1
%	,9	1,8	1,8	4,4	8,8	10,5	18,4	15,8	19,3	10,5	7,0	,9
Kumulatívne %	,9	2,6	4,4	8,8	17,5	28,1	46,5	62,3	81,6	92,1	99,1	100,0

Kto bol útočníkom?

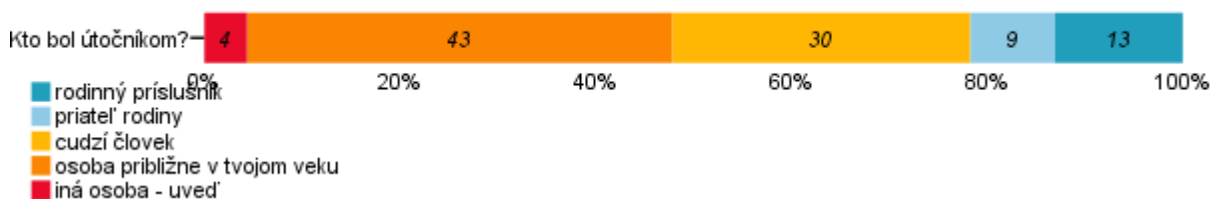

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

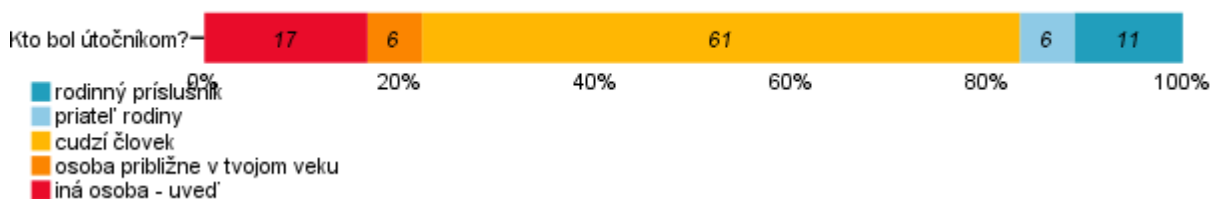
pohlavie: chlapci

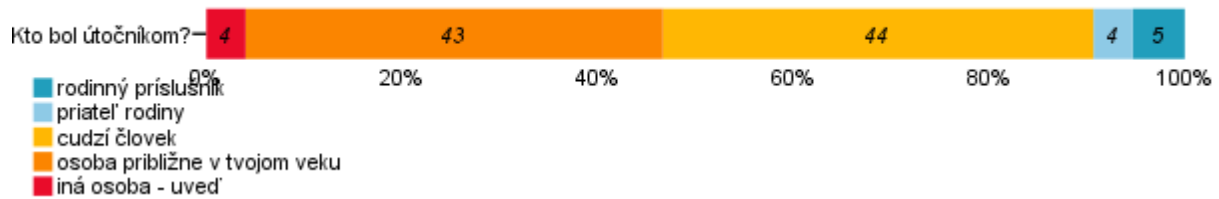
$X^2(4) = 7,206, p = 0,125$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

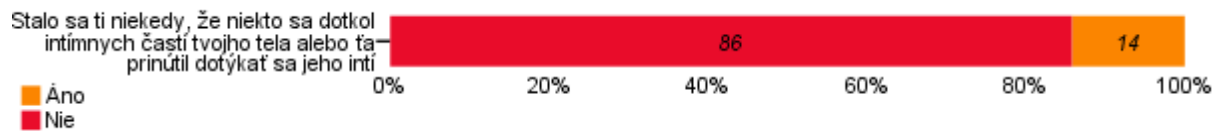
vek: 15-17

$X^2(4) = 10,975, p = 0,027$

Na otvorenú otázku „Kto bol útočníkom“ respondenti prevažne odpovedali: „kamarát“, „kamarát s ktorým som sa bavila 9 rokov“, „mal asi 16 rokov a bol z Indie“, „neznámy človek mi hneď napísal správy nech sa mu odotím, samozrejme som to nespravila“, „priateľ“, „sú to mladí ľudia v mojom veku, alebo vyššie, ale ja si z toho nič nerobím, lebo nič nepošlem“, „taxikár z PB“.

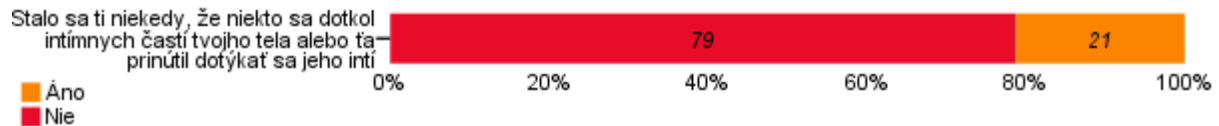
Stalo sa ti niekedy, že sa niekto dotkol intímnych častí tvojho tela alebo ťa prinútil dotýkať sa jeho intímnych častí, napriek tomu, že si to nechcel/a?

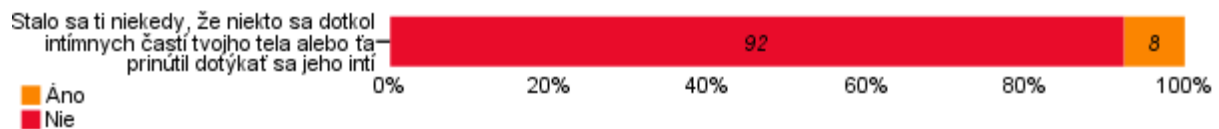
Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1330 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov, príp. neodpovedali.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

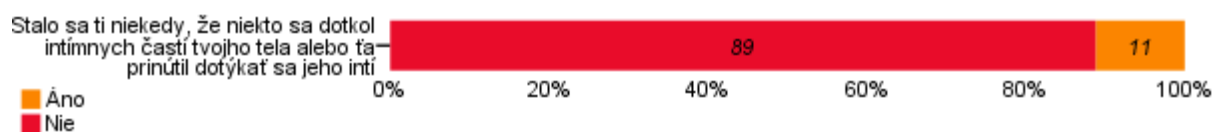
pohlavie: chlapci

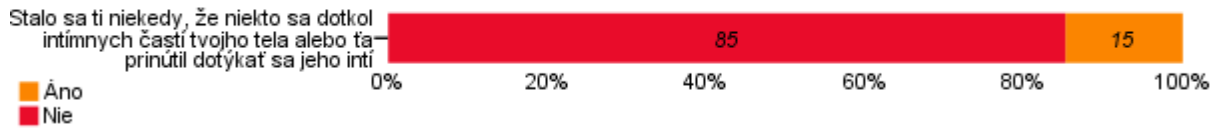
$X^2(2) = 50,467, p = 0,000$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

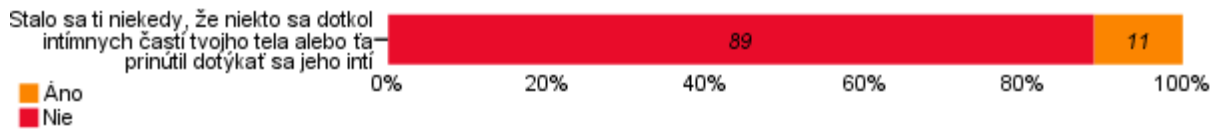
vek: 15-17

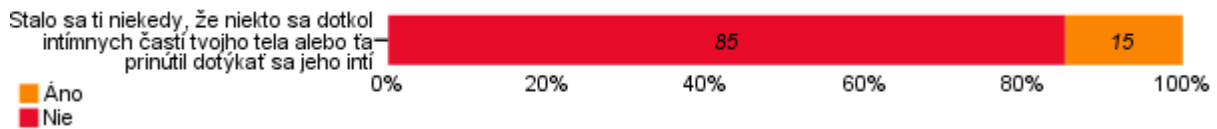
$X^2(2) = 2,758, p = 0,097$

PODĽA REGIÓNU

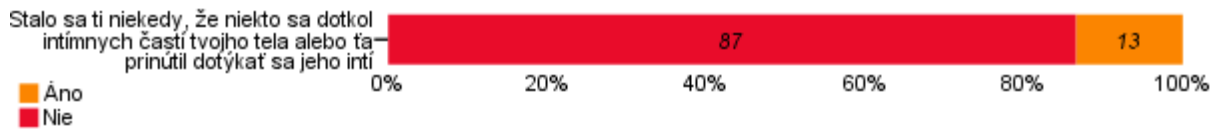
oblasť SR: BA

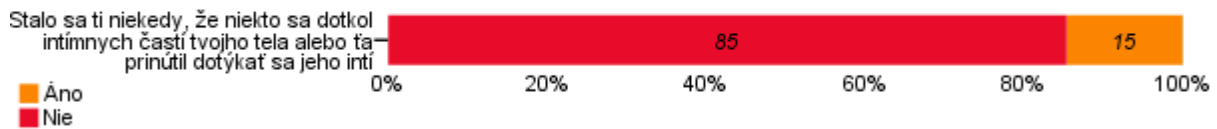
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

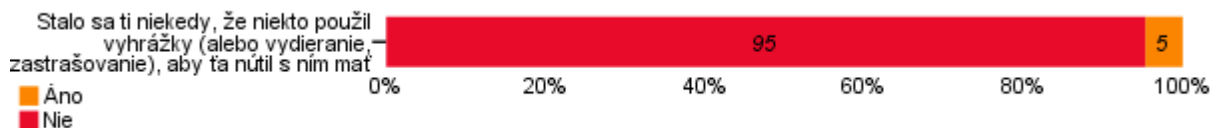

oblasť SR: východ

$X^2(2) = 1,632, p = 0,652$

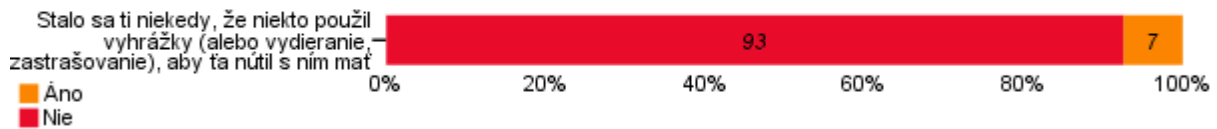
Stalo sa ti niekedy, že niekto použil vyhružky (alebo vydieranie, zastrážovanie), aby ťa prinútil s ním mať sex alebo akúkoľvek sexuálnu aktivitu?

Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1343 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

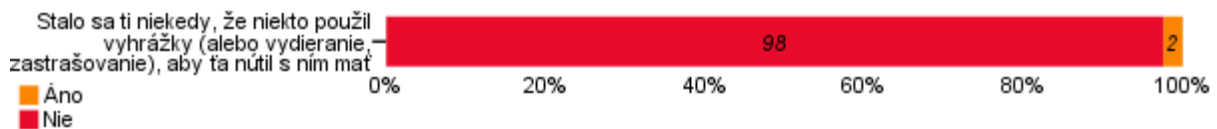
pohlavie: chlapci

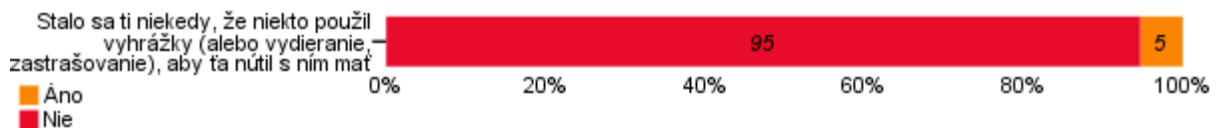
$X^2(2) = 21,233, p = 0,000$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

vek: 15-17

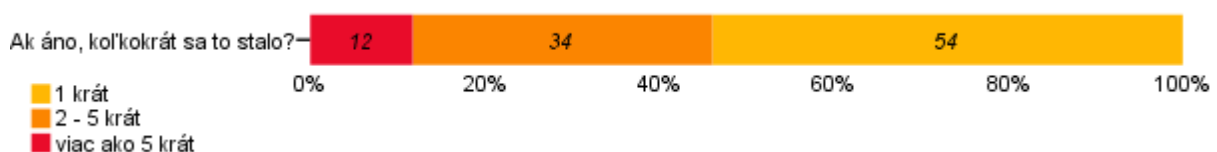
$X^2(2) = 5,221, p = 0,022$

PODĽA REGIÓNU

Z dôvodu nízkeho zastúpenia respondentov v jednotlivých regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke týkajúcej sa nútenia k sexuálnej aktivite.

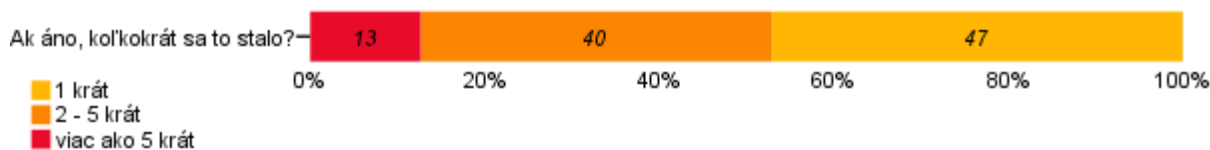
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 63; 5 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **koľkokrát sa to stalo, koľko rokov mala obeť a kto bol útočníkom**.

Koľkokrát sa to stalo?

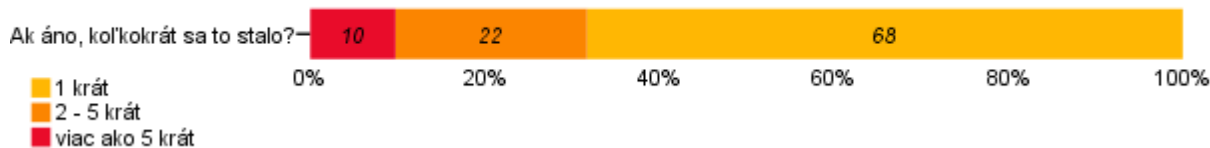

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

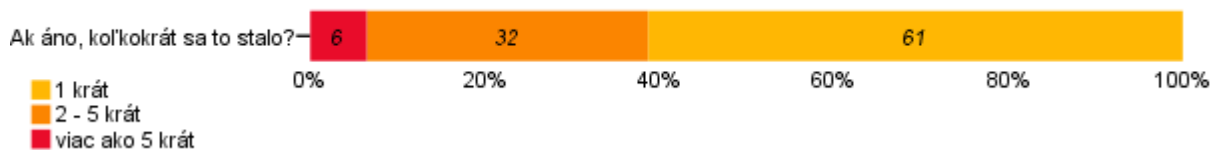
pohlavie: chlapci

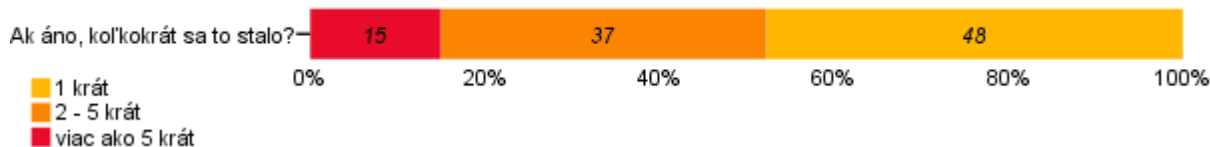
$U(N_{dievčatá} = 87, N_{chlapci} = 41) = 1426,500, Z = -2,037, p = 0,042$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

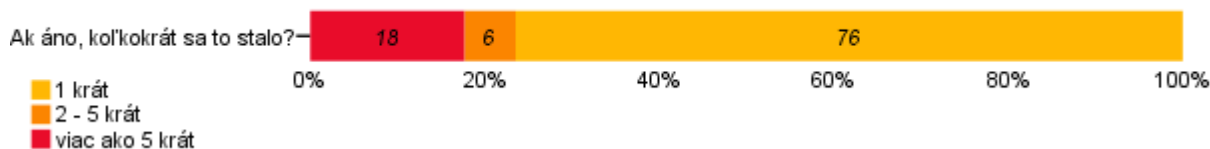
vek: 15-17

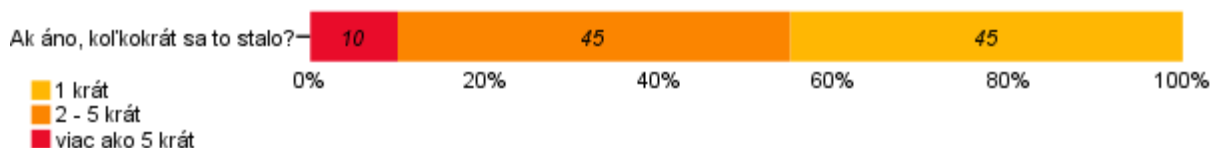
$U(N_{13-14} = 18, N_{15-17} = 77) = 875,000, Z = -1,403, p = 0,161$

PODĽA REGIÓNU

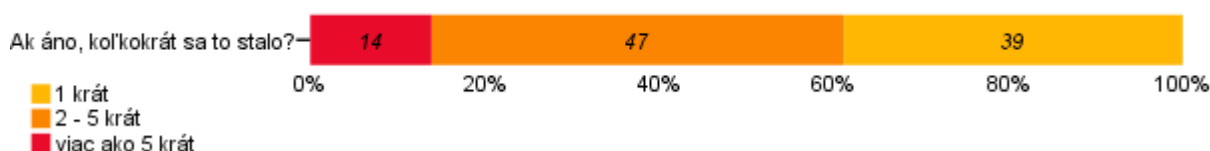
oblasť SR: BA

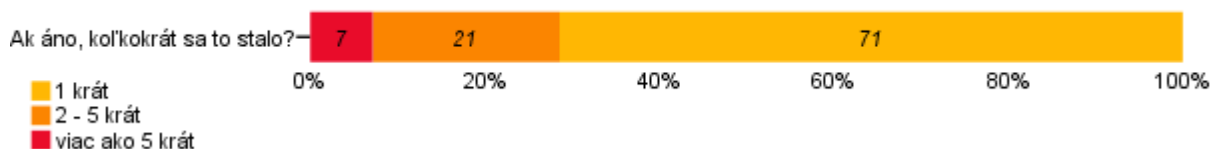
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

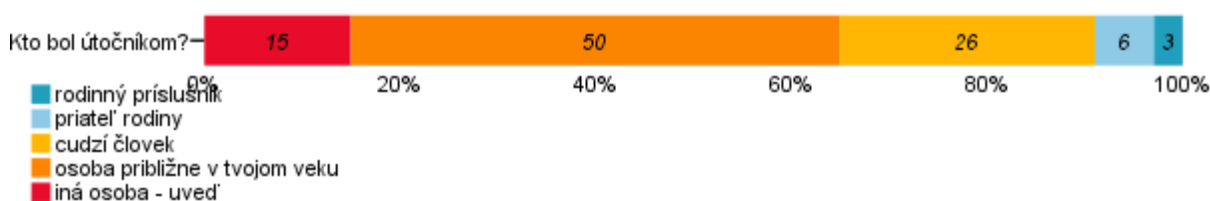
$H(N_{BA} = 17, N_{západ} = 40, N_{stred} = 36, N_{východ} = 28) = 8,563, df = 3, p = 0,036$

Koľko si mal/a rokov, keď sa to stalo?

Respondenti uvádzali vek od 4 do 18 rokov, najčastejšie vek 14 rokov. Priemerný vek bol 13,8 rokov (SD 2,85). V tabuľke sú uvedené absolútne a relatívne početnosti toho, v akom veku zažili respondenti takúto skúsenosť. 73 % z nich to zažilo vo veku do 15 rokov.

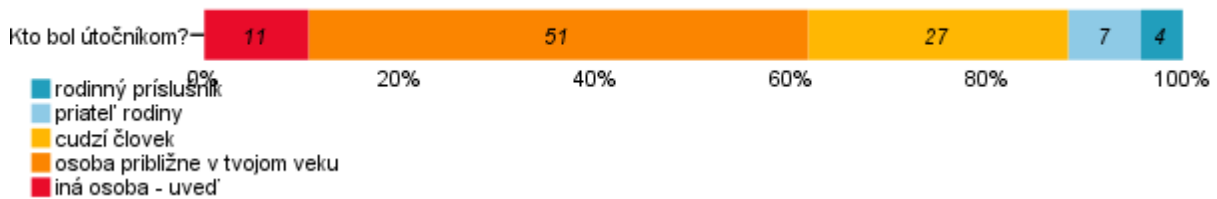
VEK	4	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
N	1	2	4	1	1	5	4	9	19	22	20	16	10	7
%	0,8	1,7	3,3	,8	,8	4,1	3,3	7,4	15,7	18,2	16,5	13,2	8,3	5,8
Kumulatívne %	0,8	2,5	5,8	6,6	7,4	11,6	14,9	22,3	38,0	56,2	72,7	86,0	94,2	100,0

Kto bol útočníkom?

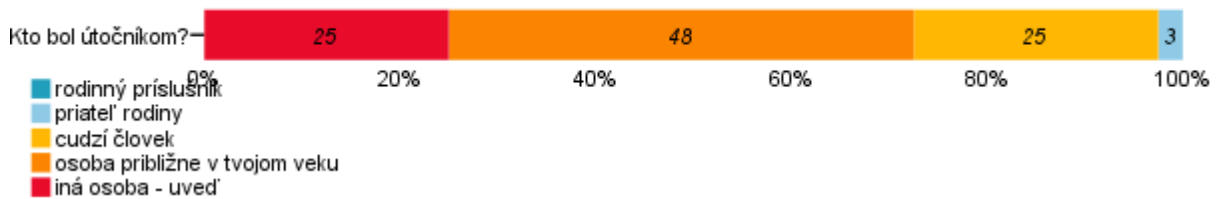

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

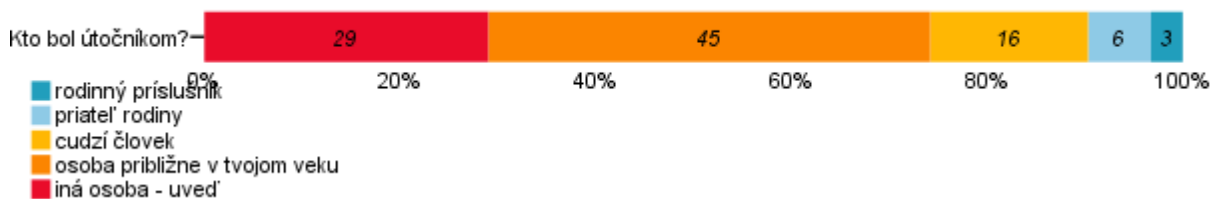
pohlavie: chlapci

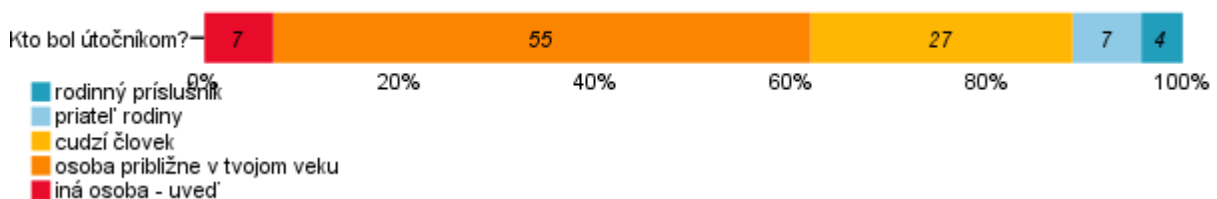
$X^2(4) = 6,829, p = 0,145$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

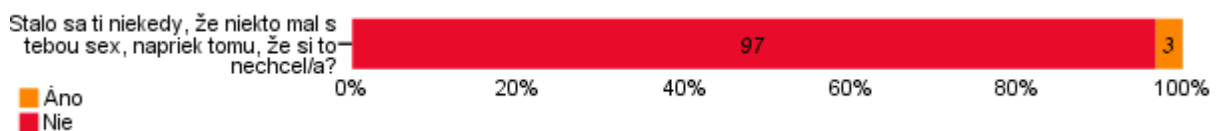
vek: 15-17

$X^2(4) = 9,101, p = 0,059$

Na otvorenú otázku „Kto bol útočníkom“ respondenti prevažne odpovedali: „blízky kamarát, bolo to zo srandy, nemal som žiadne problémy kvôli tomu“, „bol to otcov bratranec, chvíľu u nás býval, vyšiel z psychiatrie v tom čase a mal 26 rokov“, „boli starší“, „bratov kamarát“, „na diskotéke“, „najlepší kamarát s ktorým som sa bavila 9 rokov v podstate od 4 rokov, keď dospel začal sa meniť a sexuálne ma obťažovať a nebola som jediná“, „osoba, ku ktorej som nič necítil, ale ona ku mne prišla a povedala „kebyže so mnou nechceš spať, tak ťa znásilním“.

Stalo sa ti niekedy, že niekto mal s tebou sex, napriek tomu, že si to nechcel/a?

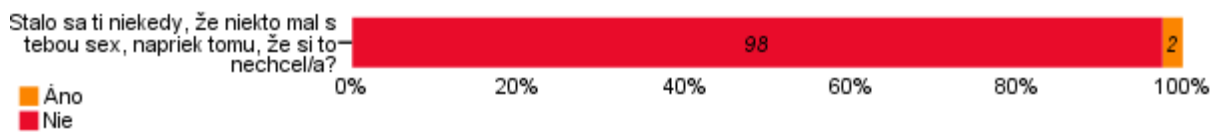
Z celkového počtu respondentov (N 1932) odpovedalo na túto otázku 1343 respondentov, ostatní boli vo veku pod 13 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

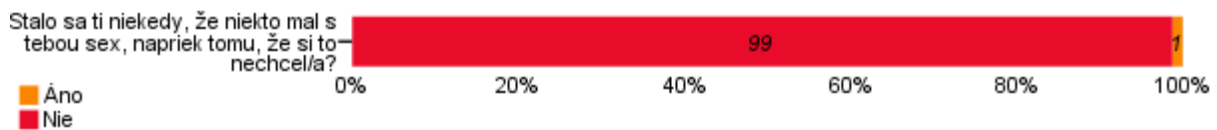
pohlavie: chlapci

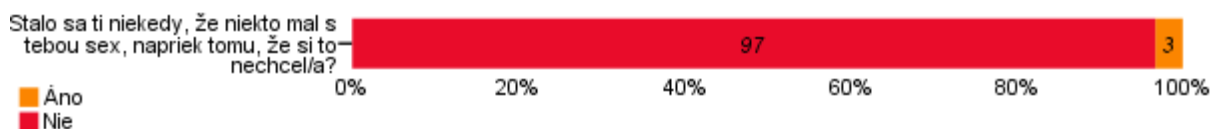
$$X^2(2) = 3,315, p = 0,069$$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

vek: 15-17

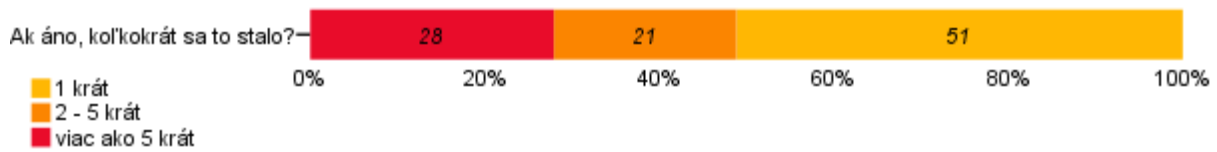
$$X^2(2) = 4,526, p = 0,033$$

PODĽA REGIÓNU

Z dôvodu nízkeho zastúpenia respondentov v jednotlivých regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke týkajúcej sa nútenia k sexuálnej aktivite.

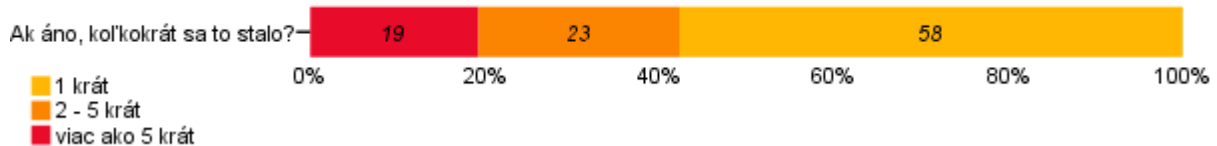
Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 44; 3 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **koľkokrát sa to stalo, koľko rokov mala obeť a kto bol útočníkom**.

Koľkokrát sa to stalo?

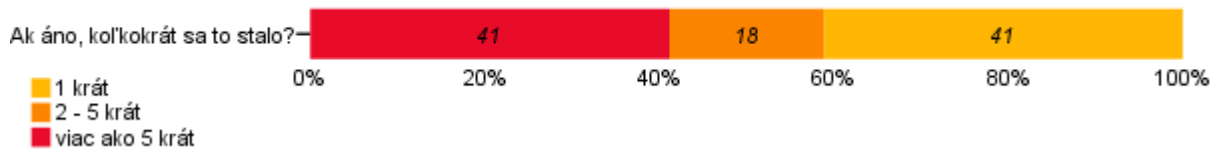

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

$U(N_{dievčatá} = 87, N_{chlapci} = 41) = 171,000, Z = -1,359, p = 0,174$

PODĽA VEKU

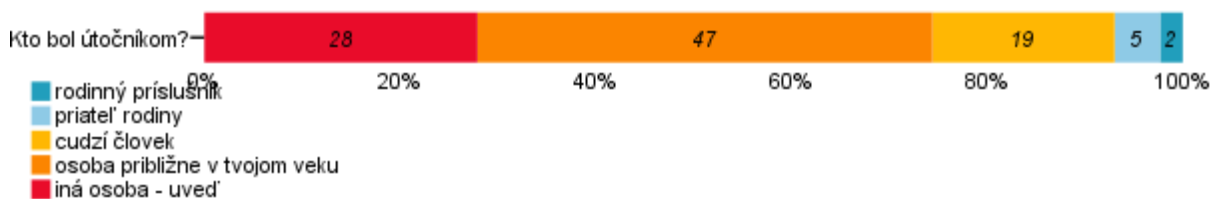
Z dôvodu nízkeho zastúpenia respondentov v jednotlivých vekových kategóriách a v regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke týkajúcej sa frekvencie nútenia k sexuálnej aktivite.

Koľko si mal/a rokov, keď sa to stalo?

Respondenti uvádzali vek od 5 do 18 rokov, najčastejšie vek 15 a 16 rokov. Priemerný vek bol 14,2 rokov (SD 3,63). V tabuľke sú uvedené absolútne a relatívne početnosti toho, v akom veku zažili respondenti takúto skúsenosť. 56 % z nich to zažilo vo veku do 15 rokov.

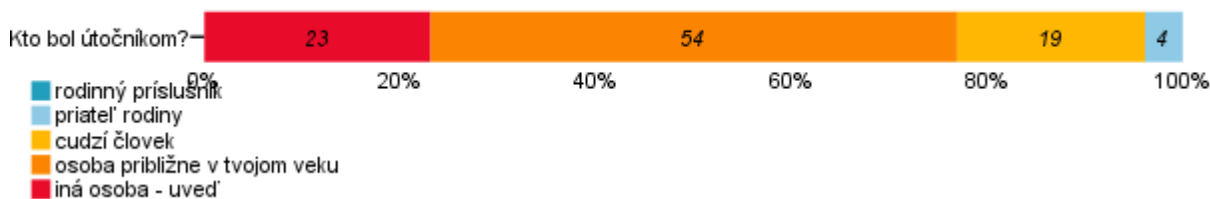
VEK	5	7	8	9	11	13	14	15	16	17	18
N	2	2	1	2	1	3	5	7	7	6	5
%	4,9	4,9	2,4	4,9	2,4	7,3	12,2	17,1	17,1	14,6	12,2
Kumulatívne %	4,9	9,8	12,2	17,1	19,5	26,8	39,0	56,1	73,2	87,8	100,0

Kto bol útočníkom?

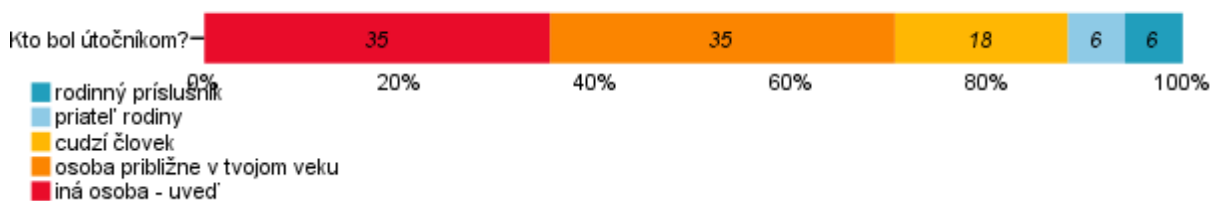

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

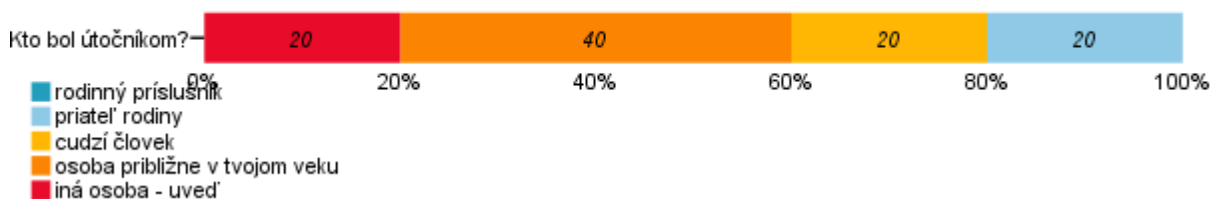
pohlavie: chlapci

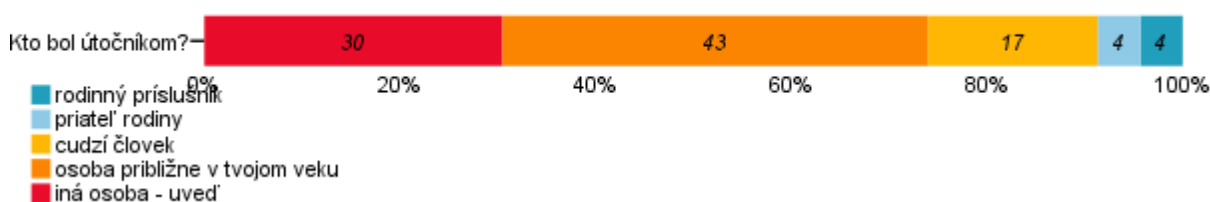
$X^2(4) = 2,945, p = 0,567$

PODĽA VEKU

vek: 13-14

vek: 15-17

$X^2(4) = 1,810, p = 0,771$

Na otvorenú otázku „Kto bol útočníkom“ respondenti prevažne odpovedali: „bývalý frajer“, „priateľ“.

HLAVNÉ ZISTENIA

- 5 % dospelých zažilo skúsenosť s tým, že ich niekto nútil pozerat' rôzne obsahy (obrázky, videá a pod.) so sexuálnou tematikou, a to napriek tomu, že to nechceli vidieť.
- 20 % dospelých zažilo skúsenosť s tým, že im niekto ukázal svoje intímne partie a to napriek tomu, že to nechceli.
- 9 % dospelých malo skúsenosť s tým, že ich niekto nútil ukázať mu svoje intímne partie.
- 14 % dospelých malo skúsenosť s tým, že sa niekto dotkol ich intímnych partií, alebo ich donútil dotýkať sa intímnych partií niekoho iného.
- 5 % dospelých zažilo situáciu, že niekto použil vyhružky (vydieranie, zastrasovanie) na to, aby ich prinútil mať s nimi sex alebo akúkoľvek sexuálnu aktivitu.
- 3 % dospelých má skúsenosť s tým, že s nimi mal niekto sex, napriek tomu, že to nechceli.

ZHRNUTIE

Problematiku sexuálneho obťažovania, zneužívania a násilia sme merali niekoľkými otázkami od toho, či deti a dospelých niekto nútil pozerat' explicitne sexuálny obsah až po otázku, či ich niekto nútil mať s nimi sex, napriek tomu, že to nechceli. Otázky sme prevzali zo zahraničného štandardizovaného dotazníka Child Experiences of Violence Questionnaire (Walsh et al., 2008).

5 % dospelých zažilo skúsenosť s tým, že ich niekto nútil pozerat' časopisy, obrázky, videá, internetové stránky atď., ktoré súviseli so sexom/intimitou a to napriek tomu, že takéto obsahy nechceli vidieť. Takúto skúsenosť malo viac dievčat (6 %) ako chlapcov (3 %). Z hľadiska veku a regiónu významnejšie rozdiely neboli zaznamenané. U 32 % z tých, ktorí to zažili, nešlo o jednorazovú skúsenosť, ale zažili to viac ako 5-krát, 34 % to zažilo 2 až 5-krát. Osobou, ktorá ich k niečomu takémuto nútila bola najčastejšie osoba približne v ich veku (50 %). V 10 % prípadov to bol rodinný príslušník alebo priateľ rodiny. Až 76% (N 45) týchto detí a dospelých sa takáto skúsenosť stala do veku 15 rokov.

Až 20 % dospelých zažilo, že im niekto ukázal svoje intímne partie napriek tomu, že to nechceli, takúto skúsenosť má viac dievčat (27 %) ako chlapcov (13 %). S vekom takáto skúsenosť rastie, 13-14-ročným sa to stalo v 11 % prípadov, 15-17-ročným v 22 % prípadov. O jednorazovú udalosť išlo u 26 %, ostatní to zažili viac krát, konkrétne 2 až 5-krát 39 % a viac ako 5-krát 36 %. Väčšinou išlo o cudzieho človeka (43 %) alebo o vrstovníka (38 %). 75 % (N 183) týchto detí a dospelých malo takúto skúsenosť do veku 15 rokov.

9 % dospelých priznalo skúsenosť s tým, že ich niekto nútil ukázať mu svoje intímne partie, a to napriek tomu, že to nechceli. Výrazne viac dievčat (15 %) zažilo takúto situáciu v porovnaní s chlapcami (3 %). Tiež skúsenosť rastie s vekom, u 13-14-ročných sa vyskytla u 4 %, u starších sa vyskytla v 11 %. Išlo skôr o opakovanú skúsenosť, ktorú viac ako 5-krát zažilo 29 %, od 2 do 5-krát to zažilo 41 %. Útočníkom bol väčšinou cudzí človek (48 %) alebo vrstovník (38 %). V 5 % prípadov to bol rodinný príslušník a v 4 % priateľ rodiny. Až 82% (N 93) detí a dospelých sa takáto skúsenosť stala do veku 15 rokov.

14 % dospelých zažilo skúsenosť s tým, že sa niekto dotkol ich intímnych partií, napriek tomu, že to nechceli, alebo ich niekto donútil dotýkať sa jeho častí tela. Skúsenosť tohto charakteru zažili skôr dievčatá (21 %) ako chlapci (8 %). Vo veku od 13 do 17 rokov má takúto skúsenosť 11 až 15 %.

5 % dospelých zažilo, že niekto použil vyhružky (zastrašovanie, vydieranie) k tomu, aby ich prinútil mať s nimi sex alebo akúkoľvek sexuálnu aktivitu. Častejšie majú takúto skúsenosť dievčatá (7 %) ako chlapci (2 %). Zo skupiny 13 - 14-ročných to zažilo 2 %, zo skupiny 15- 17-ročných 5 %. V nadpolovičnej väčšine išlo o jednorazovú udalosť (54 %), v ostatných prípadoch išlo o opakovanú skúsenosť, 2 až 5-krát sa to stalo v 34 % prípadov, v 12 % viac ako 5-krát. V polovici prípadov bol útočníkom vrstovník, v 26 % cudzí človek, v 15 % iná osoba, v 6 % priateľ rodiny a v 3 % rodinný príslušník. 73 % (N 88) z týchto detí a dospelých to zažilo do veku do 15 rokov.

3 % dospelých zažilo sexuálne zneužívanie, tzn., že kladne odpovedali na otázku, či sa im stalo, že s nimi mal niekto niekedy sex a to napriek tomu, že to nechceli. Zažilo to o niečo viac dievčat (4 %) ako chlapcov (2 %). Respondenti uvádzali vek, v ktorom takúto skúsenosť zažili v rozpätí od 5 do 18 rokov, v priemere to zažili ako 14-roční. Zhruba u polovice prípadov išlo o jednorazovú skúsenosť (51 %), ostatní to zažili opakovane 2 až 5-krát (21 %) a viac ako 5-krát (28 %). Útočníkom bol väčšinou vrstovník (47 %), iná osoba (28 %), cudzí človek (19 %), priateľ rodiny (5 %), rodinný príslušník (2 %). Takúto skúsenosť má 56 % (N 23) detí a dospelých, ktorým sa stala do veku 15 rokov.

EXCESÍVNE POUŽÍVANIE INTERNETU

Medzi známe riziká používania technológií patrí excesívne používanie internetu. Excesívne používanie internetu je nadmerné používanie internetu, jeho služieb a aplikácií a u jedinca vedie ku komplikáciám v rôznych sférach jeho života (napr. v telesnej, psychickej, sociálnej, pracovnej alebo školskej oblasti). Je spojené s repetitívnym, kompulzívnym a nekontrolovaným používaním online technológií, ktoré môžu viesť k závislému správaniu (Šmahel, et al., 2012). Od excesívneho používania internetu treba odlišiť závažnejšiu závislosť od internetu, i keď sa tieto pojmy sčasti prekrývajú. Závislosť od internetu je *správanie vedúce k významnému poškodeniu v rôznych oblastiach života a zdravia alebo k distresu. Takéto správanie daná osoba nevie sama zredukovať a pretrváva počas významného časového obdobia (napr. najmenej 12 mesiacov), čo vedie k funkčnému poškodeniu denných aktivít*“ (Billieux, et al., 2017).

Excesívne používanie internetu je neklinický koncept, spojený s poradenstvom a skôr s ním pracujeme pri deťoch a dospelých. Závislé správanie musí trvať dlhodobo, excesívne nie. Závislé správanie má väčšinou výrazný negatívny dopad, excesívne správanie takýto dopad nemusí mať a dokonca môže byť niekedy viac-menej vedomou voľbou pri zvládaní stresových udalostí, traum či strát. Zjednodušene povedané, excesívnosť pri používaní internetu nie je až taká závažná, ale môže byť predstupňom závislosti. Aj nadmerné používanie internetu môže mať však negatívny vplyv na život človeka (Šavrnichová, et al., 2020).

Excesívne ale aj závislé používanie internetu môžeme charakterizovať na základe 6 znakov, ktoré predstavil Mark Griffiths (2005) (významnosť, zmena nálad, tolerancia, abstinčné príznaky, konflikty a relaps). Pri závislosti od internetu musia byť splnené všetky kritériá a to po istú dobu. V literatúre sú opísané viaceré druhy závislosti od internetu. Ide najmä o: závislosť od hrania hier, excesívne používanie sociálnych médií, závislosť od virtuálneho sexu a iné. Negatívne dôsledky nadmerného používania internetu sú pri deťoch a mladistvých rôznorodé a navzájom sa potencujú. Zjednodušene ich môžeme rozdeliť na dôsledky psychické, výkonové, vzťahové a dopad na fyzické zdravie.

Výrazné sú pri negatívnom dopade na psychické zdravie a wellbeing (osobnú pohodu). V literatúre sú opísané: najmä emocionálne problémy; častejšie prežívanie smútku, osamelosti a celkovo negatívnych emócií; depresívne prejavy; zvýšenie prejavov úzkosti – najmä sociálnej úzkosti. Zhoršenie problémov s pozornosťou a prejavy ADHD. Zhoršenie problémov v správaní (neprispôsobivé správanie, klamstvo, podvádzanie, krádeže, výbuchy hnevu, agresivita, atď.). Pri závislosti od pornografie môže ísť o predčasnú sexualizáciu, nereálne očakávania, negatívny dopad na partnerské vzťahy v budúcnosti, nezáujem o fyzický kontakt (Holdoš, 2019).

Pri excesívnom používaní internetu môže byť porušený výkon jednotlivca. U detí môže ísť najmä o zhoršenie prospechu, nerobenie si domácich úloh, stratu záujmu o školu, záškoláctvo, atď.

Excesívne používanie internetu negatívne zasahuje aj kvalitu sociálnych kontaktov, čo môže smerovať až do postupnej sociálnej izolácie od rovesníkov, spolužiakov a priateľov.

Dlhé vysedávanie pri mobiloch a počítačoch má samozrejme negatívny dopad aj na fyzické zdravie. Najvýznamnejším dopadom je zhoršenie dĺžky a kvality spánku a celkovo zmena denných rutín. Literatúra tiež spomína bolesti hlavy; chrbtice; preťažené svaly používané pri ovládaní klávesnice a myši; únava; problémy so zrakom, nedostatok fyzickej aktivity a obezitu (Holdoš, 2019).

Škála zisťujúca excesívne používanie internetu pochádza z projektu EU Kids Online (Smahel & Blinka, 2012, Holdoš, 2022). Pozostáva z piatich položiek, ktoré reflektujú Griffithsov model závislosti (2000), odzrkadľujú širokú škálu oblastí týkajúcich sa nadmerného používania internetu deťmi a mládežou na Slovensku.

Základná otázka znela: Ako často sa ti za POSLEDNÝ ROK stali nasledujúce veci?

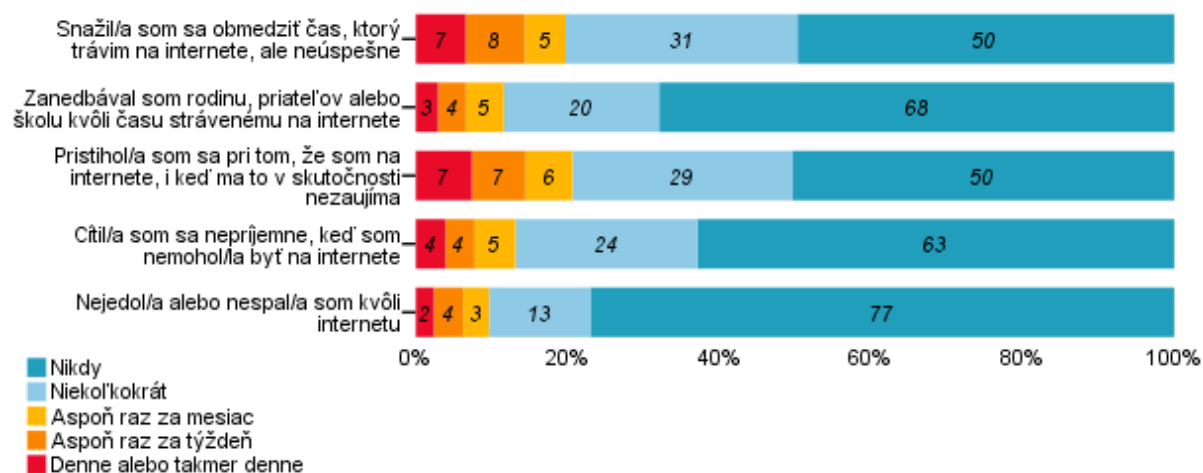
Položky testu boli nasledovné:

- Nejedol/a alebo nespál/a som kvôli internetu.
- Cítil/a som sa neprijemne, keď som nemohol/a byť na internete.
- Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma.
- Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete.
- Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne.

Participanti odpovedali na škále: „Nikdy“; „Niekoľkokrát“; „Aspoň raz za mesiac“; „Aspoň raz za týždeň“; „Denne alebo takmer denne“. Pričom vždy mohli zvoliť aj možnosť „Neviem“ alebo „Nechcem povedať“.

Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 11 – 17 rokov. Najprv prezentujeme výsledky po jednotlivých položkách za celú skupinu, podľa pohlavia, vekových kategórií a oblasti Slovenska a následne prezentujeme výsledky testu ako celku.

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu respondentov (N 1596) Nejedol/a alebo nespál/a som kvôli internetu:

11 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 87 respondentov, že nevie.

Cítil/a som sa neprijemne, keď som nemohol/a byť na internete: 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 160 respondentov, že nevie.

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 143 respondentov, že nevie.

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 113 respondentov, že nevie.

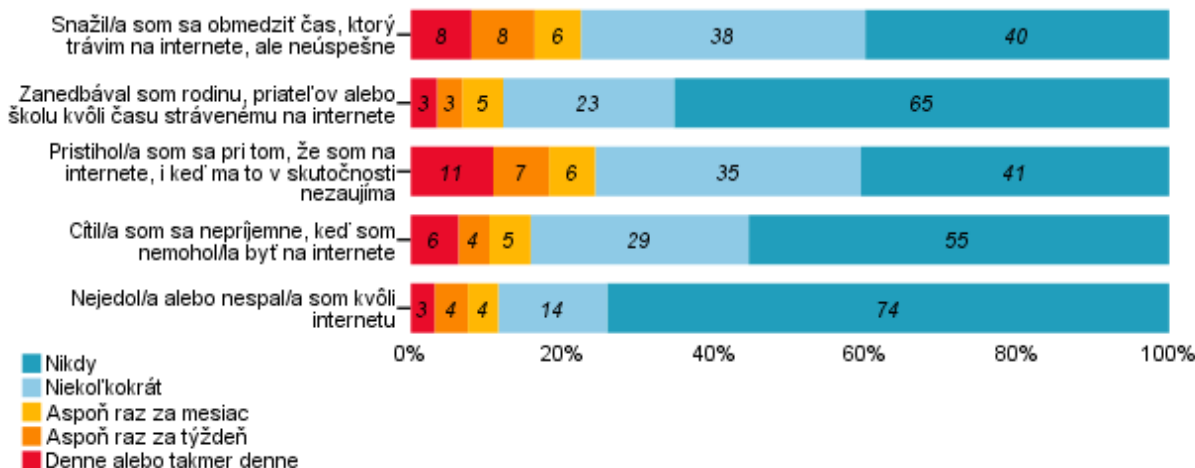
Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: 158 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 238 respondentov, že nevie.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

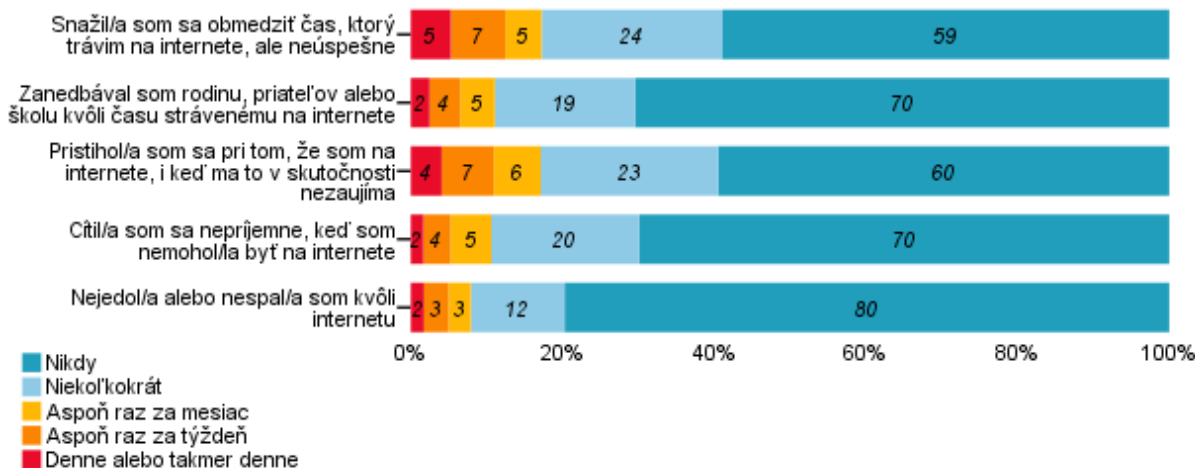
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Nejedol/a alebo nespál/a som kvôli internetu: $U(N_{\text{dievčatá}} = 773, N_{\text{chlapci}} = 823) = 299257,0$,

$Z = -2,783, p = 0,005$

Cítil/a som sa neprijemne, keď som nemohol/a byť na internete: $U(N_{\text{dievčatá}} = 734, N_{\text{chlapci}} = 783) = 244610,0$,

$Z = -5,840, p = 0,000$

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujima:

$U(N_{\text{dievčatá}} = 753, N_{\text{chlapci}} = 788) = 238939,0, Z = -7,184, p = 0,000$

Zanedbával som rodinu, priateľ'ov alebo školu kvôli času strávenému na internete: $U(N_{\text{dievčatá}} = 755,$

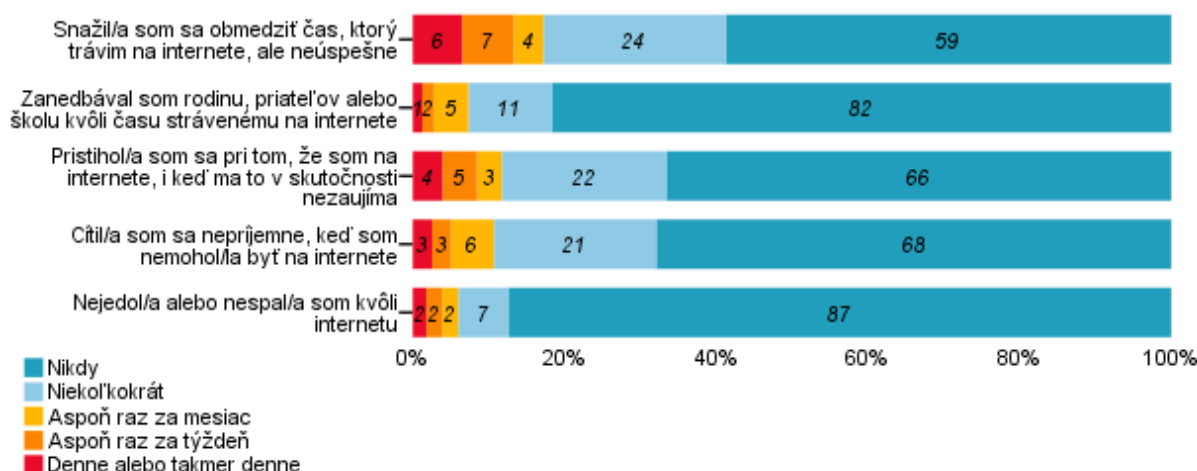
$N_{\text{chlapci}} = 814) = 292296,0, Z = -2,106, p = 0,035$

Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: $U(N_{\text{dievčatá}} = 741,$

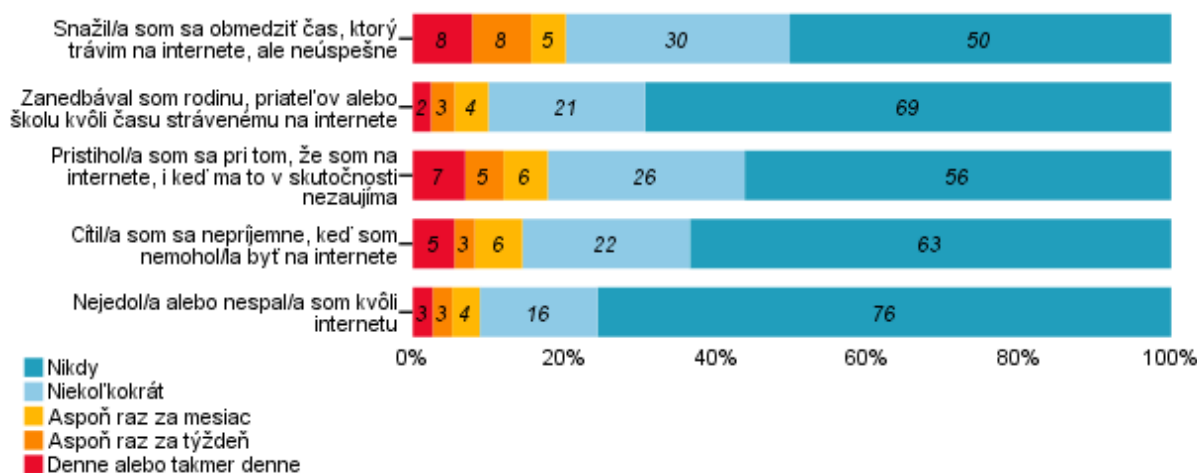
$N_{\text{chlapci}} = 778) = 236844,0, Z = -6,533, p = 0,000$

PODĽA VEKU

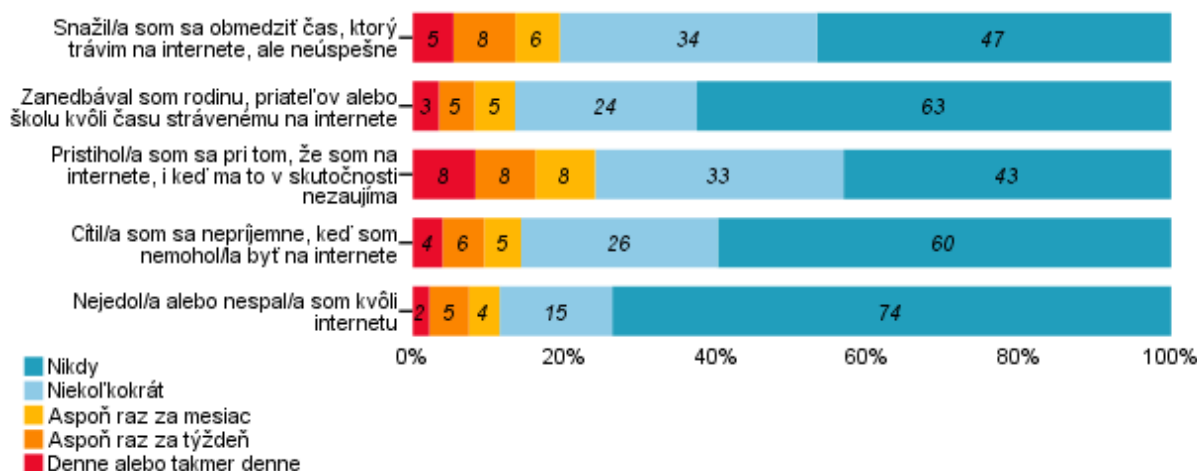
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Nejedol/a alebo nespál/a som kvôli internetu: $H(N_{11-12} = 334, N_{13-14} = 386,$

$N_{15-17} = 647) = 23,843, df = 2, p = 0,000$

Cítil/a som sa neprijemne, keď som nemohol/a byť na internete: $H(N_{11-12} = 318, N_{13-14} = 367,$

$N_{15-17} = 617) = 6,294, df = 2, p = 0,043$

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujima:

$H(N_{11-12} = 307, N_{13-14} = 377, N_{15-17} = 632) = 47,515, df = 2, p = 0,000$

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete: $H(N_{11-12} = 328,$

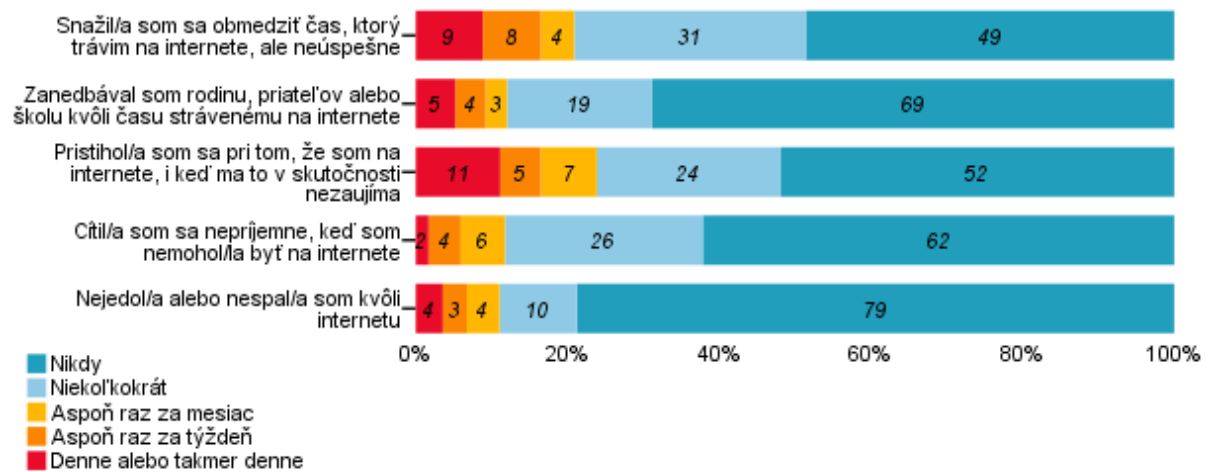
$N_{13-14} = 382, N_{15-17} = 638) = 36,181, df = 2, p = 0,000$

Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: $H(N_{11-12} = 308,$

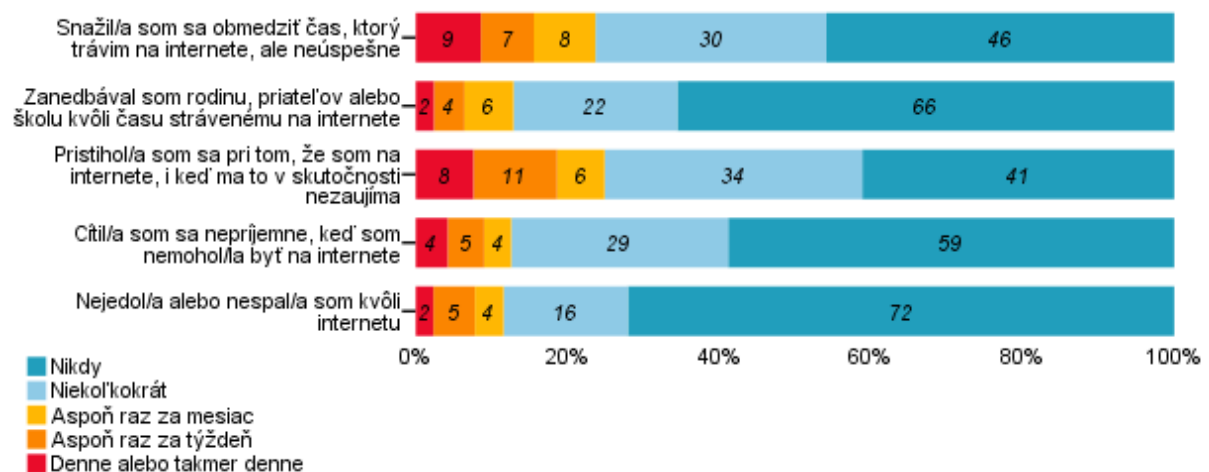
$N_{13-14} = 372, N_{15-17} = 614) = 8,058, df = 2, p = 0,018$

PODĽA REGIÓNU

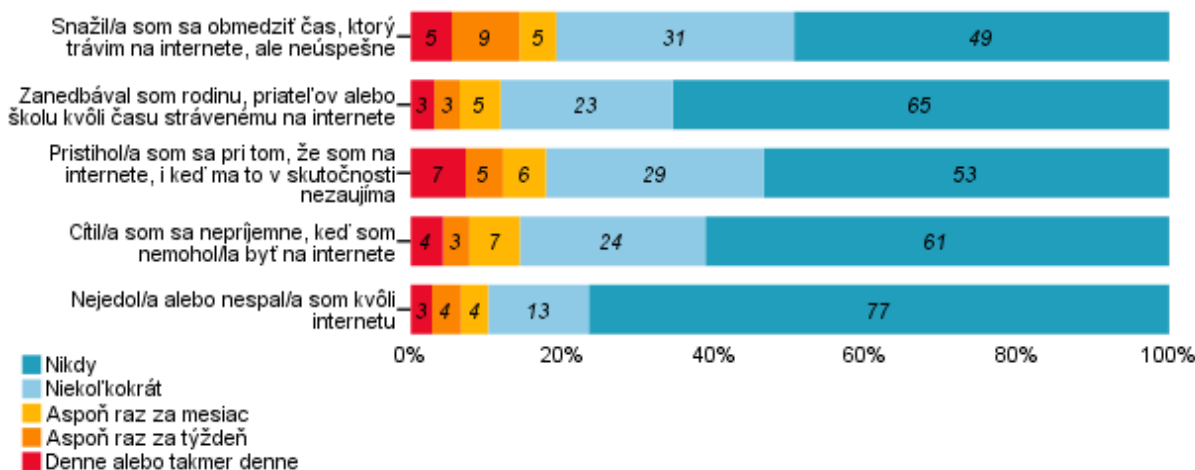
oblasť SR: BA

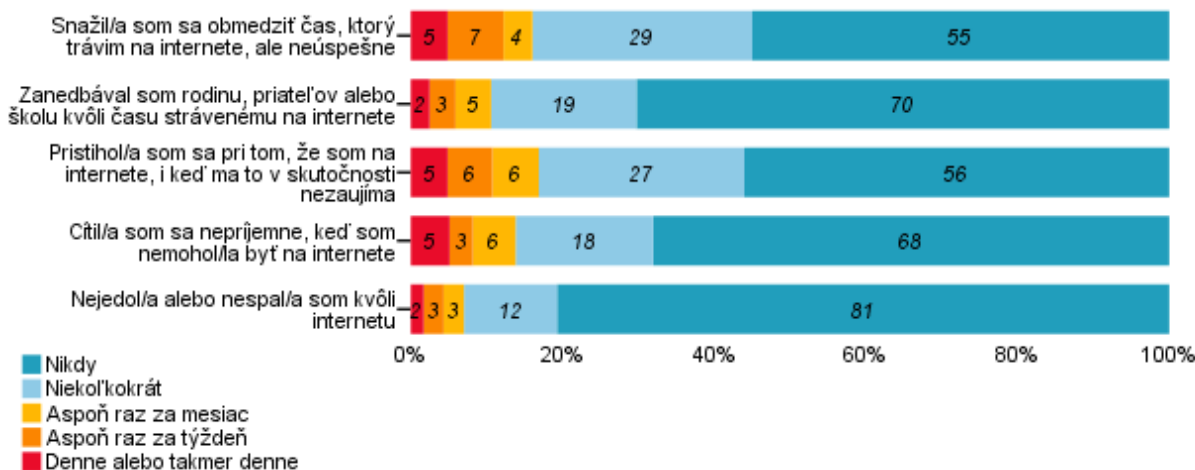
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Nejedol/a alebo nespál/a som kvôli internetu: $H(NBA = 254, Nzápad = 476, Nstred = 392, Nvýchod = 415) = 10,007$ $df = 3, p = 0,019$

Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete: $H(NBA = 238, Nzápad = 454, Nstred = 376, Nvýchod = 391) = 5,366$ $df = 3, p = 0,147$

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujima: $H(NBA = 243, Nzápad = 462, Nstred = 387, Nvýchod = 391) = 22,586$ $df = 3, p = 0,000$

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete: $H(NBA = 250, Nzápad = 467, Nstred = 388, Nvýchod = 407) = 2,823$ $df = 3, p = 0,420$

Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: $H(NBA = 249, Nzápad = 456, Nstred = 370, Nvýchod = 393) = 9,374$ $df = 3, p = 0,025$

Test excesívneho používania internetu možno vyhodnotiť okrem samostatných položiek aj ako celok. O excesívnom používaní internetu smerujúcom do závislosti v plnom význame môžeme hovoriť iba v prípade, keď človek spĺňa všetky kritériá súčasne. Za naplnenie kritéria v položke považujeme odpoveď: „aspoň raz za týždeň“, respektíve „denne alebo takmer denne“. Aj čiastočné naplnenie excesívnosti, môže byť však významné. Vnútorňá reliabilita testu excesívneho používania internetu je 0,76 Cronbachovej α , čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite. Priemerná hodnota excesívneho používania

internetu bola 1,57 (SD 0,765). Plnenie všetkých kritérií excesívnosti vykazuje 1,1 % našej skúmanej populácie a môžeme povedať, že ich používanie internetu vykazuje znaky závislého správania. Celkovo 4 z 5 znakov splnilo 10,4 %. Aspoň jeden znak excesívnosti splnilo 27,7 % populácie detí a mladých na Slovensku.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

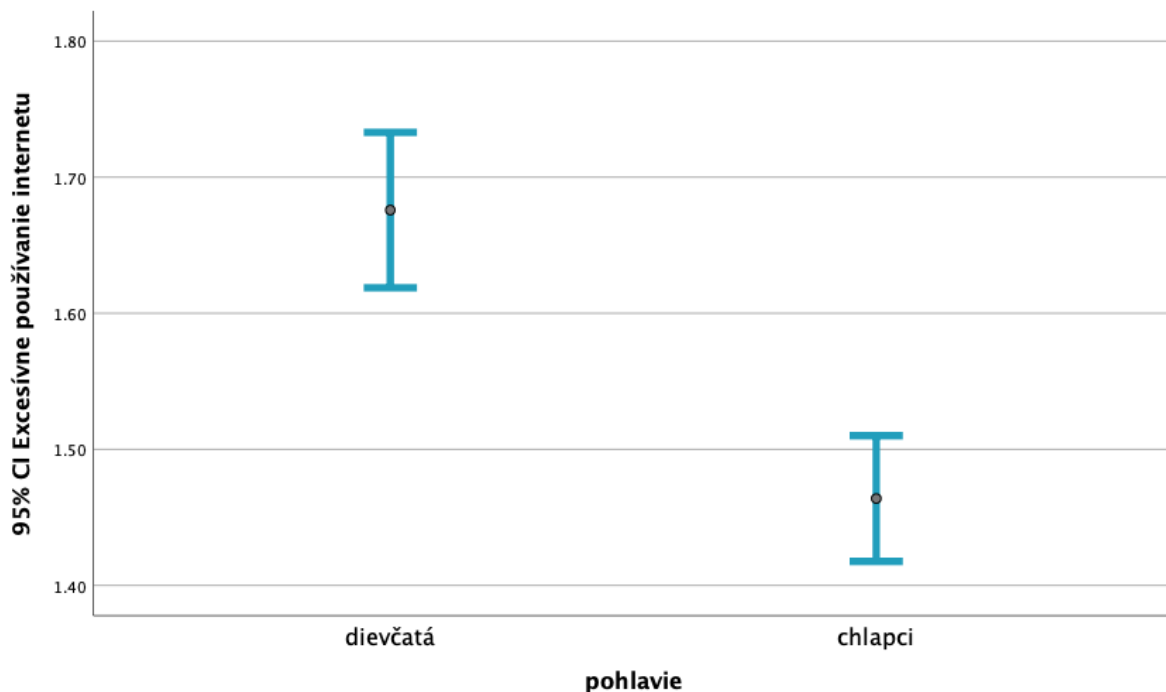
Vek participantov vykazuje koreláciu s excesívnym používaním internetu ($r = 0,153^{**}$). Vo veku 11 – 12 rokov bolo excesívne používanie internetu 1,359 (SD = 0,676). Vo veku 13 – 14 rokov bolo excesívne používanie internetu 1,549 (SD = 0,760). A vo veku 15 – 17 rokov bolo excesívne používanie internetu 1,641 (SD = 0,778). Teda čím vyšší vek, tým viac excesívneho používania internetu. V excesívnom používaní internetu sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali vyššiu excesívnosť ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je malá (Cohenove $d = 0,279$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v excesívnom používaní internetu

	dievčatá		chlapci		t(1654)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Excesívne používanie internetu	1,676	0,826	1,464	0,686	5,692	>0,00	0,279

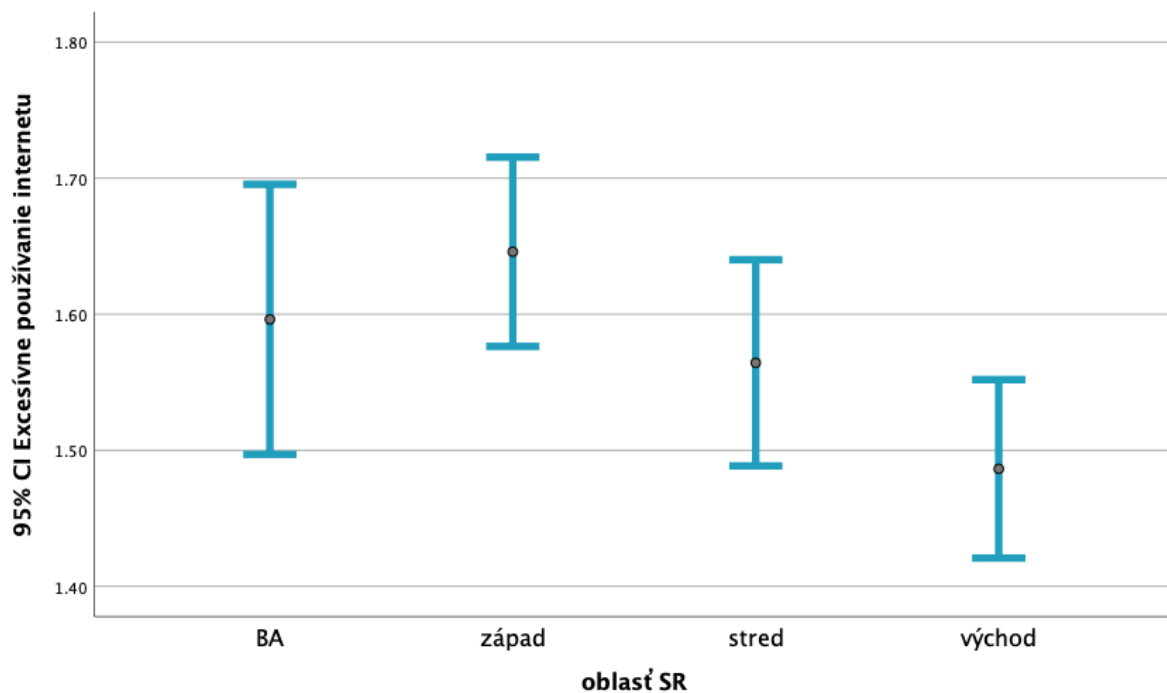
Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v excesívnom používaní internetu

Zistili sme rozdiely v excesívnom používaní internetu v rámci SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA $F = 3,410$ (df 3), $p > 0,017$.

Excesívne používanie internetu v rámci oblastí Slovenska

Excesívne používanie internetu sme porovnali so psychologickými a sociálnymi premennými, pričom sme korelácie kontrolovali pre premennú pohlavie. V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu korelácií použili parciálne korelácie. Výsledky sú prezentované v tabuľke.

Tabuľka parciálnych korelácií excesívneho používania internetu a rôznych psychologických a sociálnych premenných, kontrolovaných pre premennú pohlavie.

	Excesívne používanie internetu
Emocionálne problémy	0,321**
Problémy s pozornosťou	0,280**
Sensation seeking	0,194**
Sebaúcta	0,015
Bezpečie a prijatie doma	-0,104**
Bezpečie a prijatie v škole	-0,071*
Sociálna fóbia	0,297**
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	-0,200**
Depresívna nálada	0,323**
Osamelosť	0,313**

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Stredne veľkú pozitívnu koreláciu kontrolovanú pre premennú pohlavie sme zaznamenali medzi excesívnym používaním internetu a emocionálnymi problémami, depresívnou náladou, a prežívaním osamelosti. K stredne veľkej korelácii sa blížia aj problémy s pozornosťou a prejavy sociálnej fóbie. Malú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali aj so sensation seeking, a negatívnu s prežívaním šťastia a životnej spokojnosti. Slabú negatívnu koreláciu sme zaznamenali s pocitom prijatia a bezpečia doma a v škole, ktoré môžeme vnímať ako protektívny faktor.

HLAVNÉ ZISTENIA

- 1,1 % populácie mladých ľudí (11-17) vykazuje nadmerné používanie internetu, ktoré smeruje k rozvoju závislosti.
- Každý štvrtý mladý človek na Slovensku spĺňa aspoň jedno kritérium nadmerného používania internetu.
- Dievčatá vykazujú výrazne vyššie nadmerné používanie internetu ako chlapci.
- Mladí ľudia, ktorí vykazujú vyššie excesívne používanie internetu, majú častejšie problémy emocionálneho charakteru, majú depresívne nálady a cítia sa osamelo.
- Mladí ľudia, ktorí vykazujú vyššie excesívne používanie internetu, majú aj častejšie problémy s pozornosťou, prejavy sociálnej fóbie a sensation seeking.
- Mladí ľudia, ktorí vykazujú nižšie excesívne používanie internetu, sa častejšie cítia šťastní, spokojní so životom a tiež cítia prijatie a bezpečie doma a v škole.

ZHRNUTIE

Excesívne alebo aj nadmerné používanie internetu najmä vo svojej vyhrotenej podobe výrazne negatívne vstupuje do života mladých ľudí. V našom výskume sme namerali 1,1 % mladých ľudí, ktorí spĺňajú všetky kritériá excesívnosti a vykazujú znaky závislého správania. Je pravdepodobné, že pri takýchto výrazných prejavoch by potrebovali odbornú starostlivosť. Výskyt okolo 1 % je porovnateľný so stavom v európskych krajinách. Oproti roku 2022 (výskyt 0,7 %) je však nárast excesívnosti u mladých ľudí na Slovensku skoro násobný.

Zaujímavý je pohľad aj na plnenie aspoň niektorých znakov excesívnosti. Celkovo 4 z 5 znakov splnilo 10,4 % mladých ľudí. Čiže každý desiaty mladý človek na Slovensku vo veku 11 – 17 rokov má blízko k stavu nadmerného používania. Keď sa pozrieme na plnenie aspoň jedného znaku, vychádza nám viac ako štvrtina (27,7 %) populácie mladých ľudí. Môžeme povedať, že pravdepodobne nenájdeme školskú triedu, kde by nadmerné používanie internetu nebolo prítomné v rôznych úrovniach nebezpečnosti. Excesívnosť nemusí hneď znamenať závislosť a tiež nemusí automaticky viesť k negatívnym konzekvenciám. Pre mnohých mladých ľudí je trávenie zvýšeného času online vedomou voľbou. Online je pre nich prirodzené miesto, kde sa cítia v bezpečí a spokojní. Na druhej strane sa zvyšuje pravdepodobnosť, že nadmerné používanie internetu negatívne vstúpi do života ich používateľov. To dokazuje aj nami zistená súvislosť excesívneho používania s emocionálnymi problémami, depresívnou náladou a prežívaním osamelosti. Paradoxne nadmerné využívanie komunikačného nástroja, akým je internet napr. v podobe napr. sociálnych sietí, nám z dlhodobého hľadiska zvyšuje emocionálnu izoláciu a osamelosť. Mladí ľudia, ktorí vykazujú vyššie excesívne používanie internetu, majú aj častejšie problémy s pozornosťou, prejavmi sociálnej fóbie a sensation seeking.

V nami zvolenom výskumnom dizajne nevieme overiť, či emocionálne problémy, problémy s pozornosťou atď. sú príčinou excesívneho používania internetu alebo jeho dôsledkom. Pravdepodobne sú pravdivé obe tvrdenia. Napr. ľudia so sociálnou fóbiou prirodzene vyhľadávajú pre nich bezpečné prostredie internetu, kde nemusia čeliť komunikácii z tváre do tváre, ale na druhej strane, prílišné trávenie času v prostredí internetu môže zvyšovať prejavy sociálnej fóbie. Zistili sme, že intenzita používania a aj excesívnosť rastie s vekom, čo je prirodzené, lebo starší majú väčší prístup k digitálnym médiám, napríklad v podobe mobilných dát a nečelia tak často reštriktívnym mediačným stratégiám ich rodičov, prípadne učiteľov. Zaujímavým zistením je, že chlapci sa od dievčat výrazne líšia v excesívnom používaní internetu. Staršia literatúra uvádza, že závislých na internete je viac chlapcov (Šavrnochová, et al., 2020). Posledné výskumy, najmä nástupom sociálnych médií zisťujú, že dievčatá v excesívnosti prevládajú (Smahel, et al. 2020).

Za protektívne faktory excesívneho používania internetu môžeme z nášho výskumu považovať prežívanie šťastia a životnej spokojnosti a tiež pocit prijatia a bezpečia doma a v škole. Zaujímavé je, že prijatie a pocit bezpečia doma sa nám javí ako dôležitejší oproti školskej atmosfére.

UŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK

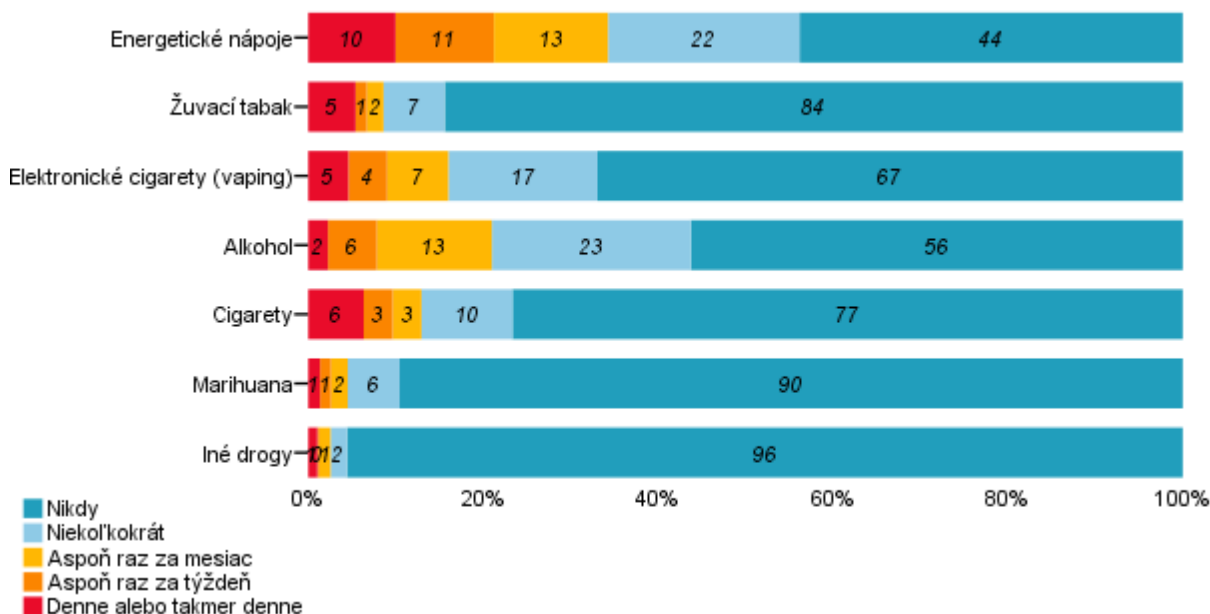
Z hľadiska experimentovania s návykovými látkami a ich zneužívania je detstvo a dospievanie mimoriadne vulnerabilným obdobím. Prvá skúsenosť s návykovými látkami spadá zvyčajne do obdobia školského veku. Motivácia býva rôznorodá, najčastejšie je to zvedavosť, tendencia vyhľadávať nové zážitky, túžba po zábave, túžba prekračovať limity, tiež sociálny tlak a konformita voči normám vrstovníckej skupiny, v ktorej je užívanie návykových látok bežné. V niektorých prípadoch je zneužívanie týchto látok spôsobom, ako uniknúť nepríjemným pocitom, stresu, úzkosti. Keďže je detský organizmus fyzicky i psychicky nezrelý, užívanie môže byť v tomto období zvlášť nebezpečné a môže viesť k potenciálne závažným dôsledkom (napr. zdravotné problémy, predávkovanie, závislosť, zlyhávanie v škole a pod.).

Získavanie relevantných údajov o užívaní návykových látok u detí a dospievajúcich je dôležité a malo by slúžiť ako východisko pre tvorbu a realizáciu preventívnych stratégií s cieľom podporovať zdravý bio-psycho-sociálny vývin detí a dospievajúcich.

V našej štúdií sme zisťovali skúsenosti a frekvenciu užívania nasledujúcich návykových látok: energetické nápoje, alkohol, cigarety, marihuana a iné drogy. Škála bola 5-bodová: nikdy, niekoľkokrát, aspoň raz za mesiac, aspoň raz za týždeň, denne alebo takmer denne. Každú návykovú látku sme analyzovali z pohľadu celej skupiny, ďalej z pohľadu pohlavia, veku a z hľadiska regiónov Slovenska. **Otázky zamerané na konzumáciou návykových látok sme položili deťom vo veku 11 +.** Vek sme rozdelili do vekových skupín 11 – 12, 13 – 14 a 15 – 17 rokov. Slovensko sme rozdelili do regiónov: západoslovenský, stredoslovenský, východoslovenský a Bratislavský kraj.

FREKVENCIA UŽÍVANIA NÁVYKOVÝCH LÁTOK

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu (N 1932):

energetické nápoje: 24 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať,

70 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

alkohol: 34 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 68 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

cigarety: 31 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 60 respondentov, že nevie a 264 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

elektronické cigarety (vaping): 26 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 70 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

žuvací tabak: 35 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

marihuana: 35 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

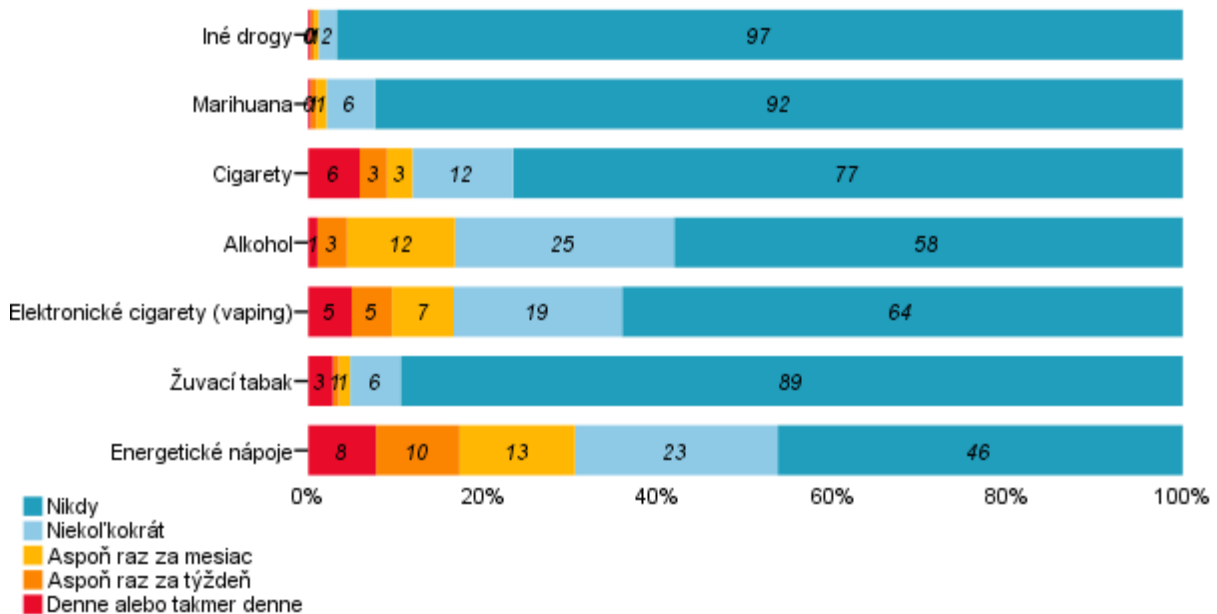
iné drogy: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 53 respondentov, že nevie a 263 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY:

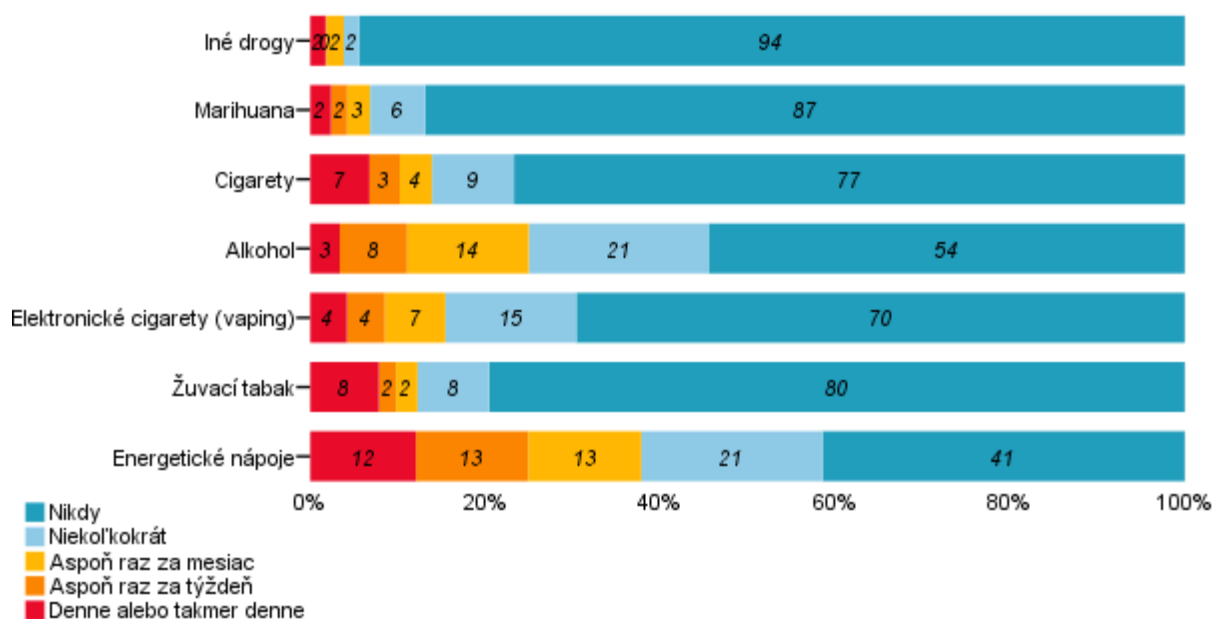
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

energetické nápoje: $U(N_{\text{dievčatá}} = 764, N_{\text{chlapci}} = 811) = 283229,500, Z = -3,104, p = 0,002$

alkohol: $U(N_{\text{dievčatá}} = 763, N_{\text{chlapci}} = 804) = 284317,500, Z = -2,785, p = 0,005$

cigarety: $U(N_{\text{dievčatá}} = 765, N_{\text{chlapci}} = 812) = 309549,500, Z = -0,156, p = 0,876$

elektronické cigarety (vaping): $U(N_{\text{dievčatá}} = 764, N_{\text{chlapci}} = 805) = 293430,000, Z = -2,080, p = 0,038$

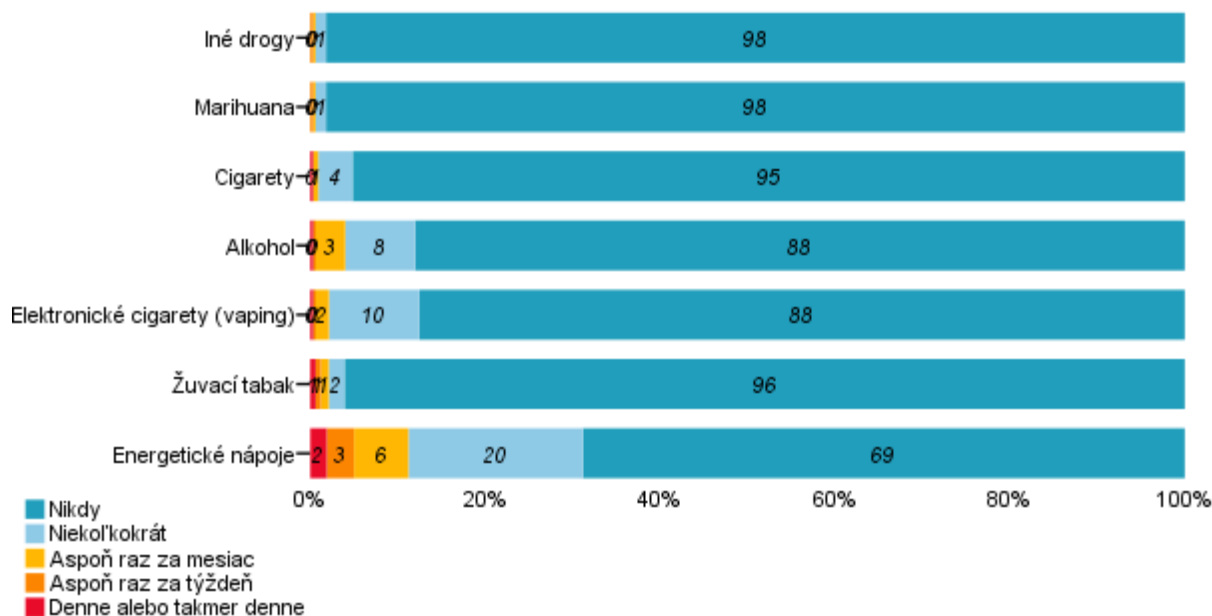
žuvací tabak: $U(N_{\text{dievčatá}} = 779, N_{\text{chlapci}} = 817) = 285547,500, Z = -5,625, p = 0,000$

marihuana: $U(N_{\text{dievčatá}} = 773, N_{\text{chlapci}} = 807) = 293854,500, Z = -3,752, p = 0,000$

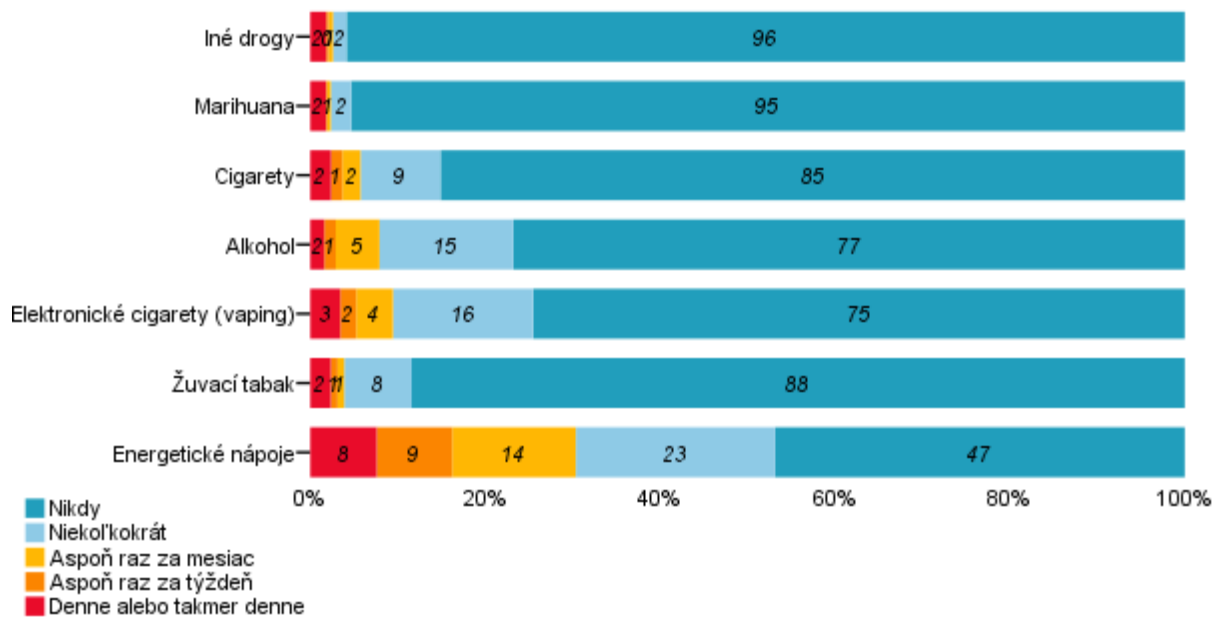
iné drogy: $U(N_{\text{dievčatá}} = 776, N_{\text{chlapci}} = 811) = 307150,500, Z = -2,315, p = 0,021$

PODĽA VEKU

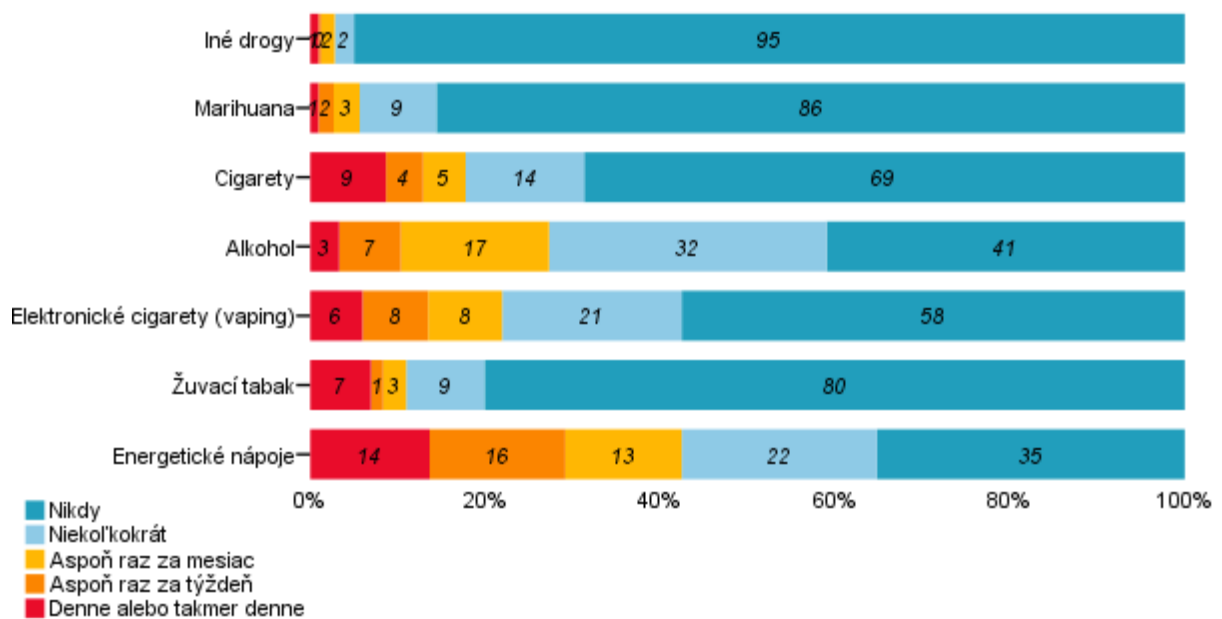
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

energetické nápoje: $H(N_{11-12} = 321, N_{13-14} = 382, N_{15-17} = 654) = 124,504, df = 2, p = 0,000$

alkohol: $H(N_{11-12} = 326, N_{13-14} = 379, N_{15-17} = 639) = 251,005, df = 2, p = 0,000$

cigarety: $H(N_{11-12} = 332, N_{13-14} = 383, N_{15-17} = 636) = 109,560, df = 2, p = 0,000$

elektronické cigarety (vaping): $H(N_{11-12} = 329, N_{13-14} = 381, N_{15-17} = 638) = 109,042, df = 2, p = 0,000$

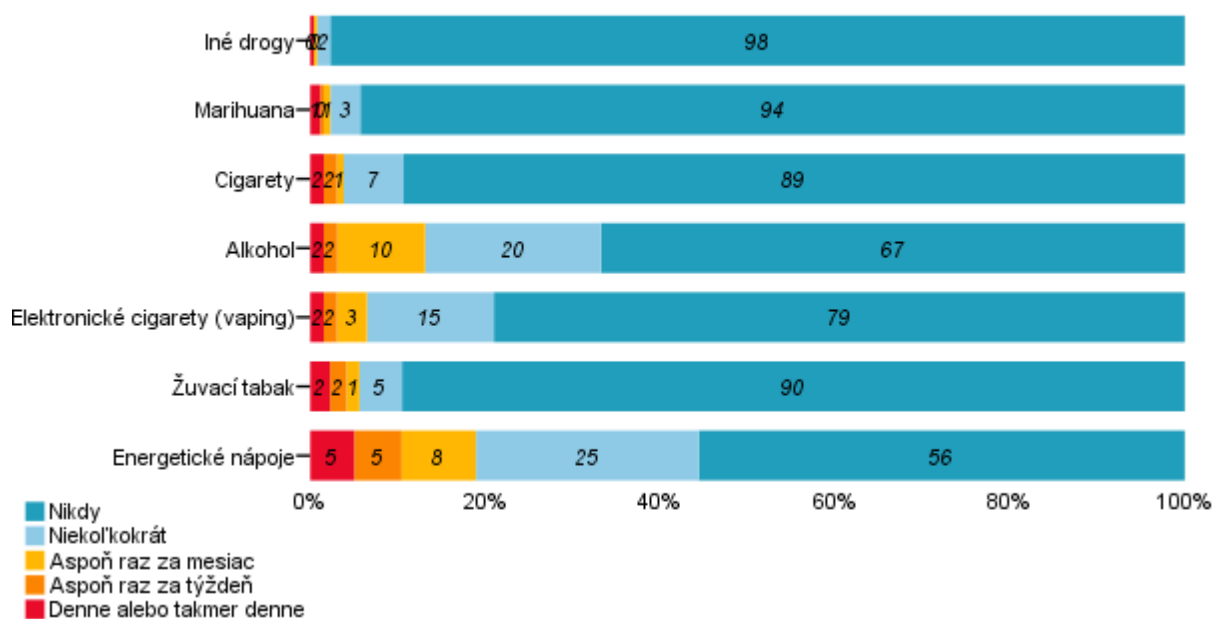
žuvací tabak: $H(N_{11-12} = 334, N_{13-14} = 388, N_{15-17} = 648) = 51,180, df = 2, p = 0,000$

marihuana: $H(N_{11-12} = 333, N_{13-14} = 387, N_{15-17} = 638) = 54,378, df = 2, p = 0,000$

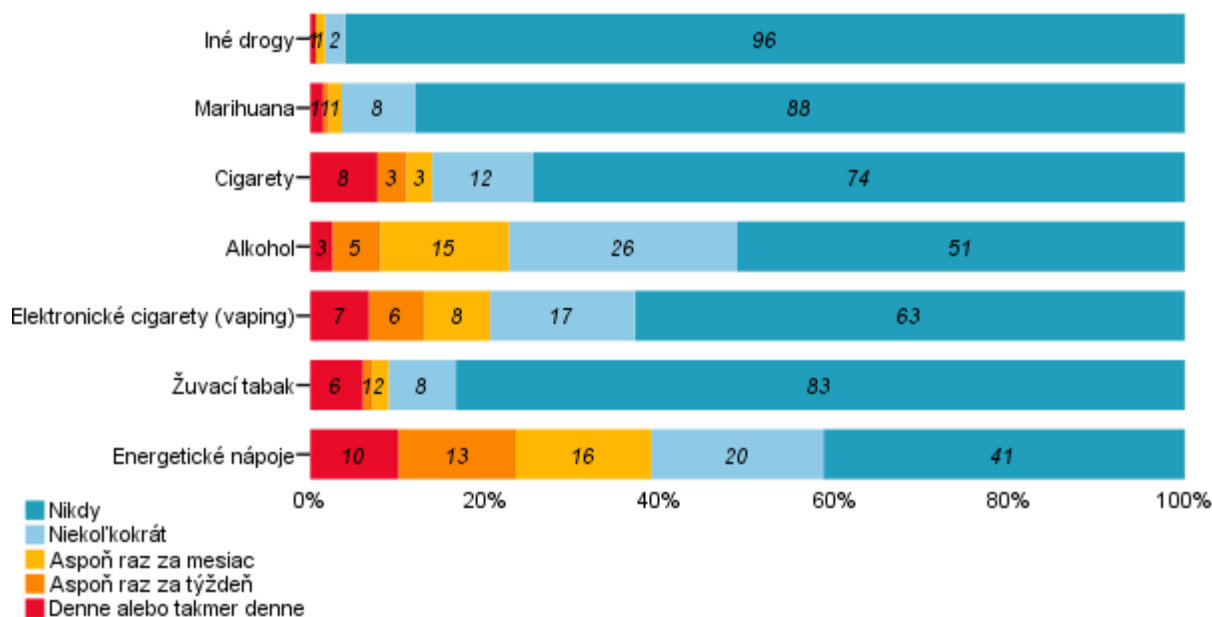
iné drogy: $H(N_{11-12} = 333, N_{13-14} = 386, N_{15-17} = 643) = 5,910, df = 2, p = 0,052$

PODĽA REGIÓNU

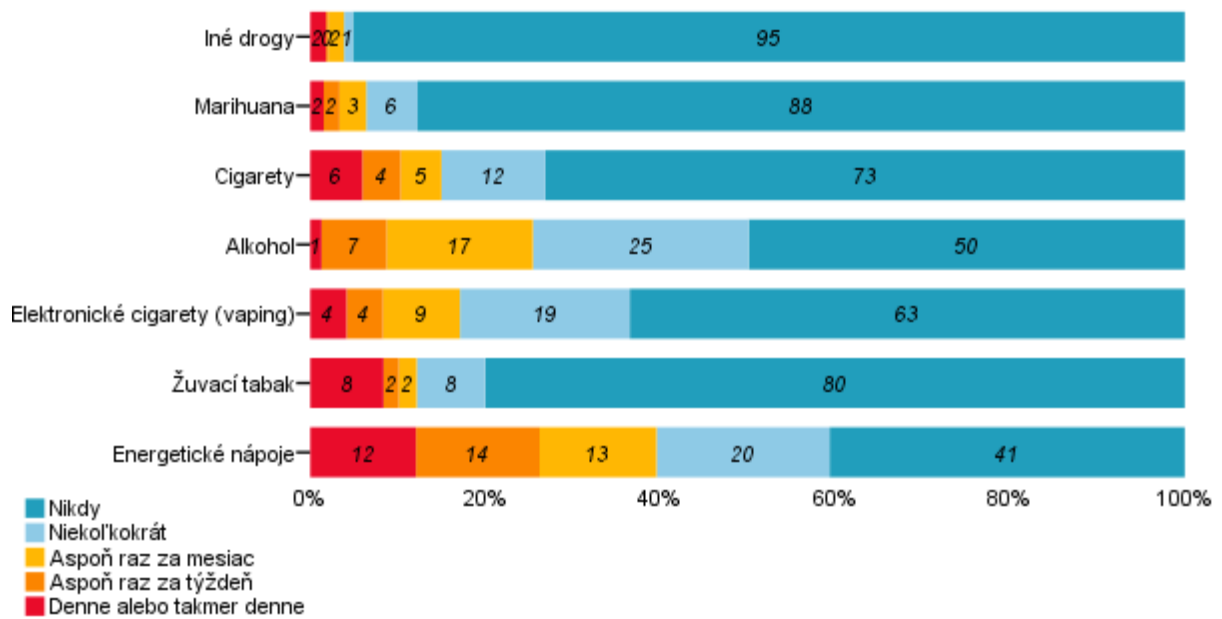
oblasť SR: BA

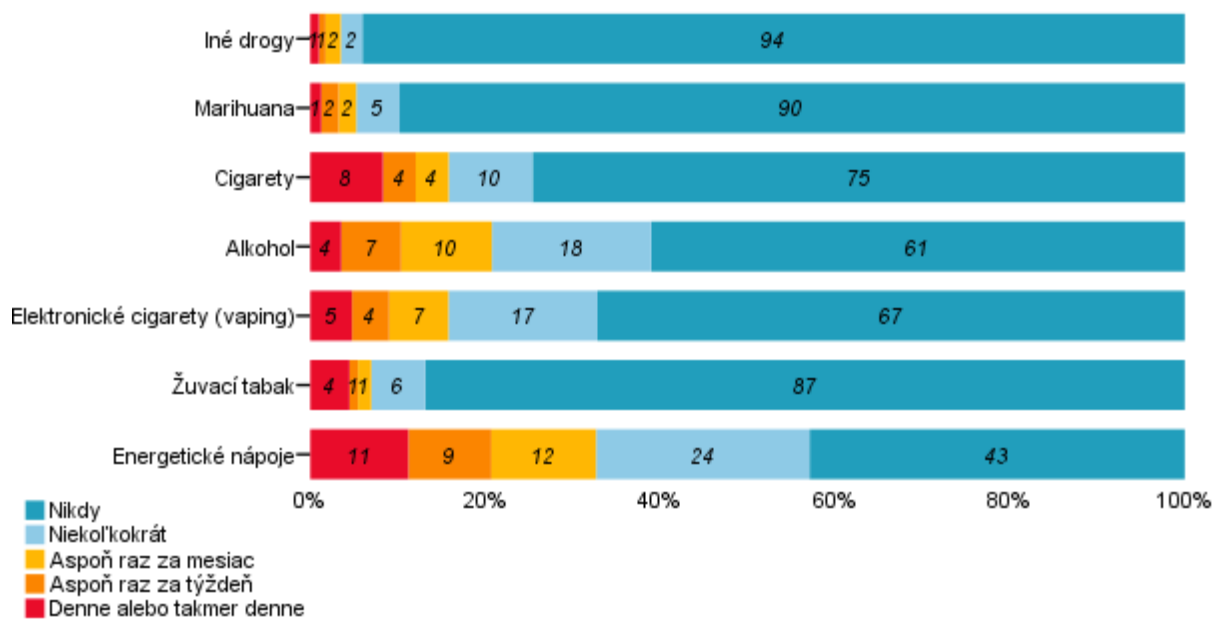
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

energetické nápoje: $H(N_{BA} = 259, N_{západ} = 477, N_{stred} = 389, N_{východ} = 401) = 30,676, df = 3, p = 0,000$

alkohol: $H(N_{BA} = 259, N_{západ} = 475, N_{stred} = 389, N_{východ} = 395) = 25,881, df = 3, p = 0,000$

cigarety: $H(N_{BA} = 262, N_{západ} = 482, N_{stred} = 389, N_{východ} = 398) = 29,948, df = 3, p = 0,000$

elektronické cigarety (vaping): $H(N_{BA} = 262, N_{západ} = 477, N_{stred} = 386, N_{východ} = 399) = 27,213, df = 3, p = 0,000$

žuvací tabak: $H(N_{BA} = 267, N_{západ} = 481, N_{stred} = 395, N_{východ} = 403) = 14,180, df = 3, p = 0,003$

marihuana: $H(N_{BA} = 263, N_{západ} = 475, N_{stred} = 391, N_{východ} = 401) = 8,775, df = 3, p = 0,032$

iné drogy: $H(N_{BA} = 263, N_{západ} = 479, N_{stred} = 391, N_{východ} = 404) = 5,594, df = 3, p = 0,133$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 56 % detí a dospelých má skúsenosť s pitím energetických nápojov, 44 % s alkoholom, 33 % s elektronickými cigaretami (vaping), 23 % s cigaretami, 16 % so žuvacím tabakom a 10 % s marihuanou (vek 11 – 17 rokov);
- 21 % detí a mládeže konzumuje energetické nápoje minimálne raz týždenne;
- chlapci majú častejšie skúsenosť s energetickými nápojmi, alkoholom, žuvacím tabakom, marihuanou v porovnaní s dievčatami; naopak, dievčatá majú častejšie skúsenosť s elektronickými cigaretami (vaping)
- skúsenosť s fajčením cigariet je rovnaká u chlapcov i dievčat;
- takmer dve tretiny dospelých vo veku 15 – 17 rokov majú skúsenosť s pitím energetických nápojov, takmer 60 % s alkoholom,
- viac ako polovica detí vo veku 15 – 17 rokov má skúsenosť s alkoholom i s energetickými nápojmi, 40 % s elektronickými cigaretami 30 % s cigaretami a 20 % so žuvacím tabakom a 14 % s marihuanou.

ZHRNUTIE

Z legálnych návykových látok má s energetickými nápojmi skúsenosť 56 % detí a dospelých, s alkoholom 44 %, s elektronickými cigaretami (vapingom) 33 %, s cigaretami 23 % a so žuvacím tabakom 16 % detí a dospelých. Z nelegálnych návykových látok má skúsenosť s marihuanou 10 % detí a dospelých, iné drogy uviedlo 4 %.

Energetické nápoje na dennej báze konzumuje 10 % detí a dospelých a aspoň raz týždenne ich konzumuje 11 %. Diferenciácie z hľadiska pohlavia ukázali, že viac o niečo viac chlapcov (59 %) ako dievčat (54 %) má skúsenosť s energetickými nápojmi. Skúsenosť rastie s vekom, v skupine 11 – 12-ročných sa prevalencia pohybuje na úrovni 31 %, v skupine 13 – 14-ročných je to 53 % a v skupine 15 – 17-ročných je to 65 %.

Alkohol konzumuje minimálne raz týždenne 8 % detí a dospelých a 13 % minimálne raz mesačne. Skúsenosť s konzumáciou alkoholu je o niečo vyššia u chlapcov (46 %) ako u dievčat (42 %). Skúsenosť s alkoholom rastie s vekom, kým v skupine 11 – 12-ročných sa skúsenosť s konzumáciou pohybuje na úrovni 12 %, v skupine 13 – 14-ročných sa skoro zdvojnásobí na 23 %, a v skupine 15- a viac-ročných sa miera konzumácie zvýši až na 59 %.

Každodenne fajčí cigarety (nikotínové) 6 % detí a dospelých, 5 % fajčí elektronické cigarety (vaping) a 5 % žuje žuvací tabak. Skúsenosť s cigaretami je z hľadiska pohlavia vyrovnaná – 23 % dievčat a chlapcov, so žuvacím tabakom majú skúsenosť skôr chlapci (20 %) v porovnaní s dievčatami (11 %), naopak s elektronickými cigaretami majú skúsenosť skôr dievčatá (36 %) ako chlapci (30 %). Výskyt skúsenosti s fajčením (či už tabakových alebo elektronických cigariet i žuvacieho tabaku) výrazne stúpa s vekom, napr. s elektronickými cigaretami má skúsenosť 12 % detí vo veku od 11 do 12 rokov, 25 % detí vo veku od 13 do 14 rokov a 42 % detí a dospelých vo veku 15 – 17 rokov.

Marihuanu konzumuje 4 % detí a dospelých vo frekvencii minimálne raz za mesiac. Skúsenosť s marihuanou má 8 % dievčat a 13 % chlapcov. Skúsenosť rastie s vekom, kým v skupine 11 – 12-ročných ju vyskúšalo 2 %, vo vekovej kategórii 13 – 14-ročných sa prevalencia zvýšila na 5 % a výrazný nárast nastáva v skupine 15 – 17-ročných na 14 %.

NENÁVISTNÉ PREJAVY A DISKRIMINÁCIA

Diskriminácia je to, keď ľudia cítia, že sa k nim ostatní správajú nespravodlivo kvôli tomu, ako vypadajú alebo, akí sú. Môže to byť napr. kvôli ich vzhľadu; náboženstvu; tomu, odkiaľ pochádzajú alebo ako hovoria.

POUŽITÉ POLOŽKY

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí? (Rómovia, migranti, Židia, moslimovia, Ukrajinci, Rusi, LGBTI+)

Vyhľadával/a si za posledných 12 mesiacov na internete stránky alebo články, ktoré šíрили nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre proti ľuďom alebo určitým skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom atď.)?

Čo si cítil/a, keď si na internete videl/a také správy, komentáre alebo obrázky. (Možnosti odpovedí: nenávisť, hanbu, hnev, poníženie, strach, smútok, zabával/a som sa, mal som z toho potešenie, túžbu vyhnúť sa ľuďom, nič, neviem, radšej nechcem odpovedať)

Ako často za posledných 12 mesiacov si poslal/a, zdieľal/a cez internet nejaké nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti nejakej skupine ľudí? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom, Židom, Ukrajincom, Rusom, LGBTI+ a pod.)? (Možnosti odpovedí: párkrát, najmenej raz za mesiac, najmenej raz za týždeň, každý deň alebo takmer každý deň, neviem, nechcem o tom hovoriť)

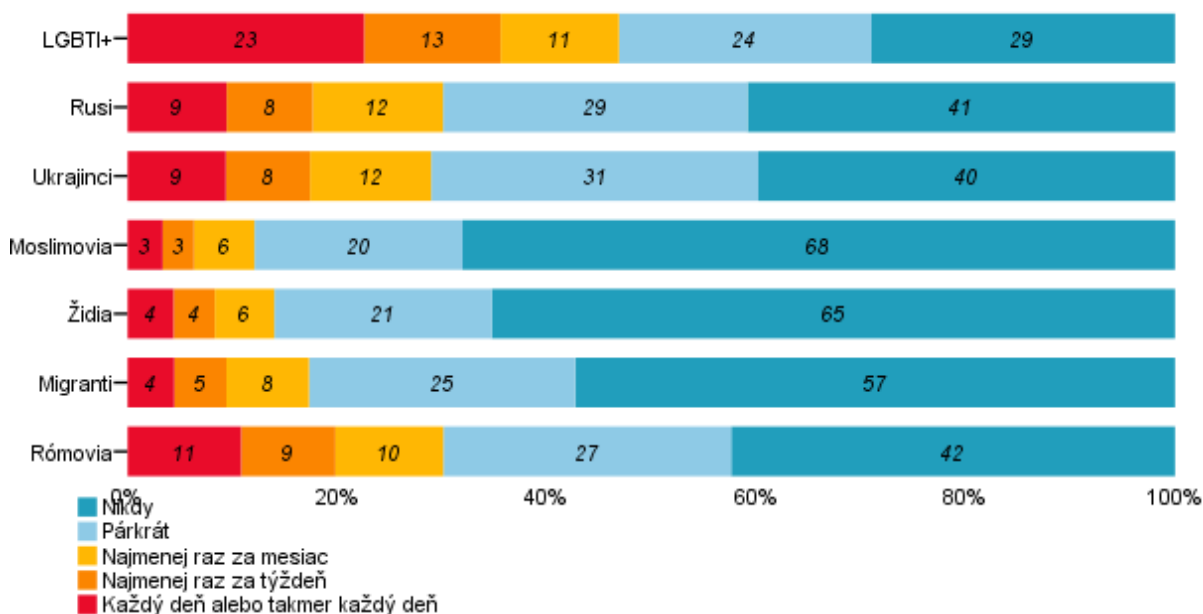
Bol/a by si ochotný/á prijať Róma/Rómku ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta? (možnosti odpovedí: áno, nie, neviem, radšej nechcem povedať)

Bol/a by si ochotný/á prijať osobu LGBTI+ ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta? (možnosti odpovedí: áno, nie, neviem, radšej nechcem povedať)

Bol/a by si ochotný/á prijať osobu z Ukrajiny ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta? (možnosti odpovedí: áno, nie, neviem, radšej nechcem povedať)

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí? (Rómovia, migranti, Židia, moslimovia, Ukrajinci, Rusi, LGBTI+)

CELÁ SKUPINA

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí?

Rómovia: (N 1543) 26 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 95 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Migranti: (N 1530) 26 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 108 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Židia: (N 1528) 29 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 107 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Moslimovia: (N 1529) 24 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 111 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Ukrajinci: (N 1546) 27 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 91 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

Rusi: (N 1534) 27 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 103 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

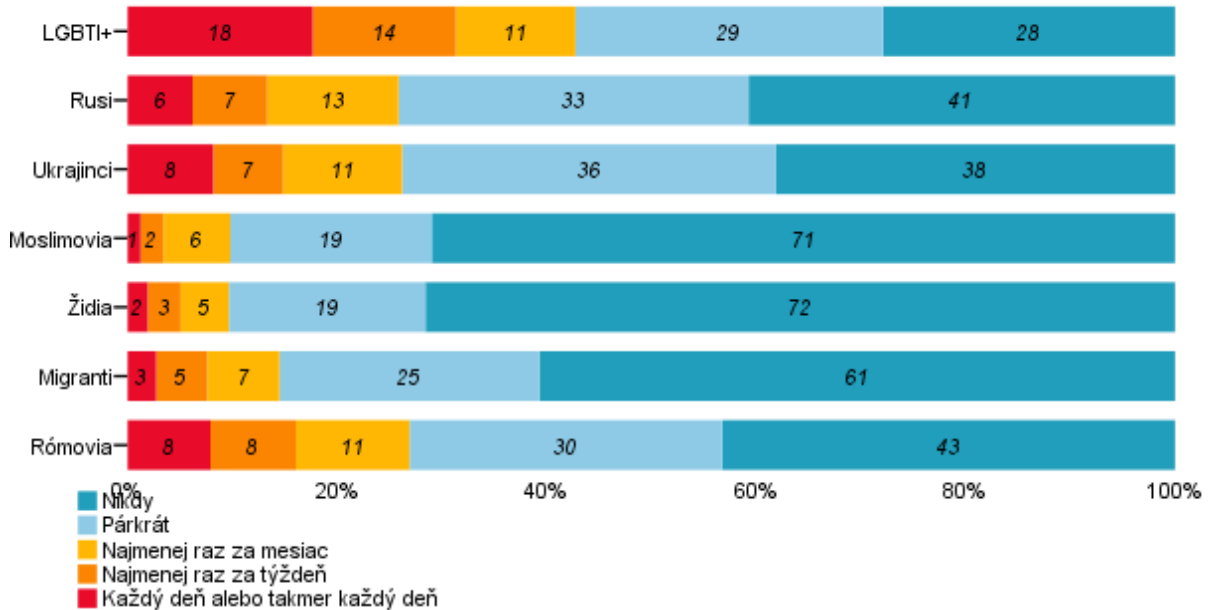
LGBTI+: (N 1550) 30 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 84 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

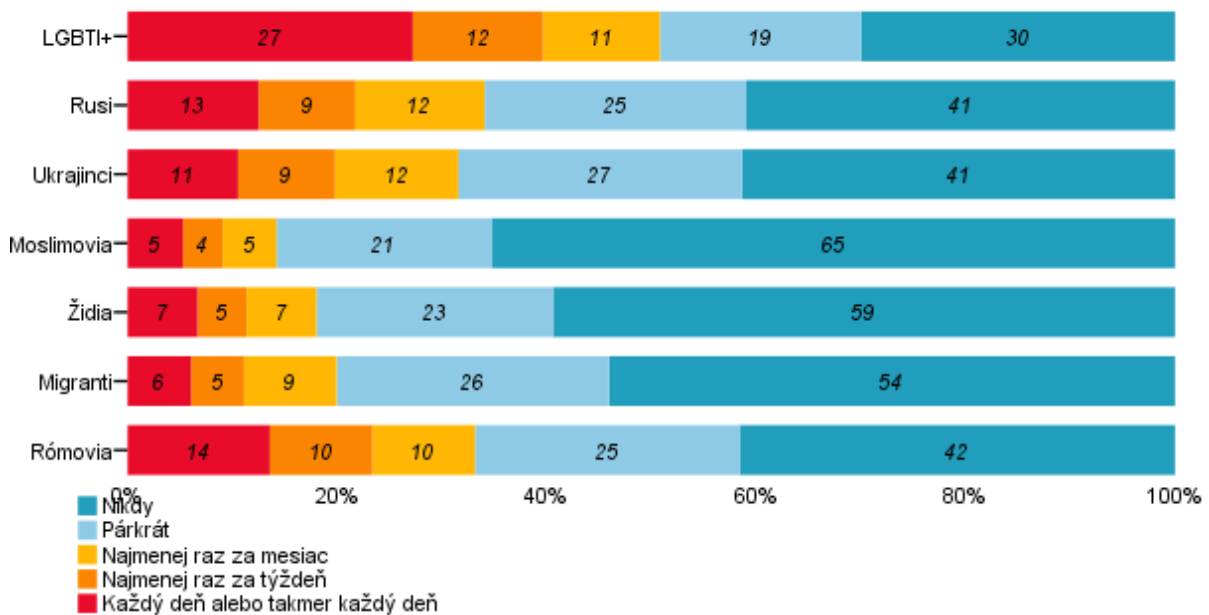
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí?

Rómovia: $U(N_{dievčatá} = 747, N_{chlapci} = 796) = 279299,000, Z = -2,170, p = 0,030$

Migranti: $U(N_{\text{dievčatá}} = 738, N_{\text{chlapci}} = 792) = 268588,000, Z = -3,073, p = 0,002$

Židia: $U(N_{\text{dievčatá}} = 735, N_{\text{chlapci}} = 793) = 251548,500, Z = -5,481, p = 0,000$

Moslimovia: $U(N_{\text{dievčatá}} = 734, N_{\text{chlapci}} = 795) = 271661,500, Z = -2,832, p = 0,005$

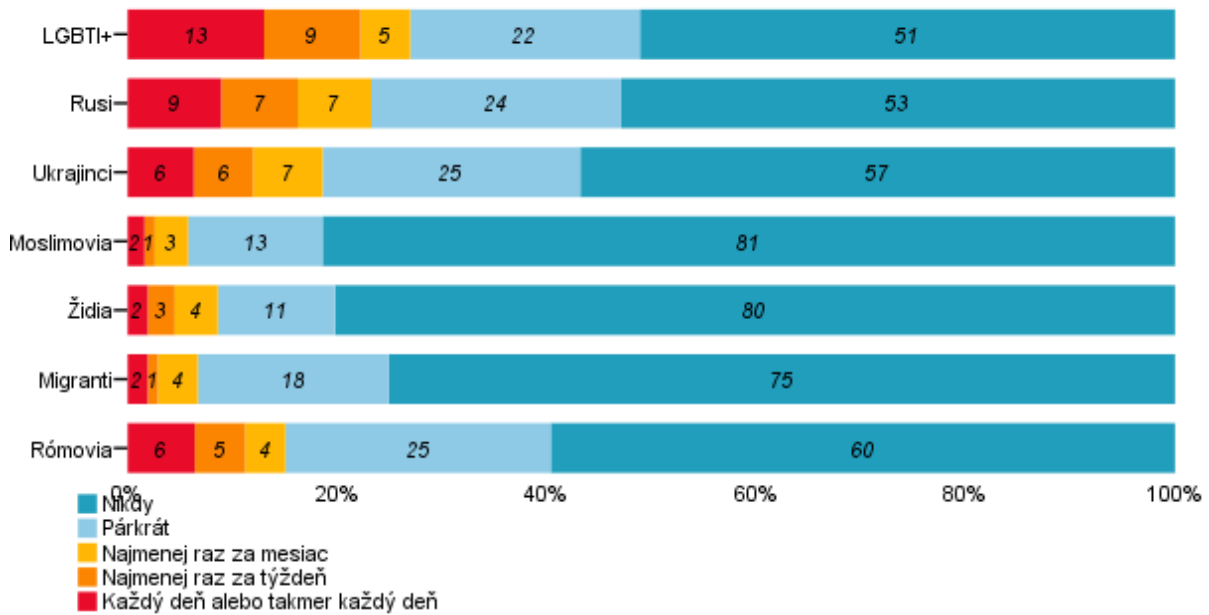
Ukrajinci: $U(N_{\text{dievčatá}} = 748, N_{\text{chlapci}} = 798) = 294342,000, Z = -0,493, p = 0,622$

Rusi: $U(N_{\text{dievčatá}} = 742, N_{\text{chlapci}} = 792) = 275880,500, Z = -2,177, p = 0,029$

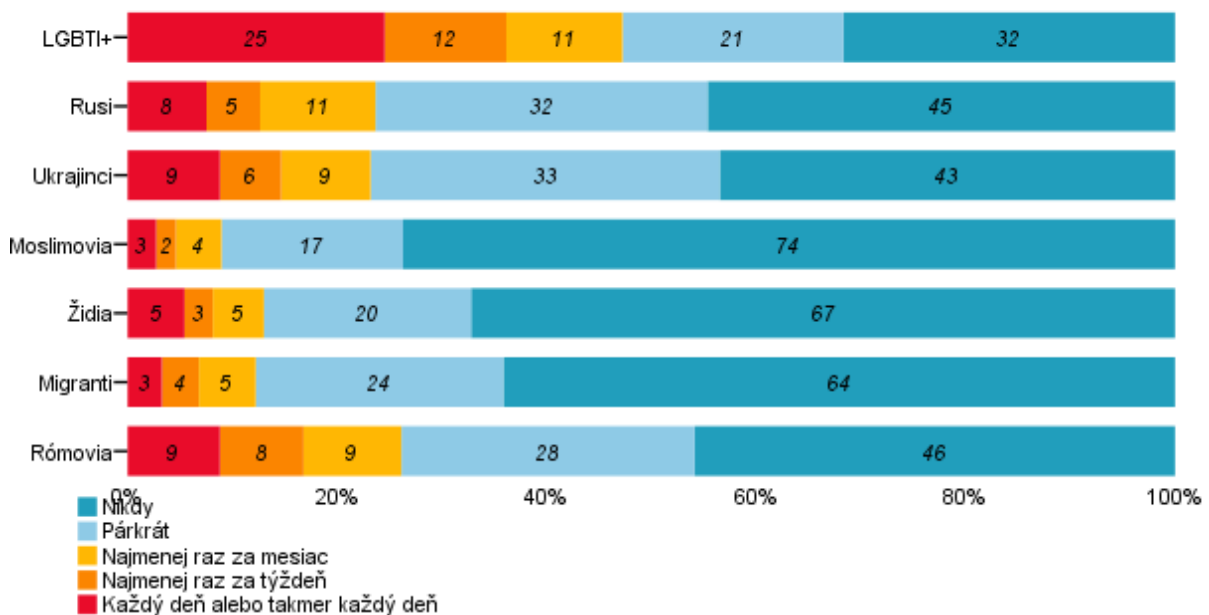
LGBTI+: $U(N_{\text{dievčatá}} = 753, N_{\text{chlapci}} = 797) = 278571,500, Z = -2,509, p = 0,012$

PODĽA VEKU

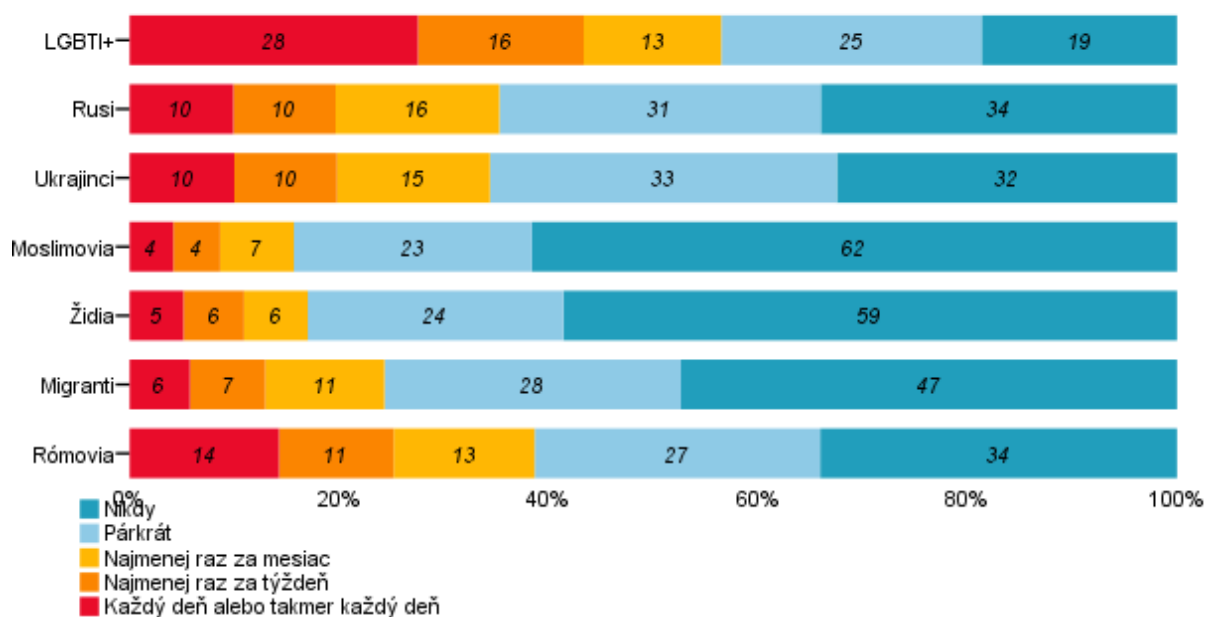
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí?

Rómovia: $H(N_{11-12} = 312, N_{13-14} = 375, N_{15-17} = 631) = 69,273, df = 2, p = 0,000$

Migranti: $H(N_{11-12} = 313, N_{13-14} = 368, N_{15-17} = 625) = 81,708, df = 2, p = 0,000$

Židia: $H(N_{11-12} = 313, N_{13-14} = 369, N_{15-17} = 623) = 41,792, df = 2, p = 0,000$

Moslimovia: $H(N_{11-12} = 312, N_{13-14} = 369, N_{15-17} = 625) = 44,776, df = 2, p = 0,000$

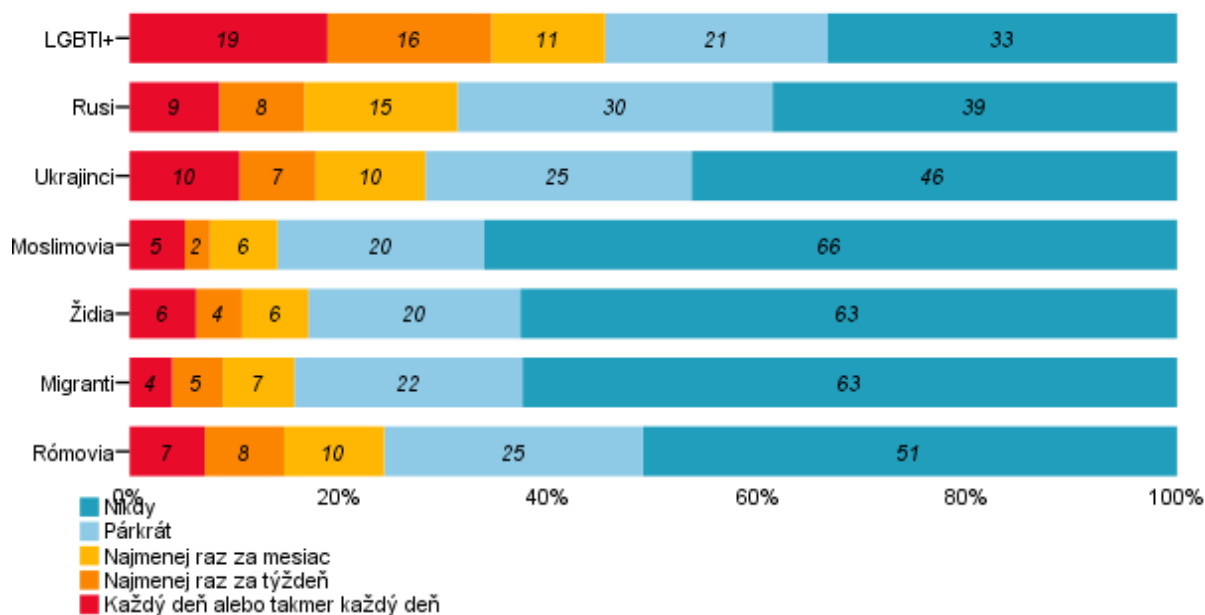
Ukrajinci: $H(N_{11-12} = 317, N_{13-14} = 375, N_{15-17} = 631) = 51,221, df = 2, p = 0,000$

Rusi: $H(N_{11-12} = 314, N_{13-14} = 372, N_{15-17} = 626) = 31,071, df = 2, p = 0,000$

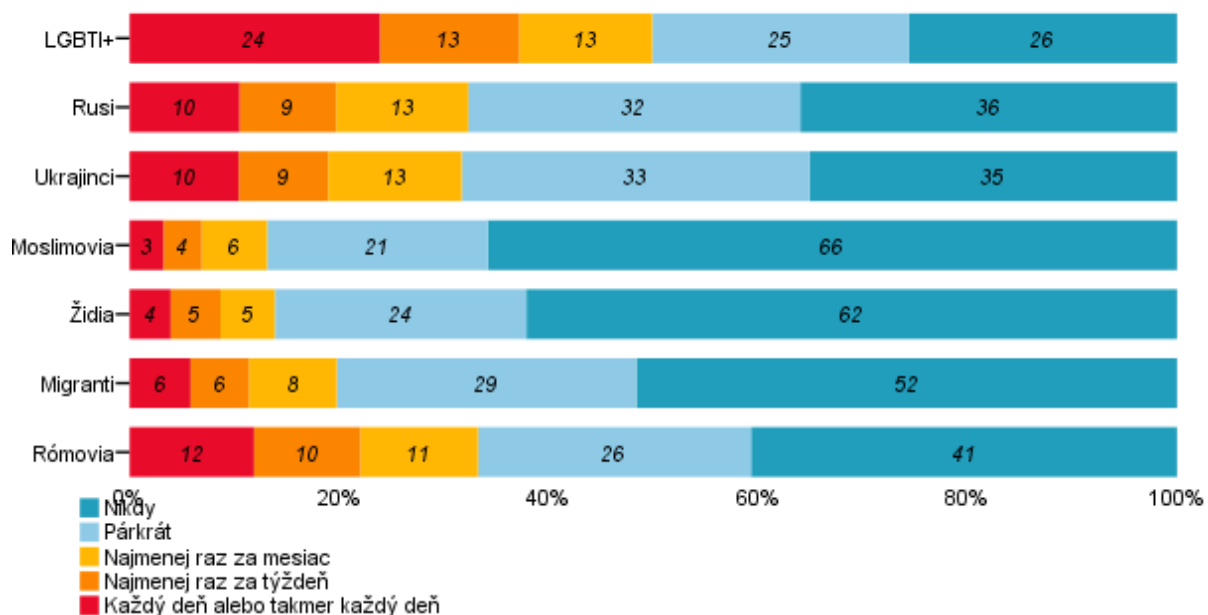
LGBTI+: $H(N_{11-12} = 315, N_{13-14} = 379, N_{15-17} = 632) = 93,459, df = 2, p = 0,000$

POĎĽA REGIÓNU

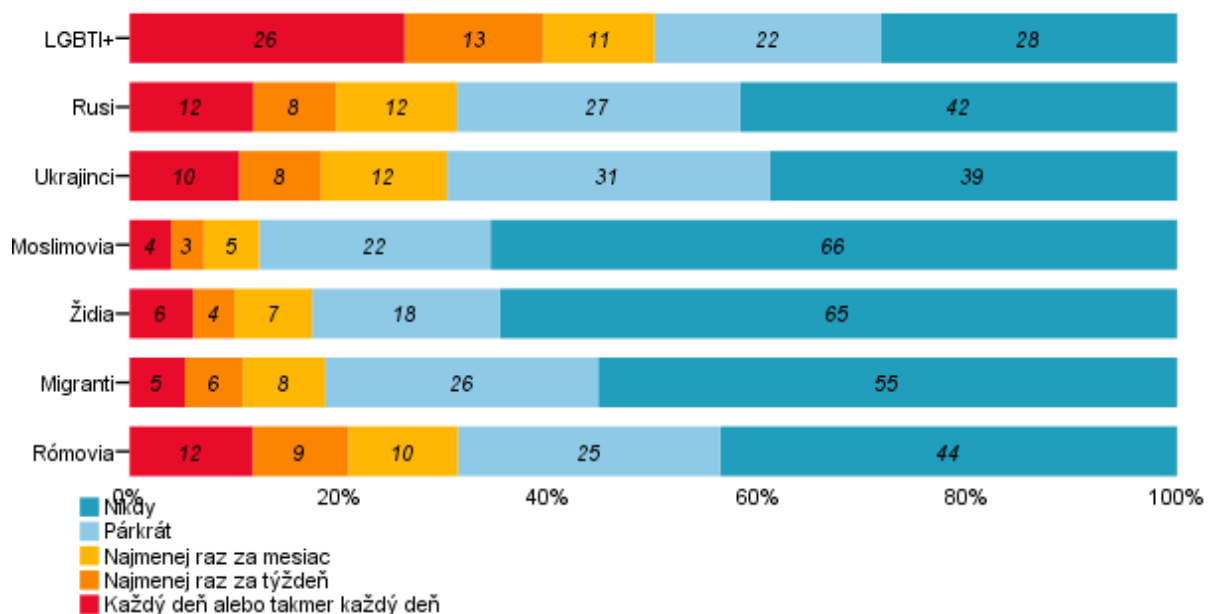
oblasť SR: BA

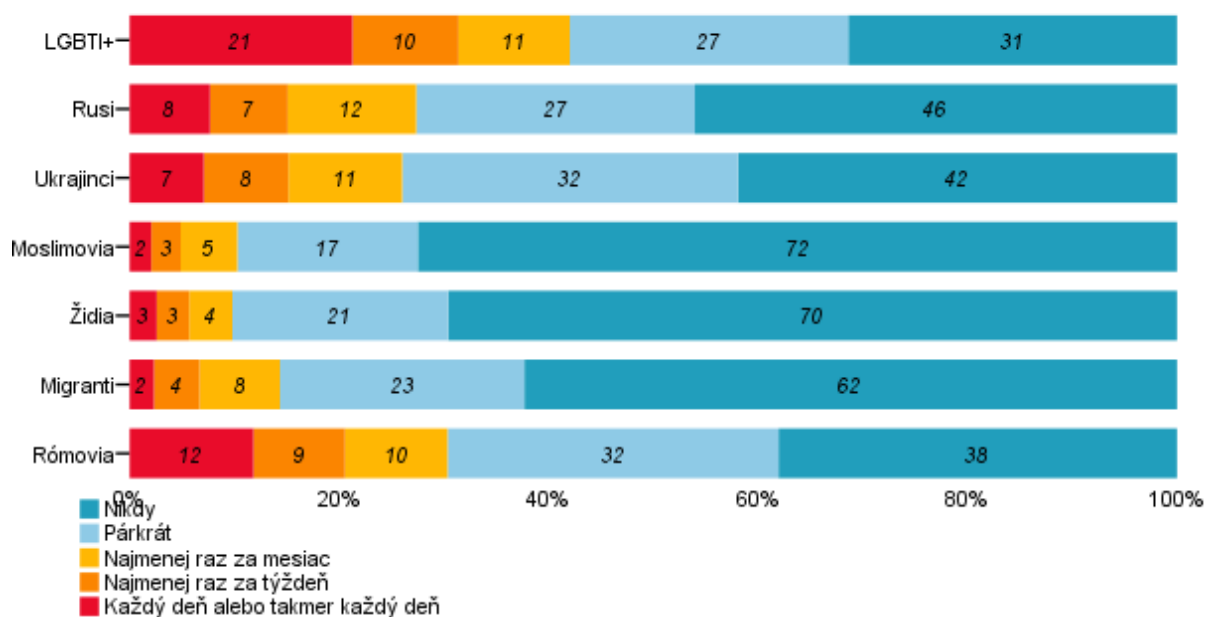
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Ako často si videl/a za posledných 12 mesiacov na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti týmto skupinám ľudí?

Rómovia: $H(NBA = 251, Nzápad = 472, Nstred = 383, Nvýchod = 389) = 11,098, df = 3, p = 0,011$

Migranti: $H(NBA = 248, Nzápad = 465, Nstred = 380, Nvýchod = 390) = 13,930, df = 3, p = 0,003$

Židia: $H(NBA = 252, Nzápad = 462, Nstred = 379, Nvýchod = 388) = 7,366, df = 3, p = 0,061$

Moslimovia: $H(NBA = 248, Nzápad = 465, Nstred = 380, Nvýchod = 389) = 6,049,$

$df = 3, p = 0,109$

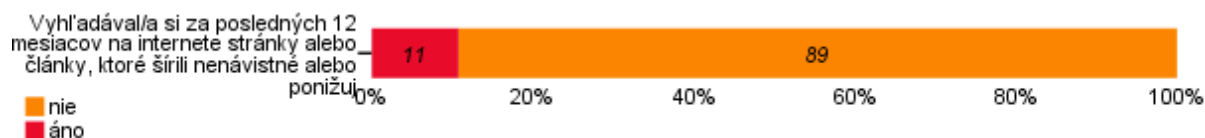
Ukrajinci: $H(NBA = 248, Nzápad = 470, Nstred = 383, Nvýchod = 396) = 7,667, df = 3, p = 0,053$

Rusi: $H(NBA = 246, Nzápad = 467, Nstred = 381, Nvýchod = 391) = 7,940, df = 3, p = 0,047$

LGBTI+: $H(NBA = 249, Nzápad = 473, Nstred = 385, Nvýchod = 395) = 7,779, df = 3, p = 0,051$

Vyhľadával/a si za posledných 12 mesiacov na internete stránky alebo články, ktoré šíрили nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre proti ľuďom alebo určitým skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom atď.)?

CELÁ SKUPINA

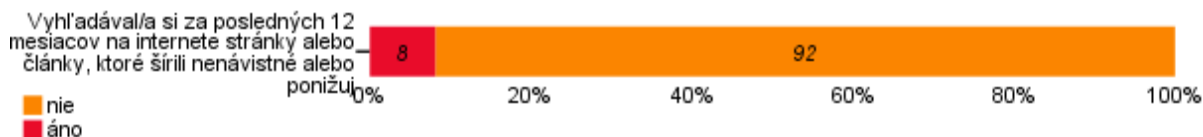
N (1472) 27 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 164 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

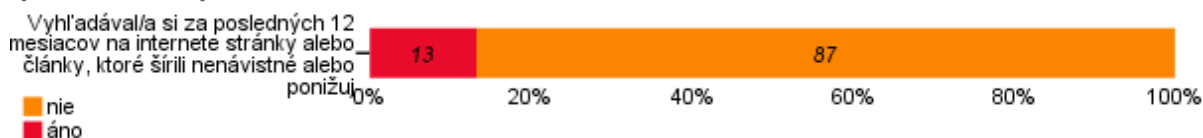
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

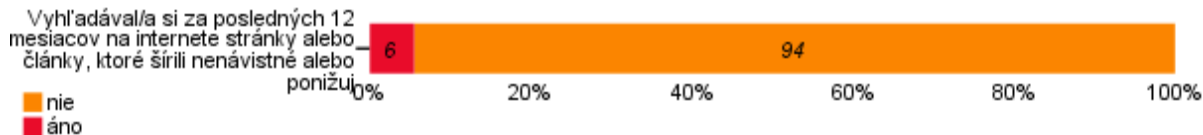
pohlavie: chlapci

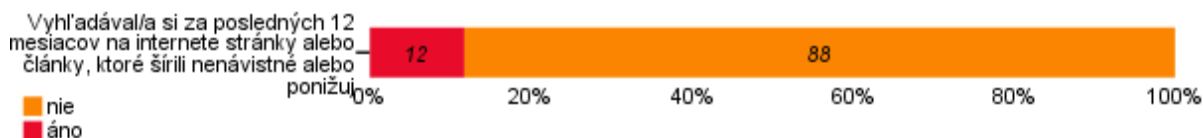
$X^2(1) = 10,047, p = 0,002$

PODĽA VEKU

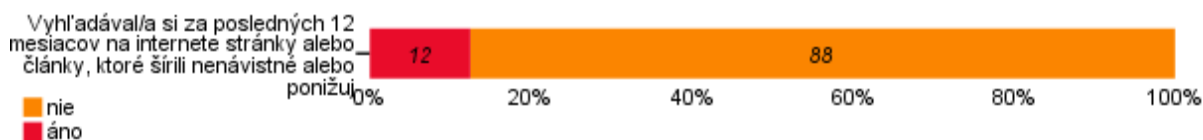
vek: 11-12

vek: 13-14

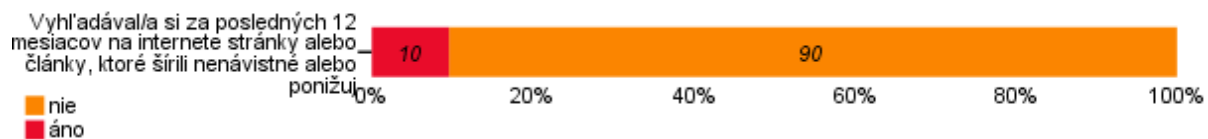
vek: 15-17

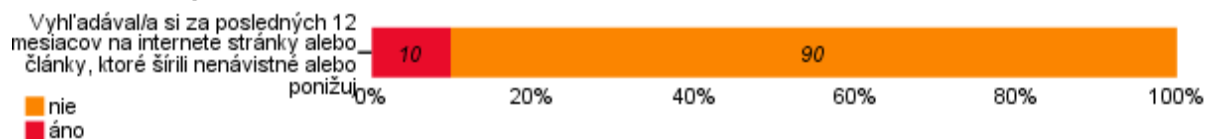
$X^2(2) = 11,159, p = 0,004$

PODĽA REGIÓNU

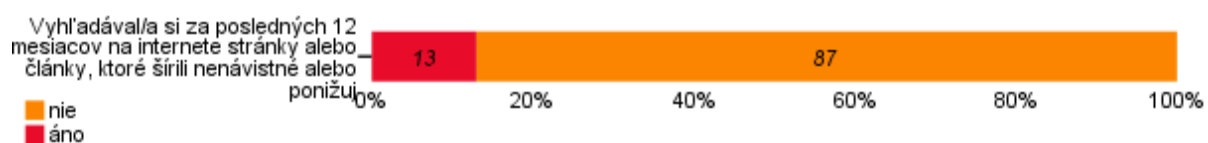
oblasť SR: BA

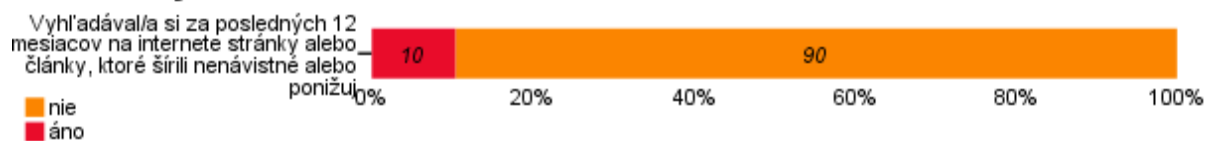
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

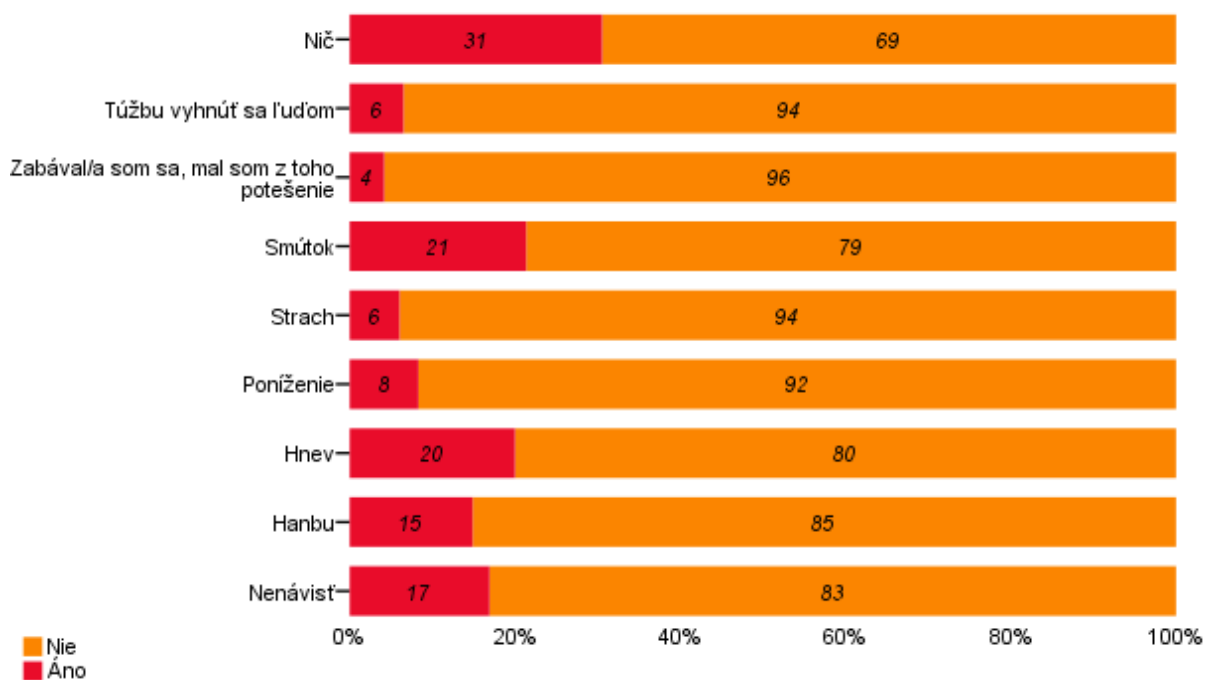
oblasť SR: východ

$$X^2(3) = 2,723, p = 0,436$$

Čo si cítil/a, keď si na internete videl/a také správy, komentáre alebo obrázky.

CELÁ SKUPINA

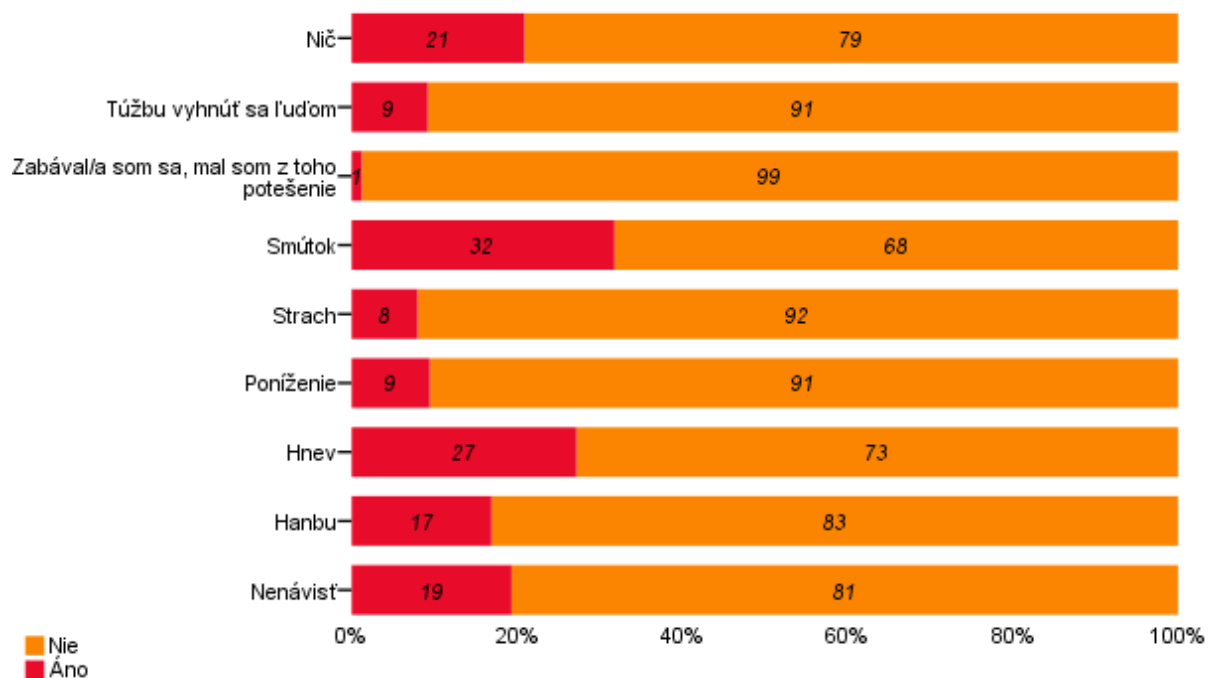
Z celkového počtu (N 1709) 99 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 437 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

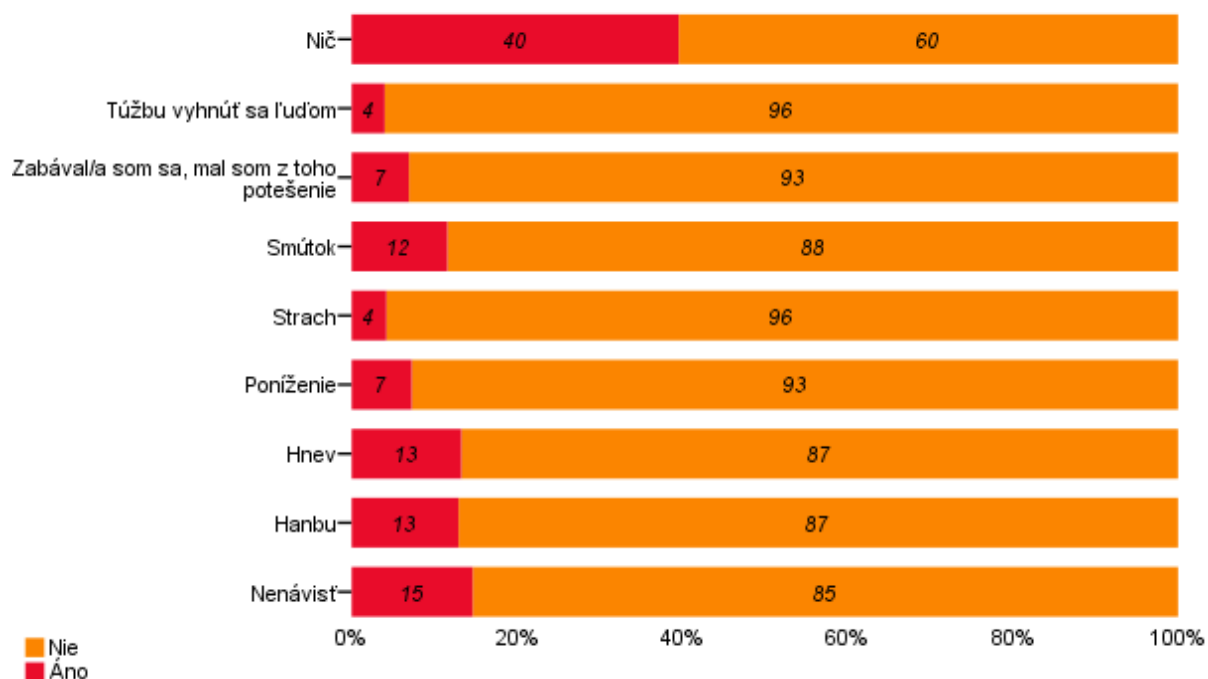
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

Nenávisť: $X^2(1) = 6,771, p = 0,009$

Hanbu: $X^2(1) = 5,406, p = 0,020$

Hnev: $X^2(1) = 51,825, p = 0,000$

Poníženie: $X^2(1) = 2,651, p = 0,103$

Strach: $X^2(1) = 10,800, p = 0,001$

Smútok: $X^2(1) = 104,068, p = 0,000$

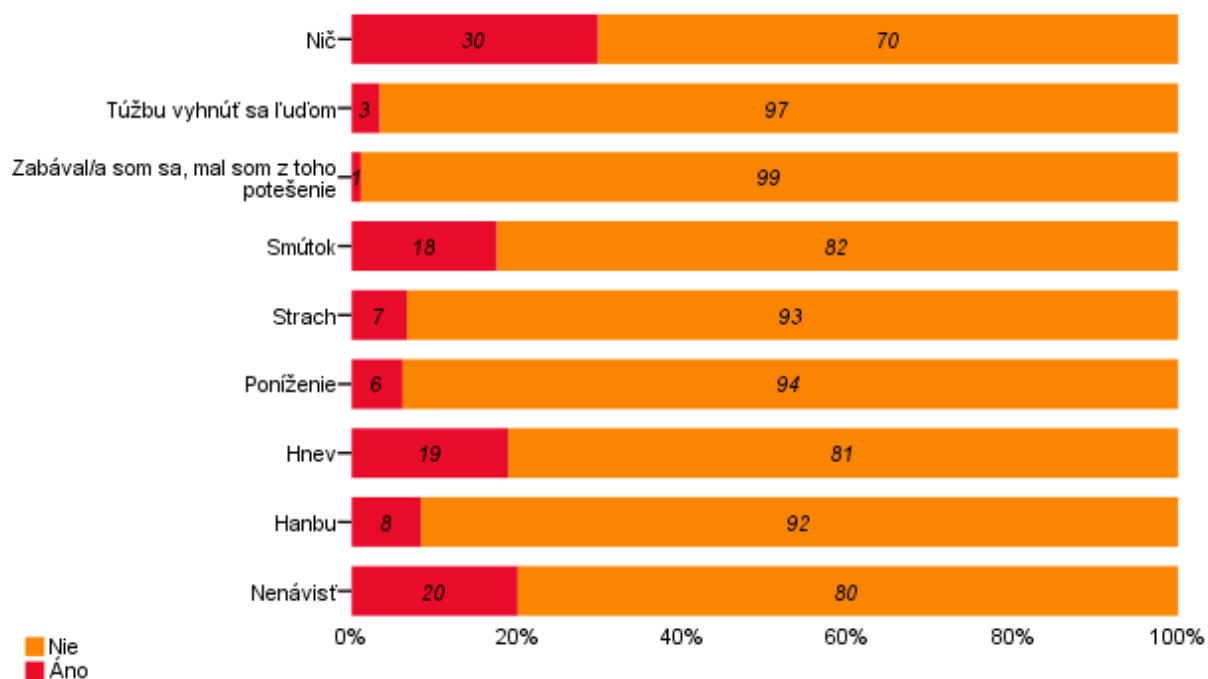
Zabával/a som sa, mal som z toho potešenie: $X^2(1) = 34,910, p = 0,000$

Túžbu vyhnúť sa ľuďom: $X^2(1) = 19,161, p = 0,000$

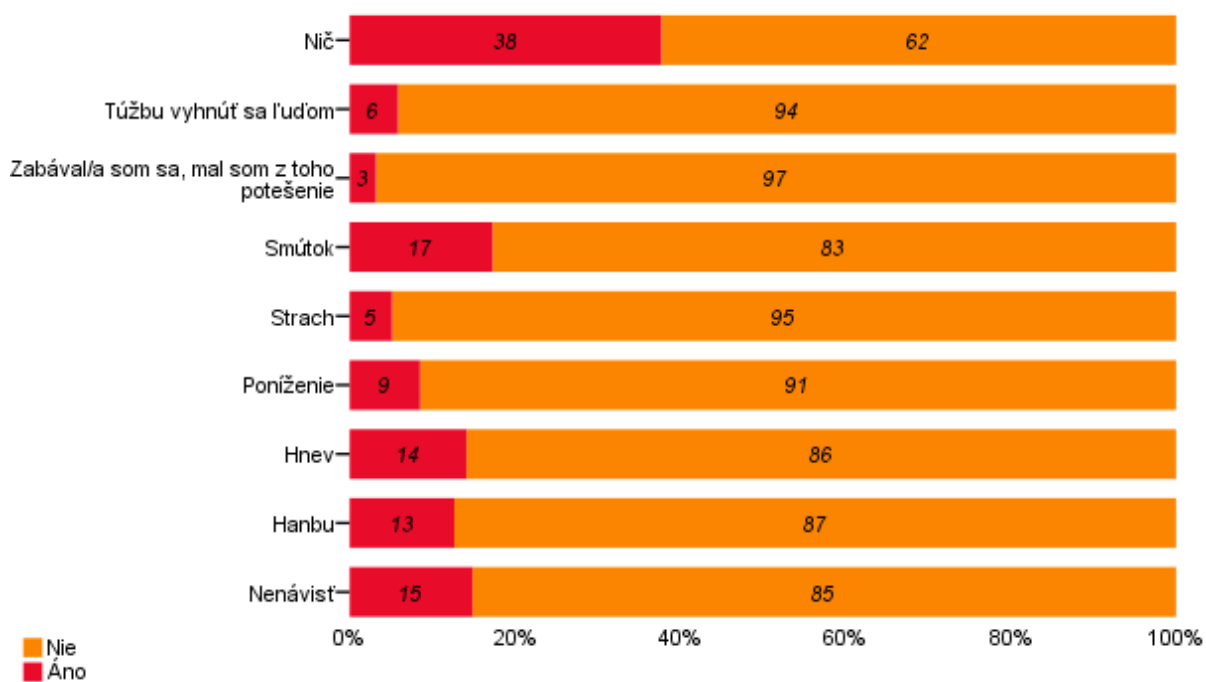
Nič: $X^2(1) = 69,978, p = 0,000$

PODĽA VEKU

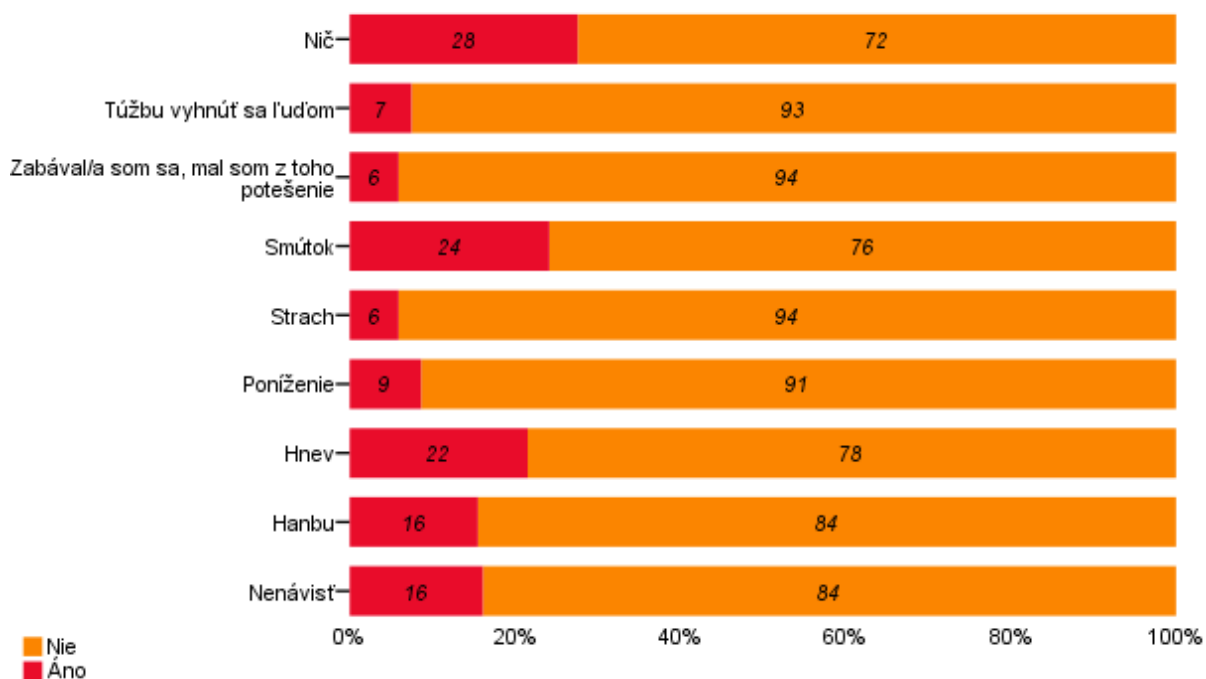
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

Nenávisť: $X^2(2) = 4,109, p = 0,128$

Hanbu: $X^2(2) = 10,813, p = 0,004$

Hnev: $X^2(2) = 9,363, p = 0,009$

Poniženie: $X^2(2) = 2,226, p = 0,329$

Strach: $X^2(2) = 0,863, p = 0,650$

Smútok: $X^2(2) = 10,148, p = 0,006$

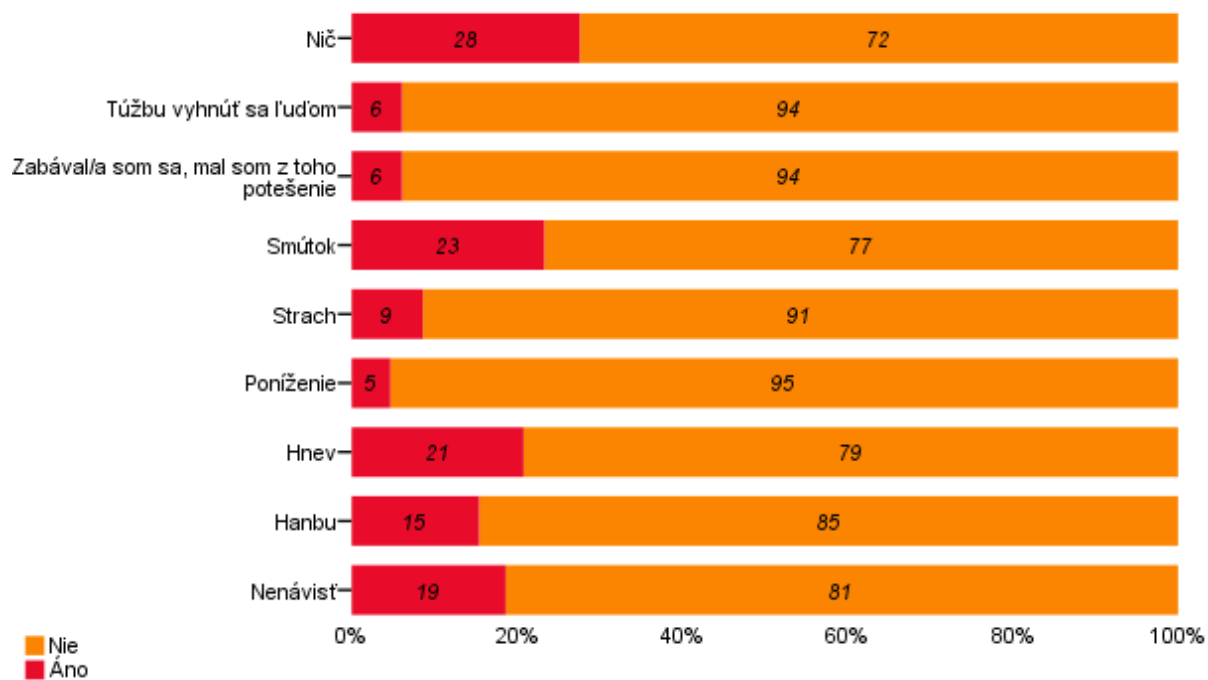
Zabával/a som sa, mal som z toho potešenie: $X^2(2) = 15,167, p = 0,001$

Túžbu vyhnúť sa ľuďom: $X^2(1) = 7,182, p = 0,028$

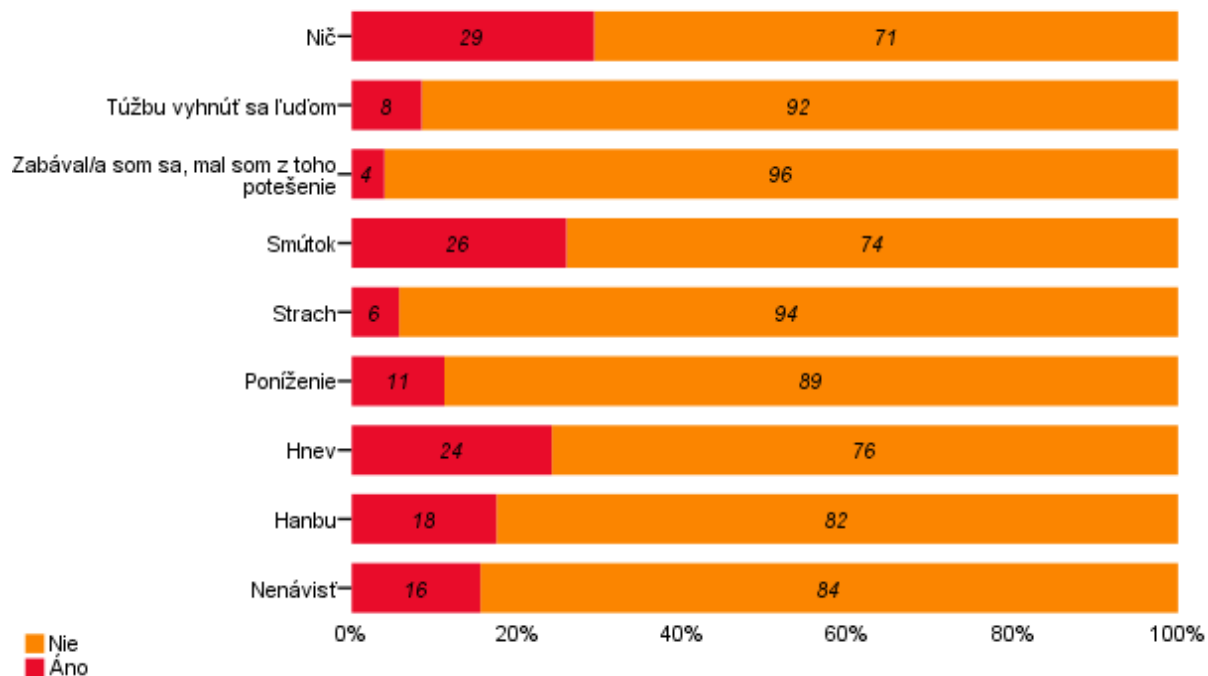
Nič: $X^2(1) = 12,697, p = 0,002$

PODĽA REGIÓNU

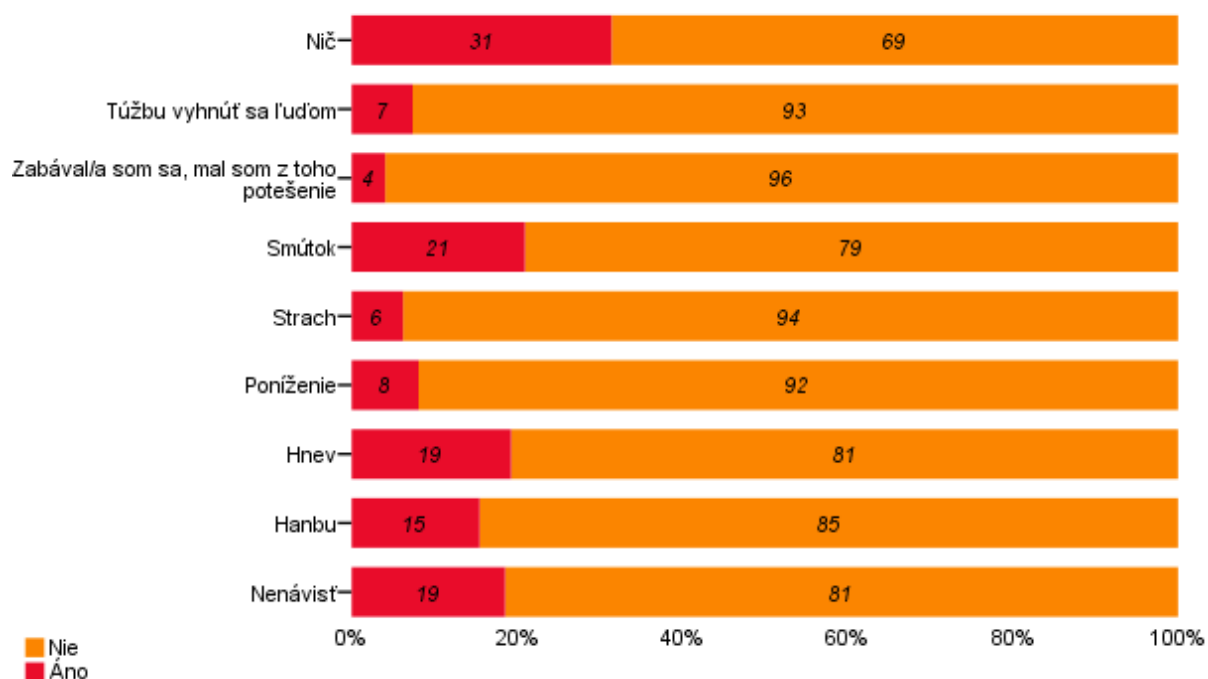
oblasť SR: BA

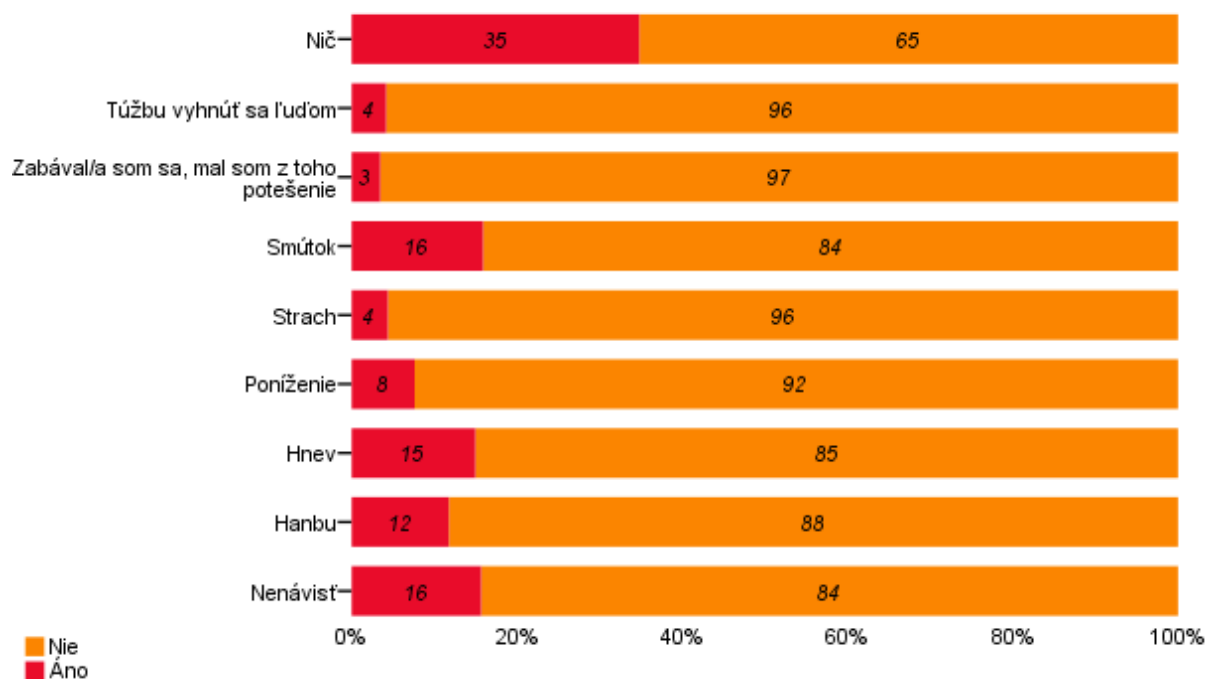
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Nenávisť: $X^2(3) = 2,565, p = 0,464$

Hanbu: $X^2(3) = 6,180, p = 0,103$

Hnev: $X^2(3) = 12,750, p = 0,005$

Poniženie: $X^2(3) = 10,788, p = 0,013$

Strach: $X^2(3) = 5,500, p = 0,139$

Smútok: $X^2(3) = 14,689, p = 0,002$

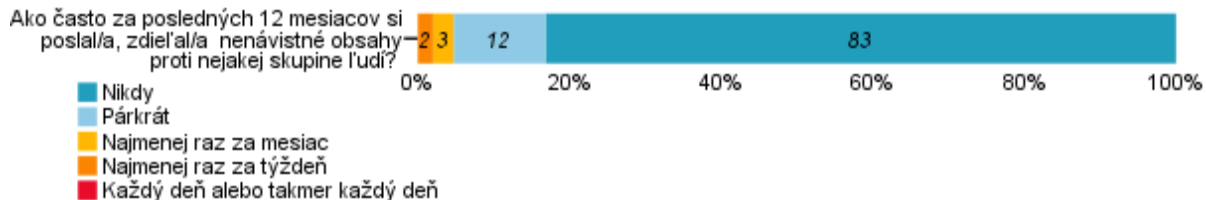
Zabával/a som sa, mal som z toho potešenie: $X^2(3) = 3,190, p = 0,363$

Túžbu vyhnúť sa ľuďom: $X^2(3) = 7,582, p = 0,055$

Nič: $X^2(3) = 5,124, p = 0,163$

Ako často za posledných 12 mesiacov si poslal/a, zdieľal/a cez internet nejaké nenávistné alebo ponížujúce správy alebo komentáre namierené proti nejakej skupine ľudí? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom, Židom, Ukrajincom, Rusom, LGBTI+ a pod.)?

CELÁ SKUPINA

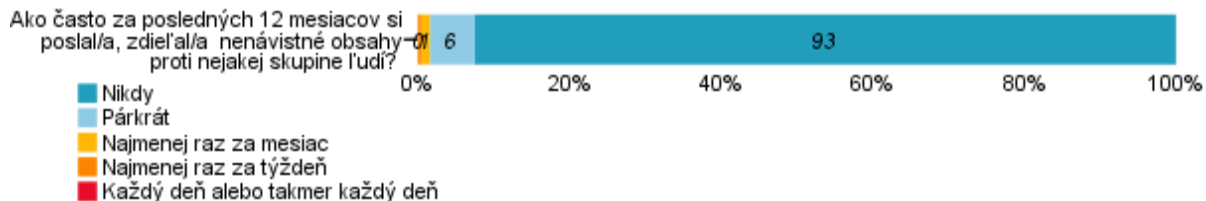
Z celkového počtu (N 1634) 34 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 180 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

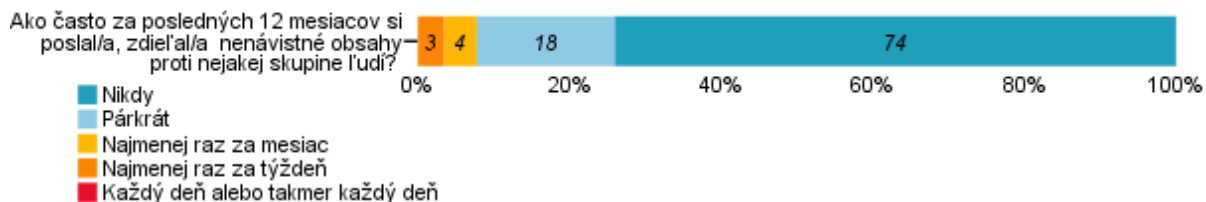
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

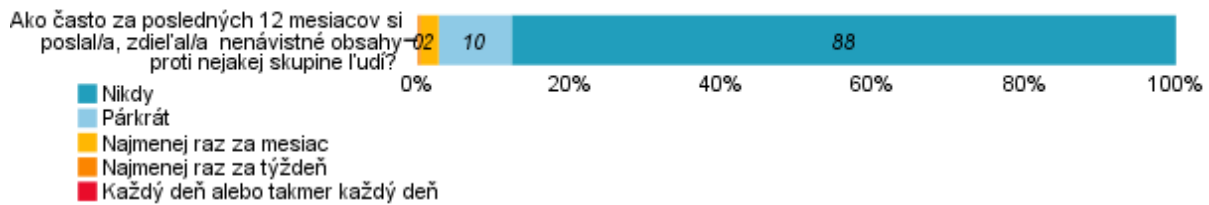
pohlavie: chlapci

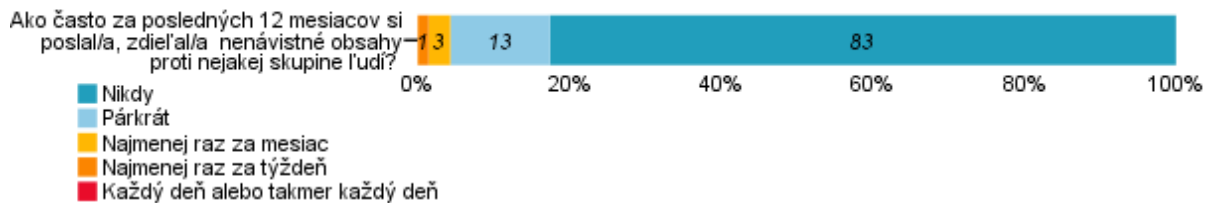
$U(N_{\text{dievčatá}} = 699, N_{\text{chlapci}} = 721) = 204898,000, Z = -9,374, p = 0,000$

PODĽA VEKU

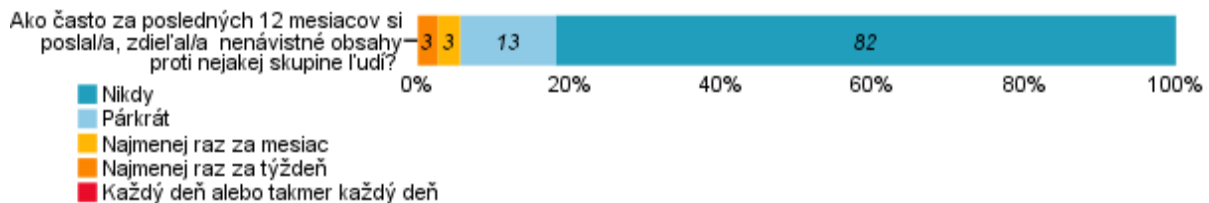
vek: 11-12

vek: 13-14

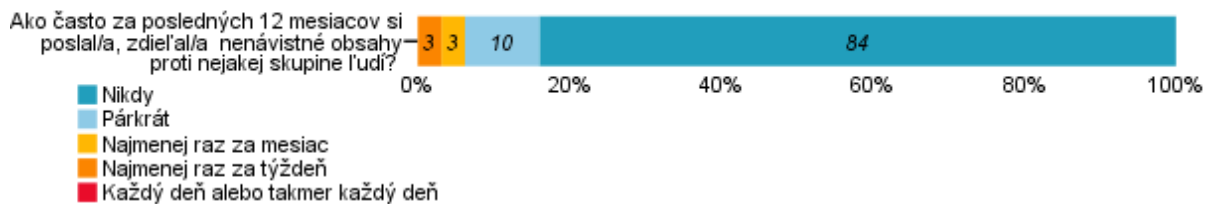
vek: 15-17

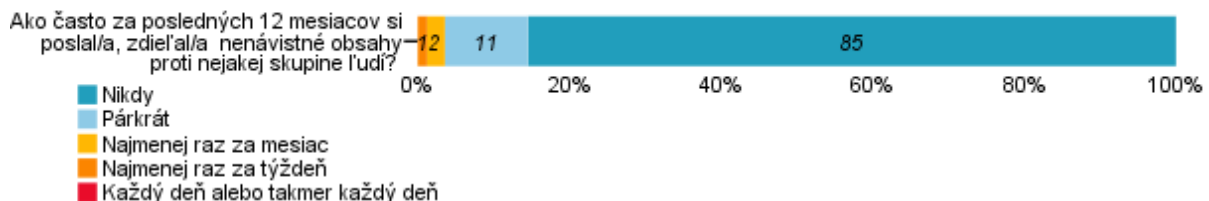
$H(N_{11-12} = 292, N_{13-14} = 350, N_{15-17} = 573) = 5,369, df = 2, p = 0,068$

PODĽA REGIÓNU

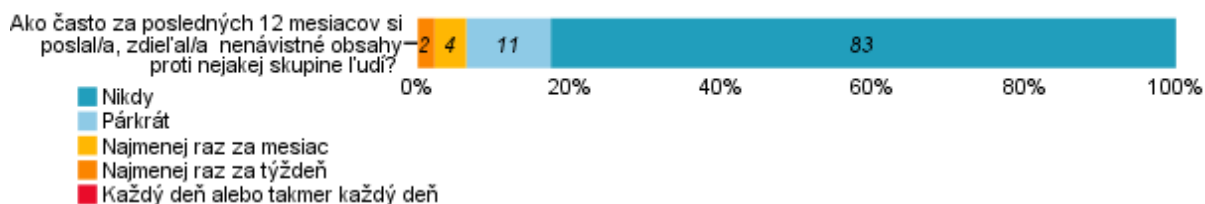
oblasť SR: BA

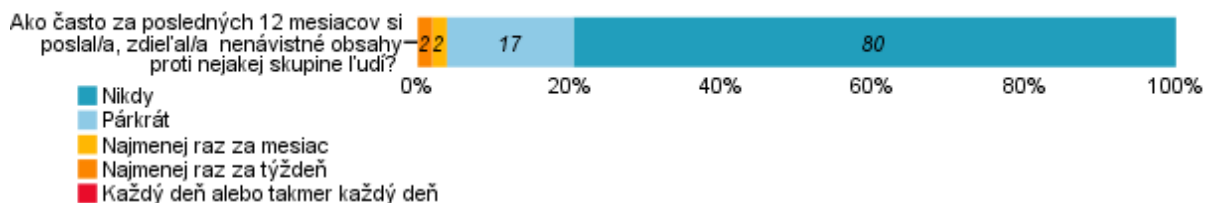
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

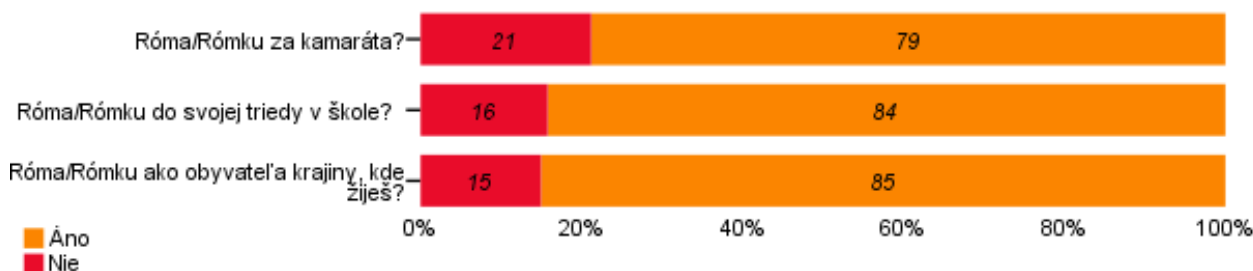
oblasť SR: východ

$H(NBA = 225, Nzápad = 420, Nstred = 360, Nvýchod = 366) = 4,717, df = 3, p = 0,194$

Bol/a by si ochotný/á prijať Róma/Rómku ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta?

CELÁ SKUPINA

Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: (N 1385), pričom 218 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 52 možnosť „radšej nechcem povedať“.

Do svojej triedy v škole: (N 1374), pričom 236 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 45 možnosť „radšej nechcem povedať“.

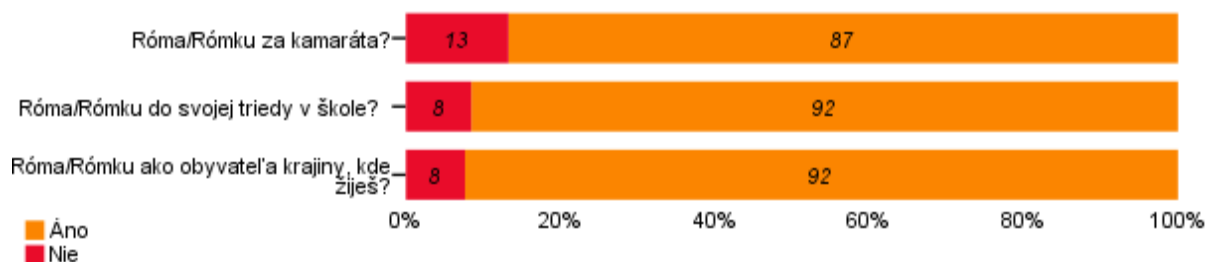
Za kamaráta: (N 1260), pričom 344 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 51 možnosť „radšej nechcem povedať“.

IDENTIFIKÁCIA DIFERENCIÁCIÍ VZHLĀDOM NA DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

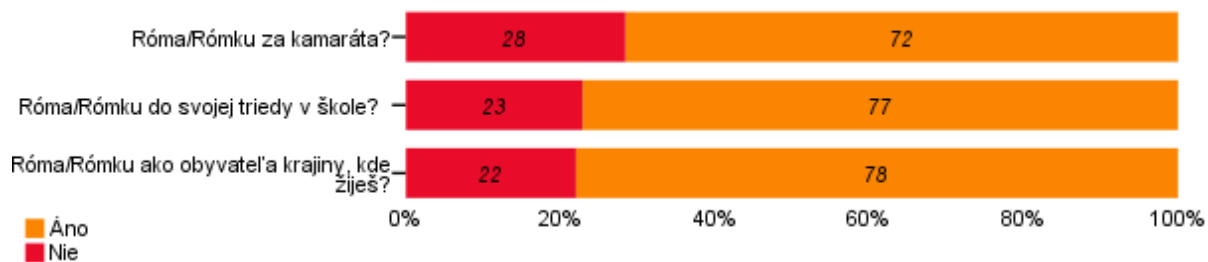
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

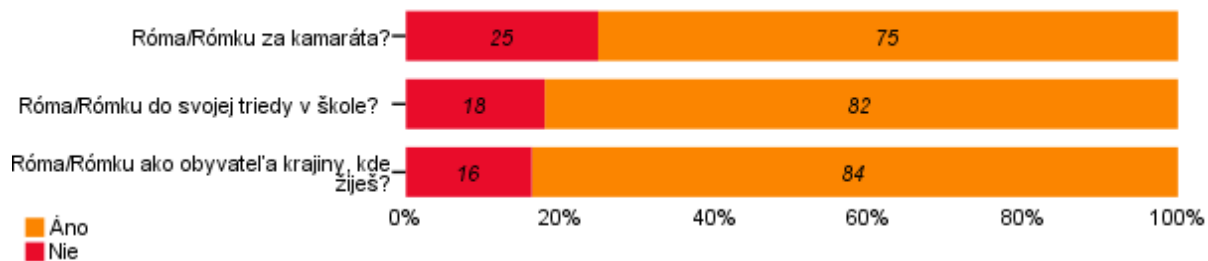
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(1) = 56,320, p = 0,000$

Do svojej triedy v škole: $X^2(1) = 53,540, p = 0,000$

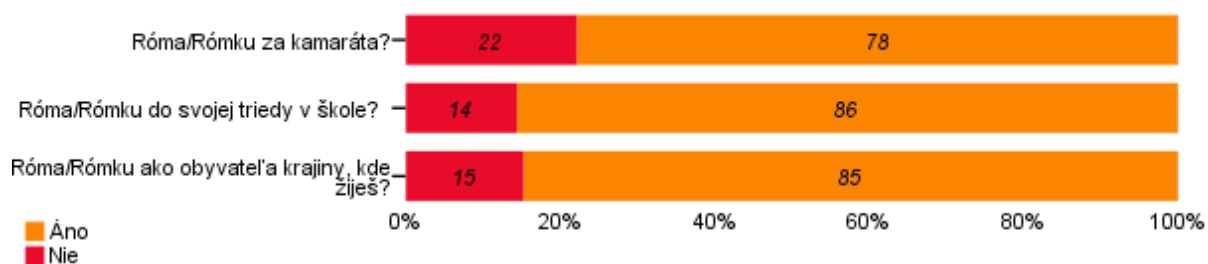
Za kamaráta: $X^2(1) = 43,100, p = 0,000$

PODĽA VEKU

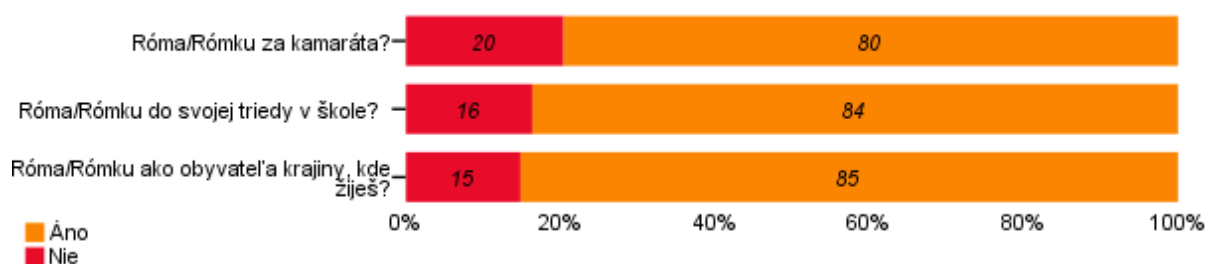
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

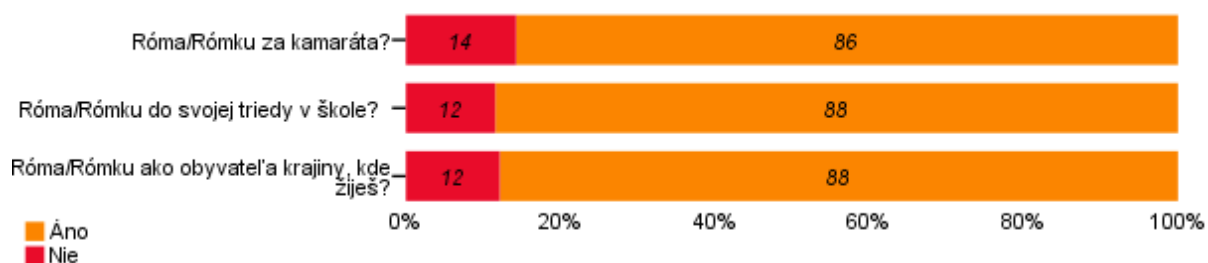
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(2) = 0,320, p = 0,853$

Do svojej triedy v škole: $X^2(2) = 1,510, p = 0,470$

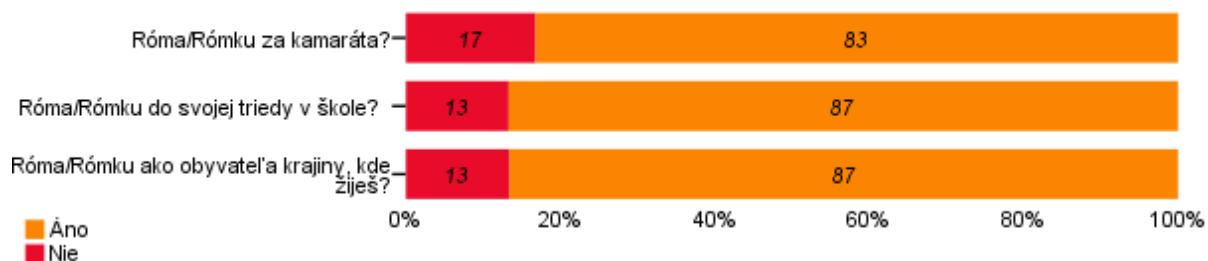
Za kamaráta: $X^2(2) = 2,020, p = 0,365$

PODĽA REGIÓNU

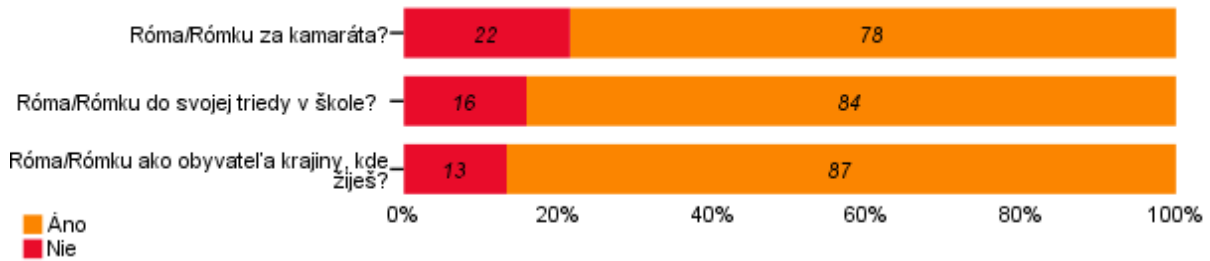
oblasť SR: BA

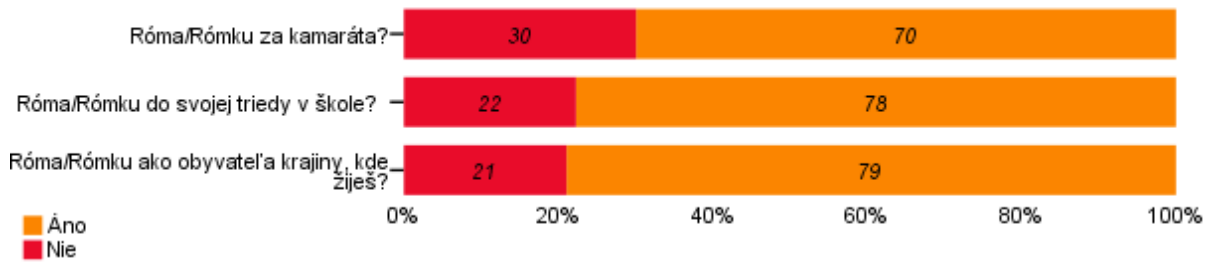
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

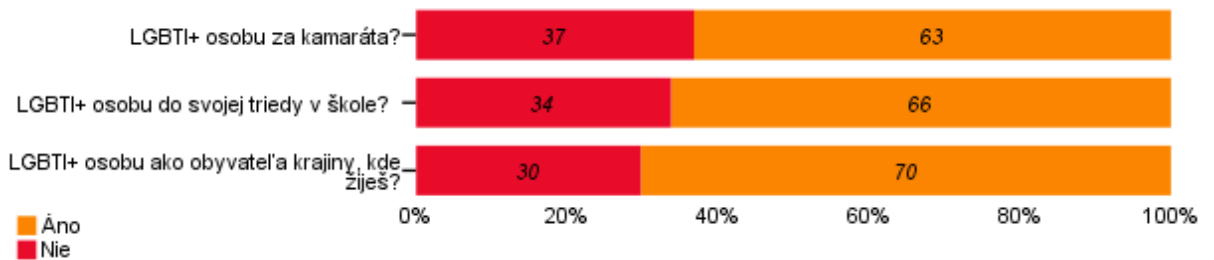
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(3) = 13,190, p = 0,004$

Do svojej triedy v škole: $X^2(3) = 16,070, p = 0,001$

Za kamaráta: $X^2(3) = 25,980, p = 0,000$

Bol/a by si ochotný/á prijať osobu LGBTI+ ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta?

CELÁ SKUPINA

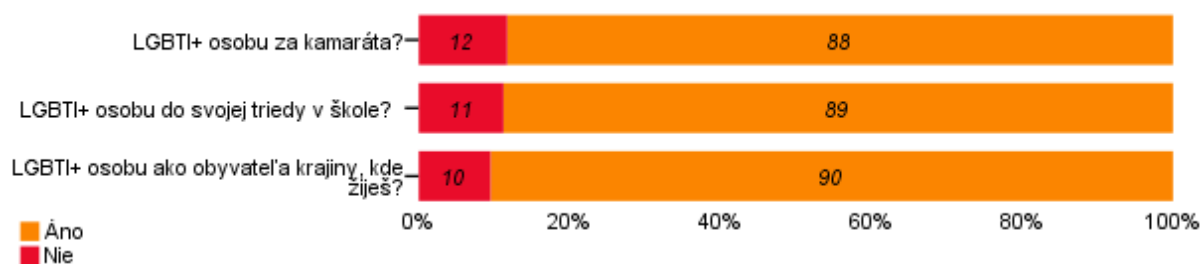
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: (N 1385), pričom 176 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 53 možnosť „radšej nechcem povedať“.

Do svojej triedy v škole: (N 1374), pričom 204 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 52 možnosť „radšej nechcem povedať“.

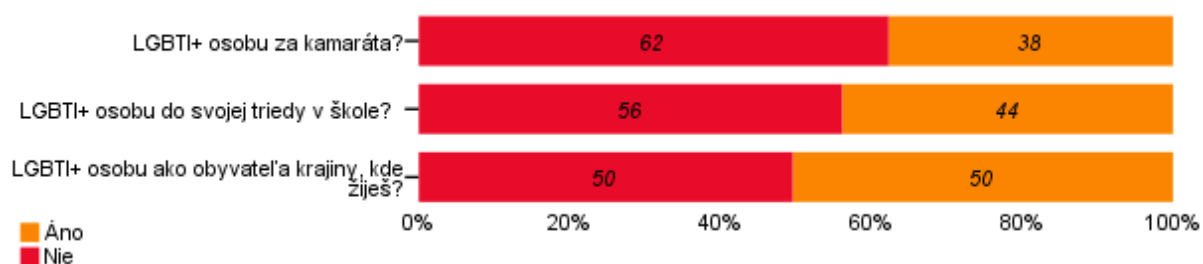
Za kamaráta: (N 1260), pričom 259 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 57 možnosť „radšej nechcem povedať“.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

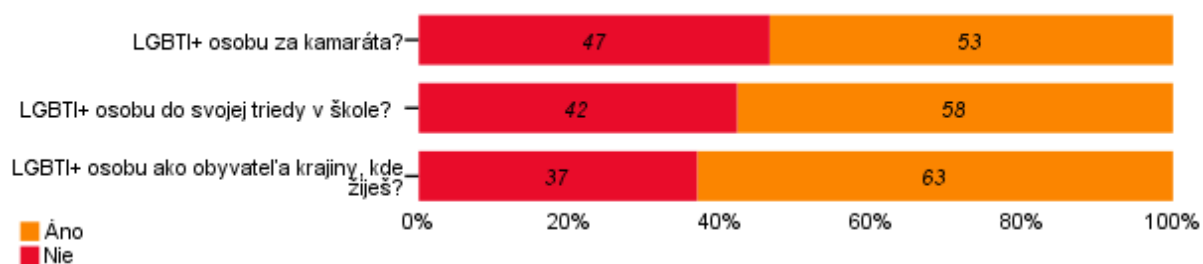
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(1) = 273,280, p = 0,000$

Do svojej triedy v škole: $X^2(1) = 314,755, p = 0,000$

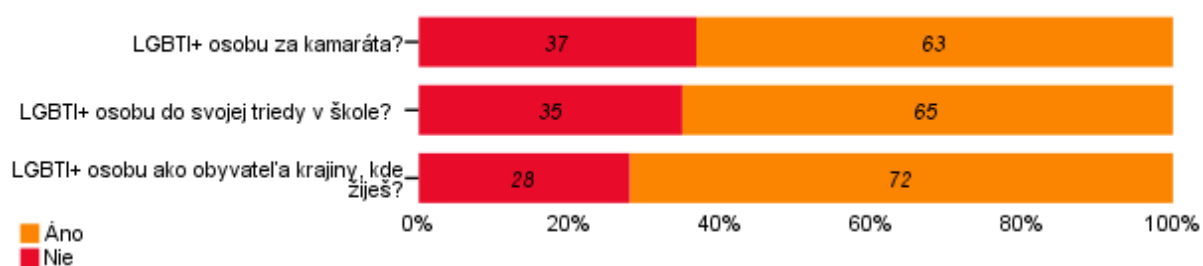
Za kamaráta: $X^2(1) = 367,532, p = 0,000$

PODĽA VEKU

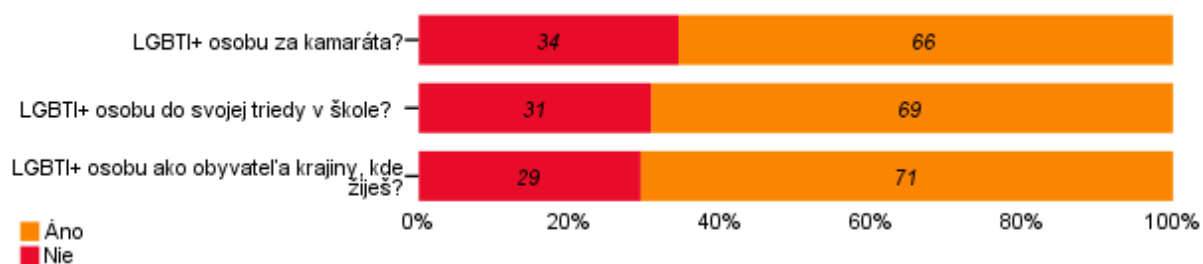
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

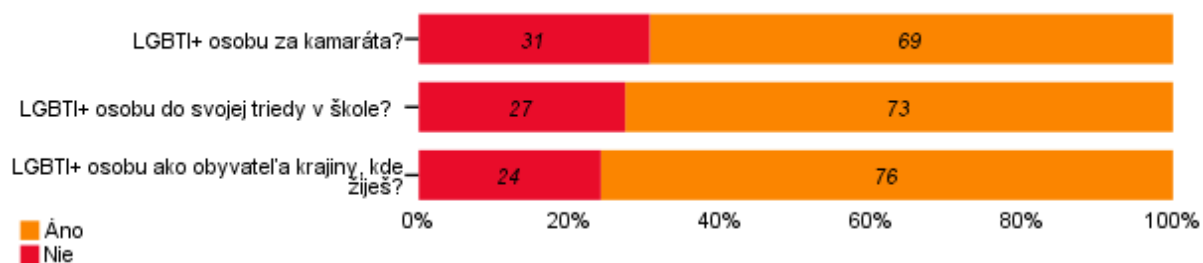
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(2) = 6,608, p = 0,037$

Do svojej triedy v škole: $X^2(2) = 10,620, p = 0,005$

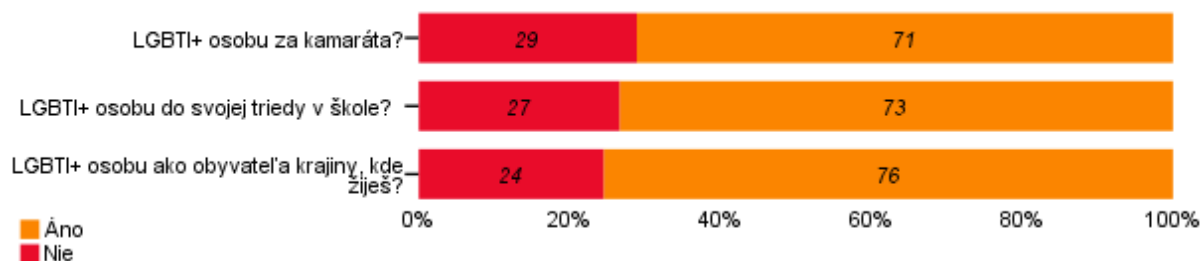
Za kamaráta: $X^2(2) = 10,904, p = 0,004$

PODĽA REGIÓNU

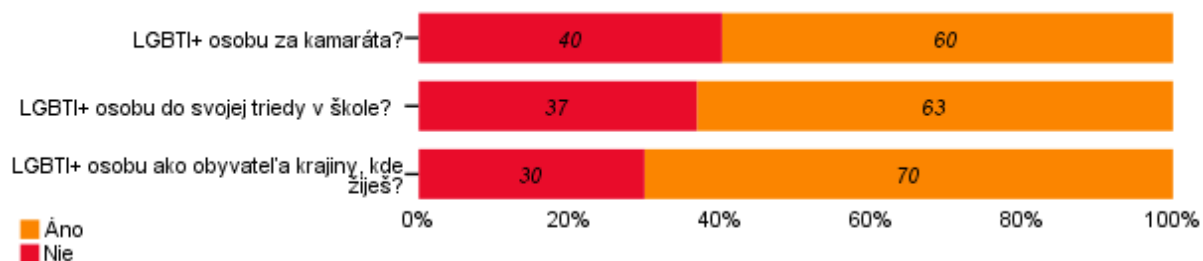
oblasť SR: BA

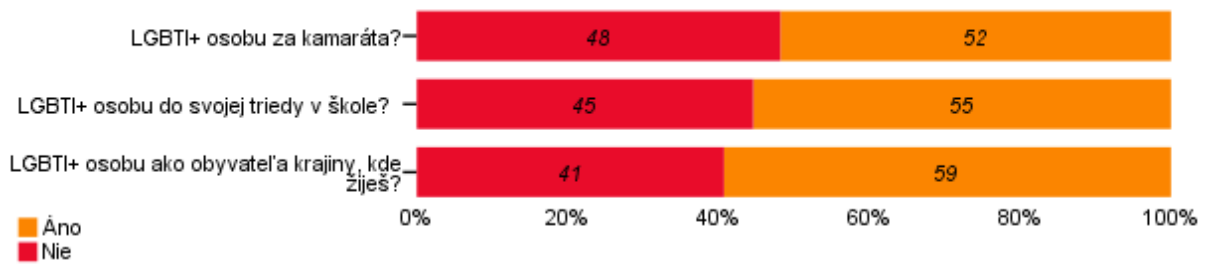
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

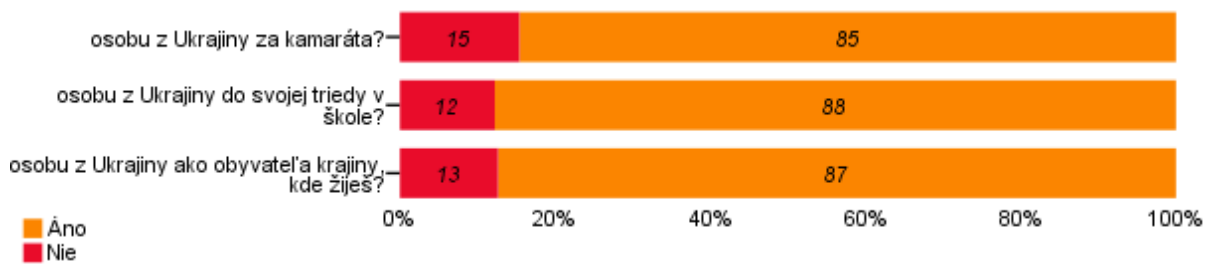
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(3) = 29,693, p = 0,000$

Do svojej triedy v škole: $X^2(3) = 34,045, p = 0,000$

Za kamaráta: $X^2(3) = 34,889, p = 0,000$

Bol/a by si ochotný/á prijať osobu z Ukrajiny ako obyvateľa krajiny, kde žiješ?, do svojej triedy v škole?, za kamaráta?

CELÁ SKUPINA

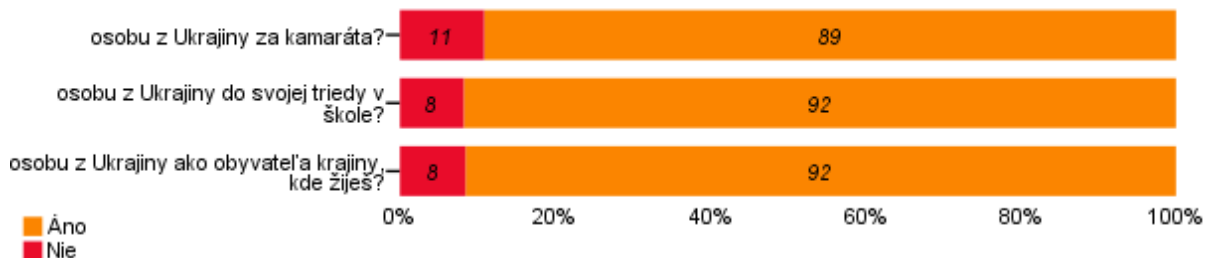
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: (N 1385), pričom 187 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 47 možnosť „radšej nechcem povedať“.

Do svojej triedy v škole: (N 1374), pričom 189 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 46 možnosť „radšej nechcem povedať“.

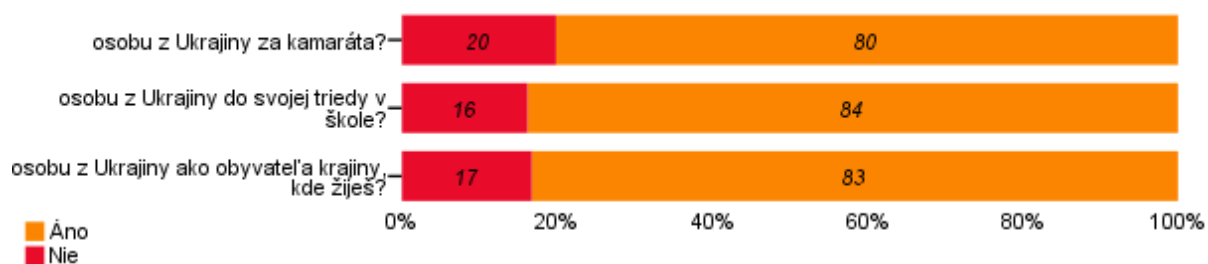
Za kamaráta: (N 1260), pričom 245 respondentov si vybralo možnosť „neviem“ a 47 možnosť „radšej nechcem povedať“.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

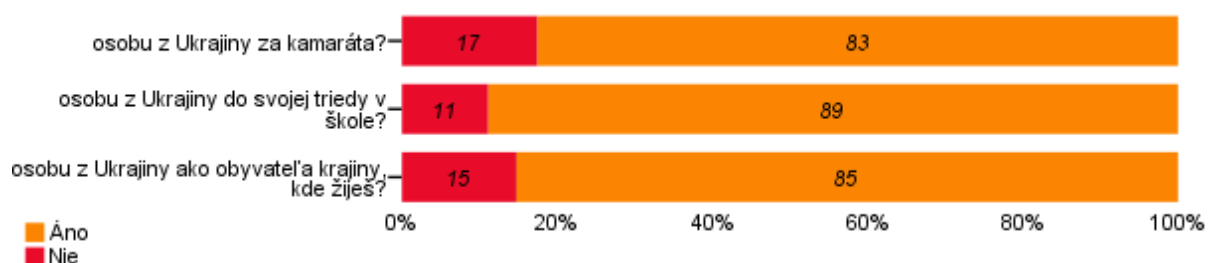
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(1) = 21,962, p = 0,000$

Do svojej triedy v škole: $X^2(1) = 21,029, p = 0,000$

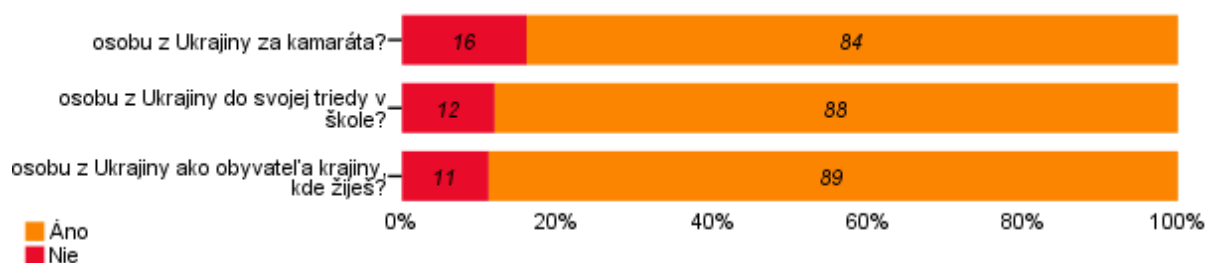
Za kamaráta: $X^2(1) = 21,254, p = 0,000$

PODĽA VEKU

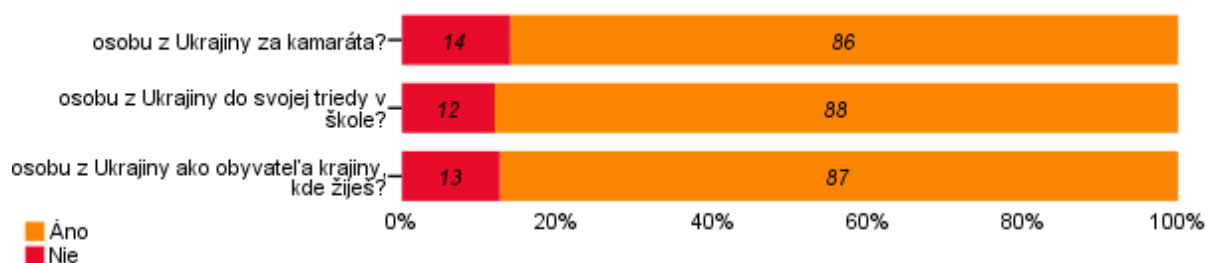
vek: 11-12

vek: 13-14

vek: 15-17

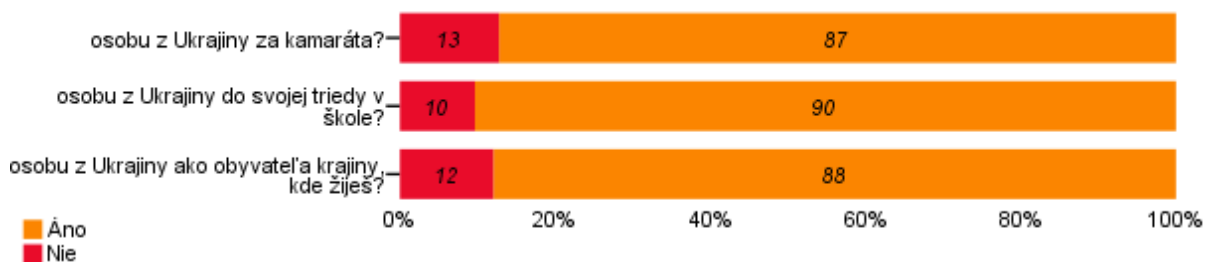
Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(2) = 1,809, p = 0,405$

Do svojej triedy v škole: $X^2(2) = 0,143, p = 0,931$

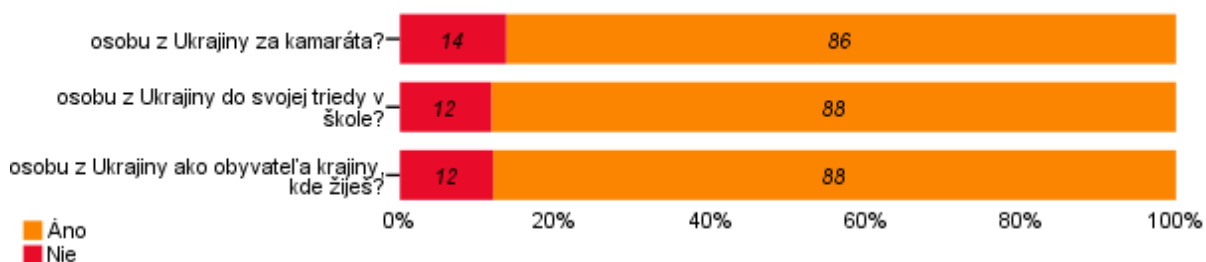
Za kamaráta: $X^2(2) = 1,880, p = 0,391$

PODĽA REGIÓNNU

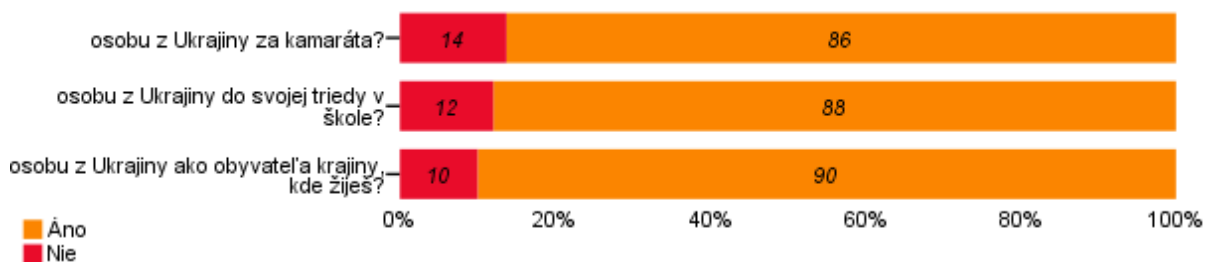
oblasť SR: BA

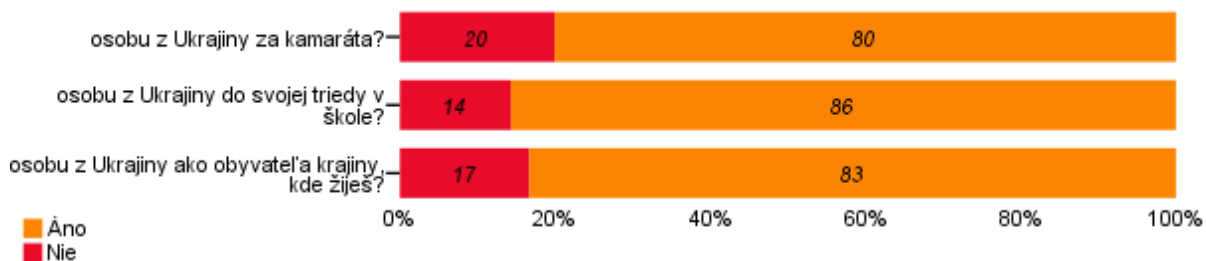
oblasť SR: západ

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

Ako obyvateľa krajiny, kde žijem: $X^2(3) = 7,529, p = 0,057$

Do svojej triedy v škole: $X^2(3) = 2,972, p = 0,396$

Za kamaráta: $X^2(3) = 8,200, p = 0,042$

HLAVNÉ ZISTENIA

- Deti a mladí vo veku 11 – 17 rokov sa na internete najčastejšie stretávajú s nenávisťnými obsahmi cielenými na LGBTI+ skupinu ľudí, po ktorej nasledujú Rómovia, Rusi a Ukrajinci. V oveľa menšej miere sú to Migranti, Židia a Moslimovia. Vo frekvencii minimálne raz za týždeň až denne sú zistenia nasledovné: LGBTI+ (36 %), Rómovia (20 %), Rusi (17 %), Ukrajinci (17 %), migranti (9 %), Židia (8 %), a Moslimovia (6 %) respondentov.
- Nenávisťným prejavom sú častejšie vystavení chlapci a mladí vo veku 13+.
- Nenávisťné obsahy voči LGBTI+ skupine (39 %) a Rusom (20 %) boli najčastejšie na strednom Slovensku, voči Rómom v Bratislave (15 %), Ukrajincom (19 %) a migrantom (12 %) na západnom Slovensku.
- Celkovo 11 % detí a mladých aktívne vyhľadávalo na internete stránky alebo články, ktoré šíri nenávisťné obsahy voči skupinám ľudí. Takáto aktivita je častejšia medzi chlapcami (13 %) ako dievčatami (8 %) a vo vekovej skupine 13+ (12 %) v porovnaní so skupinou vo veku 11 – 12 rokov (6 %) a je bez rozdielu vo vzťahu k regiónom.
- Najčastejšie emócie, ktoré respondenti pociťovali pri kontakte s nenávisťnými obsahmi, boli smútok (21 %), hnev (20 %), nenávisť (17 %) a hanba (15 %). Reakcia v zmysle túžby vyhnúť sa ľuďom sa objavila u 6 % detí - vo všetkých prípadoch častejšie dievčatá ako chlapci. Z kontaktu s nenávisťným obsahom malo zábavu 4 % detí –častejšie chlapci ako dievčatá. Smútok, hnev, hanbu, túžbu vyhnúť sa ľuďom ale aj zábavu deklarovali častejšie mladí vo veku 15 – 17 rokov. Hnev ako reakcia bol častejší v Bratislavskom kraji a na západnom Slovensku, smútok a poníženie na západnom Slovensku.
- Až 31 % detí deklarovalo, že necítili nič – viac chlapcov (40 %) ako dievčat (21 %), viac detí vo veku 13 – 14 rokov.
- Celkovo 2 % detí posielala, zdieľala nenávisťné obsahy minimálne raz za týždeň, častejšie chlapci (3 %) ako dievčatá (necelé 1 %). Medzi vekovými skupinami a regiónmi sa pri tejto položke nepreukázali štatisticky významné rozdiely.
- Celkovo 21 % detí by nechcelo Róma/Rómku za kamaráta, 16 % za spolužiaka, 15 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie deti z východného Slovenska a chlapci ako dievčatá.
- Celkovo 37 % detí by nechcelo LGBTI+ osobu za kamaráta, 34 % za spolužiaka, 30 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie mladšie deti, deti z východného Slovenska a chlapci ako dievčatá.
- Celkovo 15 % detí by osobu z Ukrajiny za kamaráta, 12 % za spolužiaka, 13 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie deti z východného Slovenska a chlapci ako dievčatá.

ZHRNUTIE

Vzhľadom na množstvo času, ktorý deti a mladí trávia v online priestore, a množstvo ich interakcií s rôznymi mediálnymi obsahmi, existuje predpoklad, že sa stretávajú aj s nepriateľským, nenávisťným obsahom namiereným proti jednotlivým osobám či skupinám osôb na základe ich národnosti, náboženského presvedčenia, farby pleti, jazyka, sexuálnej orientácie a pod. Predkladaný výskum ukazuje, že deti a mladí vo veku 11 – 17 rokov sa na internete najčastejšie stretávajú s nenávisťnými obsahmi cielenými na LGBTI+ skupinu ľudí, po ktorej nasledujú Rómovia, Rusi a Ukrajinci. V oveľa menšej miere sú to Migranti, Židia a Moslimovia. Vo frekvencii minimálne raz za týždeň až denne sú

zistenia nasledovné: LGBTI+ (36 %), Rómovia (20 %), Rusi (17 %), Ukrajinci (17 %), migranti (9 %), Židia (8 %), a Moslimovia (6 %) respondentov. Čo sa týka rozdielu medzi pohlaviami, kontakt s nenávisným obsahom majú častejšie chlapci a mladí vo veku 13 – 17 rokov. Štatisticky významné rozdiely medzi regiónmi sa prejavili tak, že nenávisné obsahy voči LGBTI+ skupine (39 %) a Rusom (20 %) boli najčastejšie na strednom Slovensku, voči Rómom v Bratislave (15 %); Ukrajincom (19 %) a migrantom (12 %) na západnom Slovensku.

Kontakt s nenávisnými obsahmi môže byť náhodný, nevyžiadaný a nemusí to nič naznačovať o postojoch detí a mladých, ktorí sa s nimi stretnú. Na druhej strane, o postojoch niečo napovedá, ak daný obsah aktívne vyhľadávam. Analyzované dáta ukazujú, že vo vekovej skupine 11 – 17 rokov je 11 % detí a mladých, ktorí za posledných 12 mesiacov na internete aktívne vyhľadávali stránky alebo články, ktoré šíрили nenávisné obsahy voči skupinám ľudí. Takáto aktivita je častejšia medzi chlapcami (13 %) ako dievčatami (8 %) a vo vekovej skupine 13+ (12 %) v porovnaní so skupinou vo veku 11 – 12 rokov (6 %). Štatisticky významné rozdiely medzi regiónmi sa nepotvrdili. Popri aktívnom vyhľadávaní nenávisných obsahov svedčí o postojoch respondentov aj to, či nenávisný obsah niekomu posielajú alebo ho s niekým zdieľajú. Celkovo 2 % detí posielala, zdieľala nenávisné obsahy minimálne raz za týždeň, častejšie chlapci 3 % ako dievčatá (necele 1 %). Medzi vekovými skupinami a regiónmi sa pri tejto položke nepreukázali štatisticky významné rozdiely.

V súvislosti s rizikovým kontaktom s nenávisnými obsahmi je potrebné zistiť reakciu detí na takýto obsah. Najčastejšie emócie, ktoré respondenti pociťovali pri kontakte s nenávisnými obsahmi, boli smútok (21 %), hnev (20 %), nenávisť (17 %) a hanba (15 %). Reakcia v zmysle túžby vyhnúť sa ľuďom sa objavila u 6 % detí - vo všetkých prípadoch častejšie dievčatá ako chlapci. Z kontaktu s nenávisným obsahom malo zábavu 4 % detí – častejšie chlapci ako dievčatá. Smútok, hnev, hanbu, túžbu vyhnúť sa ľuďom ale aj zábavu deklarovali častejšie mladí vo veku 15 – 17 rokov. Hnev ako reakcia bol častejší v Bratislavskom kraji a na západnom Slovensku, smútok a poníženie na západnom Slovensku. Zaujímavé zistenie je, že až 31 % detí deklarovalo, že necítili nič – viac chlapcov (40 %) ako dievčat (21 %), viac detí vo veku 13 – 14 rokov (38 %) ako detí vo veku 11 – 12 (30 %) a mladých vo veku 15 – 17 rokov (28 %).

Hoci kontakt s nenávisným obsahom sme zisťovali vo vzťahu k viacerým typom skupín ľudí, konkrétne postoje sme analyzovali len vo vzťahu k Rómom, LGBTI+ osobám a Ukrajincom. Viedlo nás k tomu na jednej strane zastúpenie v spoločnosti a tiež aktuálna situácia – vojnoví utečenci z Ukrajiny na Slovensku a LGBTI+ komunita, ktorej médiá venovali viac pozornosti po tragickej strelbe na Zámockej ulici v Bratislave s dvomi obeťami z tejto komunity. Postoje sa merali nepriamo cez súhlas s tvrdeniami, či by konkrétnu osobu chceli za kamaráta, spolužiaka alebo obyvateľa svojej krajiny. Najviac negatívnych odpovedí bolo spojených s LGBTI+ komunitou. Celkovo 37 % detí by nechcelo LGBTI+ osobu za kamaráta, 34 % za spolužiaka, 30 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie mladšie deti, deti z východného Slovenska a skôr chlapci ako dievčatá. Celkovo 21 % detí by nechcelo Róma/Rómku za kamaráta, 16 % za spolužiaka, 15 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie deti z východného Slovenska a chlapci ako dievčatá. Celkovo 15 % detí by osobu z Ukrajiny za kamaráta, 12 % za spolužiaka, 13 % za obyvateľa svojej krajiny – častejšie deti z východného Slovenska a chlapci ako dievčatá.

ANALÝZA PSYCHOLOGICKÝCH A SOCIÁLNYCH PREMENNÝCH

Podobne ako v roku 2021 a 2022 sme pre hlbšie pochopenie správania a prežívania detí a mládeže na Slovensku zaradili do dotazníkovej batérie aj viaceré výskumné nástroje a položky, ktoré hovoria o psychologických a sociálnych fenoménoch v ich životoch. Detí a mladých ľudí sme sa pýtali otázky prislúchajúce k nasledujúcim témam: emocionálne problémy; problémy s pozornosťou a hyperaktivitou; vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking); sebaúcta (self esteem); pocit bezpečia a prijatia doma; pocit bezpečia a prijatia v škole; sociálna fóbia; šťastie; depresia a osamelosť. I keď názvy niektorých tém, ako napríklad depresívna nálada či sociálna fóbia, ktoré sme zisťovali, evokujú psychiatrickú diagnózu, výsledky nemôžeme považovať za určenie diagnózy z viacerých príčin. Naším cieľom nebolo stanovenie medicínskej diagnózy jednotlivcov vo výskume, ale výskumný pohľad na celú populáciu detí a mladých ľudí na Slovensku. Masový spôsob zberu v triedach ani neumožňoval komplexný prístup s klinickým pozorovaním a rozhovorom. Aby sme zachytili viacero tém, do testovej batérie sme vybrali škály, ktoré sú výrazne kompaktné, typicky išlo o cca. 4 – 5 položiek. Výsledok vnímame skôr ako vyjadrenie istého smerovania či jednoduchý skrining. Takisto škály poslúžia na ďalšiu analýzu v spojitosti s rizikovými faktormi, ako napríklad šikanovanie, návykové látky alebo rizikové sexuálne správanie.

Viaceré škály sme prebrali z projektu EUKids Online, pretože boli v Európe aj na Slovensku už viackrát overené. Ďalšie škály sme vybrali v kontexte zámeru zisťovať oblasť duševného zdravia, na ktorú aktuálna situácia v spoločnosti môže mať dopad. Ide o celosvetovo rešpektované výskumné nástroje.

V textoch jednotlivé témy vždy predstavíme, uvedieme výsledok, porovnanie na základe veku, pohlavia a geografickej oblasti na Slovensku. Výsledky tiež využijeme na spomenutú analýzu v spojitosti s vybranými rizikovými aktivitami detí a mládeže.

EMOCIONÁLNE PROBLÉMY

Škála zisťujúca emocionálne problémy pochádza z projektu EU Kids Online a na Slovensku bola použitá v reprezentatívnom výskume v roku 2018 a v rokoch 2021 a 2022. Tvorí ju 5 položiek, ktoré odzrkadľujú širokú škálu emocionálnych ťažkostí, s ktorými sa deti a mládež môžu stretnúť. Ide o nasledovné položky:

- Často si robím starosti a mám obavy.
- V niektorých situáciách som nervózny/a, ľahko strácam sebadôveru.
- Často ma bolí hlava, brucho alebo mi je zle.
- Často som nešťastný/á, smutný/á alebo mi je do plaču.
- Bojím sa mnohých vecí a ľahko sa vyľakám.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, pričom tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 616-krát. Otázky sme položili všetkým respondentom vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,84, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite škály.

Priemerná hodnota emocionálnych problémov bola 1,894 (SD – štandardná odchýlka = 0,748). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte emocionálnych problémov odpoveďou najbližšou k položke „trochu platí“. Až 11,4 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a 1,4 % (25) participantov uviedlo vo všetkých 5 položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako závažné emocionálne problémy.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s výskytom emocionálnych problémov slabou pozitívny vzťah ($r = 0,080^{**}$). V skupine 9 – 10-ročných boli priemerné emocionálne problémy 1,749 (SD = 0,608). Vo veku 11 – 12 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 1,846 (SD = 0,736). Vo veku 13 – 14 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 1,880 (SD = 0,749). A vo veku 15 – 17 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 1,961 (SD = 0,782). Teda čím vyšší vek, tým vyššia miera výskytu emocionálnych problémov (ANOVA $F = 4,845$ (df 3), $p = 0,002$).

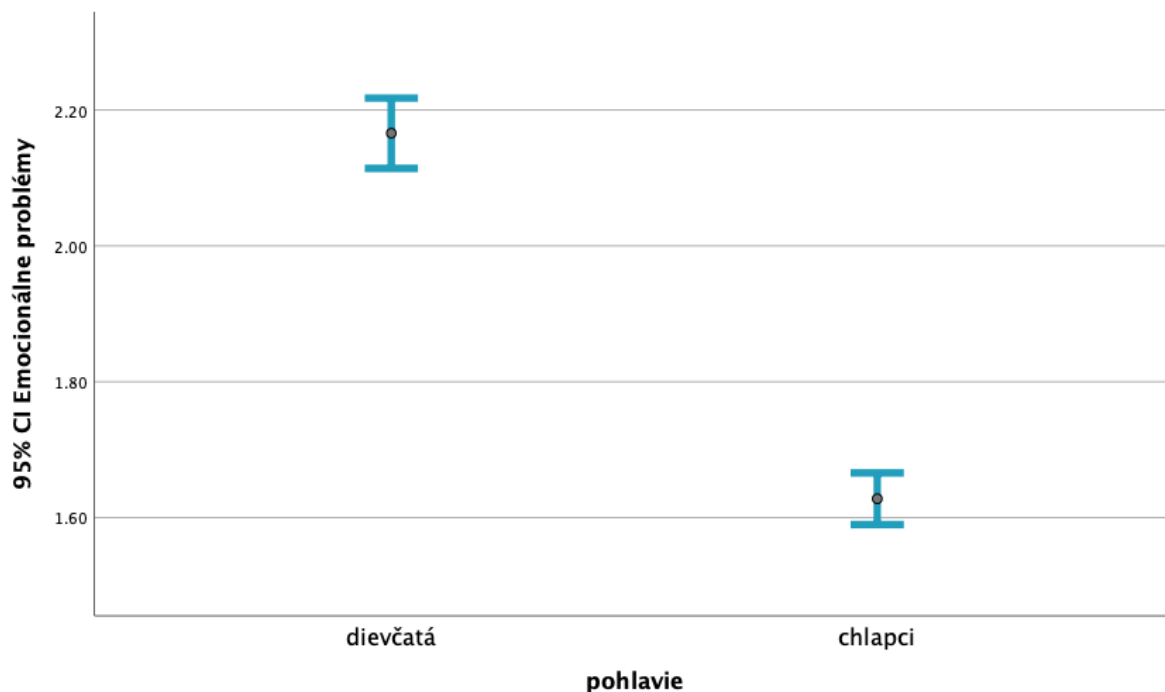
Chlapci a dievčatá sa líšili v úrovni výskytu emocionálnych problémov. Dievčatá vykazovali významne vyššiu mieru výskytu emocionálnych problémov ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je veľký (Cohenove $d = 0,77$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami vo výskyte emocionálnych problémoch.

	chlapci		dievčatá		t(1028)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,628	0,590	2,166	0,793	16,509	>0,00	0,77

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Výskyt emocionálnych problémov medzi dievčatami a chlapcami

Nezistili sme rozdiely v emocionálnych problémoch v porovnaní oblastami SR (BA, západ, stred, východ) – (ANOVA $F = 7,315$ (df 3), $p > 0,00$).

PROBLÉMY S POZORNOSŤOU

Problémy s pozornosťou a sústredením patria medzi veľmi časté ťažkosti, s ktorými sa stretávajú deti a mladí ľudia, frekventovane najmä v spojení so školou a štúdiom. Výskumný nástroj „Problémy s pozornosťou“ pochádza z projektu EU Kids Online a bol na Slovensku použitý v reprezentatívnom výskume v roku 2018 a roku 2021 a 2022. Tvoria ho iba dve 2 položky, ktoré odzrkadľujú problémy s pozornosťou, s ktorými sa deti a mládež môžu stretnúť:

- Som nepokojný/á, nevydržím dlhšie zostať v kľude.
- Často som roztržitý/á a je pre mňa ťažké sa sústrediť.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-stupňovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri oboch položkách spolu 151-krát. Otázky sme položili všetkým respondentom vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,728, čo hovorí o akceptovateľnej vnútornej konzistencii dotazníka.

Priemerná hodnota v dotazníku „problémy s pozornosťou“ bola 1,895 (SD = 0,836). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte problémov s pozornosťou odpoveďou najbližšou k „trocha platí“. Až 16,6 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a 4,0 % (72) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako závažné problémy s pozornosťou.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s problémami s pozornosťou slabo pozitívny vzťah $r = 0,071^{**}$.

Medzi vekovými skupinami (9 – 11; 11 – 12; 13 – 14; 15 – 17) sme namerali signifikantný rozdiel - ANOVA $F = 3,075$, $df(3)$, $p = 0,027$.

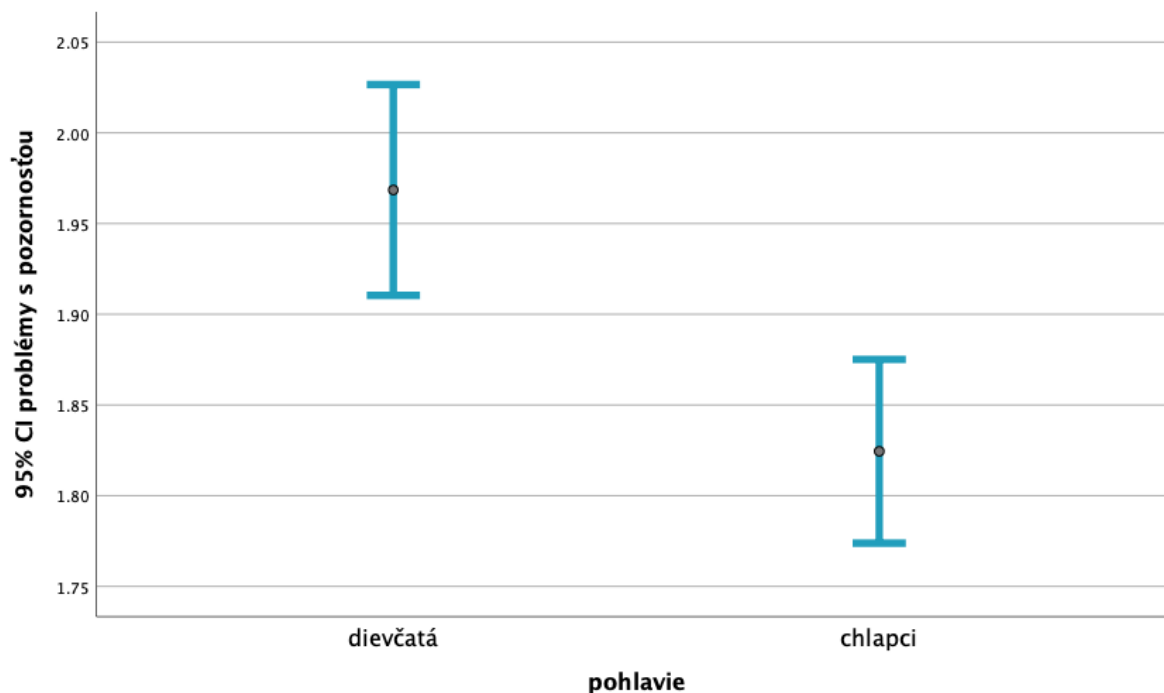
V úrovni problémov s pozornosťou sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali vyššiu mieru problémov s pozornosťou ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove $d = 0,17$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v problémoch s pozornosťou.

	chlapci		dievčatá		t(1809)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Problémy s pozornosťou	1,825	0,78	1,969	0,883	3,675	0,00	0,17

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Výskyt problémov s pozornosťou medzi dievčatami a chlapcami.

Nezistili sme rozdiely v problémoch s pozornosťou medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) – ANOVA $F = 1,397$, $df (3)$, $p = 0,242$.

VYHLADÁVANIE INTENZÍVNYCH ZÁŽITKOV

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) je psychologický konštrukt, ktorý môžeme preložiť aj ako vyhľadávanie vzrušenia. Táto osobnostná vlastnosť je definovaná hľadaním rôznych nových, komplexných a intenzívnych pocitov a skúseností a ochotou podstúpiť fyzické, sociálne, právne alebo finančné riziká kvôli takejto skúsenosti.

Ochota riskovať nie je podstatnou súčasťou fenoménu vyhľadávania intenzívnych zážitkov (sensation seeking). Vyhľadávanie vzrušujúcich pocitov nemožno výlučne stotožňovať s rizikovým správaním. Mnoho vecí, ktoré „hľadači senzácií“ robia, nie je riskantných. Ak však riziko existuje, je často ignorované, minimalizované alebo tolerované a môže dokonca zvýšiť pozitívne vzrušenie pri činnostiach, ktoré sú rizikové (Zuckerman, 2009). Výskumný nástroj zisťujúci vyhľadávanie intenzívnych zážitkov pochádza z projektu EU Kids Online. Tvoria ho iba dve 2 položky, ktoré odzrkadľujú tendenciu vyhľadávať intenzívne zážitky:

- Robím nebezpečné veci pre zábavu.
- Robím vzrušujúce veci, aj keď sú nebezpečné.

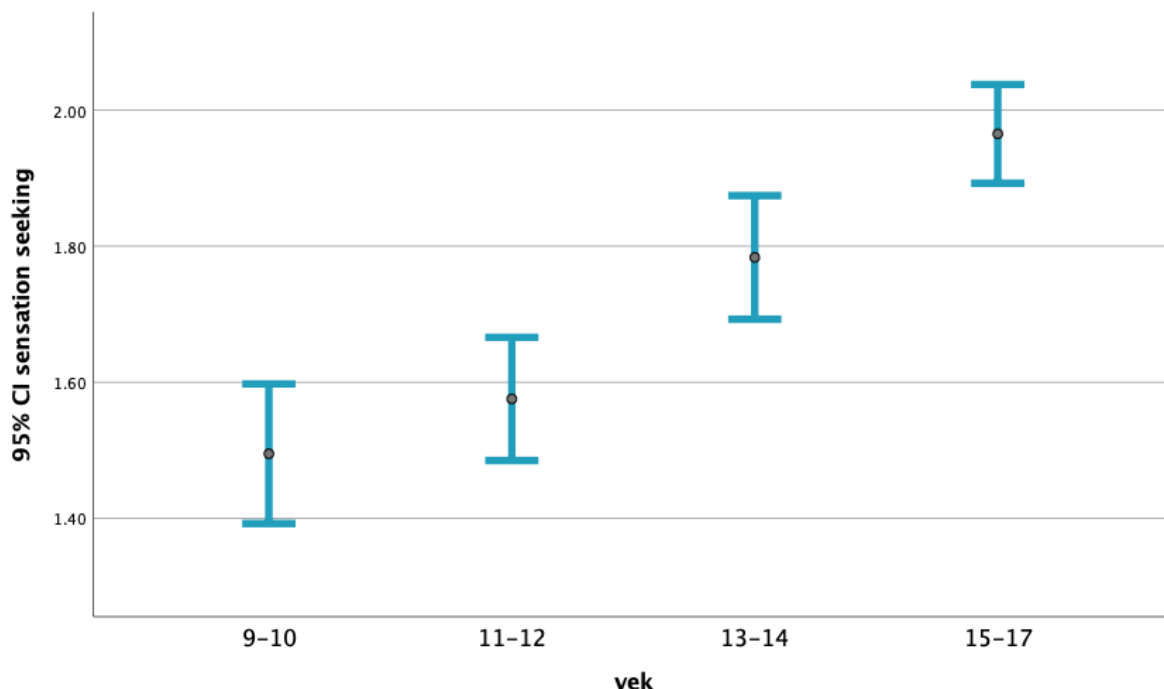
Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti si mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri oboch položkách spolu 221-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,874, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite nástroja.

Priemerná hodnota vyhľadávania intenzívnych zážitkov bola 1,802 (SD = 0,911). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte vyhľadávania intenzívnych zážitkov odpoveďou najbližšou k „trocha platí“. Až 17,1 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac a 6 % (108) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako výrazné vyhľadávanie intenzívnych zážitkov.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s vyhľadávaním intenzívnych zážitkov slabo pozitívny vzťah ($r = 0,201^{**}$). V skupine 9 – 10-ročných bola priemerná hodnota vyhľadávania intenzívnych zážitkov 1,495 (SD = 0,732). Medzi 11 – 12-ročnými bola priemerná hodnota 1,576 (SD = 0,684). V skupine 13 – 14-ročných bola priemerná hodnota 1,784 (SD = 0,910). A vo veku 15 – 17 rokov bola priemerná hodnota 1,965 (SD = 0,950). Teda čím vyšší vek, tým vyššia miera vyhľadávania intenzívnych zážitkov – ANOVA $F = 17,519$ (df 3), $p > 0,00$. Konkrétne hodnoty sú prezentované v grafe.

Výskyt vyhľadávania intenzívnych zážitkov v rámci vekových skupín

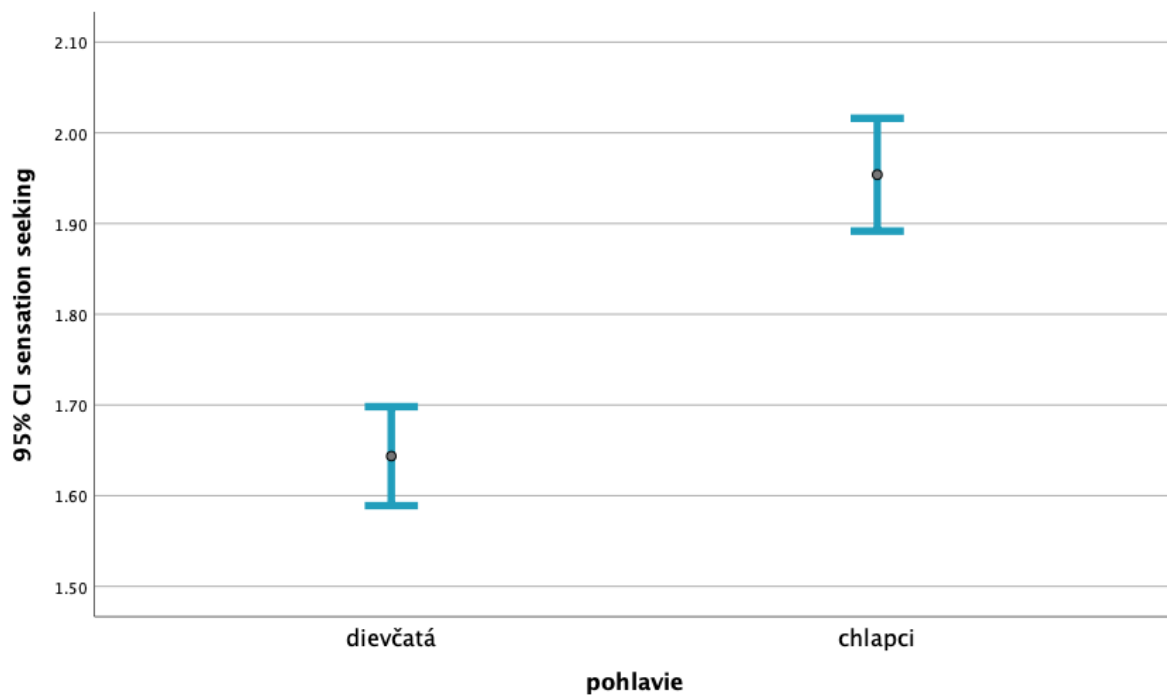
V úrovni vyhľadávania intenzívnych zážitkov sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali významne nižšiu mieru vyhľadávania intenzívnych zážitkov ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove $d = 0,35$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov

	chlapci		dievčatá		t(1807)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
vyhľadávanie intenzívnych zážitkov	1,954	0,961	1,644	0,828	-7,345	>0,00	0,35

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Výskyt vyhľadávania intenzívnych zážitkov medzi chlapcami a dievčatami

Zistili sme tiež mierne rozdiely vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) – ANOVA $F= 1,214$ (df 3), $p=0,225$.

SEBAÚCTA

Sebaúcta (angl. Self Esteem) je subjektívne hodnotenie vlastnej hodnoty. Sebaúcta zahŕňa presvedčenie o sebe (napríklad „som nemilovaný“, „som hoden“), ako aj emocionálne stavy, ako sú triumf, zúfalstvo, pýcha a hanba (Hewitt, 2009). Škála zisťujúca sebaúctu pochádza z projektu EU Kids Online. Tvoria ju 5 položiek, ktoré odzrkadľujú širokú škálu oblastí týkajúcich sa vlastnej hodnoty detí a mládeže na Slovensku. Ide o nasledovné položky:

- Je pre mňa ľahké držať sa svojich cieľov a dosiahnuť ich.
- Som presvedčený/á, že si dokážem poradiť s neočakávanými problémami.
- Dá sa povedať, že dokážem zvládnuť nové situácie.
- Ak sa veľmi snažím, dokážem vyriešiť väčšinu problémov.
- Ak mám problémy, zvyčajne prídem na to, čo mám robiť.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-stupňovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, pričom tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 823-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,869, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej konzistencii.

Priemerná hodnota sebaúcty bola 2,525 (SD = 0,817). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojej sebaúcte odpoveďou medzi trochu platí a dosť platí. Až 34,4

% participantov odpovedalo na úrovni „dost' platí“ a viac ako 5 % (92) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysokú úroveň sebaúcty.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje so sebavedomím slabo pozitívny vzťah ($r = 0,183^{**}$). V skupine 9 – 10-ročných bolo sebavedomie na úrovni 2,286 (SD = 0,858). Vo veku 11 – 12 rokov bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,396 (SD = 0,814). Vo veku 13 – 14 rokov bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,456 (SD = 0,805). A vo veku 15 – 17 rokov bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,650 (SD = 0,803). Teda čím vyšší vek, tým vyššie sebavedomie.

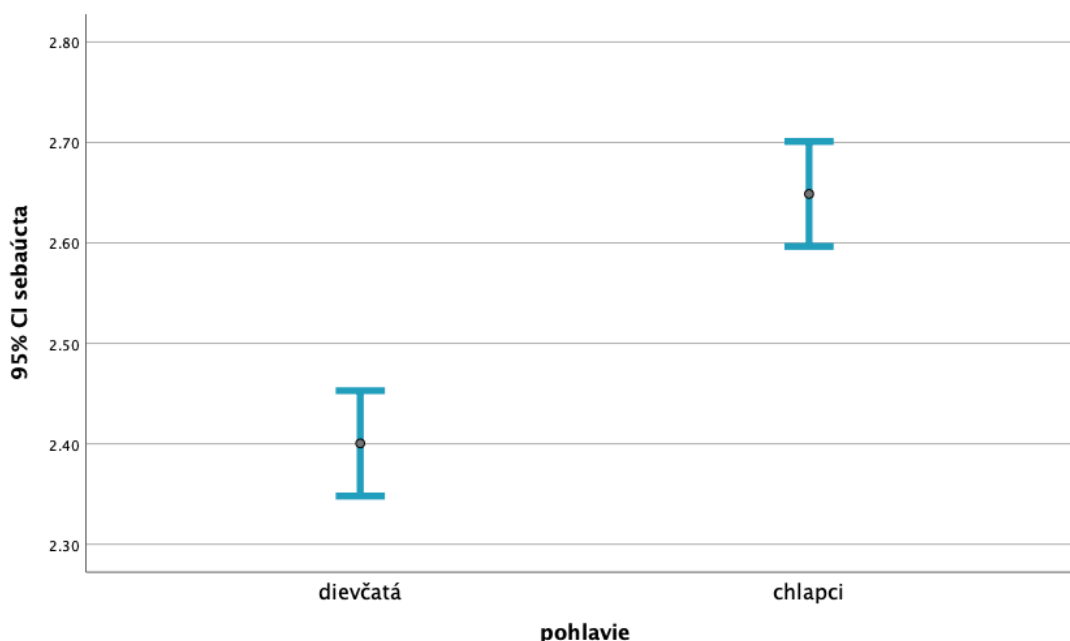
Dievčatá vykazovali nižšie sebavedomie ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove $d = 0,31$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sebaúcte

	chlapci		dievčatá		t(1832)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sebaúcta	2,649	0,807	2,400	0,808	-6,584	>0,00	0,31

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sebaúcte

V úrovni sebaúcty detí a dospelých neexistuje rozdiel medzi oblasťami Slovenska (BA, západ, stred, východ).

POCIT BEZPEČIA A PRIJATIA DOMA

Pocit bezpečia doma je subjektívne prežívanie podpory, prijímania a bezpečného prostredia vo svojom domácom rodinnom prostredí. Nástroj zisťujúci pocit bezpečia doma pochádza z projektu EU Kids Online. Tvoria ho iba 3 položky, ktoré odzrkadľujú vnímanie podpory a bezpečnosti v domácom rodinnom prostredí. Ide o nasledovné položky:

- Keď hovorím, niekto počúva, čo chcem povedať.

- Moja rodina sa mi skutočne snaží pomôcť.
- Doma sa cítim v bezpečí.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých troch položkách spolu 390-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,790, čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu bezpečia doma bola 3,15 (SD = 0,834). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojom pociťovaní bezpečia doma odpoveďou medzi „dosť platí“ a „úplne“ platí. Až 73,1 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac ako 26 % (471) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysoký pocit bezpečia a podpory v domácom prostredí.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov nevykazuje s pocitom bezpečnosti doma žiadny vzťah. V úrovni pocitu bezpečia doma sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali nižší pocit bezpečia doma ako chlapci. Veľkosť účinku je však malá (Cohenove d = 0,184). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pociťovaní bezpečia doma

	chlapci		dievčatá		t(1811)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sebaúcta	3,226	0,822	3,073	0,839	-3,926	0,000	0,184

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

V úrovni vnímaného bezpečia a prijatia doma detí a dospelých neexistuje rozdiel medzi oblasťami Slovenska (BA, západ, stred, východ).

POCIT BEZPEČIA A PRIJATIA V ŠKOLE

Pocit bezpečia a prijatia v škole je subjektívne prežívanie podpory, prijatia a bezpečného školského prostredia. Dotazník zisťujúci pocit bezpečia a prijatia v škole pochádza z projektu EU Kids Online. Tvorí ho 5 položiek, ktoré odzrkadľujú vnímanie podpory a bezpečnosti v školskom prostredí, dobrých vzťahov so spolužiakmi a učiteľmi. Ide o nasledovné položky:

- Cítim, že patríam do mojej školy.
- V škole sa cítim bezpečne.
- Iní žiaci/študenti sú milí a ochotní pomáhať.
- Učiteľom na mne záleží.
- V škole je aspoň jeden učiteľ, za ktorým môžem ísť, keď mám problém.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto

možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 1267-krát. Zaujímavé, že na položku: „Učiteľom na mne záleží.“ odpovedalo 21 % (406) participantov, že nevie. V položke: „V škole je aspoň jeden učiteľ, za ktorým môžem ísť, keď mám problém.“ odpovedalo 11,6 % (224) participantov, že nevie. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,842, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu bezpečia v škole bola 2,402 (SD = 0,862). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojom pocite bezpečia v škole odpoveďou medzi „trochu platí“ a „dosť platí“. Až 30,2 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac ako 4,4 % (78) participantov uviedlo vo všetkých piatich položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysoký pocit bezpečia a podpory v školskom prostredí.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov nevykazuje s pocitom bezpečia a prijatia v škole významný vzťah. V úrovni pocitu bezpečia a prijatia v škole sa chlapci a dievčatá líšili iba minimálne. Nezistili sme rozdiely v pocite bezpečia a prijatia v škole medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ).

STRACH ZO SOCIÁLNYCH INTERAKCIÍ (SOCIÁLNA FÓBIA)

Sociálna úzkostná porucha (Social anxiety disorder – SAD), tiež nazývaná sociálna fobia, je dlhodobý a zdruvujúci strach zo sociálnych situácií. Jedinci so sociálnou úzkostnou poruchou (SAD) prejavujú značné a trvalé obavy alebo obavy z jednej alebo viacerých sociálnych alebo výkonnostných situácií (Americká psychiatrická asociácia, 2013). Väčšina jednotlivcov zažije v určitom okamihu svojho života sociálnu úzkosť, ale pre ľudí so SAD tieto príznaky môžu mať škodlivý vplyv na ich život (napr. na ich vzdelanie, kariéru, rodinu, vzťahy a priateľstvá) (Aderka et al., 2012).

Dotazník, ktorý sme použili, je adaptáciou známeho a často používaného dotazníka Short Social Phobia Scale (SPS-6) a Social Interaction Anxiety scale (SIAS-6) autorov Peters a kol. (2012). Použili sme preklad dotazníka Social Interaction Anxiety scale (SIAS-6) s tým, že sme nepoužili položku, ktorá sa týkala sociálnej interakcie v práci. Náš výsledný dotazník tvorí 5 položiek, ktoré odzrkadľujú vnímanie strachu zo sociálnych situácií. Ide o nasledovné položky:

- Je pre mňa ťažké pozeráť sa ľudom do očí, keď s nimi hovorím.
- Znepokojí ma, keď vonku stretnem niekoho z mojich známych.
- Som nervózn/a, keď sa mám sám / sama baviť len s jedným človekom.
- Robí mi problém hovoriť s inými ľuďmi.
- Je pre mňa ťažké dať najavo, keď s niekým nesúhlasím.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 5-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „skôr neplatí“, „ani neplatí, ani platí“, „skôr platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 772-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 11 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,834, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota sociálnej fóbie bola 2,017 (SD = 0,996). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti vo vnímaní sociálnej fóbie odpoveďou „skôr neplatí“. Celkovo 5,8 % participantov uviedlo vo všetkých položkách „skôr platí“, 1,1 % (17) uviedlo vo všetkých položkách „úplne platí“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

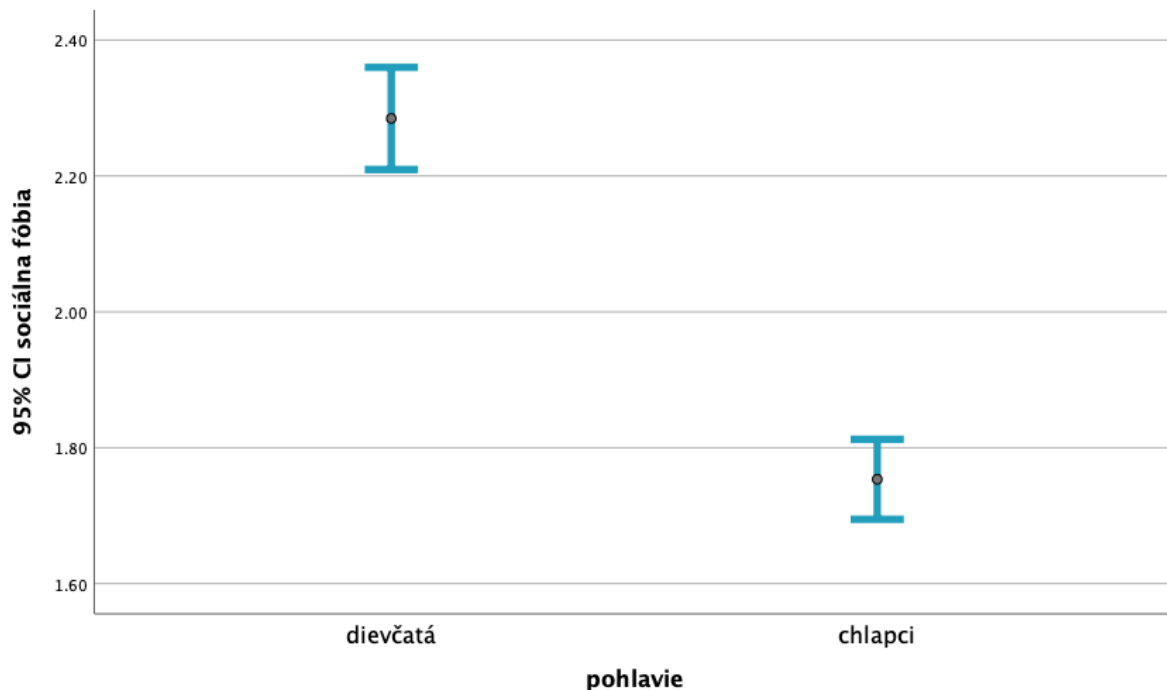
Vek participantov vykazuje so sociálnou fóbiou slabý pozitívny vzťah ($r = 0,054^*$). V úrovni sociálnej fóbie sa chlapci a dievčatá líšili. Dievčatá vykazovali vyššiu sociálnu fóbiu ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove $d = 0,554$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sociálnej fóbií.

	chlapci		dievčatá		t(895)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sociálna opora od priateľov	1,753	0,841	2,285	1,067	10,934	>0,00	0,554

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sociálnej fóbií.

Nezistili sme rozdiely v prejavoch sociálnej fóbie medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ).

POCIT ŠŤASTIA A ŽIVOTNEJ SPOKOJNOSTI

Pojem šťastie sa používa v kontexte mentálnych alebo emocionálnych stavov vrátane pozitívnych alebo príjemných emócií od spokojnosti po intenzívnu radosť. Používa sa aj v kontexte životnej spokojnosti, subjektívnej pohody (well-being) a rozkvetu (Anand, 2016). Na zistenie pocitu šťastia a životnej spokojnosti sme sa inšpirovali metodikou Happiness – satisfaction od autorov Joseph, et al. (2004). Originálna škála má 6 položiek – 3 pozitívne a 3 negatívne formulované. Použili sme pozitívne položky a jednu negatívnu, ktorú sme otočili – preformulovali do pozitívnej podoby. (Som celkovo spokojný/á so svojim životom). Táto položka sa používa aj na meranie životnej spokojnosti. Celkovo sme teda použili 4 položky, ktoré majú nasledovné znenie:

- Som celkovo spokojný/á so svojim životom.

- Celkovo sa cítim šťastný/á.
- Som rád/a, že som taký/á, aký/á som.
- Život ma teší.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“; „trochu platí“; „veľmi platí“; „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých štyroch položkách spolu 647-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,924, čo hovorí o vynikajúcej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu šťastia a životnej spokojnosti bola 2,870 (SD = 0,966). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti na otázky o pocite šťastia a spokojnosti odpoveďou „veľmi platí“. Celkovo 24,5 % (434) participantov uviedlo vo všetkých položkách „úplne platí“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

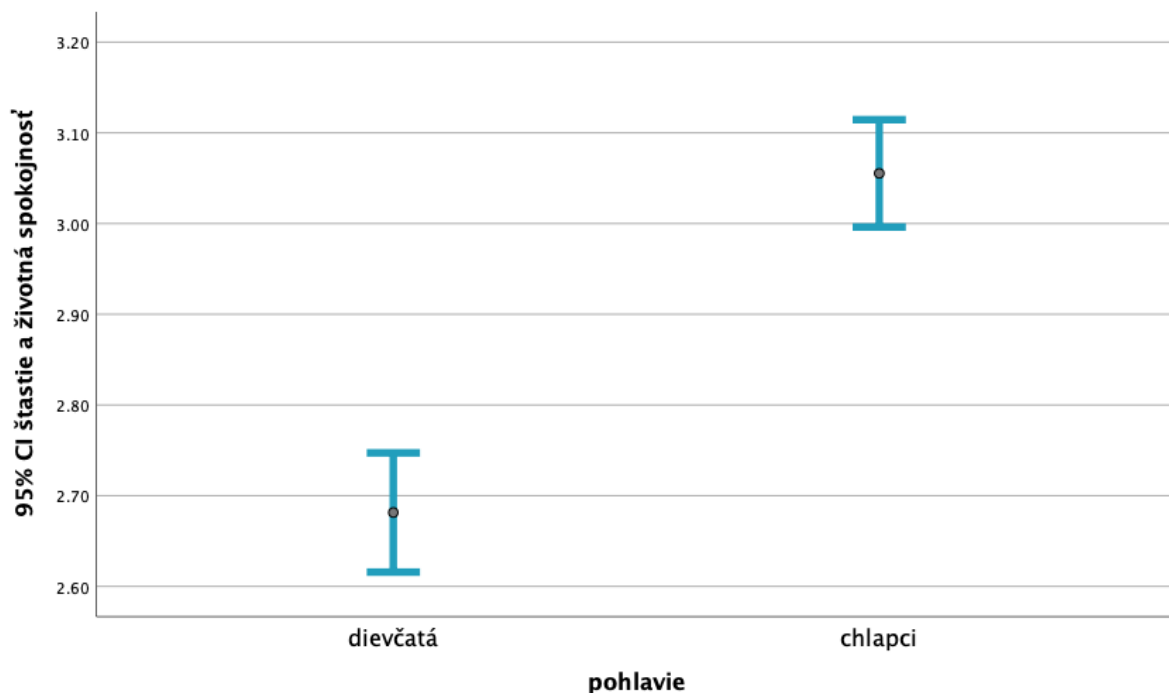
Vek participantov vykazuje s pocitom šťastia a životnej spokojnosti ($r = -0,140^{**}$) slabý negatívny vzťah. Vo veku 9 – 10 rokov bol pocit šťastia a životnej spokojnosti na úrovni 3,192 (SD = 0,830). Vo veku 11 – 12 rokov bol pocit šťastia a životnej spokojnosti na úrovni 3,061 (SD = 0,937). Vo veku 13 – 14 rokov bol pocit šťastia a životnej spokojnosti na úrovni 2,765 (SD = 0,984). A vo veku 15 – 17 rokov bol pocit šťastia a životnej spokojnosti na úrovni 2,764 (SD = 0,992). Teda čím vyšší vek, tým menej prežívaného pocitu šťastia a životnej spokojnosti. V pocite šťastia sa lišili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali menej pocitov šťastia ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je malá (Cohenove $d = 0,394$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

	chlapci		dievčatá		t(1047)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	3,055	0,902	2,682	0,993	-8,302	>0,00	0,394

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

Nezistili sme rozdiely v pocite šťastia medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ).

DEPRESÍVNA NÁLADA

Depresívne poruchy sú spojené s depresívnou náladou alebo so stratou potešenia a sú sprevádzané ďalšími kognitívnymi, behaviorálnymi alebo neurovegetatívnymi príznakmi, ktoré významne ovplyvňujú schopnosť jednotlivca fungovať (ICD 11, 2021). Depresívna nálada je často charakterizovaná smútkom, podráždenosťou, otupenosťou alebo prázdnotou. Na zistenie depresívnej nálady sme použili známu Kendelovu škálu depresívnej nálady (1982). Ide o 4-položkový dotazník zachytávajúci emocionálny stav depresívnej nálady v posledných mesiacoch. Ide o nasledovné položky:

- Cítil/a som sa nešťastne alebo smutne.
- Budúcnosť sa mi zdala beznádejná.
- Cítil/a som sa napäto alebo nervózne.
- Veľmi som sa trápil/a pre niektoré veci.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 3-položkovej škále: „vôbec“, „trochu“, „veľmi“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých štyroch položkách spolu 809-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,849, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka. Priemerná hodnota depresívnej nálady bola 1,803 (SD = 0,631). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti na otázky o ich depresívnej nálade odpoveďou „trochu“. Celkovo 3,6 % (111) participantov uviedlo vo všetkých položkách „veľmi“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s depresívnou náladou slabý pozitívny vzťah ($r = 0,199^{**}$). Vo veku 9 – 10 rokov bola depresívna nálada na úrovni 1,584 (SD = 0,573). Vo veku 11 – 12 rokov bola depresívna nálada na úrovni 1,645 (SD = 0,602). V skupine 13 – 14-ročných bola depresívna nálada na úrovni 1,805 (SD = 0,629). A vo veku 15 – 17 rokov bola depresívna nálada na úrovni 1,903 (SD = 0,634). Teda čím vyšší vek, tým viac depresívnej nálady.

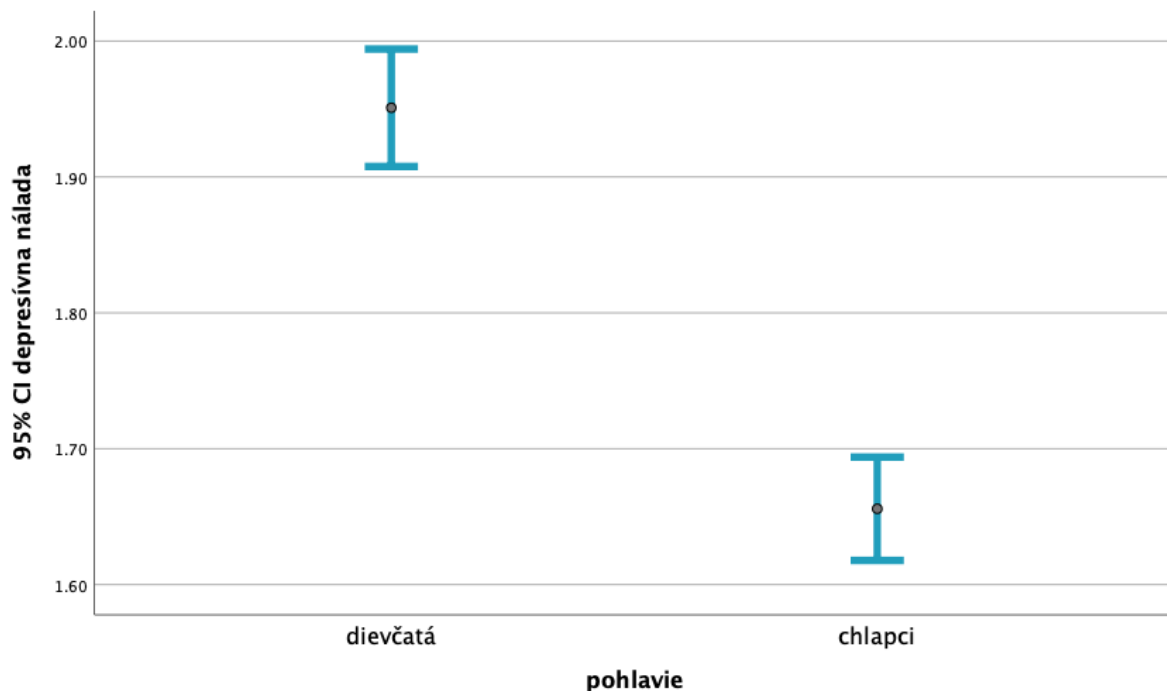
V depresívnej nálade sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali viac prejavov depresívnej nálady ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove $d = 0,481$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v depresívnej nálade

	chlapci		dievčatá		t(1047)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Depresívna nálada	1,656	0,574	1,951	0,650	10,067	>0,00	0,481

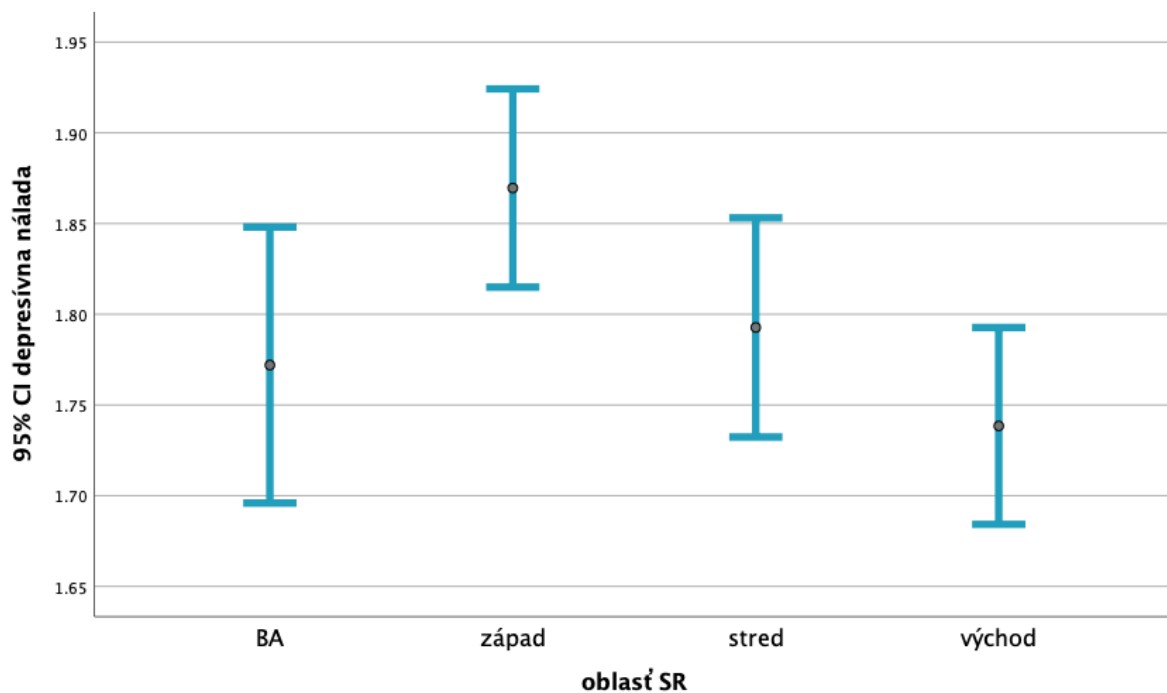
Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v depresívnej nálade

Zistili sme rozdiely v depresívnej nálade medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA $F=3,861$ (df 3), $p=0,009$. Výsledky sú prezentované v grafe.

Depresívna nálada v rámci oblastí Slovenska

OSAMELOSTĚ

V roku 2023 sme sa rozhodli pridať do psychosociálnych premenných krátky skrinigový nástroj merajúci fenomén osamelosti. Pocit osamelosti je fenomén, s ktorým sa často stretávajú odborníci pracujúci s mladými ľuďmi a tak isto sa masívne vedecky skúma (Lamers, et al. 2023; Wang, et al. 2013). Podľa U.S. Department of Health and Human Services (2023) má sociálna väzba významný vplyv na zdravie a blaho jednotlivcov, rodín a komunit. Pri meraní osamelosti vychádzame z konceptu použitého v najznámejšom nástroji UCLA Loneliness Scale (Russell, et al. 1978), ktorý ju definuje ako subjektívny pocit izolácie, nie nevyhnutne ako absenciu sociálnej interakcie. Zameriava na vnímanie jednotlivca o kvalite a kvantite jeho sociálnych vzťahov a na pocit spojenia alebo odlúčenia od ostatných. UCLA Loneliness Scale kladie otázky zamerané na to, ako často sa ľudia cítia osamelí, odstrčení alebo izolovaní od ostatných, čím sa snaží poskytnúť komplexné hodnotenie pocitu osamelosti jednotlivca. Vo výskume sme použili krátku 3-položkovú verziu dotazníka, ktorú odporúča manuál štatistického úradu Spojeného kráľovstva (Office for National Statistics, 2020).

Ide o nasledovné položky:

- Ako často máš pocit, že ti chýba spoločnosť iných ľudí?
- Ako často sa cítiš odstrčený alebo vynechaný zo spoločných aktivít?
- Ako často sa cítiš osamelý?

Na položky mohli respondenti odpovedať na 3-položkovej škále: „nikdy“, „niekedy“, „často“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých troch položkách spolu 369-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,767, čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota osamelosti bola 1,775 (SD = 0,633). Celkovo až 64.8 % (865) participantov uviedlo v dotazníku úroveň, ktorú môžeme podľa interpretačného kľúča interpretovať ako prežívanie osamelosti. Extrémnu osamelosť (skórovanie vo všetkých troch položkách na úrovni „často“) uvádza 6,3 % (121) participantov.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s osamelosťou slabý pozitívny vzťah ($r = 0,095^{**}$). Teda čím vyšší vek, tým mierne viac prežívania osamelosti.

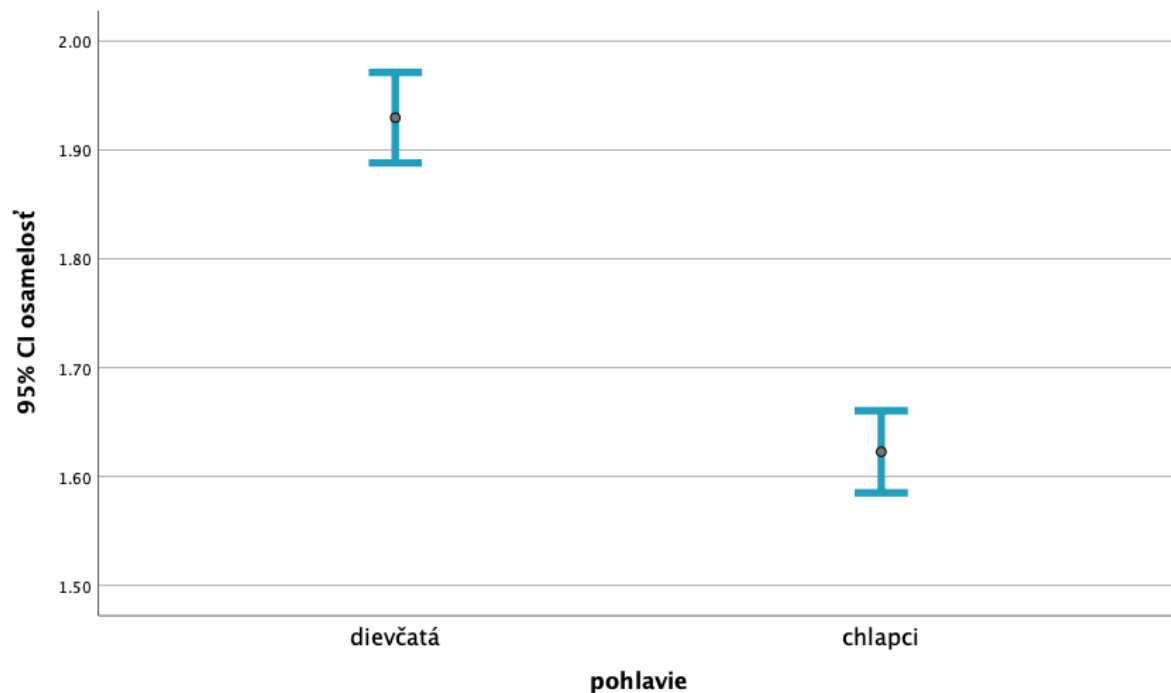
V osamelosti sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali viac prejavov osamelosti ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove $d = 0,500$). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v prežívaní osamelosti.

	chlapci		dievčatá		t(1047)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Prežívanie osamelosti	1,623	0,587	1,930	0,641	10,739	>0,00	0,500

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v prežívaní osamelosti.

Nezistili sme rozdiely v osamelosti medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ).

PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY VO VZŤAHU K RIZIKOVÉMU SPRÁVANIU

Rizikové správanie a rizikové obsahy sme porovnali so psycho-sociálnymi premennými. Medzi rizikové správanie a potenciálne rizikové obsahy sme zaradili: Skúsenosť s niečím, čo participantov nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo alebo im ublížilo; šikanovanie z pozície obete aj agresora, sexuálne obsahy, návykové látky, vyhľadávanie toxických obsahov na internete, excesívne používanie internetu. Medzi psychosociálne premenné sme vybrali: emocionálne problémy, problémy s pozornosťou, sensation seeking, sebaúctu, pocit bezpečia a prijatia doma, pocit bezpečia a prijatia v škole, sociálnu fóbiu, pocit šťastia a spokojnosti, depresívnu náladu a osamelosť.

NEGATÍVNE SKÚSENOSTI

Analyzovali sme participantov, ktorí pozitívne odpovedali na otázku: „Prihodilo sa ti za posledných 12 mesiacov niečo, čo ťa nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo, alebo ti niekto ublížil (napr. niekto ťa šikanoval, zbil, sexuálne obťažoval a pod.)?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d. V tabuľke sú uvedené rozdiely medzi deťmi a dospelými, ktorí majú skúsenosť s obsahmi, ktoré ich na internete nejakým spôsobom rozrušili, a tými, ktoré takúto skúsenosť nepriznávajú.

Rozdiely medzi participantami, ktorí uvádzajú, že majú skúsenosť s niečím, čo ich nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo alebo im ublížilo, a medzi tými, čo takú skúsenosť nemajú, v kontexte rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Bez skúsenosti		So skúsenosťou		t(1456 - 1714)	p	Cohenovo d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,760	0,697	2,300	0,821	-12,411	>0,00	0,709
Problémy s pozornosťou	1,798	0,798	2,233	0,852	-8,665	>0,00	0,527
Sensation seeking	1,722	0,867	2,083	0,980	-6,534	>0,00	0,390
Sebaúcta	2,556	0,807	2,523	0,811	0,662	0,51	0,041
Bezpečie a prijatie doma	3,253	0,789	2,870	0,900	7,620	>0,00	0,453
Bezpečie a prijatie škola	2,500	0,861	2,157	0,812	6,365	>0,00	0,410
Sociálna fóbia	1,922	0,952	2,247	1,054	-5,102	>0,00	0,323
Šťastie a spokojnosť	3,015	0,915	2,478	1,000	9,175	>0,00	0,560
Depresívna nálada	1,700	0,596	2,102	0,622	-10,613	>0,00	0,670
Osamelosť	1,679	0,606	2,045	0,608	-9,863	>0,00	0,603
Excesívne používanie internetu	1,471	0,671	1,892	0,936	-9,051	>0,00	0,517

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size),

Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Ak vezmeme do úvahy veľkosť účinku aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5), zistili sme, že deti a dospelí, ktorí majú skúsenosť s niečím, čo ich nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo alebo im ublížilo, majú oproti tým, ktorí takúto skúsenosť nemajú významne viac emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, nižší pocit šťastia a životnej spokojnosti a viac depresívnej nálady, sú

osamelejší a častejšie využívajú internet nadmerne. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v sociálnej fóbii, pocite bezpečia a prijatia v škole a sensation seeking.

ANALÝZA OBETÍ ŠIKANOVANIA

Analyzovali sme výskyt šikanovania z pohľadu obeť v kontexte psychologických a sociálnych premenných. Išlo o dve položky: „Správal sa k tebe niekto za posledných 12 mesiacov takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom?“ Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase). Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod. Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Vzťahy medzi frekvenciou skúsenosti so šikanovaním (osobne, alebo online) a rôznymi psychologickými a sociálnymi premennými prezentujeme v tabuľke.

Korelačná tabuľka skúsenosti so šikanovaním (tvárou v tvár, online) z pohľadu rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Osobne – tvárou v tvár	Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.
Emocionálne problémy	0,273**	0,181**
Problémy s pozornosťou	0,216**	0,188**
Sensation seeking	0,111**	0,152**
Sebaúcta	-0,039	-0,039
Bezpečie a prijatie doma	-0,156**	-0,149**
Bezpečie a prijatie v škole	-0,116**	-0,116**
Sociálna fobia	0,128**	0,095**
Pocit šťastia	-0,210**	0,196**
Depresívna nálada	0,279**	0,177**
Osamelosť	0,318**	0,187**
Excesívne používanie internetu	0,205**	0,200**

Poznámka: **p<0,01.

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Stredne silnú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi frekvenciou skúsenosti so šikanovaním a osamelosťou. Malú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi frekvenciou skúsenosti so šikanovaním a emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov (sensation seeking), sociálnou fóbiou (iba v offline forme), depresívnou náladou a nadmerným používaním internetu. Malú negatívnu koreláciu sme zaznamenali medzi frekvenciou skúsenosti so šikanovaním a bezpečím a prijatím doma a v škole a pocitom šťastia.

ANALÝZA AKTÉROV ŠIKANOVANIA – AGRESOROV

Analyzovali sme výskyt šikanovania z pohľadu agresora v kontexte psychologických a sociálnych premenných. Išlo o dve položky: „Ako často si za posledných 12 mesiacov takto správala/a k niekomu inému?“ Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase). Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod. Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Vzťahy medzi frekvenciou šikanovania (osobne, alebo online) a rôznymi psychologickými a sociálnymi premennými prezentujeme v tabuľke.

Korelačná tabuľka šikanovania (tvárou v tvár, online) z pohľadu rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Osobne – tvárou v tvár	Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.
Emocionálne problémy	0,100**	0,064**
Problémy s pozornosťou	0,145**	0,136**
Sensation seeking	0,205**	0,180**
Sebaúcta	0,028	0,005
Bezpečie a prijatie doma	-0,067**	-0,037**
Bezpečie a prijatie v škole	-0,037	0,069**
Sociálna fobia	0,032	0,033
Pocit šťastia	-0,090**	-0,098**
Depresívna nálada	0,141**	0,084**
Osamelosť	0,143**	0,099**
Excesívne používanie internetu	0,219**	0,177**

Poznámka: **p<0,01.

0,1 – 0,3 malá korelácia

Malú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi frekvenciou šikanovania a emocionálnymi problémami (tvárou v tvár), problémami s pozornosťou, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov (sensation seeking), depresívnou náladou (tvárou v tvár), osamelosťou (tvárou v tvár), a nadmerným používaním internetu.

ANALÝZA SEXUÁLNYCH OBSAHOV

Analyzovali sme skúsenosť detí a dospelých so sexuálnymi obsahmi prostredníctvom položky: „Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za posledný rok?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d. V tabuľke prezentujeme rozdiely v psychologických a sociálnych premenných medzi participantami, čo priznávajú vystavenie sa sexuálnym obsahom a participantami, čo nevideli sexuálne obsahy.

Rozdiely v skúsenosti so sexuálnymi obsahmi z pohľadu psychologických a sociálnych premenných

	Nevidel obsahy	sex. SD	Videl obsahy	sex. SD	t(1327- 1409)	p	Cohen d
Emocionálne problémy	1,725	0,827	1,977	0,776	-5,142	>0,00	0,341
Problémy s pozornosťou	1,747	0,793	2,001	0,847	-5,580	>0,00	0,310
Sensation seeking	1,442	0,962	2,101	0,967	13,645	>0,00	0,683
Sebaúcta	2,487	0,810	2,650	0,789	-3,699	>0,00	0,204
Bezpečie a prijatie doma	3,307	0,771	3,079	0,877	4,884	>0,00	0,276
Bezpečie a prijatie v škole	2,468	0,903	2,357	0,814	2,287	0,022	0,129
Sociálna fobia	1,906	0,978	2,045	0,985	-2,496	0,013	0,142
Pocit šťastia	3,032	0,965	2,757	0,963	5,068	>0,00	0,285

Depresívna nálada	1,640	0,606	1,916	0,613	-7,957	>0,00	0,453
Osamelosť	1,631	0,632	1,875	0,619	-7,069	>0,00	0,390
Excesívne používanie internetu	1,345	0,597	1,725	0,827	-9,214	>0,00	0,527

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size),

Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Pri vzatí do úvahy veľkosť účinku (effect size) aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5) sme zistili významné rozdiely medzi participantmi, ktorí boli vystavení sexuálnym obsahom, a participantmi, ktorí neboli vystavení sexuálnym obsahom, v premennej vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) a excesívnom používaní internetu. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v depresívnej nálahe, a osamelosti.

ANALÝZA ZASIELANIA SEXUÁLNEHO OBSAHU

Zasielanie sexuálneho obsahu sme analyzovali prostredníctvom položky „Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledných 12 mesiacov nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d. Rozdiely v rôznych psychologických a sociálnych premenných medzi participantmi, čo priznávajú zasielanie sexuálnych obsahov, a participantmi, čo neposielali sexuálne obsahy, prezentujeme v tabuľke.

Rozdiely v posielaní sexuálnych obsahov z pohľadu psychologických a sociálnych premenných.

	Nezdieľal sex. obsahy		Zdieľal sex. obsahy		t(1347-1424)	p	Cohen d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,896	0,750	2,139	0,774	-3,716	>0,00	0,319
Problémy s pozornosťou	1,905	0,838	2,160	0,848	-3,512	>0,00	0,290
Sensation seeking	1,758	0,866	2,416	1,054	-8,510	>0,00	0,682
Sebaúcta	2,566	0,783	2,659	0,790	-1,365	0,173	0,118
Bezpečie a prijatie doma	3,184	0,821	2,910	0,929	3,774	>0,00	0,313
Bezpečie a prijatie v škole	2,378	0,851	2,375	0,820	0,040	0,968	0,004
Sociálna fóbia	2,020	0,982	2,159	1,119	-1,579	0,114	0,132
Pocit šťastia	2,870	0,961	2,507	0,998	4,248	>0,00	0,371
Depresívna nálada	1,811	0,628	2,116	0,622	-5,555	>0,00	0,488
Osamelosť	1,772	0,622	2,020	0,634	-4,601	>0,00	0,395
Excesívne používanie internetu	1,544	0,721	2,012	0,950	-7,222	>0,00	0,555

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size),

Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Pri vzatí do úvahy veľkosť účinku (effect size) aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5) sme zistili významné rozdiely vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov (sensation seeking) a excesívnom používaní

internetu medzi participantmi, ktorí posielali sexuálne obsahy, a participantmi, ktorí neposielali sexuálne obsahy. Za psychologicky významné považujeme aj významné rozdiely v emocionálnych problémoch, problémov s pozornosťou, pocitoch šťastia, depresívnej nálade a bezpečí a prijatí doma.

ANALÝZA UŽÍVANIA NÁVYKOVÝCH LÁTOK

Analyzovali sme frekvenciu konzumácie návykových látok: energetické nápoje, alkohol, cigarety, marihuana, extáza, pervitín, iné drogy. Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Vzťahy medzi frekvenciou prijímania návykových látok a rôznych psychologických a sociálnych premenných prezentujeme v tabuľke,

Korelačná tabuľka užívania návykových látok v spojitosti so psychologickými premennými

	Energetické nápoje	Alkohol	Cigarety	Elektronické cigarety (vaping)	Žuvací tabak	Marihuana	Iné drogy
Emocionálne problémy	0,071**	0,073**	0,048	0,113**	0,000	-0,022	0,000
Problémy s pozornosťou	0,187**	0,157**	0,105**	0,163**	0,079**	0,102*	0,038
Sensation seeking	0,390**	0,367**	0,278**	0,341**	0,277**	0,291*	0,183*
Sebaúcta	0,073**	0,133**	0,041	0,064**	0,071**	0,083*	0,018
Bezpečie a prijatie doma	-0,092**	-0,056*	-0,107**	-0,144**	-0,066**	-0,059*	0,100*
Bezpečie a prijatie v škole	-0,117**	-0,018	-0,076**	-0,109**	-0,035	-0,019	0,078*
Sociálna opora priatelia	0,040	0,002	-0,017	0,033	-0,032	0,015	-0,007
Sociálna fobia	-0,113**	-0,062*	-0,081**	0,033	-0,032	0,015	-0,007
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	-0,113**	-0,062*	-0,081**	-0,141**	-0,062*	-0,026	-0,039
Depresívna nálada	0,126**	0,167**	0,104**	0,163**	0,054*	0,038	0,002
Osamelosť	0,123**	0,121**	0,076**	0,165**	0,008	0,034	0,025
Excesívne používanie internetu	0,132**	0,186**	0,084**	0,172**	0,059*	0,115*	0,008

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Stredne silnú pozitívnu koreláciu sme našli medzi konzumáciou energetických nápojov, alkoholu a elektronických cigariet a sensation seeking.

ANALÝZA VYHLADÁVANIA TOXICKÝCH OBSAHOV NA INTERNETE.

Analyzovali sme toxické obsahy vyhľadávané na internete ako napr.:

- „Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si.“
- „Spôsoby spáchania samovraždy.“
- „Návody, ako byť veľmi chudý.“
- „Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov.“
- „Skúsenosti s braním drog.“
- „Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám.“

Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Korelačná tabuľka častosti vyhľadávania toxických obsahov na internete a rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Spôsoby telesného poškodzovania	Spôsoby spáchania samovraždy	Návody, ako byť veľmi chudý	Nenávistné správy	Skúsenosti s braním drog	Krvavé alebo násilné obrázky
Emocionálne problémy	0,342**	0,291**	0,355**	0,241**	0,232**	0,231**
Problémy s pozornosťou	0,233**	0,225**	0,182**	0,204**	0,204**	0,217**
Sensation seeking	0,271**	0,257**	0,110**	0,284**	0,359**	0,312**
Sebaúcta	0,46	0,035	-0,024	0,118**	0,095**	0,091**
Bezpečie a prijatie doma	-0,160**	-0,168**	-0,128**	-0,075**	-0,100**	-0,077**
Bezpečie a prijatie v škole	-0,155**	-0,125**	-0,111**	-0,009	-0,039	-0,041
Sociálna fobia	0,212**	0,160**	0,205**	0,170**	0,119**	0,152**
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	-0,250**	-0,272**	-0,217**	-0,171**	-0,196**	-0,144**

Depresívna nálada	0,331**	0,3298* *	0,313**	0,287**	0,277**	0,237**
Osamelosť	0,290**	0,286**	0,279**	0,220**	0,237**	0,233**
Excesívne používanie internetu	0,306**	0,268**	0,253**	0,295**	0,295**	0,269**

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Strednú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi položkou „Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si“ a emocionálnymi problémami, depresívnou náladou a excesívnym používaním internetu. Ďalej medzi položkou „Spôsoby spáchania samovraždy“ a depresívnou náladou. Stredne pozitívnu koreláciu sme zaznamenali tiež medzi položkou: Návody, ako byť veľmi chudý a emocionálnymi problémami a depresívnou náladou. „Skúsenosti s braním drog“ a Krvavé alebo násilné obrázky vykazujú stredne silný pozitívny vzťah so sensation seeking.

HLAVNÉ ZISTENIA

- Viac ako dve tretiny (68 %) detí a mladých sa cíti niekedy osamelo. Extrémnu osamelosť uvádza 6,3 % participantov.
- Deti a mladí, ktorí majú skúsenosť s niečím, čo ich nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo alebo im ublížilo, majú oproti tým, ktorí takúto skúsenosť nemajú významne viac emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, nižší pocit šťastia a životnej spokojnosti a viac depresívnej nálady, sú osamelejší a častejšie využívajú internet nadmerne.
- Deti a mladí, ktorí majú skúsenosť s niečím, čo ich nejakým spôsobom obťažovalo, znepokojilo alebo im ublížilo, majú oproti tým, ktorí takúto skúsenosť nemajú, znížený pocit bezpečia a prijatia doma a v školskom prostredí.
- Šikanovanie z pozície obete vykazovalo súvis s prežívaním osamelosti, emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov (sensation seeking), sociálnou fóbiou (iba v offline forme), depresívnou náladou a nadmerným používaním internetu.
- Šikanovanie z pozície agresora vykazovalo súvis s emocionálnymi problémami (tvárou v tvár), problémami s pozornosťou, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov (sensation seeking), depresívnou náladou (tvárou v tvár), osamelosťou (tvárou v tvár) a nadmerným používaním internetu.
- Mladí ľudia, ktorí majú skúsenosť so sexuálnymi obsahmi na internete alebo posielali sexuálnu správu, vykazujú zvýšenú mieru vyhľadávania intenzívnych zážitkov (sensation seeking), depresívnu náladu a používajú častejšie internet nadmerne ako mladí, ktorí takúto skúsenosť neuviedli.
- Požívanie energetických nápojov, alkoholu, elektronických cigariet súvisí s osobnostnou črtou vyhľadávania intenzívnych zážitkov.
- Vyhľadávanie toxických obsahov na internete akými sú spôsoby telesného poškodzovania;
- spôsoby spáchania samovraždy; návody, ako byť veľmi chudý; súvisia u mladých s emocionálnymi problémami a depresívnou náladou.
- Vyhľadávanie toxických obsahov na internete, akými sú skúsenosti s braním drog; krvavé alebo násilné obrázky, súvisia u mladých osobnostnou črtou vyhľadávania intenzívnych zážitkov.

ZHRNUTIE

Používanie internetu prináša okrem množstva benefitov aj viaceré riziká. V našom výskume sme viaceré zachytili. Nie každé rizikové správanie musí automaticky viesť k ujme, fyzickej či psychickej. O tom, či stretnutie sa s rizikom povedie k ujme, rozhodujú viaceré faktory a ich kombinácia. Do hry vstupujú sociodemografické charakteristiky ako vek, pohlavie, psychický stav jedinca, kvalita vzťahovej siete, ďalšie sociálne faktory, ale aj sociálno - ekonomická úroveň. Všeobecne môžeme povedať, že pri psychosociálnych premenných s narastajúcim vekom jemne rastie skúsenosť s viacerými premennými ako depresívna nálada, sociálna fóbia, emocionálne problémy, problémy s pozornosťou, osamelosť atď. Jemne klesajú pozitívne psychosociálne ukazovatele ako pocit prijatia a bezpečia doma a v škole, pocit šťastia a životnej spokojnosti. Vysvetlenie ponúka samotný proces dospievania so svojim významnými ale náročnými vývinovými úlohami. Medzi oblasťami Slovenska sme nezaznamenali výrazne a opakujúce sa trendy. Ak sa nejaké rozdiely vyskytovali, tak v podobe, že na východnom Slovensku bol nižší výskyt negatívnych javov, čo pretrváva z meraní aj v rokoch 2021 a 2022. Významné opakujúce sa rozdiely sme namerali pri rozdieloch medzi dievčatami a chlapcami. Dievčatá skoro vo všetkých meraných premenných vykazovali horšie výsledky ako chlapci a môžeme povedať, že ťahali za kratší koniec. Tento významný rozdiel opakovane potvrdil aj test veľkosti efekt (Cohenovo d) na strednej úrovni. Tento rozdiel je iste podmienený prirodzenými rodovými rozdielmi. Treba však uviesť, že dievčatá vedú aj v mnohých oblastiach rizikového správania. Novou premennou, ktorú sme začlenili do výskumu, je prežívanie osamelosti. Mnohí výskumníci aj odborníci z praxe hovoria, že prežívame epidémiu osamelosti a to potvrdzujú aj naše dáta. Až dve tretiny participantov uviedlo prežívanie osamelosti a v extrémnej forme je to 6,3 %. Treba si uvedomiť, že ide o deti a mladých vo veku 9 – 17 rokov, pričom s vekom sa pocit osamelosti zvyšoval, ale veľmi mierne. Aj v osamelosti znovu výrazne viac skórovali dievčatá.

Rizikové aktivity, ktoré sme vo výskume zachytili, sme porovnali s ďalšími psychologickými a sociálnymi premennými. Všeobecne môžeme povedať, že kontakt s rizikovými obsahmi, ktoré majú potenciú spôsobiť ujmu, je spojený s vyšším výskytom emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, depresívnou náladou, osamelosťou a menším prežívaním šťastia a životnej spokojnosti. Veľmi často sa vyskytuje excesívne používanie internetu. Na jednej strane môže ísť o dôsledok stretu s rizikovým obsahom v podobe psychickej ujmy a zhoršenia psychických symptómov. Na druhej strane môže ísť aj o predisponujúcu príčinu, ktorá robí deti a mladistvých zraniteľnejšími v styku s rizikovým obsahom. Mnohé deti a mladiství, ktorí sa stretli s rizikovým obsahom, naopak nehlásia zhoršenie psychického stavu a sú, možno povedať, odolnejší, respektíve im má kto pomôcť.

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) je fenomén, ktorý nachádzame v spojitosti s mnohými rizikovými faktormi, ako napr. kontaktom so sexuálnym obsahom na internete, požívaním niektorých návykových látok.

Výskyt emocionálnych problémov, depresívnej nálady, osamelosti a s tým súvisiaci znížený pocit šťastia a životnej spokojnosti vedie mladých k intenzívnejšiemu vyhľadávaniu toxických obsahov na internete spojených s poruchami príjmu potravy, sebapoškodzovaním a tiež suicidálnou tematikou. Ako ochranný faktor v mnohých rizikových oblastiach skúmania sa ukazoval pocit bezpečia a prijatia doma respektíve v škole. Deti a mladí ľudia, ktorí opisovali svoj domov ako bezpečný a akceptujúci, sa menej často stretávajú s rizikovými premennými. Keď sa s rizikom stretnú, dáta naznačujú, že menej často dôjde ku psychickej alebo fyzickej ujme. Podobne, i keď nie tak silno, to výrazne platí aj s pocitom bezpečia a prijatia v škole.

ZÁVER

Slovenské deti a mladá žijú v zvláštnej dobe. Na jednej strane zväčša netrpia fyzickým nedostatkom, na druhej strane čelia mnohým výzvam a rizikám vyrastajúcim zo spôsobu, ako používajú internet, z externých premenných ako pandémie, vojna na Ukrajine, nárast extrémizmu a radikalizácie či klimatická zmena. Zároveň im používanie internetu prináša aj mnohé benefity a v mnohých smeroch im uľahčuje život. Aby sme vedeli identifikovať prípadné zmeny a vhodne intervenovať, potrebujeme kontinuálne zbierať kvalitné dáta, ktoré charakterizujú deti a mladých hlavne v spojitosti s používaním internetu. Tak isto potrebujeme citlivo reagovať na premenné, ktoré aktuálne ovplyvňujú mladých. Už od roku 2018 zbierame pre Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny dáta vychádzajúce z metodológie medzinárodného výskumného networku EU Kids Online, a k tomu reagujeme na aktuálnu situáciu.

V máji a júni 2023 sme prostredníctvom koordinátorov ochrany pred násilím, ktorí pracujú na MPSVaR, konkrétne pod Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násillia na deťoch, realizovali zber dát v školách na celom území Slovenska. Výskumu sa zúčastnilo 1932 detí a dospelých vo veku 9 – 17 rokov. Výsledkom sú reprezentatívnym spôsobom získané dáta a táto výskumná správa, ktorá prezentuje zistenia v skúmaných oblastiach.

Naše výskumy už roky ukazujú trend používania mobilných telefónov ako hlavnej vstupnej brány do prostredia internetu. V priemere trávajú deti a mladá aktívnou činnosťou (nie sú len pripojení online) na internete 4,4 hodiny denne počas pracovných dní a počas voľných dní to je 5,1 hodiny, s veľkými individuálnymi rozdielmi. Najčastejším dôvodom sú sociálne siete alebo sociálne médiá a komunikácia s rodinou a s priateľmi.

Tento rok sme zaradili otvorenú otázku, čo deti a mladých ľudí aktuálne najviac trápi. Odpovede sme kategorizovali v 6 skupinách: sebavedomie a vzťah, politické dianie a financie, škola, rodina, medziľudské vzťahy a zdravie. Za povšimnutiahodné patrí trápenie v oblasti vzťahu a sebavedomia. Takisto aj v oblasti vzťahov s rodinou či priateľmi a s tým spojená zvýšená osamelosť. Mnohé deti a dospelých trápi politická situácia na Slovensku ako aj vo svete alebo napríklad globálne otepľovanie. Deti a dospelých trápia aj psychické problémy, najmä úzkosť a depresia.

Do oblasti psychického zdravia patria aj otázky v súvislosti s expozíciou nebezpečným obsahom na internete. S témou samovrážd sa stretne aspoň raz za týždeň alebo častejšie 6 % opýtaných, 8 % sa stretne s témou sebapoškodzovania a 9 % detí a dospelých je aspoň raz za týždeň v kontakte s témami spojenými s poruchami príjmu potravy. S takýmito toxickými obsahmi sa stretávajú častejšie dievčatá ako chlapci.

Deti a mladá vo veku 11 – 17 rokov sa na internete najčastejšie stretávajú s nenávisťnými obsahmi cielenými na LGBTI+ skupinu ľudí, po ktorej nasledujú Rómovia, Rusi a Ukrajinci. V oveľa menšej miere sú to migranti, Židia a moslimovia. Nenávisťným prejavom sú častejšie vystavení chlapci a mladá vo veku 13+.

Dievčatá častejšie zažívajú šikanovanie tvárou v tvár ako chlapci, pri online forme sa tento rozdiel nepotvrdil. Zarážajúce je, že 11 % detí a mladých čelí kyberšikanovaniu denne alebo takmer denne a až 16 % má každodennú skúsenosť so šikanovaním tvárou v tvár.

Dievčatá takisto „vedú“ v oblasti sexuálneho obťažovania a zneužívania, či už ide o nútené vystavenie sexuálnemu obsahu na internete alebo v časopise; skúsenosť s tým, že ich niekto nútil ukazovať svoje intímne partie, niekto sa ich dotýkal na intímnych miestach, alebo dokonca sexuálne zneužil.

V trende „dievčatá horšie“ pokračujeme aj pri nadmernom používaní internetu. Dievčatá používajú internet v nadmernej miere častejšie ako chlapci, tým pádom im takáto aktivita negatívnejšie vstupuje do ich životov. Povšimnutiahodné je, že i keď iba okolo jedného percenta populácie vykazuje nadmerné

používanie internetu v závažnej forme, ktoré smeruje k rozvoju závislosti, až jedna štvrtina mladých ľudí spĺňa aspoň jedno kritérium nadmerného používania internetu.

Pre hlbšie pochopenie trendov v prežívaní a správaní detí a mladých ľudí na Slovensku sme už tradične zaradili do výskumu aj viaceré krátke screeningové škály zamerané na psychosociálne premenné. Deti a mladých ľudí sme sa pýtali otázky prislúchajúce k nasledujúcim témam: emocionálne problémy; problémy s pozornosťou a hyperaktivitou; vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking); sebaúcta (self esteem); pocit bezpečia a prijatia doma; pocit bezpečia a prijatia v škole; sociálna fóbia; šťastie; depresívna nálada. Novinkou oproti predchádzajúcim rokom bolo zaradenie nástroja na skrining osamelosti. Mnohí výskumníci aj odborníci z praxe hovoria, že prežívame epidémiu osamelosti a to potvrdzujú aj naše dáta. Až dve tretiny participantov uviedlo prežívanie osamelosti a v extrémnej forme je to 6,3 %. Treba si uvedomiť, že ide o deti a mladých vo veku 9 – 17 rokov, pričom s vekom sa pocit osamelosti zvyšoval, hoci veľmi mierne. Aj v osamelosti znovu výrazne viac skórovali dievčatá.

Skoro vo všetkých meraných premenných sa potvrdzoval trend, v ktorom dievčatá vykazovali horšie výsledky ako chlapci a môžeme povedať, že ťahali za kratší koniec. Tento rozdiel je iste podmienený prirodzenými rodovými rozdielmi. Treba však uviesť, že aj v mnohých oblastiach rizikového správania je prevalencia vyššia u dievčat.

Výskumné dáta sme v niekoľkých aspektoch porovnali s našim výskumami z rokov 2018, 2021 a 2022. Ako uvádzame v správe z roku 2021 a 2022 (Holdoš, et al. 2022a, Holdoš, et al. 2022b) sa viaceré ukazovatele oproti výskumu z roku 2018 zhoršili. Pandémia a najmä lockdowny boli naozaj výrazným a negatívnym faktorom pre deti a mladých ľudí na Slovensku. Po odznení pandémie a návrate do škôl sme logicky očakávali pokles rizikového správania a prirodzené zlepšenie duševnej a sociálnej kondície. Naše výsledky to však nedosvedčujú a v mnohých ukazovateľoch je rok 2023 na úrovni pandemického roku 2021 a v niektorých ukazovateľoch je najhorším v histórii našich meraní. Deti a mladí majú viac skúseností s rizikami v prostredí internetu, znižuje sa pocit šťastia a životnej spokojnosti a zároveň narastá depresívna nálada. Je otázkou, či zatiaľ len nemáme dostatočný odstup a zlepšenie sa zatiaľ nestihlo prejaviť, alebo ide o závažný a stabilne negatívny trend.

LITERATÚRA

Barth J, Bermetz L, Heim E, Trelle S, Tonia T. 2012. The current prevalence of child sexual abuse worldwide: A systematic review and meta-analysis. *Int J Public Health* 2012, 58:469–483.

Collin-Vézina, D., Daigneault, I. & Hébert, M. 2013. Lessons learned from child sexual abuse research: prevalence, outcomes, and preventive strategies. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health* 7, 22. 2013. <https://doi.org/10.1186/1753-2000-7-22>.

Fico, M. 2017. *Prevalencia násilia páchaného na deťoch 8. a 9. ročníkov. Zistenia z reprezentatívneho prieskumu*. Bratislava : Inštitút pre výskum práce a rodiny.

Holdoš, J., Izrael, P., Almasiová, A., & Kohútová, K. (2022a). Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku počas pandémie. Ružomberok: Verbum – vydavateľstvo KU, s. 239

Holdoš, J., Izrael, P., Almasiová, A., & Kohútová, K. (2022b). Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2023 (výskumná správa). [Online]. Stiahnuté z http://euko.ku.sk/wp-content/uploads/monografia/VYSKUMNA_SPRAVA_2022.pdf, s. 289

Lamers, S. M., van der Veen, N., & van Tilburg, T. G. 2023. Loneliness in adolescents during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *European Journal of Public Health*, 33, e006437.

Madigan S, Ly A, Rash CL, Van Ouytsel J, Temple JR. 2018. Prevalence of Multiple Forms of Sexting Behavior Among Youth: A Systematic Review and Meta-analysis. *JAMA Pediatr.* 2018 Apr 1;172(4):327-335. doi: 10.1001/jamapediatrics.2017.5314. PMID: 29482215; PMCID: PMC5875316.

Masariková, A., Kohútová, K. 2023. Subjektívna percepcia sekundárnej viktimizácie u obetí sexuálneho zneužívania. *Sociální práce/Sociálna práca*, 5, 2023.

Mori C, Cooke JE, Temple JR, Ly A, Lu Y, Anderson N, Rash C, Madigan S. 2020. The Prevalence of Sexting Behaviors Among Emerging Adults: A Meta-Analysis. *Arch Sex Behav.* 2020 May;49(4):1103-1119. doi: 10.1007/s10508-020-01656-4. Epub 2020 Feb 18. PMID: 32072397.

Mori C, Park J, Temple JR, Madigan S. 2022. Are Youth Sexting Rates Still on the Rise? A Meta-analytic Update. *J Adolesc Health.* 2022 Apr;70(4):531-539. doi: 10.1016/j.jadohealth.2021.10.026. Epub 2021 Dec 13. PMID: 34916123.

Office for National Statistics. 2018. National Measurement of Loneliness. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/compendium/nationalmeasurementofloneliness/2018>

Office for National Statistics. 2020. Measuring loneliness: Guidance for use of the national indicators on surveys. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/methodologies/measuringlonelinessguidanceforuseofthenationalindicatorsonsurveys>

Russell, D , Peplau, L. A.. & Ferguson, M. L. 1978. Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 42, 290-294.

U.S. Surgeon General. 2023. *The Healing Effects of Social Connection*.

<https://www.hhs.gov/surgeongeneral/priorities/connection/>

Walsh, C.,A., MacMillan, H.,L., Trocmé, N., Jamieson, E. and Boyle, M.,H. 2008. Measurement of victimization in adolescence: Development and validation of the Childhood Experiences of Violence Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 32(11), 1037–1057.

Wang, H., Wang, Y., & Li, Y. 2023. Loneliness in children and young people during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *Social Science & Medicine*, 279, 114128.

WHO (World Health Organization). 2022. *Child maltreatment*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>.

Zákon NR SR č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.